

Emir Kalkan
Hikâye Yarışması

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No: 138

Emir Kalkan Hikâye Yarışması

Bu kitap KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'nin bir kültür hizmetidir.
Eserin tüm hakları saklıdır. Yazılar ve görsel malzemeler izin alınmadan kullanılamaz.

Birinci Baskı: Ağustos 2017

ISBN: 978-605-9117-13-5

Tasarım: www.bilgegrafik.com

Kapak: Ali Saraçoğlu

Baskı ve Cilt: Orka Matbaacılık, İncelik Mah. Çırağan Sk.

No: 4 Melikgazi / KAYSERİ / info@orkamatbaa.com

T.: +90 352 322 17 00

Adres: Kayseri Büyükşehir Belediyesi

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı

T.: +90 352 220 70 90

Emir Kalkan

Hikâye Yarışması

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

YAYIN SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi

YAYIN YÜRÜTME KURULU

Erkan KÜP

Ahmet Selman AKYURT

Mustafa ERDOĞDU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

SEÇİCİ KURUL

Prof. Dr Atabey KILIÇ / Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ali Haydar HAKSAL / Yazar

Necip TOSUN / Eleştirmen-Yazar

Cemal ŞAKAR / Öykücü-Yazar

Aykut ERTUĞRUL / Yazar

Özcan ÜNLÜ / Yazar

Nurkal KUMSUZ / Yazar

İmdat AVŞAR / Yazar

Salih ÖZGÖNCÜ / Kayseri Büyükşehir Belediyesi

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı

Takdim

Kitap bir milletin kültür ve sanat serüveninin, medeniyet tasavvurunun, tarih bilincinin ve gelecek şuurunun en somut göstergesidir. Kitap, tarihi bağlamda bir hafıza, kültürel anlamda bir geleneğin tevarüsü, sanatsal bakımdan insanlığa bırakılan mirasın geleceğe taşınması, medeniyet açısından ise zamanı ve mekânı belirleme unsurudur. Kitabı veya diğer deyişle eseri olanlar insanlık tarihini yazarlar. Kayalara, taşlara ve mağaralara iz bırakmak için çabalayan insanın amacı basit bir zevk veya fantezi değildi. Onlar zaman ve mekân içinde hayatı anlama çabası güderek, kendinden sonrakilere işaret taşları bırakıyorlardı. Bunun içindir ki yazının ortaya çıkışı insanın somutlaşması ile birlikte anılır. Bir bakıma yazıyla insan geleceğe işaret taşı olur. Taşlardan, kayalardan, mağaralardan; tahtalara, ağaçlara, derilere ve kâğıtlara geçen yazı, daha sonra iki kapak arasında kitaplaştığında ise artık sadece içinden çıktığı toplum için değil, tüm insanlık ve dünya için bir kültürel miras olmuştur.

Tüm toplumların geleneğinde kitabın vahiyle birlikte anılması da ayrı bir öneme haizdir. Bu anlamda kitap, hakikati ve kutsalı temsil eder. İnsana rehber ve yol arkadaşı olan kitap, onun hayatını daha güzel ve mutlu kılabilmesi ve ahlaki ilkeler doğrultusunda yoluna devam etmesini sağlar. Dolayısıyla kitabın kutsallığı, zamanın ve mekânın anlamlı kılınması ile doğru orantılıdır.

Kitap ister bir şiir kitabı olsun, ister bir araştırma inceleme veya tarih kitabı olsun; ya da bir roman, hikâye, fotoğraf, sanat, anı v.b. olsun fark etmez. Aynı misyonu taşır. İnsanın zaman içinde anlamını korumasını, mekân içinde anlamını somutlaştırmasını sağlar. İşte bu bilinç de kültür, sanat ve medeniyetin ortaya çıkmasının temel sebebidir.

Bu anlamda toplumun ortak şuurunun en önemli yansıması olan Belediyeler de kitap konusunda, yansıması oldukları insanlara borçlarını yine kitaplarla ödemek durumundadır. Bir Belediye'nin kitapla olan ilişkisi, onun kültür, sanat ve medeniyetle olan ilişkisini yansıtır. Bizler de bu şuur içinde, yayınladığımız kitaplarla, içinden gel-

diğımız ve kendisine hizmet ettiğimiz insanların ruh ve gönöl dünyalarını doyurmak, onların kültürel ve sanatsal kaygılarına da hizmet etmek zorundayız. Onların gündelik ihtiyaçlarını dikkate alan yol, su, ulaşım v.b. gibi şehircilik hizmetlerinin yanı sıra, ruhi ve kültürel ihtiyaçlarını da dikkate alan, sinema, tiyatro, panel, akademi, söyleşi, konferans ve kitap gibi hizmetleri de eş zamanlı olarak sunmak durumundayız.

Tarihsel ve Coğrafi anlamda medeniyetlerin merkezi olan Kayseri, “âlimler şehri” olarak bilinmektedir. Dolayısıyla biz de bu aidiyete ve tanıma uygun olarak tarihimizi, geleneğimizi, kültürümüzü ve sanatımızı yansıtan eserleri yayınlıyarak halkımıza ulaştırma kaygısındaız. Biliyoruz ki yayınladığımız eserler geleceğe bıraktığımız işaret taşlarıdır. “Okuyan Şehir” bilinci ile açtığımız her kütüphane ve kültür merkezi, yayınladığımız her dergi ve kitap, Kayserimize olan saygı ve sevgimizin somut bir göstergesidir.

Bir kütüphanede, bir kültür merkezinde, bir sergide, bir derginin ve kitabın sayfalarında buluşmak ve karşılaşmak dileğiyle...

MUSTAFA ÇELİK

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

İçindekiler

DERECEYE GİREN ÖYKÜLER

Rüyalarının Peşinde	13
<i>Ergün Doğan</i>	
Sirayet.....	21
<i>Caner Çaylak</i>	
Topal	39
<i>Recep Çelik</i>	
Göl Zamanı.....	49
<i>Sümeysra Öztürk Şahin</i>	
Hem Kadınım Hem Elif.....	67
<i>Ayşe Ünüvar</i>	
Umay Ana	71
<i>Hatice Tarkan Doğanay</i>	

YAYIMLANMAYA DEĞER BULUNAN ÖYKÜLER

Aşkın Arka Bahçesinde.....	89
<i>Şeyma Kaya</i>	
Camdan Güneş.....	97
<i>Macidegül Batmaz</i>	

Çekmece	109
Pınar Öğüt	
Dünya Ertesi	113
İsmail Çevik	
Gagavuz	127
Sercan Yılmaz	
Hipnoz	143
Menekşe Şafak	
İki Soğuk Bin Yıl	155
Süheyl Belviranlı	
Levni ve İstanbul	159
Salim Nizam	
Merak	171
Duran Uruç	
Oğlumun Hikâyesi	175
Dinçer Batırbek	
Ressamın Öyküsü	185
Ahmet İşler	

Şiirli Kabadayı.....	189
<i>Emine Yılmaz</i>	
Uzun Gecenin Sabahı.....	193
<i>Muharrem Akça</i>	
Üflenmemiş Rüzgarlar.....	201
<i>Melisa Yılmaz</i>	
Yüzmeyi Bilmeyen Balık Okyanusa Esir Olur.....	215
<i>Mervenur Ülker</i>	

Dereceye Giren Öyküler

Rüyalarının Peşinde*

ERGÜN DOĞAN

Gözleri ipek kuşakla bağlı siyah bir kırsağın sırtında yol alan bir postacıyım ben. Gözleri bağlı, başka türlü yolunu bulamaz çünkü. Sufiye sorsan gönül gözü der. Cellada sual edecek olsan, kan görmemesi kendi çıkarınadır diyecektir. Ama ben kimseye el etmem, sual etmem kimseye. Postacıyım, bir menzilden diğerine kadar da ses etmem. Süleyman Peygamber miyim ki börtü böceklerle konuşayım! Sukut altındır. Çarçur etmem hazinemi. Laf-ü güzafla saltanat sürmem şu cam kubbe altında!

Bir tek küheylanımla konuşurum, bir tek küheylanımla dertleşirim.

Atım, güzel atım, can pare atım, yedi düvelde nal inleten atım. Böğründe bir cevşen bir de sızı taşıyan atım. Bilesin ki bu son yolculuğumuzdur. Ama bu görev diğerlerine benzemez. Sadece yol kesen haydutlar değildir bizi bekleyen tehlike. Kar ve boran değildir. Yılanlar, çıyanlar, insanı ense kökünden yakalayıp iliklerine kadar titreten baldıranlar değildir. Yiğidi yoldan çıkaran dilberleri ise hiç kafana takma. O taraklarda bezimiz kalmadı artık. Bizi bekleyen tehlike başkadır cancağızım! Sevinç naraları atılırken bir mızrağın ucunda sallanan başımızın, yerde canı çekilen, solan bedenimize bakmasından daha acı bir tecrübe olabilir bu. Durma öyle, bundan ötesi var mı deme, anlatamam...

Yalnızca şunu bil ki bu görev boynumuzun borcu. Tepeden tırnağa sınanacağız ve kendimizden kovulacağız. Sırda kadem basacağız güzel kırsığımı, ansızın kaybolacağız...

Neyse bunları düşünmenin sırası değil şimdi. Görelim bakalım, kimmiş bu bey? Bizden ne istemiş öğrenelim? Sen keyfine bak. Suyunu, arpanı verecekler. Dinlen, güç topla ki içim rahat olsun. Anlaşılan ben biraz daha bekleyeceğim burada. Genişçe bir odada bir minder gösterdiler bana. Kaz tüyünden yapılmış, rahat mı rahat! Şu koca ömrümüzde başımıza nasip olmayanı kaba etlerimiz tadıyor ya, üzüleyim mi sevineyim mi bilmiyorum. Geçmiş bir çırpıda unutmak kolay değil tabi. Gülücükler hemen sönüyor da yaralar öyle mi! Sızısı dinecek, kabuk bağlayacak, görünmez olacak derken

koca bir ömür bitiveriyor. Yine de bu küçük safahatın tadını çıkaracağım. Boş yere kederlenmeye ne hacet! Hele ki böyle bir günde... Bu şehre adım attığımızdan beri her şey çok tuhaf can parem. Sanki senin dizginlerini değil de Hz. Musa'nın asasını tutmuştum. Yalan değil, bir ara Kızıldeniz'in yatağında yol aldığım duygusuna kapıldım. Kenara çekilmeler, saygıyla eğilmeler, şaşkın bakışlar... Biz böyle şeylere alışık mıyız? Sonra bu saray yavrusuna geldik. Tam bize gösterilen teveccüh buraya kadarmış diye düşünürken, konakta karşılaştığımız her beşerin telaştan ve şaşkınlıktan eli ayağına karışıp, dili damağına yapışmadı mı? Baksana kaç zaman oldu ne gelen var ne giden.

Dur bakalım gelen birileri var galiba. Ayak sesleri işitiyorum. Odanın koridora açılan girişinde iki çam yarması belirdi bile. Ne diyelim Allah yardımcımız olsun!

Yerimden kalkıp yanlarına gidiyorum. Ardından onların peşi sıra uzunca bir koridoru geride bırakıyorum. Karanlık bir odaya alıyorlar beni. İki yanımdan refakat edip içeri buyur eden hizmetçiler gerisin geri dönüyorlar sonra. Az önce araladığımız kapı hızlıca açılıp kapanıyor. Bir an bir alaz parıldıyor. Kamaşıyorum ama nafiye, bir cismin zerresine bile değmiyor nazarım. Dipsiz bir kuyuya çömelmiş bakıyor gibiyim. Senden daha körüm, boşlukta sallanıyorum sanki. Bir de burnuma nüfuz eden tömbeki kokusu ve fokurdayan su olmasa yapayalnız olduğum vehmine kapılacağım. Şüphesiz yalnız değilim, değilim ya, yüzünü de közünü de saklamış. Belli belirsiz bir siluetin ötesinde gördüğüm bir şey yok. Doğrusu çok da umurumda değil. Buraya emanetimi almak için çağrıldım. Büyüklerimiz vakit nakittir demişler. Ne vereceklerse versinler de bir an önce yollara sürüleyim.

İçimden geçenleri okumuş gibi karanlıkta oturan adam konuşmaya başlıyor: Geldin mi Mustafa?

Bu odada bir sihir var. Korkmuyorum, ürpermiyorum desem yalan olur. Ne tür bir oyunla karşı karşıyayım, bilmiyorum. Ama yine de omzumu düşürmeden dik durmaya çalışıyorum. Gücümü toplayıp sesleniyorum karanlığa:

-Çok saygıdeğer efendi! Kıymetli zamanınızı benimle heba etmenizi istemem. Emanetimi almak ve gideceğim yolu öğrenmek için buradayım. Zorlu bir yolculuğa çıkacağım kulağıma çitlatıldı ama...

Devamını getiremiyorum, öylece kalakalıyorum o yarım nefeste. Aklımdan geçen cümleler bunlar değildi. Durduk yere bir çuval inciri berbat edeceğim bu gidişle. Ben ki ne beylerin paşaların huzurunda el pençe divan durmuş, sesimi kaybetmemiştim. En tehditkar pusulaları bile dizlerim titremeden muhatabının ellerine bırakıvermiştim. Şimdi gel de nezaket bilgisinden yoksun bir cahil cühelanın kılığına giriver. Olacak iş mi bu!

Ben böyle pis pis düşünürken O söze giriyor:

–Emanet, atının terkisine yüklendi bile. Gideceğin yeri de söyleyecekler sana. Eğlenme, tez yola çık, senin acelen benimkiyle kıyas edilemez.

Derin bir soluk alıyorum, ferahlıyorum. Bu kadar kolay olacağını tahmin etmiyordum doğrusu. Karanlığı selamlayıp kapıya doğru yöneliyorum. Kapıyı açar açmaz holün duvarında asılı duran kandilin cılız ışığı yalpalyor. Bir önseziyle omzum üzerinden başımı geri çevirmemle o karanlık odada yüzümün aksini bir sırçada görmem bir oluyor. Tam da o silüetin üzerinde duruyor didarım. Ama besbelli aynalar oyun oynuyor bana. Benim çehremde bir başkasının gülümsemesi var, bir başkasının gençliği...

Soluğu senin yanında alıyorum cancağızım. Terkine bakar bakmaz anlıyorum ki bu yolculuk benim kaderim, geleceğim ve geçmişim. İçimde bir tufan kopuyor. Ne çare, elimde pusula düşüyoruz yollara. Koyaklardan geçiyoruz, düz ovalardan, şehirlerden, kasabalardan, gözlerden ırak unutulmuş köylerden. Üstümüzde sema, altımızda kara toprak, çarşaf çarşaf lalezarlar, gelincik dalgaları... Çok yol alıyoruz cancağızım, kuşların kanatlarında uçar gibiyiz, çok yol alıyoruz. Ama ilk defa değil bu, biliyorsun, ben kendimi bildim bileli bağısızdım, rüzgâra kapılmış bir yaprak gibi oradan oraya sürüklendim. Şimdi içimde bir tufan kopuyor olsa da hep böyle değil miydin ben? Bağısızdım ben, yerim yurdum olmadı. Bir şehirde üç günden fazla kalmadım. Köksüz bir ağaçtan farkım yoktu.

Babam yıllar önce yollara pervane olmuş, yollara maşuku gibi sarılmıştı. Anamı ise şu kırk beş yıllık hayatımda topu topu yedi sekiz yıl görmüşümdür. O da henüz bir sabiyken. İkisinin de yüzünü ve sesini unutalı yıllar oldu. Tek hatırlayabildiğim babamın alnının çatısının orta yerinde duran kahverengi ben. Şu anda nerede olduklarını da bilmem. Kim bilir belki de çoktan hakkın rahmetine kavuşmuşlardır. İki de erkek kardeşim vardı: Kabil ve Hasan. Üçümüz de aynı gün doğmuştuk. Aynı burç sularımızı oynatıyor, yıldız namemizde aynı çizgiler vücut buluyordu. Fala inanma ama falsız da kalma derler ya, doğruymuş meğerse! Gün geldi onların düz çizgilerinden ansızın uzaklaştım. Keskin bir değirmine ayrıldım burcumdan, içimdeki ateşle kıvılcımlar saçarak babamın yörüngesine girdim. Ama hayat feza gibi geri dönülmez bir dehliz, ne babamı bulabildim ne de geriye dönebildim. O gün bu gündür de serseri bir yıldız gibi bir çekimden diğerine akıyorum.

Bunları sana neden anlatıyorum bilmiyorum. Sen beni benden daha iyi tanımaz mısın cancağızım! Benimkisi can sıkıntısı, boş meşgale, başka ne olacak! Biz iyisi mi bu dam altında işimize bakalım, muhasebemizi yapalım. Baştan söyleyeyim, bilesin ki durumumuz tam bir muamma. Üç gün oldu yollardayız. Aldığımız menzilin haddi hesabı yok ama sen gel bir de bana sor, bir arpa yol almamış gibiyim. İçim içimi yiyor.

Kendimi yola verebildiğim mi var! Bir gözüm sürekli senin terkine takılıyor, koyun postuna gizlenmiş o emanete, sızdırdığı kan pıhtılaştıran o emanete. Allah şahidim ya, aklım hep orada. Hiç böyle olmamıştım. Huzurum kaçtı, şüphe aklımı alıp götürdü benden. Gideceğimiz yerin yazılı olduğu koynumdaki pusula değil de o post yol gösteriyor bize sanki. Ne yapacağımı bilmiyorum. O konağa geri dönmeyi düşünüyorum bazen. Geri dönüp ne mi yapacağım? “Al şu çil çil altınlarını da huzurdan başka şeylere ihtiyacı olan biri zavallı sebeplensin” diyeceğim o yüzü olmayan beye. Görüyorsun değil mi bu denli çaresizim! Bunca yıldır kahrımı çekersin; beni böyle gördün mü hiç? Anlayacağın durumumuz pek iç açıcı değil. Kim bilir bu han bize iyi gelecek, ruhumuzu sağaltacak belki. Dedim ya, biz muhasebemizi yapalım, önümüzü arkamızı bilelim.

Bu gün üçüncü gün. Güneş üç kere batıp üç kere sökün etti. Her gün biraz daha eridi kamer, biraz daha büyüdü karanlık. Her balkıyanda çiy düştü toprağa, her gecede tek mil yolcular uyudu yatsıdan sabah yıldıza. Üç ayrı kapıda soluklandık. Sıcak çorba ve arpa geçti boğazımızdan. Yine de güçten düştün, neredeyse çatlayacaktın yollara düşmekten. Acelemiz vardı, çok geç kalmıştık, eski zamanların peşinden koşar gibiydik.

Bu yollar yabancı değil bana. Önce babam geçmişti bir Moğol beyinin peşi sıra. Sonra da ben yapayalnız ve korkarak... O yitik zamanlar burnumda tütüyor şimdi, içimi acıtıyor, çocukluğumu hatırlatıyor bana.

Bunca yıl geçtiği halde unutamam. Arkasına bile bakmadan tozu dumana katarak gözden kaybolmuştu babam. Annem, Kabil ve Hasan birbirlerine sarılmış hıçkırıkla ağlıyorlardı. Onlardan uzakta bir taşın üzerinde ben de ağlıyordum ama ağlama nedenlerimiz farklıydı. Beni gözyaşlarına boğan şey, babamın bizi terk etmesi değil, giderken beni yanına almamasıydı.

Yolların kaderim olacağını daha o gün anlamıştım. İşte şimdi de son postamı yüklenmiş benden isteneni yapıyorum. Bir kese altına değer mi? Dikilmiş koyun postunun içindeki emanetten sızan kan pelte pelte oldu. Açıp içinde ne olduğuna bakmaya cesaretim yok. Elimi bile sürmedim, bıraktım atımın terkisinde öylece. Bunca yıllık meslek hayatım da hiçbir postanın mahremine göz dikmedim, buna da dokunmam. Bu yolculuk benim alınyazımsa yapacağım tek şey kaderime boyun eğmektir.

Bu gün üçüncü gün. Yolculuğumuzun sonuna geldik kısrağım. Kim bilir belki de vademizin sonuna. Öyle ya da böyle bu şehir son durağımız olacak. Gıcırdayarak ardına kadar açılan şehir kapısı muradımız olacak. Üç gündür taşıdığın yükte bir fenalık var. Hele yükümüzden bir kurtulalım, emanetimizi sağ salım sahibine teslim edelim. İşte o zaman dengimizi bulacağız. Kalabalığa karışıp üç kuruşa haczedilmiş huzurumuzu esaretten kurtaracağız. Yürü, toynaklarını vura vura yürü, meyvelerini lapa lapa döken şu incirin gölgesi tahtımız olacak. Kaldır boynunu, dik dur cancağızım,

bu çağ zulüm çağı olsa da, taş üstünde taş, omuz üstünde baş kalmasa da bilesin bizi karşılayan Aden Bahçesi. Methini çok duydum; sular gürül gürül akarmış burada. Her sokakta bir hayrat, her şadırvanda bir billur ışığı. Haneleri cıvıl cıvıl, pazarları bolluk bereket içindeymiş.

Neyse bunları düşünmenin zamanı değil. Baksana konağa geldik bile. Yalnız bir şey var ki, söyleyemeden edemeyeceğim. Ne olursa olsun bu yolculuk bizi alelade olmaktan çıkardı. Gözlerin kör olsa da fark ettin değil mi? Burada da bakışlar hep üzerimizde. Bu şehir ahali de saygıda kusur etmiyor. Zengininden fakirine kadar kim olursa olsun selamlıyor, yol veriyor. Baksana bu konağın hizmetçisi de bizi tanıyor gibi. Görür görmez sorgusuz sualsiz içeri alıyor. Yediriyor, içiriyor, güneş yanıklarına merhemler sürüyor kendi elleriyle.

Sonrasını sana anlatmanın ne kadar zor olduğunu bilemezsin cancağızım. Kaderin bana böyle bir oyun hazırladığını, kolumun altında tuttuğum koyun postuyla kabul odasına alındığımda beni orada bekleyen neredeyse kırk yıldır görmediğim öz kardeşim Kabil olduğunu nerden bilebilirdim. Ama tam karşımda duruyor işte. Aramızda yalnızca büyükçe bir satranç tahtası var. Saçları benim saçlarım, gözleri benim gözlerim, yüzü benim yüzüm. Bir an bile şüpheye kapılmadım. Karşımda oturan, Kabil değil de Hasan olabilir mi diye aklımdan geçirmedim. Hasan satranç oynamazdı çünkü. Benimle Kabil'in en büyük eğlencesi ise satrançtan başka bir şey değildi. Çoğu zaman yenişemezdik. Vezirleri, kaleleri, filleri değişir, atlarımızla birbirimizi alt etmeye çalışırdık. Gerçek hayatta atınla hasmını alaşağı etmen ne kadar kolaysa cancağızım, satrançta bir o kadar zordur. Biz de bunun üzerine oyun içinde oyunlar oynardık. Bazen önde olan, rakibine taşları değiştirme teklifinde bulunur, bazense gömleklerimizi değiştirir, bu sayede birbirimizin aklından geçenleri okumaya çalışırdık.

Aslında şu an da tek isteğim gömleklerimizi değiştirmek. Belki bu sayede bilebilirim, neden buradayım ve öz kardeşi de olsa bir beyin sıradan bir postacıya sarılması doğru mudur? Kardeşim beni satranç masasına buyur ettiğinde aklımdan geçenler, bilmek istediklerim bunlardı.

-Hoş geldin Mustafa. Beyazlar senin olsun. İlk hamleni oynadım bile.

Ne yani bütün bir yolculuk, bir satranç oyunu için miydi? Usulca fildişi taşlara bakıyorum, soldaki atı piyonların önüne sürmüş; ilk hamleyi bu şekilde yapmayacağımı çok iyi bilir. Ama elden ne gelir, emaneti sağ salim getirdim diyemeden koyun postunu masaya bırakıp oturuyorum. Onunsa sabırsızlıkla bu anı beklediği her halinden belli; şahın önündeki piyonu iki kare ileri sürerek en sevdiğim girişi yapıyor. Benim atımı meydana salarken, kendi atını saklıyor, oyunun berabere bitmesini istemiyor.

Bir süre sessiz sedasız sürüyor oyun. Ne bir saldırı, ne bir tehdit, ne de şüphe uyardıracak bir hamle. Kılıçlar kınında bekliyor, yürekler nidalarını gizliyor. Ama hepsi o kadar... Sonrası tam bir vahşet! Piyonlar, filler bir bir yere seriliyor, taş üstünde taş kalmıyor, kaleler yıkılıyor. Daha fazla kanayan, kayıpları daha çok olan benim cancağızım. Çok geçmeden de vezir dayanıyor kapıma. Ne sağa dönebiliyorum, ne sola. Kendi vezirim düşman hatlarında kalmış, atım ise çok uzaklarda. Kasabının önünde boğazlanmayı bekleyen kurbanlık bir koyundan farkım yok, çaresiz çırpınışlarla ece-line hazırlanan bir tokludan... Son bir umutla atıma bakıyorum; arka saflara sızsam, orada huzur içinde sığınağında bekleyen şahın uykularını kaçırısam diye düşünürken düşmanım Kabil yetişiyor imdadıma:

-Taşları değişelim mi?

-Olur, istersen gömlekleri de değişelim, diyorum, sanki yıllardır bu suali bekler gibi.

Bir an bile duraksamadan yerinden kalkıyor ve kıymetli ipek gömleğini çıkararak uzatıyor bana. Ben de üzerimden sıyrıp veriyorum gömleğimi. Ardından yerlerimizi değiştiriyoruz. Oturur oturmaz göz göze geliyoruz. Karşımdaki bir başkası değil, aynaya bakıyorum sanki. Yıllarca babasının izini süren, ömrü yollarda geçen ben değilim, o sanki. Annemi ve kardeşlerimi bırakıp evi terk etmediğim hissine kapılıyorum birden. Buraya geldiğimden beri ilk kez konuşmak istiyorum, suçunun cezasını çekmiş ve karanlık hücrelerinden çıkarılarak azat edilmiş gibiyim. Bu sayede ürkek bir sesle annemi soruyorum Kabil'e. Yüzü sertleşiyor, sönüyor yüzü, gözlerini benden kaçırıp, sol tarafında duran koyun postuna dönüyor. Bir hizmetçi avuç içinde taşıdığı tepsiyle içeri giriyor tam bu sıra. Kahvelerimizi önümüze bırakıp, odanın karanlık uzak bir köşesine çekiliyor.

Kabil gözlerini koyun postundan ayırmadan bir yudum alıyor kahvesinden. Yüzüme bakmadan nerdeyse fısıltıyla soruyor:

-Kabil neden kardeşi Habil'in canına kıymış bilir misin?

Cevap vermemi beklemeden devam ediyor:

-Habil'in koyun sürüsü kendi koyun sürüsünden daha besili olduğu için, yani kardeşini kıskandığı için kana bulamış elini.

Elbette biliyorum ama konuşma isteğimi kaybettiğimden susuyorum. Bu oda gitgide ağırlaşıyor, beni soluksuz bırakıyor gibi. Bir an önce bu oyuna son vermek ve buradan çekip gitmek istiyorum artık. Kahvemi bir çekişte bitiriyorum. Kabil de içiyor kahvesini ama daha ikinci yudumunda titremeye başlıyor eli. Fincan yere düşüp tuz buz oluyor. Gözleri soluyor Kabil'in, beyaza dönüyor gözleri. Ellerinde başlayan titreme bütün bedenine yayılıyor, yığılıp kalıyor yere, ağzından köpükler geliyor,

soluyor bedeni. Öylece donup kalıyorum, ne yapacağımı bilemeden elim kolum bağlı bekliyorum. Karanlık köşesinden çıkan hizmetçi sökün ediyor bu sıra, telaşsız sakın adımlarla yanıma yaklaşıyor:

–Gözünüz aydın efendim, kardeşiniz Mustafa Hakkın rahmetine kavuştu çok şükür, diyor.

Sonra da koyun postunu alarak dikişlerini söküyor bir çırpıda. Ense kökünden kesilmiş bir insan başı çıkıyor meydana. Alnının çatısının orta yerinde koca bir ben duran bir baş, babamın güzel başı. Hizmetçi, benden bir emir beklercesine yüzüme bakıyor. Bir şey diyemiyorum ama anlaşılan bu konağı kendimize mesken edeceğiz cancağızım, senin o güzel gözlerine yeniden mil çekip yolları unutacağız.

Sirayet*

CANER ÇAYLAK

Mart 1915-Erzurum

Alman subaylardan birisi Tevfik Salim Bey'e şiddetle itiraz etti;

–Bu yöntemi biz denemedik mi sanıyorsunuz? Dünyada henüz yapılamamış bir şeyi burada nasıl yapacaksınız? Bahsettiğiniz bu aşı sağlam insana tifüs bulaştırmaktan başka bir işe yaramaz! Ben böyle bir aşıyı vurulmayı kendi adıma reddedeceğim!

On gün önce tifüsten hayatını kaybetmiş olan Hafız Hakkı Paşa'nın yerine göreve gelmiş olan Üçüncü Ordu Kumandanı Mahmut Kamil Paşa bu itirazı yersiz bulmuştu. Sözü tifüs aşısının fikir sahibi olan Ordu Baştabibi Tevfik Salim Bey'e verdi.

–İstanbul'dan yola çıkmadan önce Tabip Reşat Rıza Bey'le bu konuda uzun araştırmalar yaptık. İnsan kanından tifüs aşısı üretmekten başka çaremiz yok. Aksi halde bütün askerlerimizi, cepheyi ve savaşı tamamen kaybedeceğiz. Ve hatta belki de tüm Erzurum ahalisi yok olacak. Sadece ahaliden her gün yüze yakın insan hayatını kaybediyor tifüs yüzünden.

Mahmut Kamil Paşa aynı fikirde olduğunu anlatırcasına başını sallayarak;

–Bu çalışma için eksiklerinizi gidererek bir an evvel bir çare bulunuz Tevfik Bey.

–Emredersiniz, müsaadenizle çalışmalara başlamalıyım, diyerek selam verip çıktı Tevfik Salim Bey. Dışarıda bekleyen emir eri İbrahim'e bir görev kâğıdı yazıp verdi. Vakit kaybetmeden Erzurum'a gidip karargâh subayına bu emri vermesini, kâğıtta yazılı olan sıcak su kazanını yaptırıp hemen Hasankale'ye getirmesini söyledi.

İbrahim gün doğarken Hasankale'den çıkmış, yatsı ezanına doğru Erzurum'a girmişti. Şehir sessiz, soğuk ve karanlıktı. Sokaklar boş, evler karla örtülüydü. Gecenin belirsiz karanlığında yükselen ve çöken soba dumanları bir hayal perdesini andırıyordu.

* İkincilik Ödülü

Ayşe'nin yüzünü hayal meyal hatırlıyordu. Gözünün önüne getirmeye çalıştığı o güzel yüz yağan karlar arasında yitip gidiyor, nefesleri soğuktan buz tutup parçalanıyordu. Beyaz nefeslerinin ardındaki güzel yüz siliniyordu. Gözünün önünü göremiyordu İbrahim. Ayşe'nin yüzü gözlerinin önünden kaçıp gittikçe, cebinde aylardır sakladığı hediyeye dokunuyordu. Omuzlarına, atının yelelerine, kasketine kar birikmişti. Burnu, ağzı ve elleri soğuktan uyuşmuş bir haldeydi. Sokaklar harabeye dönmüş, çeşmeler buz tutmuş, dükkânlar kapanmıştı. Evlerden ağlama sesleri duyuluyordu. Sokaklar boştu. Bütün bu durgunluğun üstünü karlar örtmüştü. İbrahim kendine itiraf etmese de bu soğuk ve تنها yürüyüşten ürkiyordu.

İçindeki ürpertiye, yüzündeki uyuşmaya, gökten düşen iri kar tanelerine rağmen geçtiği her sokağa dikkatle bakıyordu. Ayşe'nin evini hatırlamaya çalışıyordu. Aslında bütün bu sokakları tanıyordu. Bu sokaklarda yaşananlar gözünde hayal meyal canlanıyordu. Babasıyla her sonbaharda sokak sokak gezip kürk, çizme, kalpak ve kaput tamir ediyorlardı.

Bütün evler birbirine benziyordu. Hepsi savaştan bezmiş, hepsi yorgun ve yoksuldu. Hepsinden cenazeler çıkmıştı. Hepsi kendi içine kapanmıştı. Tifüs salgını nedeniyle kimse dışarı çıkamaz, kimse kimseyle tokalaşmaz ve konuşmaz olmuştu. Her gün yüzlerce kişinin canını alan tifüs şehre egemen olmuştu.

Seferberliğin ilanından beri Erzurum'da bütün dertli sokakların ucu Üçüncü Ordu Karargâhına çıkıyordu. İbrahim'in atı da yolu ezbere biliyormuş gibi cıız ve kar üstündeki ürkek adımlarıyla sahibini Karargâh binasına götürdü.

Karargâhtaki nöbetçi subayını sobanın başında kolundaki yaraya pansuman yaparken buldu. Genç bir teğmendi. Sarıkamış Harekâtı'nda yaralanıp geri hizmetine alınan yüzlerce subaydan biri olmalıydı. İbrahim selam verip kendisini tanıttı. Hasankale'de bulunan Üçüncü Ordu Baştabibi Tefvik Salim Bey'in yazmış olduğu görev kâğıdını teğmene verdi. Teğmen okuyup düşündükten sonra başka bir kâğıda gideceği demircinin adını, evini ve gerekirse gece kalacağı hanı yazıp İbrahim'e verdi.

Karargâhtan çıktıktan sonra üç büyük sokağı aşır teğmenin verdiği adresi buldu. Yanılmamıştı. Ayşe'nin evi de bu sokaktaydı. Sokağın başında durdu, yıllar öncesini seyretmek ister gibi elini gözlerine siper ederek yağan kardan korumaya çalıştı. Çatılardan buzlar sarkıyordu, duvar dipleri buz bağlamıştı. Yağan kar altında bu haliyle sokaktaki bütün evler birbirine benziyor olsa da demircinin evini, dükkânını ve Ayşe'nin evini kolayca seçebildi. Ağır ağır yürüdü. Ayşe'nin evinin önündeyken yüreğinin hızla çarptığını hissetti. Bir kapı açıldı, bir ayak sesi, bir öksürük sesi duydu. Kar taneleri havada asılı kalmış gibiydi. Bu Ayşe'nin sesiydi. Öksürüyordu. Kapı tekrar kapandı. Evin içinden bir öksürük sesi daha duydu İbrahim. Sokağın bir başka

yerinden bir kapı daha açıldı. Demircinin evinden dört adam çıkıyordu. Demircinin evinden ağlama sesleri geliyordu. Sokağın buzlu parlak karanlığında yankılanıyordu.

Kapının açılmasıyla içeriden gelen ağlayışlar da perde perde yükseldi. Ağızlarından beyaz dumanlar çıkaran, bakışlarını yerden kaldırmayan dört adam çıktı kapıdan. Demirci en arkadaydı, ağlıyordu. Dişlerini sıkıdığı, çenesinin kenetlendiği sakallarının hareketinden anlaşılıyordu. Elindeki gaz lambası, titreyerek yanıyor ve duvardaki buzlara çarpıp kırılarak, süzülüp eriyerek, sağa sola; pencere kasalarına, duvarları ören taşlara cılız ışıklar fırlatıyordu. En öndeki adamın kollarında yorgana sarılmış küçük bir naaş vardı. Demirci, üç adam ve evinin her köşesine dağıttığı semavi gülücükleri, kapı diplerinden, pencere kenarlarından, yastık yüzlerinden, avuç içlerinden söküp götüren çocuğun naaşı, karları eze eze karanlığın içinde kaybolup gittiler. Adamların çıktığı kapı üzerlerine kapanınca içerideki kadınlar perdeleri çekti, gaz lambasını söndürdü, karanlık odalarda sessizce ağlamayı sürdürdüler.

Burada böyle bekleyemezdi demircinin dönüşünü. Teğmenin söylediği hana gitmek zorundaydı.

Avlusu arkada olan, ön kapısı sokağa açılan, kesme taşlarla örülü, iki katlı bir binaydı han. Yüzyılların ağırlığını taşımaktan yorulmuş gibi, ahşap destekleri eğilmişti. Eski şaşaalı günlerini düşündükçe gözleri dolan bir ihtiyardı han. Trabzon'dan gelip Tebriz'e giderken burada konaklayan kervanları, bu şehrin on bir kapısından girip kırk dört çeşmesinden su içen iyi huylu kervan develerini anımsamaktan memnun, hatırladıkları kendine yeten bir ihtiyardı han. Odalarında uyumuş olan tüccarların, askerlerin, yolcuların, âlimlerin, memurların ve dervişlerin ortalıkta gezen hatıralarıyla, bir meczup gibi fısıldayarak konuşan ve odalarında evvelce uyumuş uykuların, edilmiş duaların, kurulmuş hesapların gururuyla mağrur bir ihtiyardı han.

İbrahim kapıdan içeri girdiğinde adımını basacak yeri zor buldu. Yerlerde serilip yatan askerler, öbek öbek kendi üzerine kapanmış muhacir aileler vardı her yerde. Giriş kapısından arkadaki avluya kadar her yer doluydu. Sol tarafta bir merdiven beyhude çabalar içindeydi. Uyuyan, hasta, yorgun ve yaralı insanlarla dolu basamakların ikinci kata çıktığını iddia ediyordu. Buna handaki kimse inanmıyordu.

Parmak uçlarına basa basa ikinci kata çıktı İbrahim. Mum ışığıyla aydınlanan üç odadan ilkine girdi. Pencere kenarından bir asker elini kaldırıp çağırdı kendisini. Yanında oturacak bir boş yer vardı. Yatacak bir yer zaten imkânsızdı. Soğuktan titreyerek kendisini çağıran askerin yanına çöküp etrafına baktı.

Duvarda bir gaz lambası yanıyor, han odasını istediği gibi şekillendiriyordu. Göl-geleri canavara, fısıltıları çığlığa, askerden askere zıplayan sarhoş bitleri ölümcül akreplere çeviriyordu.

Duvarda büyüğü bir gaz lambası, orta yerde efsunlu bir soba yanıyor. İbrahim ile beraber on iki asker sus pus olmuş, sarhoş bir hayalet, şuursuz bir dev gibi yalpalayan gölgeleri izliyor, duvarlardaki taşların aralarından bir çıkış yolu arıyordu. Askerle-rin endişeli fısıltıları, ürkek nefesleri hep aynı şeyi konuşuyordu. Henüz yaşanmış olan Sarıkamış faciası ve tüm ağırlığıyla yaşanmakta olan tifüs salgını. Hepsı genç çocuklardı, hepsi tedirgin. Bu gece uyuduktan sonra soğuk ve dondurucu bir mahşere uyanacağından korkuyordu herkes. Sanki bu son akşamdı. Yataklar mezara, han odası berzah âlemine dönmüştü sanki. Yarın neler olacağını kimse bilmiyordu. Duvarda yalancı gaz lambasının, orta yerde düzenbaz sobanın alevi giderek cızlaşıyordu. Duvarlardaki gölgeler yara almış askerler gibi küçülüyor, kendi üzerlerine kapanıp büzüşüyordu. Gece iyiden iyiye bastırıp sonsuz karanlığı insanın göz bitimlerine sürdüğü bir vakitte dışarıdan sesler duyuldu.

Duvar dibinde uzanmış olan bir asker fısıldayarak;

-Tifüsten ölenleri toplamaya geldiler, dedi.

Sesler içeriden geliyordu. Askerlerin ayak sesleri ikinci kata çıkıyordu. Yandaki odaya girip iki naaşı boş bir çuval gibi sırtlayıp götürdüler. Dışarıda bekleyen at ara-basına, toplamış oldukları diğer naaşların üstüne koydular.

Uyumaya korkuyordu. Uyuyacağı her dakika Tevfik Salim Bey'in yapacağı tifüs aşısının gecikmesi demekti. Uyumamak için dışarıya çıktı İbrahim. Kusursuz bir soğuk vardı dışarıda. Yağan kar gökyüzünü kızıla boyamıştı. Gökyüzünde başlayan bir büyük yangının külleri gibi savruluyordu kar taneleri. Sanki gökyüzü tutuşmuş yanıyor, birazdan insanların başına çökecek gibiydi. Çökmeye başlayan bir çatının altından kaçır gibi aceleyle yürüdü.

Demircinin evine gitti tekrar. İçeriden hâlâ ağlayan kadınların sesi duyuluyordu. Kapının üstündeki tokmaklardan hangisinin erkekler için olduğunu karanlıkta seç-me-di. Eliyle yokladı, büyük olanı buldu. Kapıya vurdu. Kapıya vurduğu elini ovuşturdu. Soğuktan buz tutmuş bir cam gibi un ufak olup kırılıp dökülecekti eli neredeyse. Yandaki bir başka evin içinden kapıya koşturan ayak seslerini ve "Oğlum geldi!" bağırıışlarını duydu. İhtiyar bir sest. Sesin sahibi kapıyı sevinçle açsa da askere gitmiş olan oğlunu karşısında göremedi. Birden boşanan gözyaşları içinde kapattı kapısını, içeri girdi. Ardından demircinin sesi işitildi.

-Tifüsten ölen yok bu evde?

–Ağam aç kapıyı, ben kürkçü Osman'ın oğlu İbrahim!

Demirci uykusuz ve hatırlamaya çalışan bakışlarla açtı kapıyı. İbrahim'i selam verip elini öptükten sonra hatırlayabildi. Vazife kâğıdını gösterip;

–Ağam beni Hasankale'den Üçüncü Ordu Baştabibi gönderdi. Bu kâğıttaki su kazanının hemen yapılması gerekiyor. Karargâhtaki Levazım Teğmeni senin yapmanı istedi.

Demirci içeri girip kaputunu ve kalpağını alıp çıktı. Dükkânı evinin yanındaydı. Üzüntüden titreyen bir besmeleyle açıp gaz lambasını yaktı. Köşede istiflenmiş odun ve kömürleri gösterip ocağı tutuşturdu.

Tevfik Salim Bey'in çizmiş olduğu su kazanına bakarak başka bir kâğıda başka resimler çizdi. Kazanın üst, alt, ön ve arka yüzlerini ölçüleriyle çizdi. Sac levhalar getirdi dükkânın arka kısmından. Ölçtü, işaretledi, kesti, parçaları hazırladı. Tutuşmuş ocakta demir çubukları eriterek parçaları kaydattı. Ocaktaki ateşin ışığı yüzüne vurdukça ağlamaktan gözlerinin şiştiği görülüyordu. Çekinerek konuştu İbrahim;

–Ağam, başın sağolsun.

–Torunum... Ali... tifüsten gitti...

–Bu su kazanını tifüse karşı aşı yapabilmek için kullanacak Baştabip Tevfik Salim Bey.

–Bütün bir Osmanlı yurdu şimdi bu Erzurum'un altında yatıyor. Kim geldiyse öldü, kim geldiyse burada kaldı. Daha bakalım kaç kişiyi Erzurum'a defnedeceğiz! Ne köy kaldı, ne bucak, savaşın arkasından tifüs geldi, bütün Erzurum'un altı şehitlik oldu. Baştabip inşallah başarır bu işi.

Sabah ezanı okunana dek, kar ufalanmış yıldız tozları gibi yağdı durdu. Demircinin çalışmasından çıkan sesler, işleyen bir saat gibi vaktin daraldığını anlattı. Bitkinleşen ateş sönüp gitmek istedikçe, İbrahim yeni odunlarla ikna etmeye çalıştı alevleri. Sabah ezanı okunana dek, kar bir masal gecesindeymiş gibi yağdı durdu. Demirci çalışırken bir yandan torunu için ağladı. Ağlaya ağlaya çalıştı. Ocağın ateşi gözyaşlarını bir çırpıda kuruttu. Evinde annesinden ayrı uyuyamayan Ali, ak Ali, gül Ali, bal Ali, şimdi soğuk toprak altında bir başına nasıl uyuyordu? Annesinin koinunda sağ yanına yatarak uyuyan Ali'yi, ak Ali, gül Ali, bal Ali'yi, ıksız toprağın içine nasıl yatırmışlardı? Sabaha dek yağın kar en nadide yıldızları indirip yeryüzüne, Ali'nin mezarını süsleyip durdu. En hüznü yıldızlarını alıp yanına, sabaha kadar Demirci ile beraber ağlayıp durdu. Sabah ezanı okunurken Demirci kazanı bitirdi. Köşesine noktalar vurarak üç harf yazdı. Ayın, lam, ye; Ali.

Kazanı alıp çıktı. Demirciyi dükkânda gözyaşlarıyla, sönmeye yüz tutmuş bir ateşle, ecel gelip kendisini bulana dek soğumayacak olan torununun acısıyla baş başa bıraktı. Sabah ezanı okunuyordu. Kar şiddetini arttırıyordu. Gözünün önünü seçemiyordu. Elinde su kazanıyla ağır ağır yürümeye başladı. Atı hanın ahırındaydı. Cebinde Ayşe için sakladığı hediyeyle hanın aksi yönüne, Ayşe'nin evine yöneldi. Bunu yapmama-lydı, biliyordu. Hasankale'de Tevfik Salim Bey tifüs aşısını yapmak için bu kazanı bekliyordu. Geri döndü. Hana yöneldi. Bir kapı sesi duyuldu. Arkasını dönüp baktı, Ayşe'nin ihtiyar babası Sadık Ağa bastonuna dayanarak camiye gidiyordu. Ayşe'nin annesi ölmüştü biliyordu. Şimdi evde yalnız olmalıydı. Son defa gidip görmek ve cebinde aylardır sakladığı hediye vermek istiyordu. İri kar taneleri heyecanını boğuyordu. Artık soğuktan adam akıllı titremeye başlayan adımlarla Ayşe'nin kapısına yaklaştı. Durdu. Hediyesini cebinden çıkardı. Ayşe kendisini kınamazdı, kızmazdı, biliyordu. Çünkü Ayşe'nin sesi şefkatli, gözleri sevecen, elleri uysaldı. Bunu en iyi İbrahim biliyordu. Bir öksürük sesi, bir kapı sesine karıştı. Ayşe bahçeye çıkmıştı. Soba külünü boşaltırken öksürüyordu. Öksürük sesi dahi Ayşe'nin, şu git gide vahşileşen ve her yana ölüm saçan dünyada bir cennet sedası gibi geliyordu İbrahim'e. Şimdi cennetle arasında sadece bir duvar vardı. Yine de yapamayacaktı. Su kazanının demiri soğuktan eline yapışmak üzereydi. Burada harcadığı her dakika tifüs aşısının biraz daha gecikmesi, her harcanan dakikada yüzlerce insanın daha ölmesi demekti. Yapamadı. Hediyesini cebine koyup geri döndü.

Ayşe ise her şeyden habersiz kapısını kapatıp evine geri döndü. Her gün bu saatlerde, hüznü bir sabah ezanıyla yüreği burkulduktan sonra düşüncelere daldı. Babası camiye gittikten sonra evin içi elemli bir alacakaranlıkla dolardı. Sobaya birkaç odun atıp üzerinde babası için çorba pişirirken boynunu bükerti. Güzel gözleriyle pencereden girmeye çalışan solgun aydınlığa dalar gider, her gün bu saatlerde İbrahim'i düşünürdü. Tamir ettiği babasının ceketini teslim ederken başını yerden kaldırmadan, bir kapı aralığından konuşmuştu İbrahim. Seferbelik çıktığını, askere gideceğini, yarın sabah ezanından sonra kendisini bir defalık olsun yakından görmek istediğini söylemişti. Ayaklarının titrediğini hissetmişti Ayşe. Fakat yapamamıştı. Yanlış bir şey yapıyor olmaktan korkmuş, vicdanını razı edememişti. Ertesi gün pencere arkasından İbrahim'in geldiğini, öğle ezanına kadar beklediğini görmüştü. Yüreği koşar adım kapıya giderken vicdanı izin vermemişti. Öğle ezanı okunurken geldiği gibi sessizce uzaklaşıp kaybolmuştu İbrahim. O günden beri Ayşe her sabah ezanı vaktinde pencerede onun gelişini beklese de boşunaydı. Evin içi ağır ağır aydınlanıyordu.

Ateşinin yükseldiğini fark etti. Soğuk aldığı düşünürdü. Sıcak ve cana yakın bir ıhlamur kaynattı kendisine.

Şehirden çıkaklı iki saat olmuştu. Kurt sesleri duyuyordu İbrahim. Etrafına baktı korkuyla. Büyük bir gayretle yağın karın indirdiğı perdelerin altında bir şey göremedi. Kurt sesleri çoğaldı. Sağ taraftan geliyordu sesler. Az ilerisinde bir koruluk, onun da ilerisinde yayvan bir tepe vardı. Tepenin üstünde saldırıya geçmiş iki kurt gördü. Koşarak tepeden aşağıya doğru iniyorlardı. Dikkatli bakınca koruluğun önünde yerde çırpınan bir asker gördü. Bu kış sadece insan etiyile beslenmiş olan kurtlar parçalamak için bu askere saldırıyordu. Atını koruluğa doğru sürüp tabancasını belinden çıkardı. Önce havaya ateş etti, kurtların dikkatini çekip hızlarını kesti. Kendisine yönelen kurtların öndekini vurması ve tekrar tabancasına mermi sürmesi arasında diğer kurt o kadar yaklaşmıştı ki dişlerini görebiliyordu. Atı kurttan ürküp şaha kalktığı sırada ikincisini de vurup öldürdü. Dağlarda yankılandı silah sesleri. Ağaç dallarından kargalar havalandı.

Yerde yatan askere yaklaşp baktı. Uzun zaman önce yere düştüğü, kalkmak için çırpınıp başaramadığı, tekrar yere kapaklandığı üzerindeki, yüzündeki ve ellerindeki çamurlardan belliydi. İbrahim yerden biraz taze kar alıp askerin yüzündeki çamuru temizledi. Minnet dolu gözlerle kendisine baktı asker. Soğuktan yüzü mosmor olmuştu. Ağzından beyaz dumanlar çıkararak ismini sordu askerin.

–Cemal, dedi, Mahmut oğlu Cemal, Malatya.

Ellerinin ve ayaklarının morardığını gördü Cemal'in. Donma başlamıştı. Yakınlarda bir köy evine bırakılmazsa donarak ölecekti. Atının arkasına bindirdi. Atını mahmuzlayıp az önce kurtların indiğı tepeye doğru sürdü.

Mahmut oğlu Cemal'in bedeni soğuktan uyuşmuş, hareketleri yavaşlamış ve direnci tükenmiş olsa da üzerindeki bitler hâlâ azgın, iştahlı ve akılsızdılar. Cemal'in saçlarının arasından, gömleğinin yakasından ve dikiş yerlerinden, kolundaki yaraya sardığı bezin kıvrımlarından ve dolaklarında saklanmış binlerce bit kör bir iştahla İbrahim'in bedenine hücum etti, şoursuz tifüs mikrobunu İbrahim'e de bulaştırdı. İbrahim bütün bunları bileklerinde, ensesinde, kulak arkalarında ve göğsünde bir kaşıntı gibi hissetti ilk başta, önemsemedi.

Cemal'i içi yaralılarla dolu eve, bir belirsiz akıbeta bıraktıktan sonra yola çıktı tekrar. Hasankale'ye ulaştığında akşam olmak üzereydi. İki gündür açtı, uykusuzdu. Sırtında, midesinde, ayaklarında dayanılmaz ağırlar başlamıştı. Çarıklarından içeri giren kar suyu bacaklarını uyuşturmuştu. Ateşi yükseliyordu. Güneş ağlayarak batı-

yordu tepelerin ardından. Askeri hastane bir kıyamet yerine dönmüştü. Cepheden dönen binlerce yaralı ve hasta asker hastanenin etrafında, duvar diplerinde, ağaç altlarında, karlar üstünde bekliyordu. Hastanede bir kişilik yer boşalmasını ve içeriye alınmayı bekliyorlardı. Başları eğik, yüzleri zayıf, bedeni cılızlaşmış, yaralı ve hasta, baygın ve inleyen yüzlerce asker.

İçeriye girdi. Tevfik Salim Bey'i bir askeri muayene ederken buldu. Selam verip su kazanını teslim etti. Tevfik Salim Bey sırtını sıvazladı İbrahim'in;

-Aferin aslanım!

Tekrar selam verip çıktı İbrahim. Gidecek hiçbir yeri yoktu, kaldığı bir koğuştı, bir çadırı yoktu. Tevfik Bey'den yeni bir emir beklemek üzere dışarıda bekleyen askerlerin yanına gitti. Bir ağaç dibinde yer buldu. Kaputunu yere serip oturdu. Ateşi yükseliyordu. Midesine müthiş ağrılar saplanıyordu. Açlıktan olduğunu düşündü. Sırtında bir titreme başlıyordu. Karanlık çöktükçe öksüz ve yetim titremelere tutuldu. Öksüz sırtından kuyruk sokumuna, yetim göğsünden çenesine kadar titriyordu. Dişleri birbirine vuruyordu. Çenesine söz geçiremiyordu. İşgalci soğuk çarıklarından dizlerine, oradan da beline kadar çizgi çizgi tırmanmıştı. Tüm bedeni soğuktan uyuşmuştu.

Soğuktan tortop olmuş askerlerin sırtlarında kar biriktikçe bir yanı yosun tutan şikâyetsiz taşlara döndüler. Kar kapladı her yanlarını. Sadece biraz güneşe muhtaçtılar, sadece biraz ışık. Biraz umut, biraz beklenti ve tutunma çabası. Uçurumun dibinde bir dal parçasına tutunur gibi Ayşe için cebinde sakladığı hediye dokundu. Bir kere daha görebilseydi gözlerini Ayşe'nin, kaşlarını ve kirpiklerini. Bu berbat hastane bahçesine belki daha kolay direnebilirdi. Belki burada, bu rezil soğuk karşısında Ayşe'nin sıcak bir gülümseyişi, mahcup bakışlarını yere eğişi olsaydı böyle titremezdi.

İbrahim'in hayalinden medet umduğu saatlerde Ayşe ise soluğunu tıkayan öksürükleri ile başucunda duran mum alevini titretiyordu. Elindeki ıhlamurdan yardım istiyor, olmuyor, öksürükle birlikte ateşi yükseliyor, babası Sadık Ağa endişeleniyor, okuduğu Kur'an'ı kapatıp kaldırıyor, hastaneler asker dolu, Ayşe'yi hastaneye götürmeyeceğini biliyor, vakit ilerliyor, aklına gelen şüphelere inanmak istemiyor, bastonuna dayanarak kalkıyor, gücünü toparlayamıyor, bir besmele çekiyor, vakit ilerliyor, iyi misin kızım diye soruyor, "Soğuk aldım galiba" diyor, şifayı uykuda arıyor Ayşe, öksüre öksüre iki büküm kalkıyor, babasının sabah namazında alacağı abdest için ibriğe su doldurup babasının yatağını serdikten sonra karanlık ve soğuk uykulara bırakıyor bedenini. Soluğunu bırakıp güzel yüzünü yastığa gömüyor. Uykuda yüksek ateşin bedenini ele geçirdiğini anlayamadan gece ilerliyor.

Üç büyük koğuştan vardı Hasankale'deki askeri hastanenin. Sarıkamış Harekâtı'nda aldıkları ölümcül yaraları gurur verici bir rütbe gibi taşıyanlar birinde, Doğu Cephesi'ne bir çığ gibi düşmüş olan tifüs salgınının kurbanları ikincide, tifüs haricinde bulaşıcı hastalık taşıyanlar ise üçüncüdeydi.

Tevfik Salim Bey bütün vaktini ikinci koğuştan geçiriyordu. İbrahim'i Erzurum'a gönderdiği gibi bu koğuştan aşı çalışmaları için bir yer hazırlatmıştı. En köşeye, aşı çalışması ile ilgili aletler için bir masa koydurmuştu. Pencere kenarına sıcak su tertibatını hazırlatmış, yemekhaneden bir tencerenin içerisine odun doldurup üzerine de İbrahim'in yaptırdığı sıcak su kazanını koydurmuştu. Odun dumanlarının çıkabilmesi için tencere ile kazan arasına bir soba borusu sıkıştırıp bir ucunu pencereden dışarı uzattırmıştı.

Koğuştaki bütün bakışlar kendisini izliyordu. Bütün yorgun ve hasta bakışlar, elinden bir çare bekleyen bakışlar, kimi zaman göz kapağını dahi kaldırmaya takat bulamayan mecalsiz bakışlar. Göz göze geldiğinde uçuruma düşen bir insandan geriye kalan son bakışları anımsatıyorlardı Tevfik Salim Bey'e. Uçurumun kıyısındaki baş dönmesi gibi başını her çevirdiğinde göz göze geliyor ve kendisini içeriye, yankılı bir uçurumun boşluğuna çekiyorlardı. Işığı ve uykuyu umursamayan, gece yarılarda karanlığın rahmine saplanıp kalmış, inleyen ve acılı, yanlışlıkla bir lahzalığına kapandığında bir şimşegin çakması gibi kâbuslara düşen, cephedeki berbat anıları yeniden yaşayan, göğsüne bir bıçak saplanır gibi yeniden karanlığa açılan tükenmiş bakışlar. Bütün bu bakışların yardım isteyen yakarışlarının altında Tevfik Salim Bey aşı çalışmalarına başladı.

Bu mevsimde beklenmeyen bir güneş ışığı, içeriye sızan odun dumanlarının arasında geziniyor, kırılıyor, tülleniyor, dumanlarla beraber yükseliyor, etraflarını bir tütsü gibi sardığı Tevfik Salim Bey'i hasta askerlerin gözünde ilahi bir varlığa, savaş meydanına indirilmiş bir mücahit meleğe dönüştürüyordu. Parlak güneş ışığı Tevfik Salim Bey'in önlüğünün kenarlarında geziniyor, ince ince ısıldıyor, şakalaşıyor, gülüyor, saçlarından alnına süzülüyor, omuz başlarından, başının üzerinden, saçlarının arasından, kollarının altından kırılıyordu. Tevfik Bey'i ışıktan bir heykele, varlığın sırlarına ermiş bir bilgeye dönüştürüyordu. Hasta askerler için bu adamın elleri farklı, yüzü farklı, duruşu, nefes alışışı farklıydı. Üzerinde hikmetle karışık bir esrar, erdemle karışık bir büyü hali var gibiydi. Işıklı buharlar arasında gezinen bir masal kahramanı gibiydi.

Tevfik Salim Bey tifüsten baygın yatan bir askerin yanı başında oturuyor, ateşin seyrini izliyor. Askerin gözkapaklarını kaldırıp bakıyor, bilincinin kaybolduğuna kanaat getiriyor. İlk tifüs aşısı denemesinde kullanmak için ilk kanı almaya hazır-

lanıyor. Askerin üstündeki örtüyü sıyırıp sağ kolunu açıyor. Askerin sağ kolu avuç içinden omuz başına kadar derin yaralar, kesikler ve sıyrıklarla doluydu. İğneyi yavaşça batırdı askerin koluna. Kanı çekmeye başladı. Şırınganın ölçeğine bakarak yirmi mililitre dolunca çekti iğneyi. Kanı bir cam şişeye boşalttı. Çalkalamaya başladı. Kan çalkalandıkça pıhtılaşıyor, pıhtılaşan kısımlar dibe çöküyordu. Tevfik Salim Bey'in çalkaladığı kan tüm pıhtısından iplik iplik ayrıldı. Pıhtısından ayrılan kanı bir başka şişeye aktardı. Güneşe tutarak baktı, ısıldıyordu. Yaratılışın nüvesi, yaratılmışların beklediği cennet müjdesi gibiydi. Güneş ışıyla öpüştükçe ortalığa kesme kristal kırmızı ışık zerrecikleri saçıyordu.

Hastabakıcılardan biri kanın şişesini İbrahim'in yaptırdığı sıcak su kazanına daldırdı. Diğer bir cam çubukla kanı karıştırıyor, Tevfik Salim Bey de termometre ile kanın sıcaklığını ölçüyordu. Tifüs bakterileri kan içindeki saltanatının en kudretli devrini yaşıyordu. Kan ısınmaya başlayınca küstah özgüvenlerinin içinde önce umursamadılar. Kan ısındıkça birer birer tahtlarından düşmeye başladılar. Hanedan üyeleri, şehzadeler, gözdeler, tifüsün kan içindeki yumurtaları karanlık dehlizlerde telle boğduruldu. Kanın sıcaklığı elli beş dereceye ulaşınca tüm bakteriler elden ayaktan düşmüş, hareket kabiliyetini yitirmiş, sersem ve şuursuzlaşmıştı. Fakat ölmemişlerdi. Aciz ve hükümsüzdüler. Tevfik Bey şişeyi sıcak suyun içinden çıkarıp ağız kısmını gaz lambasının alevinden geçirdi. Dezenfekte etti. Başka bir cam şişeye aktardı. Artık elinde dört kişiyi tifüse karşı koruyacak aşı denemesini tutuyordu. Tuttuğu derin soluğunu bıraktı, yüzünü güneşe döndü. Aynı işlemi iki defa daha yaparak on iki kişilik aşı elde etti.

İbrahim'in hastane bahçesinde yüzlerce kırgın askerle beraber beklediği ikinci günün gecesiydi. Vakit yatsıyı geçmiş, karanlık bir gülle gibi çökmüştü. Yağmaya hazırlanan kar gökyüzünü kırmızıya boyamıştı. İbrahim yüksek ateş yüzünden uyuymamış, dudakları, dili, damağı birbirine yapışmıştı. Ağızının içinden boğazına ve ciğerlerine kor ateşler yayılıyordu. Yüzüne bir kar tanesi düştü. Gökyüzüne baktı, yüzlerce kar tanesi üzerine düşmeye başladı. Yüzünü tekrar yere eğmedi. Kendini sırt üstü, buz tutmuş toprağa bıraktı. Sırtındaki ateş yine de sönmedi. Kar taneleri yüzüne değer değmez ateşin azabından eriyordu. Yüzüne kar taneleri düşüyor, göğsündeki yangın bütün bedenine yayılıyordu. Yanmış, yapışmış dudaklarını açamıyor, ateş zihnini kurutuyor, bilincini kavruyor, başı dönüyor, kendinden geçmek üzereyken çocukluğu geliyordu aklına. Bir çocukluk gününde sırt üstü uzandığı sazlıkta başının üzerinden bir kuş geçiyor, uyanıyor, kalkıyor, yerdeki karları alıp yüzüne sürüyordu. Dudaklarındaki tuzlu çöl yangını bir lahzalığına sönüyordu.

Askerlerin arasından sesler yükseliyordu. Bir asker inliyor, bir asker boğuluyor gibi öksürüyor, bir asker ağlıyordu, İbrahim'in kendine hâkimiyeti git gide azalıyordu. Göğsü cehennem ateşine dönmüştü. Gömleğinin düğmelerini çözdü. Bakışları bulanıyordu. Yanındaki asker kendisine bir şeyler söylüyor, İbrahim anlayamıyor, açık gömleğinden göğsüne giren soğuk söndürmüyor ateşi, bir asker ciğerini parçalar gibi öksürüyor, bir asker ağlıyor, cephede donmuş bacağı kesilen askerin bağırıışları yükseliyordu hastanenin içinden. Hararet göğsünden sırtına atlıyor, cehennemin ebedi sakinleri, şirk sahipleri gibi yanıyordu sırtı. "Allah'ım!" deyip kapatıyor kulaklarını, şu asker bitlerini mi kırıyor? Kırılan bitlerin parçalanma sesleri sanki birer heyelan gibi çöküyordu kulaklarına. Bit kıran parmaklar kana boyanıyor, askeri istila eden bitler kırmakla bitmiyor. Sinsi bir işgal ordusu gibi, güneş doğana kadar şehrin bütün sokaklarını ele geçirmek ister gibi çıldırmış bir hırsla askerden askere hücum ediyordu bitler. Bir asker kaşıntıdan deliriyor, belindeki kasaturasını çıkarıp göğsünü, sırtını, bacak içlerini kesiyor, kan revan içinde kalıyor yine de bitlerin kaşıntısını durduramıyordu. Bir asker soğuktan titriyor, bir asker açlıktan midesinin suyunu kusuyor, bir asker uykusunda sayıklıyor, bacağı kesilmiş askerin ağlayışları gökkubbeyi dolduruyordu. İbrahim sırtındaki günahkâr yangınlar yüzünden anadan üryan haşredilmiş zannediyordu kendisini. Divan kurulacak, defterler açılacak, herkes kendi nefsinin derdine düşecek, zerre kadar kötülük, zerre kadar iyilik tartıya çıkacak zannediyordu. Kendi kıyametini koptuğunu, anadan üryan bir halde cehennem ateşine atıldığını, içinde hiç Pazartesi olmayan haftalar boyunca yandığını zannediyordu. Milyonlarca bitin istilasına uğramış kıyafetlerini çıkarıp yere atıyor, hastane bahçesinden çıkıyor, ezilmemiş taze karların üzerine atıyor bedenini. Karları alıp alıp göğsüne, yüzüne, alnına, bacaklarına sürüyor. Ateşi yavaş yavaş sönüyor, sayıklamalar azalıyor, soluğu seyreliyor, bir mübarek Pazartesi'yi, bir kutlu doğumun gününü gösterince takvimler, cehennemin kapıları açılıp içeriye serin bir rüzgâr üfleniyor, İbrahim'in ateşi diniyor, karların üzerinde uyuyakalıyordu.

Ezan sesi çocuklarını yoksul bir sofraya çağıran mahcup bir anne gibiydi. Kendilerini sıkıntıların beklediği bir güne uyandırdı insanları çekinerek. Ayşe'nin babası Sadık Ağa ne kadar ihtiyarlamış olsa da, eksik ve karanlık bir sabah uyandığını gözlerini açar açmaz fark etti. Ezan sesiyle birlikte her sabah evdeki karanlığı Ayşe dağıtıyordu. Yakmış olduğu mumun ışığı ve kendisi için çorba hazırlarken çıkardığı tıkırtılarla günü başlatıyor, güneşi eve girmeye cesaretlendiriyordu. Fakat bu sabah ev sessizdi. Karanlık bütün ağırlığıyla evin içinde olduğu gibi duruyordu. Ayşe'nin sobayı yakmasıyla her sabah ısınan ev bugün bir dağ başı gecesindeymiş gibi buz kesmişti. Titreyerek

kalktı yataktan. Ayşe'ye seslendi. Ses yoktu. En ufak bir akis, kıpırtı, bir soluk belirtisi yoktu. Ayşe'nin yatağına yöneldi endişeyle. Karanlıkta yerde duran Kur'an sehпасına çarpıp devirdi. Ayşe uyanmamıştı. El yordamıyla mumu bulup yaktı. Ayşe'nin yüzü aydınlandı "Eyvah!" dedi Sadık Ağa. Sırlıslıkla terlemişti kızı. Kendinde değildi. Yüzünde kırmızı lekeler vardı. Omzundan tutup sarstı, uyandıramadı. Dillendirmeye korktuğu şey başına gelmişti. Tifüs illeti en sonunda gelip kızını da bulmuştu. Hızlı hızlı giyindi. Şehirdeki bütün hekimler şimdi askeri hastanedeydi. Gün aydınlanırken kan ter içinde ulaştı hastaneye. Hastanenin etrafında yüzlerce sıra bekleyen asker vardı. Yerlere serilmiş yüzlerce bitkin asker. Ayaklarında kalan son takat ile son bir umut içeriye girdi. Daha ikinci adımında pişman oldu içeriye girdiğine. Bağırان, ağlayan, inleyen, yaralı ve hasta askerlerin sesleri içeriyi dolduruyordu. Birkaç genç hekim sürekli sağa sola giderek yaralılara bakıyor, pansuman yapıyordu. Bir tanesini yanından geçerken durdurdu Sadık Ağa;

-Hekim Bey Allah rızası için yardım et! Kızım tifüse yakalandı! Evde baygın yatıyor!

-Boşuna bekleme. Hastanede sadece iki tane sağlam hekim var. Diğer hepsi tifüse yakalandı. Bak bir tanesi de burada yatıyor.

Adamın gösterdiği yerde yüzüstü yatan bir hekimin sırtına pansuman yapıyordu genç hasta bakıcılar. Hekimin sırtı tifüsten baygın yattığı dört hafta içinde yara olmuş, yarası bakımsızlıktan büyümüş, irin ve cerahat bağlamıştı.

Genç adam Sadık Ağa'ya hem isyan eder hem de derdini döker gibi tekrar konuştu;

-Ben de hekim değilim zaten. Vilayet memuruyum. Hekimler ve sıhhiyeciler memurların hepsi tifüse yakalanınca vilayet ve kaymakamlık memurlarını buraya gönderdiler. Onlar da teker teker can verdiler gözümüzün önünde. Sadece dört memur iki hekim kaldık koca hastanede.

Hastanenin bahçesinde, karların üstünde baygın yatan İbrahim'i bir parçalanmış hasırın üstüne yatırdılar. Elbiselerini karların üzerinden toplayıp getirdiler, ceplerinde önemli bir şey var mı diye baktı biri. Ayşe'nin hediyesini ne olduğunu bilmeden, çok da düşünmeden İbrahim'in yanına bıraktı. Gömleğin ve pantolonun her kıvrımından bitler ve bir toz bulutu halinde yumurtaları dökülüyordu. Fırında elbiselerin bitlerini yaktılar, kaynar suda yıkayıp yanına bıraktılar.

Ertesi sabah mecalsiz bir halde gözlerini açtığında Tevfik Salim Bey'i gördü. Koğuşun uzak köşesinde bir askeri muayene ediyordu. Tekrar kendinden geçip gözlerini tekrar açtığında bu kez yanı başında gördü.

–Kendini karların üstüne atmasaydın şimdi ölmüş olabilirdin, derken bir yandan da ateşini ölçtü. Göğsündeki ve omzundaki birkaç yere parmağıyla bastırıp tekrar rengini kazanmasını bekledi. Tevfik Salim Bey’in yüzü asılıyordu yavaş yavaş. Kırmızı renkli döküntüler kaybolmuyordu. Avuç içlerine ve tabanlarına baktı. Oralarda yoktu bu döküntüler. Elindeki kâğıda; “Osman oğlu İbrahim: Tifüs” diye yazdı. Önce geçiştirmek istedi. Aylardır hizmetinde olan ve oğlu kadar sevdiği emir erini üzme istemiyordu. Çünkü tifüs aşısı başarılı olsa bile İbrahim için artık çok geçti. Sonra etrafına baktı. Bu tifüslü askerlerin hepsini birileri oğulları kadar seviyordu ve birilerinin oğluydular. Hangisinden gizleyebilmişti tifüsü.

–Tifüse yakalanmışsın, dedi sessizce.

Hiçbir tepki vermedi, hiçbir şey söylemedi İbrahim. Uzun uzun, itiraz etmeyen gözlerle baktı Tevfik Salim Bey’e.

–Hüvel Baki, dedi sessizce. Avucundaki hediyeyi daha sıkı tutmak istedi fakat gücü tükenmişti.

Tevfik Salim Bey gönüllü aşı vurulacak olan subayların yanına çıktı. Elinde on iki kişi için hazırlanmış olan aşı denemeleri ile içeriye girdiğinde cephelerin mevcut durumu ve Rusların nereden ilerleyebileceği konuşuluyordu.

–Başlayabiliriz, dedi Üçüncü Ordu Baştabibi Tevfik Salim Bey.

Kumandanlar kollarını gömleklerinden sıyrıyor. Şırınga cam tüpten beş mililitre çekiyor. İğne kusursuz bir sivrilikle önce deriyi ardından da damarı deliyor. Herkes sus pus olup Tevfik Salim Bey’i saniye saniye dikkatle izliyor. Askerlik tıbbı, savaş ilme itaat ediyor. Tevfik Salim Bey’in fikirleri kumandanların damarlarında dolaşmak için, korumak ve kurtarmak için, hayat vermek için hazırlanıyor. Tevfik Salim Bey şırıngaya bastırdıkça, kan vücutlarına zerk oluyor, damar damar içlerinde dolaşıyor. İçlerinde başına buyruk dolaşan ve hastalık taşıyan bu kan bir soru işaretini kılcal kılcal kalplerine sokuyordu. Alman subaylarının itirazlarında haklı olması durumunda hepsi tifüs hastalığına yakalanacaklardı ve çok büyük bir ihtimalle can vereceklerdi. Fakat Tevfik Salim Bey’in kendine güvenen sesi soğukkanlıydı;

–Geçmiş olsun. İlk yedi gün çok önemli. Yedi gün boyunca sizleri muayene altında tutacağım. Bu yedi günü tifüse yakalanmadan atlatmanız, yaptığımız aşının tifüs bulaştırmadığı anlamına gelmektedir. Buradan alacağımız sonuçlara göre diğer askerlere ve ahaliye aşı vurma işlemine başlayacağız ve yurdu büyük bir felaketten kurtaracağız.

Gelen günleri yatağında, bir pencere kenarında, yarı baygın halde karşılıyordu İbrahim. Günler bir tren katarı gibi doğup batıyordu. Hastaneye yaralıları taşıyan ve vakti geldiğinde kefenlenmiş bir halde indiren bir yorgun tren. Yüksek ateşin azabıyla geçirdiği her baygınlık bir istasyon gibi menzile bir adım daha yaklaştırıyordu kendisini. Her yüksek ateş nöbetinden sonra gücü biraz daha azalıyor, biraz daha zayıflıyordu. Yüzünün çöktüğü, sakalının iyice uzadığı, kollarının ve bacaklarının inceldiği günlerde bir düşünce istirahatine çekilmiş gibi Ayşe'yi düşünüyordu. Çökmüş gözlerinin önündeki bulutlar Ayşe'yi kapattıkça gücünü toplamak, doğrulmak, büyük bir haykırıyla bulutları dağıtmak istiyordu. Fakat olmuyordu. Ayşe hep bulutların ardında, hep muhayyel, hep sessizdi. Aralarında hep bir engel vardı. Seferberlik, savaş, tifüs salgını ve şimdi de yüksek ateşin kararttığı gözlerinin önündeki bulutlar. Hırıltılı soluğunu tutup doğrulmak ve bulutları dağıtmak istiyordu. Fakat olmuyordu, gücü tükeniyor, gözleri kapanıyor, ateşi yükseliyordu. Dışarıdan rüzgârın uğultusunu duyuyordu. Yanılıyordu. Yüksek ateş zihnindeki taşları tek tek deviriyordu. Yatağının yanındaki pencereyi rüzgârın titrettiğini sanıyordu. Yanılıyordu. Vücudunu ele geçiren tifüs mikrobu bilincini sarsıyordu. Çocukluğunu aklından söküp götürmüş, mesleğini ve askerliğini unutturmuş, donarak ölen askerlerin bakışlarını, buz tutmuş dar geçitlerden geçerken uçurumdan düşüp ölen askerlerin boşluğa savrulan seslerini, kurtların canlı canlı parçaladığı askerlerin çığlıklarını, ayakları ve elleri donan askerlerin başına konup gözlerini yuvalarından çıkaran kargaların vahşetini silmiş, kar fırtınalarının acısını ve açlıktan yedikleri ayakkabı derilerinin tadını unutturmuştu. Şimdi de aklında zar zor sakladığı Ayşe'nin hatıralarını işgal etmeye, sokakta deri ceket tamir ederken pencere arkasından kendisini gizli gizli izleyen gözlerini aklından silmeye çalışıyordu. Yavaş yavaş bunu da başarıyordu. Aklının tüm kılcal damarlarını işgal eden yüksek ateş Ayşe'nin güzel yüzünü de İbrahim'in hafızasından alıp götürdükten sonra bilincini tamamen tüketti. Elleri gevşedi, Ayşe için avuç içinde sakladığı hediye kaydı, yere düştü.

Günler geçti, yorgun akşamlar, beyhude ikindiler, anlamsız gün doğumları geldi geçti. Ölüm taşıyan kervanlar konup göçtü Hasankale'den. Gün, güneş ve karanlık deşip geçti pencere kenarında bilinci yitik bir halde yatan İbrahim'in üstünden. Günler birer gürz darbesiyle vurup geçtikçe, alnı asırlık düşüncelere dalmış gibi kırıştı. Kolları inceldi, parmakları kurudu, elleri sonbahar görmüş bir ağaç gibi yarıldı. Gözleri eriyip çöktü, sakalları uzayıp yüzü solgunlaştı. Göğsü yedi büyük kıtlık, yedi uzun kuraklık görmüş gibi parçalandı solukları.

İhtiyar bir adamdı Sadık Ağa. Elinden fazla bir şey gelmiyordu. Üç gündür yüksek ateşle baygın yatıyordu Ayşe. Komşulardan yardım isteyemiyordu. Hastalığın bulaşması korkusundan kimse kimseye yardım etmek istemiyordu artık. Ayşe'nin alnına sirkeli bez koymaktan başka bir şey gelmiyordu elinden. Sessizce başında bekleyerek, bir solgun mum ışığında Kur'an okumaktan, hüzünlenmekten ve vakti geldiğinde namaz kılmaktan başka bir şey gelmiyordu elinden. İhtiyar bir adamdı Sadık Ağa. Geride bıraktığı ömründe namazını hiç aksatmamıştı. Heybetli tekbirler alıp gurur verici kıyaamlara durmuştu. İtaatkâr rükûlara eğilip yakaran secdelere varmıştı. Ayşe için içten içe yakardığı bir secde anında evin karanlık boşluğunda bir ses yankılandı. Namazında tereddüt etti. Ayşe'den geliyordu ses, titreyen bir nefes. Daha önce duyduğu hiçbir şeye benzemiyordu. Namazını bozamıyordu. Gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Daha önce duyduğu bir ses değildi bu. Titretmesi gibi bir kuşun konduğu leylak dalını, güneşin tüylerinde gezinmesi gibi bir Nisan günü, bir tüy gibi, bir kanat vuruş, yükseliş, yükselen kuşun ardından leylak dalının güneş altında salınması gibi, ışığın kırılması, dağılması, mor, beyaz, yeşil ışıkların saçılması gibi etrafa, saçılması gibi çocukların yüzlerine kuşların gözlerine, yükselen bir kuşun geride bıraktığı bir tüyün süzülerek toprağa düşmesi gibi bir sesti bu. Gelinlik çağdaki kızının son nefesiydi bu.

Namazını ağlayarak tamamlayıp selam verdiği sırada evin kapısı hızlı hızlı vuruldu. Yorgun dizleriyle toparlanıp kalkana kadar tekrar vuruldu, ardından bir askerin sesi duyuldu;

-Tifüsten ölen var mı bu evde?

Kapıyı açmadan içeriden cevap verdi Sadık Ağa;

-Hayır, kimse yok, dedi. Başka bir şey sormadan arabaya binip gitti askerler. Sokağın sonuna doğru karanlığın içinde azalarak kayboldular. Sokağın sonunda yerde üzerini kar kaplamış bir karartı vardı. İsimsiz, sahipsiz ve hiç yaşamamış gibi ardında bir iz bırakmadan öylece yatan bir ölü. Sırtlayıp arabaya attılar.

Yalan söylemişti Sadık Ağa. Yalan söylemek zorundaydı. Doğruyu söyleseydi bu gece toplanan tifüs kurbanlarıyla birlikte üzerine kireç dökülerek toplu halde defnedilecekti Ayşe. Vicdanı buna elvermiyordu. Savaş bu yaştan sonra kendisini yalan söylemek zorunda bırakmıştı. Çok şeyler görmüştü bugüne kadar. Varlığı, yokluğu, yoksulluğu, acıları, zamansız ölümleri ve hepsinden daha beter olan doksan üç harbini. Fakat böyle bir acı tatmamıştı. Dut ağaçlarıyla çevrili bahçesinin ortasında odunları biriktirip yakacağını düşünemezdi. Odunların alevi karanlığı iki paralık edip geceyi tan yerine çevirmişti. Odunların alevi donmuş toprağın buzunu erittiğinde, bahçenin toprağını kazmaya başladı. Böyle bir şey görmemişti, böyle bir şey yaşayabileceğini kimse söylememişti. Gelinlik çağdaki kızına evinin bahçesinde bir mezar yeri kaza-

cağını kimse söylememişti. Abdest alırken ağlayacağını, bedeni henüz soğumaya başlayan Ayşe'yi beyaz bir çarşafa saracağını düşünemezdi. İhtiyar bedeniyle güç bela taşıyacağını, genç kızlık hayallerini, beklentilerini, umudunu incitmekten korkacağını, sahipsiz ve kimsesiz gibi tek başına defnedeceğini, ne bir imamın ne bir cemaatin bulunmayacağını, cenazesinin dahi kılınamayacağını, arkasından ağlayan, dua eden kimsenin olmayacağını düşünemezdi.

Ayşe'yi usulca yatırdığı mezarın içinde doğrulup ağlamaktan kızarmış ihtiyar gözleriyle evine baktı Sadık Ağa. Ev karanlık, soğuk ve ışıksızdı.

Tevfik Salim Bey odasında çalışıyordu. Son bir ayda yapılan tüm çalışmaları gözden geçirdi. Askerlere yapılan beden temizliğinin, yemekhanede, koğuşlarda, çamaşırhanede uygulamaya konan yeni temizlik kurallarının, cepheden dönen bitli askerlerin dezenfeksiyon çalışmalarının günlük raporlarını Ordu Kumandanlığına sunmak için topladı. Tifüs aşısı vurulan gönüllü subaylar ile ilgili tutulan raporları ayrı bir dosya haline getirdi.

Tüm kurmay subaylar ve hekimler karargâh binasında toplanmıştı. Büyük bir masanın etrafında oturuyorlardı. Üçüncü Ordu Kumandanı Mahmut Kamil Paşa'nın sağında Tevfik Salim Bey ve Türk subaylar oturuyordu. Solunda ise Alman subaylar sıralanıyordu. Rusların bu aşamada ne yapmak istediğine dair fikirler tartışıldı. Rus hâkimiyetinde bulunan köylerdeki Müslüman çobanlardan alınan istihbarat bilgileri görüşüldü. Cephane ve yiyecek durumu bildirildi. Çanakkale, Yemen, Sina ve Hicaz cepheleleri konuşuldu. Bütün bunlar konuşulurken herkesin aklı Tevfik Salim Bey'in açıklayacağı tifüs aşısı raporundaydı. Tifüs aşısı gecikirse bütün bu konuşulan şeylerin bir manası kalmayacaktı. Ordu Kumandanı Mahmut Kamil Paşa sözü Tevfik Salim Bey'e verdi. Tevfik Salim Bey hazırladığı raporları Mahmut Kamil Paşa'ya sunduktan sonra konuştu;

-Kumandanlarım ve saygıdeğer subay arkadaşlarım, Reşat Rıza Bey'in İstanbul'da araştırmalarını ve fikri altyapısını oluşturduğu tifüs aşısının çalışmaları tarafımızdan tamamlanmış bulunmaktadır. Dünya tababetinde bugün aşı, kültürden yani etkinliği yok edilmiş zayıf mikropların suni ortamda üremesini sağlayarak yapılıyor. Ancak tifüs hastalığı için henüz böyle suni bir çalışma geliştirilememişti. Bizim mücadelesini verdiğimiz yöntem ise insan kanından aşı üretme esasına dayanmaktadır. Tifüslü hastanın kanını alıp elli beş dereceye ısıtarak tifüs mikrobunu canlı tutarak aynı zamanda etkisizleştirmeyi başardık. Güçsüzleştirilmiş olan bu tifüslü kanı sağlam insana deri altından enjekte ettik. Böylece sağlam kişinin vücudunu tifüs mikrobuna

karşı ayaklandırmış olduk. Beden her daim tifüse karşı mücadele eder vaziyette olduğu için bitlerin ısırması sonucu tifüs vücuda girse dahi derhal yok edilecektir. Gönüllü olarak aşı vurulan subaylardan Selahaddin Bey ve Haydar Cemal Bey aşının üçüncü günü hastalığa yakalandılar. Yaptığımız tetkiklerde bu iki subayın hastalığın yedinci gününü yaşadıklarını anladık. Yani aşı vurulmadan önce tifüse yakalanmışlar. Dördüncü gününde bu iki subay tifüsün yüksek ateşinden bilinçlerini yitirdiler ve on beş gün süren çok ağır bir tifüs geçirdiler. Aşının yedinci günü İhsan Arif Bey ile Tevfik İsmail Bey hastalığa yakalandılar ve hafif bir şekilde atlattılar. Diğer subaylar ise hastalığa hiç yakalanmadılar. Dünyada bir ilki başarmanın ötesinde milletimizi büyük bir beladan kurtarmış olduğumuza inanıyorum. Elde etmiş olduğumuz bu sonuçlara güvenerek askerleri ve ahaliyi tifüs aşısı ile aşılamaya başlayabileceğimizi huzurlarınızda gururla arz ederim.

Koğuş sessiz, soğuk ve ürperticiydi. Uzaktan uzağa kurt sesleri duyuluyor. İki hastabakıcıdan biri uykuda, diğeri nöbetteydi. İbrahim'in yorgun bedeni tükenmeye yüz tuttuğundan beri, hastabakıcılar her gece belli aralıklarla geliyor, son nefesini verip vermediğine bakıyor. Nöbetteki hastabakıcı uykuya direnmekten sarhoş olmuş bir halde yanına geliyor. Nabzını tutuyor, sayıyor, tekrar gidiyor. Hastabakıcı için İbrahim öldüğü zaman koğuştaki bırakılmaması gereken bir sıradan bir tifüslü olsa da, hastalıklı bir yatak üzerinde yüzü çökmüş, nefesleri tükenmiş, bedeni zayıflamış olsa da, yüzünde, ellerinde ve kollarında tifüsün lekelerini bir apolet gibi taşıyor olsa da, çektiği bütün acıları buraya kadar sürükleyip getirmiş olsa da, İbrahim'in ruhu şimdi çiçekler açmış taze bahar çayırlarındadır. Rüzgâr bir ninni gibi esmekte, başından sarkan salkım söğüt dallarına şarkılar söyletmektedir. Bir çayırın ortasında, bir evin bahçe kapısının önündedir. Üstünde hiç savaş görmemiş gibi temiz bir gömlek, içinde alışık olmadığı bir neşe, yeni elbisesini giyen bir bayram çocuğu neşesi. Güneş neşeli bir genç kız gibi bütün renklere kendi güzelliğini katmaktadır. Üstündeki gömleğinin beyazı ışıldamaktadır. Kolları savaşın yaralarından temizlenmiş, bedeni güçlü, sağlıklı ve gülbüzdür. Yüzü genç, canlı ve sakindir. Yeni baştan yaratılmış gibi umursamaz, sessiz ve dingindir. Renklerin, rüzgârın ve güneşin ahenkli şarkısını dinlemektedir.

Koğuş sessiz, soğuk ve ürperticiydi. Soğuk Mart rüzgârı pencere kenarlarından uğuldayarak giriyor. İbrahim'in bedeninden çıkan son nefesi de dağıtıp bırakıyor. Göğsündeki kırılgan titremeyi fark eden nöbetçi gelip bakıyor. Boynu gevşemiş, başı yana düşmüş Osman oğlu İbrahim'in bileğini tutuyor. Nabzının durduğundan emin oluyor. Üstündeki çarşafı yüzüne örtüyor. Koğuş defterini açıyor. "Osman oğlu İbrahim, tifüsten öldü" yazıyor.

Oysa ölüm bir kapıyı aralamaktı İbrahim için. Beyaz, sarı, mor, pembe çiçekler açmış bir bahçeye girmekti. Beyaz çiçeklerini açmış erik ağaçlarıyla, söğüt dalları, misafirperver güller, leylaklar ve akasya ağacının çiçekleriyle dolu bir bahçede yürümekti. Bir ığde ağacının altında bekleyen ilk sevgilinin ölümsüz gülümseyişi ile karşılaşmaktı. ığde ağacının cennet kokusu sarmışken bahçeyi, Ayşe'nin ayağa kalkarak kendisini karşılaması ve ışıldayan bir bardak su ikram etmesiydi ölüm. Kendisine su veren parmakları, uzun, ince, hassas, beyaz, narin, ürkek parmakları izlemek gibi, sevgilinin eline ilk defa dokunmak gibi, bilmediği bir sevginin içini sarması gibi bir şeydi. Toprağın yumuşaklığına benzeyen, cömertliğine, güneş altında tüten buğusuna benzeyen sevgilinin yanağına bir dokunuştı ölüm. Rüzgârın bitmez tükenmez şarkısıyla uçuşan saçlarını bir şiir gibi düzeltmesi Ayşe'nin, beyitlerin büyülü bitişlerinde, kafiyelerin ardındaki boşluklarda bir sessizlik, karşılıklı bir rıza ve kabulleniş, susuş, alışık olmadığı bir huzurun içini sarması ve sevgiliyi ilk defa öpmek gibi bir şeydi ölüm İbrahim için.

Topal*

RECEP ÇELİK

Kopasica sol bacağı, sağ bacağımdan tam dört santim kısa. O dört santimlik mesafe öyle uzundur ki ne ölçmekle, ne hesap etmekle bitirebilirsin. O dört santimle bütün memlekete yol olur. Dört santim deyip geçmeyin, o dört santim gönle oturan, doruklarını ölçecek metrelerin henüz icat edilmediği uçsuz bucaksız bir dağ olur. Velhasıl o dört santim dermansız dert, merhemsiz yara, vuslatsız kara sevda olur.

Bizim köyün en zengini Durmuş Ağa'nın evinde, beş kız evladın, beş yürek sızısının, üzerine nur topu, kardan aydınlık, şekerden tatlı, aslan parçası bir erkek evlat olarak dünyaya gelmişim.

Köy kahvesinde oturup evden gelecek uğursuz haberi duymamak için kulaklarını tıkayan, "Bu sefer vallahi bu karıyı boşarım." diye antlar içen babama yani Durmuş Ağa'ya muştuyu ırgatımız Kel Ali ulaştırmış. "Ağam, ağam! Bu seferki oğlandır." dediğinde Kel Ali'ye salma atlarından at, Hz. Musa'nın kavmine kesmesi buyrulan cinsten bir inek, Hz. İsmail'in diyeti için Hz. İbrahim'e gönderilen koçun soyundan bir koç bağışlamış ve Kel Ali'yi abat eylemiş. Yetmemiş, bütün köylüye yedirmiş, içirmiş. Koca koca sığırları, küçücük kuzuları benim doğumum için kestirmiş. Köylüye ziyafetler vermiş.

Anamın da, ablalarımın da, babamın bütün mirasının da kurtarıcısı olarak dünyaya gelişim evdeki en çok sevilen şey haline getirmiş beni. Bir kucakta sıkılınca diğer kucağa geçişim an meselesi olmuş. Otuz beş yaşındaki Durmuş Ağa, bir çocuk olup benimle yerlerde yuvarlanmış, taklalar atmış, oyunlar oynamış.

Bu saltanatım dört yaşına kadar sürmüş. Pek bir şey hatırlamasam da hayatımın en mesut dört yılı olduğuna eminim. Babam Durmuş Ağa, her sabah elimden tutar ve çocuk aklımla algılamakta güçlük çektiğim uçsuz bucaksız arazimizi bana gezdirdi. Usandırıcı sorularıma bıkmadan cevap verir, tarlalarda çalışan ırgatlara nasıl sert ve adil davranılması gerektiğini gösterirdi. Bana sık sık "Bir gün bütün bu araziler senin

* Üçüncülük Ödülü

olacak, buralarda dilediğin gibi at koşturacaksın.” dediğini hatırlarım. Bense babamın herkesi kışkıandıran Delioğlan adlı tayına binmenin hayalini kurardım o günlerde.

Dört yaşında, sol adımımı atarken sola doğru eğildiğimi ilk Gülizar ablam fark etmiş. Ablam beni bir müddet gözlemledikten, gönlü bunu kabul etmek istemese de akli buna mutmain olduktan sonra doğruca anama gitmiş. Ablalarımın tamamı babama bir şey söylemekten çekinirdi. Hatta kimi zaman bazı ablalarım günlerce babamla bir kelimelik olsun muhabbet etmezdi. Bu onu sevmedikleri ya da az sevdikleri anlamına gelmez asla. Bizim oralarda her babanın bir otoritesi vardır ve bunca arazi ile ırgata hükmetmekten olsa gerek Durmuş Ağa’nın bu babalık otoritesi biraz fazlacadır. Bu otorite de ufak bir hatada acısı ve kızarıklığı günlerce geçmeyecek olan bir tokat olarak zuhur ederdi çoğu zaman. Bu da hem anamı hem de ablalarımı içine kapanık ve özellikle de babama karşı itaatkâr eylemiş. Babama, baba kokusunu iliklerinde dahi hissedecek kadar yaklaşan yegâne evlatları en büyük ablam İlknur ve ben olmuşum muhtemelen. Benim doğumumla kız evlatlarına biraz daha yakınlık göstermeye başlamış, onların küçük hatalarını görmezden gelir olmuştu. Tam da bu sebepten ablalarım beni çok severdi.

Anama durumu anlatınca anam inanmamış başlarda. Kendi doğurduğu karga da olsa nasıl kondursun ki kadıncağız böyle bir şeyi. Üstelik bunca yıldan sonra koskoca Durmuş Ağa’nın kucağına bir erkek evlat vermişken. Ancak Gülizar ablam, anamın aklına da, gönlüne de bir kurt düşürmüştü nihayetinde. Geceleri uykusu kaçmış, gündüzleri tadı tuzu kalmamış. Beni izlemiş uzunca bir süre. En nihayetinde biricik oğluna, kurtarıcısına konduramasa da içi kan ağlaya ağlaya kararını vermiş: Tek oğlunun sol ayağı sakat ve erkek bir varis bulamanın mutluluğu il gözü hiçbir şey görmeyen Durmuş Ağa’ya bu söylenmeli.

Anadolu’nun garip analarından birisidir benimki de. Genç kızlık dönemini hatırlayan pek kimse yok şimdi ama bir yağmur tanesi kadar saf, bir kelebek kadar narin, dünyanın hiçbir yerinde küçük çocuklar ölmüyormuşçasına masum, leylak kadar güzel kokan, az konuşan ama konuştuğunda da bülbülleri dahi kendine hayran bırakan, arı gibi çalışkan bir kadınımış benim anam. Zaten bu özellikleri olmasa koskoca Durmuş Ağa, kendisine uzun süre bir erkek varis veremeyen bu kadını çoktan boşardı. Ne babasının ne kocasının evinde yokluk görmüş anam. Ancak koca konağı çekip çevirebilmek için var gücüyle çalışmış. Üstelik her kız evlatla biraz daha horlanmış, biraz daha kumayla korkutulmuş, onuru incitilmiş, aşağılanmış, gönlü kırılmış. Ben doğmuşum nihayetinde. Durmuş Ağa’dan duymayı tahayyül dahi edemeyeceği iltifatlar işitmiş. Ancak beş yıl gibi kısa bir sürede bitmenin kıyısına gelen benim saltanatımla birlikte onun beş yıllık huzuru ve mutluluğu da saman alevi misali bir anda sönmeye

yüz tutmuş. Her şey gibi Durmuş Ağa'ya bir erkek evlat vermenin mutluluğu da ona çok görülmüş. Aksayan sol bacağı o saadeti çiğneyip geçmiş.

İşte o garip anam, bir gece her şeyi göze alıp babama anlatmış durumu. "Ağam, bizim oğlanın ayağında bir tuhaflık var gibi ve uzun süredir, belki doğduğundan beri böyle." dediğinde Durmuş Ağa kükremiş: "Olur mu hiç öyle şey? O, benim gibi bir adamın evladı." demiş. Demiş lakin anam şöyle bir yürütünce beni gözünün önünde ve ben her sol adımda sola doğru eğilince anlamış Durmuş Ağa yanıldığını. "Peki." demiş, "Bunu ben nasıl fark edemedim." Tabi ki bir cevap beklememiş ev halkından. Şu anda Durmuş Ağa'ya cevap verebilmek kimin haddine ki? Divana tüm heybetiyle oturmuş. Sanki bir dağ çökmüş. Sanki fi tarihinden kalma ulu çınarlar devrilmiş. Sol ayağını büküp altına almış, sağ kolunu dirseğinden kırıp dizine dayamış. Yememiş, içmemiş, söylememiş. Ben, önünden her solumda sola doğru eğilerek geçtiğimde sol dizine vurmuş sadece yumruk yaptığı sol eliyle. Müezzinin namaz uykudan hayırlıdır seslenişiyle doğrulmuş oturduğu divandan. Abdest almış, sabah namazını kılmış. Uzunca bir müddet oturmuş seccadenin üstünde. Ellerini açmış, bunca yıl sonra kendine bir oğul veren Rabbine yakarmış. Yusuf'u yitiren Hz. Yakup misali yürekten bin ah ile gözyaşı dökmüş. Gün ışımaya başladığında anamı bölük pörçük uykusundan uyandırmış. "Kalk, kalk da bir şeyler hazırla. Sonra da şehre, hekimlere gidelim demiş."

O günü dün gibi hatırlarım. Belki de hayatımın en güzel günü olarak hep hatırlayacağım. Babam Delioğlan'ı çılgınlar gibi koşturuyordu. Ben, babamın önünde Delioğlan'ın yelesinden tutmaya çalışıyorum. Babam sol eliyle beni belimden kavramış, sağ eliyle de Delioğlan'ı idare ediyor. Anam beyaz kısağı ile epey gerimizde kalmış durumda. Delioğlan sanki koşmuyor da uçuyor. Rüzgâr yüzüme yüzüme vurmakta ve ben beş yaşındayım. Beş yaşında babasına güvenen, babasının onu her şeyden koruyacağını düşünen masum bir erkek evladım. Delioğlan'a binme hayalim ilk kez o gün gerçekleşiyor ve ben onun sırtında bazı geceler sızlayan ama babamın ardından göndermezler diye kimseye bir şey dahi söylemediğim sol bacağı bile unutuyorum. Dünyada sadece ben, babam, Delioğlan ve rüzgâr var gibi. Yol boyunca ejderhalardan prensesi kurtaran prens, eşkıyanın elinden kraliçeyi alan şövalye ve daha neler neler oluyorum. Yol hiç bitmesin istiyorum lakin güzel şeyler gibi o da bitiyor. Şehri ilk o gün görüyorum. İnsana küçük dilini yutturan sıra sıra ve üst üste dizilmiş evler. İnsan, bahçesi olmayan bir evde nasıl yaşar diye düşünürken caddelerde yüzlerce insan görüyorum. Bir gün köyümüze bir âşık gelmişti. Herkes kahvehanede onun için toplanmıştı. Babam, beni getirmemişti yanında ancak ben bu âşık ne menem bir şeydir diye gizlice kahvehaneye gitmiş ve pencereden içeriye bakmıştım. Civar köylerden gelen insanlarla birlikte kahvehane dolmuş taşmıştı. Zihnimdaki kalabalık ölçütü o ana kadar oydu ancak o gün caddede gördüğüm kalabalıkla bu ölçüt de değişmişti.

Sonra ilk kez dondurma yedim o gün. Daha önce yediğim hiçbir şeye benzemiyordu. Sade, kakaolu, muzlu, limonlu; rengârenk, çeşit çeşit dondurmalar. Dilim ve dişim uyumuş ama ben dondurmayı çok sevmişim. Anamın bütün kızmalarına rağmen üç külah dondurma yedim o gün. Her birini denedim tabiri caizse, limonluda karar kıldım. Şehir çocuklarının bir an olsun boş bırakmadığı atlıkarıncalara gittik. Delioğlan'ın üzerinde babamı taklit edercesine kuruldum bir atlıkarıncaya ve atının üzerinde bir komutan misali arkamdaki çocuklara alınması güç kaleleri hedef gösterdim. Bütün bunları ablamlara ve köydeki çocuklara anlatmam bile beş günümü alacaktı.

Hastanenin kantininde oturup sıramızı bekledik bir müddet. Neden sonra ismim söylendi. Babam elimden tuttu. Öyle bir tutuştu ki bütün dünya düşman olup saldırsa herkesi yenebilecek kuvveti kendimde bulmuştum. Gözlüğü burnun tam ucuna takan, epey göbekli, saçları kırçillaşmış ve yer yer dökülmüş olan doktor babamı dinledikten sonra röntgen filmi istedi. Alman fizikçi Wilhelm Conrad Röntgen'den hiç haberdar olmadan, x ışınlarını bilmeden çekirdim ilk röntgen filmimi. Yaklaşık iki saat sonra aynı doktorun yanına gittik yeniden. Çektirdiğim röntgen filmine burnunun ucuna yerleştirdiği gözlükleriyle uzun uzun baktı ve sonra yüzüne çaresizliğinin hüznü yayıldı. Babam, anam ve beni dışarı çıkardı. Doktorla uzun uzun konuştular. Dışarı çıktığında babamın yüzünde hüznün ve çaresizliğin en koyusu vardı. Elimden tuttu ve diğer doktorların odalarına girdik lakin röntgen filmini gören her doktorun yüzünden aynı his okunuyordu. O gün dört doktorun odasına aynı umutlarla girip aynı umutsuzlukla çıktık. Bundan sonra sol bacağımın kaç röntgen filmi çekilecek, kaç doktor gözlüğünü takıp uzaklarda bir şey arıyormuşçasına ona bakacak, baktığında yüzü düşecek hatırlamıyorum.

Sonra köye dönüyoruz. Babam, Delioğlan'ı ağır aksak yürütüyor. Bu sefer arkasındayım babamın. Ben, ona sarılmışım ama şehre giderken beni sarıp sarmalayan vücut değil bu. Annem hemen arkamızda. Tek kelam etmiyorlar. İkisi de üzgün. Yol uzuyor, Delioğlan yürümek istemiyor sanki. Sırtında taşıdıklarının hüznü ona da sirayet etmiş olmalı. Tan yeri ağarırken çıktığımız köye güneş battıktan çok sonra dönebildik. O gece bir milat oldu ve artık hiçbir şey eskisi gibi olmadı.

Ertesi gün, sonraki gün ve daha sonraki gün, babam hep benden kaçtı. Aramıza tuğla tuğla duvar örüyordu bir el. Lakin ben küçük aklımla ne olduğunu bir türlü anlayamıyordum. Babam beni başka başka doktorlara getirmeye devam ediyordu ama ben hep arkasında oturuyordum ve önde oturmak, Delioğlan'ın yelesinden tutmak istediğimi bir türlü söyleyemiyordum. Bazı doktorlar bir dizi tedavi yöntemi uyguladı. Babam Durmuş Ağa hepsinde umutlandı ancak her biri sonuçsuz kaldı. Nihayetinde babam da beni doktorlara getirmekten vaz geçti, pes etti. Aksayan sol bacağımı o da kabullendi.

Yaşadığım tedavi sürecinden dolayı okula iki yıl gecikmeli başladım. Dokuz yaşındayım. Sınıfın en büyüğü ve öğretmenime göre en şapşalıyım. Duvar dibindeki sıraların en gerisinde tek başıma oturuyorum. İlk tahtaya çıkışım tam bir işkenceydi. Oysa öyle umutlarla kalkmıştım ki. Tabiri caizse sol bacağımı sürükleyerek tahtaya yöneldiğimde sınıfta bir kahkaha tufanı koptu. Hepsi onlar gibi olmayışıma, olamayışıma gülüyordu. O günden sonra tahta benim için bir cellat oldu ve ben hep ondan kaçtım. Duvar dibindeki sıraların en gerisinde, yalnızlığımın dipsiz kuyusunun karanlığına gömüldüm ve o karanlıktan çıkmak için hiç çaba sarf etmedim. Teneffüslerde ve beden eğitimi derslerinde bir köşeden top oynayan, ip atlayan, birbirini yakalamaya çalışan çocukları izlerdim. Top oynasam topa vuramayacak, yakalamaç oynasam hep ilk yakalanan olacaktım. Ben de yalnızlığımla baş başa kalmayı ve kitap okumayı tercih ettim. Okul kütüphanesinden elime geçirdiğim her tür kitabı yalayıp yutuyordum. Şiirler, hikâyeler, romanlar, tiyatro eserleri... Ne bulursam okuyordum ama en fazla şiir seviyordum.

On bir yaşındayım. Sadece kitap okuyorum. Konuştuğum çok az insan var. Onların da bir kısmı aksayan ayağımla dalga geçmek için konuşuyor. Bir tek anam hala ilk günkü gibi başımı okşuyor, ilk günkü gibi öpüyor. Sıcak bir bahar günü çoban Memo'nun peşine takıldım. Ben aksayan ayağımla sürünün epey gerisinde kalsam da mutluyum. Acımasız insanlardan uzaklaşıyordum bu sayede. Yalnız kalmak, aksayan bacağımın acısını yüreğime saptırmak, canımı acıtmak beni mutlu ediyordu. Sonra elbette kitap okumak beni tarifsiz bir şekilde neşelendiriyordu. Bir köknara sırtımı dayamış Beyaz Diş'i okuyup hayallere dalarken Memo'nun sesi uyandırdı beni. "Koş ağam, köye haber ver. Sarıkız, kurtboğan yemiş, zehirlendi. Durmuş Ağa, baytarla hemen yetişsin." dedi. Beyaz Diş'in sayfalarını açık bırakıp sağ bacağıma yüklenerek ve köknardan destek alarak doğruldum yerimden. Beni geriye doğru çeken sol bacağıma rağmen koşmaya çalışıyordum. Sarıkız bizim sürünün en eski ineklerindendi. Ahırın üçte biri onun yavrusu sayılırdı. Buna rağmen süt verimi bir an olsun azalmamış uslu başlı bir hayvancağızdı. Bu nedenle bizimkiler çok severdi. Güneş ışığının altında altın gibi parlayan tüyleri Sarıkız adını getirmişti ona. Ben kaşağı ile o altın sarısı tüylerini kaşırken öyle güzel bakardı ki bana sakatlığımı hiç yüzüme vurmadan. Hayatımın en hızlı koşusunu yapmalıydım. Sarıkız ölmemeliydi. Evden bu kadar uzaklaştığımıza inanamıyordum. Sol bacağım iyice kasılmış, bana dayanılmaz bir acı veriyordu. Lakin şimdi duramazdım, durmamalıydım. Nihayet evin avlusundan girdiğimde ablamları gördüm. Güçlkle aldığım nefeslerle anlattım durumu onlara. Hemen, yukarıya babamın yanına çıktılar ve haberi yetiştirdiler. Babam yıldırım gibi indi avluya. Tıpkı benim gibi on bir yaşında olan ve en güçlü dönemlerini yaşayan Delioğlan'a atladı ve yüzüme dahi bakmadan, başımı okşamadan avlu kapısından çıktı. Beş ablam ve ben avluda bekledik. Anam büyük bir endişe ile ev işlerini yapmaya çalışıyordu.

Güneşin gurubu görünürken ufukta sürünün çan sesleri işitildi uzaktan. Sonra çoban Memo'nun "Ahırın kapısını açın." nidası duyuldu. İki ablam hayvanların girebilmesi için ahırın kapısını açmaya koştu. Hemen sonra da Delioğlan'ın sırtında babam ve başka bir atın sırtında baytar girdi avluya. Babamın çok öfkeli olduğu gözlerinden ve Delioğlan'ın dizginlerini hışımla çekişinden belliydi. Delioğlan'ın sırtından atlayıp bana doğru gelmeye başladı. Her adımında yer titriyor, sanki bir karıncanın üzerine bir fil geliyordu. "Senin yüzünden Sarıkız öldü." dedi. "Biraz daha erken haber verebilseydin, o total bacağınla biraz daha hızlı koşabilseydin biz de yetişebilirdik. O total bacağın kopsun, total." diye bağırırken bir de tokat patlattı suratıma. Ayakta kalsam ikinci tokadı da yemem muhakkaktı ama yıkılıp toza toprağa bulanmama Durmuş Ağa'nın bir tokadı yetmişti. Asla tokat değildi yerde yatarken acı veren. Tokadın acısı elbette birkaç saat sonra geçerdi, kızarıklığı kalırdı belki bir iki gün. Lakin o total sözcüğü balyoz olmuş gönlüme iniyordu sürekli. Babam ilk kez total diyordu bana. İlk kez yüreğimin bu kadar örselendiğini hissettim. Babam ve baytar yukarıya yemeğe çıkarken olanlardan habersiz anam da yardım etmeleri için ablamlara seslenmişti. Babam ve baytarın ardından onlar da mutfağa yönelmişti. Bense yattığım yerden onları izliyor ve gözyaşlarım toza toprağa bulanıyordu.

O gecedен sonra total kaldı adım. Anam hariç herkes total diye seslenmeye başladı. O şefkatli kadınsa bana karşı ne zaman total diye seslenilse başını eğip hüzne daldardı totalın anası olarak. Babamla artık hiç konuşmuyoruz. Zaten bir şey de söylemesine gerek yok. Gözleri her an işe yaramaz total diyerek bakıyor bana. Bense ondan ve gözlerinden köşe bucak kaçıyorum.

İki yıl gecikmeli başladığım ortaokulu on altı yaşında bitirdim. Delioğlan da on altı yaşında ve bacakları hiç olmadığı kadar kuvvetli. Bacakları gücünün zirvesinde, benimse sol bacağım ağrılar içinde. Nereye gitsem bir cenazeyi sürükler gibi çekiştiriyorum peşimden onu. Delioğlan'a sadece uzaktan bakabiliyorum. Onu, bu kırlarda koşturma düşüncem çoktan hayal olmuş durumda. Sarıkız'ın zehirlenme haberini aldığım da dibinde oturup Beyaz Diş'i okuduğum köknar, benim sığınağım oldu. Kitaplarımı orada okuyorum, şiirlerimi orada ezberliyorum.

Üç ablam evlendi. Durmuş Ağa'ya damat olma bahtiyarlığına erişen enişterim başlarda bana sıcak davranmaya çalışsalar da babamın bile beni konuşmaya değer bir mahlûk olarak görmediğini idrak ettiklerinde bana total diye seslenmeye başladılar. Hatta bazen yürüyüşümü taklit ederek ablamları kahkahalara boğdular.

On sekiz yaşında gördüm onu ilkin. Dördüncü ablam Gülnaz'ı istemeye gelenlerin arasında Ayşe de vardı. Müstakbel eniştemin amcasının kızı Ayşe. O güne kadar gözlerim öyle bir güzel görmüş değildi. Total bacağımın acısıyla tuzla buz olan gönlüm

ilk kez böyle bir işaret veriyordu. Kaşlarını yay eylemiş, kirpiklerini ok etmiş ve her bakışı ile gönlüme ateşli oklar salmıştı. Utandım, total sol bacağımlı göstermemek için çok çaba sarf ettim. İlk kez biri topallığımlı görmesin diye çaba harcıyordum. Ancak ne yaptımsa nafi bu minareye kılıf biçilemezdi ve Ayşe total bacağımlı fark etti. Fark ettiğinde kaçırmaya çalıştığım bakışlarım onun gözlerine saplandı kaldı. Bakışlarında acıma yoktu. Belki de ilk kez bir başkası bana acıyarak bakmıyordu. Bir tebessüm etti. O tebessüm ki en kıymetli hazinemdir. Kaç gece Ayşe ile evlendim düşlerimde bilmiyorum. Ayşe adını en şatafatlı şekilde kazıdım köknarıma gizlice aldığım babamın sedef kakmalı çakısıyla.

Ablam Gülnaz'ın düğününden bir yıl kadar sonraydı. Askerlik yapamaz kâğıdım elime yeni ulaşmıştı. Babam, askerlik dahi yapamayan, işe yaramazın tekisin der gibi baktı. Anam, doğurduğu, besleyip büyüttüğü oğlunun askerlik bile yapamadığına kahroldu. Bense total bacağıma lanetler ettim. Yüreğime bir yara daha açtım. O günün gecesinde anamı ilk kez babama karşı sesini yükseltmiş duydum. Odada bir şeyler fırlatılıyor, kırılıyor bense kapının gerisinden onları dinliyordum. Anamın hıçkırıklarıyla son buldu bu ilk başkaldırı. Birkaç gün sonra her şey anlaşıldı. Babam koşabilecek, Delioğlan'a gönlünce binebilecek, askerlik yapabilecek, sağlıklı bir erkek evlat istiyordu. Ayrıca dört ablam evlenmiş, koca evin tüm işi elli beşini bulan anama ve en küçük ablama kalmıştı. İşte bu sebeplerden ötürü bu civarın en zengini Durmuş Ağa evlenmek istiyordu. Kendine sağlıklı bir erkek evlat verecek, evi çekip çevirecek genç bir kadın olmalıydı bu.

O kavgalı geceden tam bir hafta sonra babam Durmuş Ağa takım elbisesini çekti üzerine, eline bir kutu çikolata ile bir demet çiçek aldı. Artık ihtiyarlığa doğru adım atan Delioğlan süslenmiş, sırtına işlemeli bir koşum takımı yerleştirilmişti. Yanına bizim köyün büyüklerinden üç kişi daha alarak yola revan oldu. Anam, merdiven basamağına oturup ardından bakakaldı. Tek yaptığı ağlamaktı. Başkaldırısı şiddetli bir şekilde bastırılmıştı anlaşılan. Anamın yanına sokuldum. Bu dünyada ikimiz de mutlu olamamıştık. Hep bir erkek evlat vermeyi istemişti Durmuş Ağa'ya lakin anamın çilesi beni doğurmakla katlanmıştı. Hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi, konuşmuş olmak için "Ana ne oluyor?" dedim. Anam sarıldı, saçlarımdan öptü. "Eniştenin amcasının bir kızı vardı, hani adı Ayşe olan hatırladın mı?" dedi. O anda yüreğimi tuttum. Tutmasam yerinden fırlayacak, anamın gözü önünde "Ayşe, Ayşe" diye bağırarak koşturacaktı. "Hatırladım ana." dedim. "İşte, baban o kızı kuma yapacak bana, size de analık elbette." dediğinde başım dönmeye, gözlerim kararmaya başladı. Bir daha çiçekler hiç açmayacak, kuşlar hiç ötmeyecek, bebekler doğmayacak, dünyanın hiçbir yerinde şarkı söylenmeyecek, şairler şiir yazmayacaktı. Babam, elli beş yaşındaki Durmuş Ağa ayaklarının altına toz olacağım Ayşe'yi kendine ikinci hanım yapacaktı. Sol ayağımda

başlayan sızı dalga dalga tüm vücuduma yayıldı ve kalbime ulaştı. Adını köknarıma kazıdığım, yazdığım şiirleri adadığım Ayşe babama eş olacaktı. Şimdi burada ölme zamanıydı Rabbim. Şimdi bu oturduğum basamaktan kalkamama vaktiydi.

Avludan yukarıya çıkan merdivenin üçüncü basamağında öylece otuyordum. Anam yanımdan ne zaman, nasıl gitti onu bile fark etmedim. Tam burada zaman durmuştu. Ateşler içinde yanıyor, zor nefes alıyordum. Dünya zifiri karanlığın olduğu bir yerdi bundan gayri benim için. Bu topal bacağımla ne yapmam gerektiğine bir türlü karar veremiyordum. Benim halimden kim anlardı ki? Gün burada doğmamalıydı. Topal bacağımı, kırık gönlümü, hayallerimi, umutlarımı ve başımı alıp gitmeliydim buralardan.

Gece yarısını geçerken Delioğlan'ın sırtında babam girdi avluya. Peşinde de avenesi elbette. Gecenin o göz gözü görmez karanlığında dört adam atlarından indi. Birbirlerine sarıldılar. Gülüşmeler, kahkahalar, şakalaşmalar... Belli ki istediklerini almışlardı. Yıkılan, harap olan hayallerim üzerinde tepiniyorlar, mutluluk naraları atıyorlardı. Neden sonra diğer üçü tekrar atlarına binip evlerinin yolunu tuttu. Bense kara haberi aldığım yerde, merdivenin üçüncü basamağında, oturmakta ve gecenin karanlığına sessizce ağıtlarımı bırakmaktayım. Kapkaranlık bir gökyüzü var. Uçsuz bucaksız karanlığı ne ay, ne de bir yıldız kirletiyor. Benim içimse çok daha karanlık. Kopasica sol bacağıma içimden lanetler ederken Durmuş Ağa geçiyor yanımdan merdiveni gıcırdata gıcırdata. Oturduğum basamağa geldiğimde fark ediyor anca beni. Şöyle bir tepeden bakıyor, hissediyorum. Bense çenemi, sağ dizime koyduğum sağ koluma dayamış karanlığı seyrediyor, sessizliği dinliyorum. Birkaç saniye başımda dikeliyor. Belki bir şeyler söylemek istiyor, belki anladı Ayşe'yi ne kadar çok sevdiğimi, belki Ayşe'nin adını köknarıma kazımak için sedef kakmalı çakısını kaçırdığımı dahi biliyor lakin hiçbir şey söylemeden basamakları çıkmaya devam ediyor. Birkaç basamak daha çıkıyor babam sonra gecenin sessizliğini bir bıçak gibi kesen bir patlama sesi duyuluyor. Hemen ardından bir tane daha. Babam içi dolu bir çuval misali hemen yanımdaki boşluktan yuvarlanarak iniyor merdivenin bitimine kadar ve orada öylece kalıyor. Gözleri açık, doğruca bana bakıyor. Ufak bir hırıltı dahi yok. İki kurşunu da karnından yemiş. Sızılmaktan ziyade fışkıran kan ilk önce gömleğini kızıla boyuyor, sonra da toprağa karışıyor. Topraktan gelen yine toprağa gidiyor. Büyük bir dehşetle arkama dönüyorum. Burada, aynı pozisyonda ne kadar oturdum bilmiyorum ama her tarafım çatırıyor. Anamla göz göze geliyoruz o anda. Dedemden kalma çifte var elinde. İki gözünden süzülen gözyaşları yanaklarına doğru hücum etmiş durumda lakin başı dimdik. Kalkıp anamın yanına gidiyorum önce. "Ana, ana" diye sarsıyorum tüfekten tutup, hiç tepki vermiyor. Gürültüye ablam da uyanmış, şaşkın gözlerle bizi izliyor. Sonra babamın yanına iniyorum. Hayatımdaki en hızlı merdiven inişim

olmalı. Vücudundan kan çekilmiş. Nefes alıp vermiyor, kalbi atmıyor. Hiçbir yaşam belirtisi yok. Bizim buraların en zengini, en varlıklı, Delioğlan'ın binicisi, sayısını benim bilmediğim sürülerin sahibi Durmuş Ağa ölmüş.

Anama baktım babamın soğumaya başlayan cansız bedeninin yanından. Baş dik bir şekilde “Gebermiş mi domuz?” dedi. Sesi çatallaşıyor, boğazına bir şeyler düğümleniyordu. Ablam, anamın yanı başında elleriyle yüzünü kapatmış içini çeke çeke ağlıyordu. Anamın sorusuna başımı sallayarak cevap verdim. Yanaklarımdan süzülen yaşlara engel olamıyordum. Her şey bu topal sol bacağım yüzündendi. Anamın yanına çıktım tekrar. “Ana, ver şu tüfeği.” dedim. Tüfek sesini duyan köylü birazdan burada olurdu. Çok geçmez, onların arkasından da çoktan haber verildiğini tahmin ettiğim jandarma müfrezesi buraya düşerdi. Anamın elinden tüfeği güçlükle aldım. Ablam derin bir şok halindeydi. Bir kenara onu, bir kenara da anamı oturttum. Çok geçmeden erkekli kadınlı bir grup avluda toplanmaya başladı. Benim elimdeki tüfeği ve merdivenin dibinde cansız yatan Durmuş Ağa'yı görünce “Katil, katil Topal.” diye bağırarak merdivene doğru yürümeye başladılar. Tüfeği doğrultup “Yaklaşan olursa vururum. Jandarma gelsin, teslim olacağım.” dedim. Halbuki tüfek dahi boştu. Benim, köknarıma Ayşe'min adını yazdıktan sonra onu yaraladığım için üzülen yüreğim bir insana nasıl kıyardı ki?

Bir müddet sonra devriyedeki jandarma ekibi geldi. Komutana teslim olacağımı, her şeyi benim yaptığımı söyledim. Yaşlı anam bir kenarda, ablam bir uçta sessizce oturuyordu. Bu yaşlı kadın hapse düşerse bir ayda kara haberini alırdık. Bu vücut, bu sıklıti çekemezdi. Komutan, boş tüfeği elimden alıp ere uzatarak muhafaza etmesini istedi. Bileklerime kelepçe vurulurken Ayşe geldi aklıma. Adını köknarımdan önce yüreğime kazıdığım, gözlerinde yeni bir dünya kurduğum, ayağının altına bir toz zerresi olmak için ser vereceğim Ayşe. Yoluna, gülüşüne can vereceğim Ayşe. Saçlarından yapılan kementle darağacına asıldığımda tebessüm edeceğim Ayşe. Topal bacağım sızlıyor. Ben, iki jandarmanın arasında, ellerim kelepçeli topal bacağımı sürüye sürüye uzaklaşıyorum anamdan, Ayşe'mden, her şeyden ve herkesten.

Üç hafta hapis kalıyorum. Kimseyle görüştürmüyorlar. Üç hafta sonra hâkim karşıındayım. “Ben öldürdüm, ben yaptım.” dedikçe anam arkada hüngür hüngür ağlıyor. Kararını veriyor Hâkim Bey: Tasarlayarak, kasten adam öldürmek suçundan otuz iki yıl hapsime hükmediyor. Kulaklarımda sağır eden bir uğultu başlıyor. Hâkimi duymuyorum. Gezeceğim yerler, koklayacağım çiçekler, dinleyeceğim kuşlar. Sonra, “Okuyacak bir sürü kitabım, yazacak şiirlerim var Hâkim Bey, ben o kadar kalamam.” diye avaz avaz bağırıyor gönlüm. Lakin hâkim hiç oralı olmuyor.

Şimdi, elimde sadece çocukluğumu ve o güzel günü hatırlatan bir röntgen filmiyle otuz iki yılın günlerini tüketmeye gayret ediyorum. Çay içiyorum bazen ve çay içerken Alman mucit Wilhelm Conrad Röntgen'in hayatını anlatan beş sayfalık bir yazıyı kaç bininci kez okuduğumu bilmeden okuyorum. Kâğıt kalem bulabildiğim sayılı günlerde şiir yazıyorum. Mektup yazabileceğim anamdan başka kimsem yok çünkü. O da her görüşmeye gelip halimi hatırlımı soruyor sağ olsun. Oysa Ayşe'ye bir mektup yazabilmeyi ne çok isterdim. Ne diyebilirdim ki? Ben müstakbel kocanı öldürmedim mi diyecektim? Mahkûmlar Topal Ağa, gardiyanlar Baba Katili diye sesleniyor. "Baba Katili, ziyaretçin var." Üstad'ın "Zindan iki hece Mehmed'im lafta / Baba katiliyle baban bir safta" dizesi hücum ediyor zihnime her seferinde. "Üstad, en iyisini sen bilirsin de baba katili yaftasını taşımak yüreğe kurşun gibi otururken bir de sen yıkmasaydın bu virane gönlü." diye düşünüyorum. Gönlüm, "Gelen anandır, bekletme ihtiyarı." diyor ve topal bacağımı ayağıma geçirilmiş pranga misali sürüye sürüye gidiyorum.

Göl Zamanı*

SÜMEYRA ÖZTÜRK ŞAHİN

NAZAR KADININ KALBİNİ YABANCI BİR SANCININ EZDİĞİDİR.

Uğursuz bir geceden devşirilmiş ağır emanetin koynunda yüzerken göl, Raviler Meclisinde yüzyıllar öncesinden yüzyıllar sonrasına taşınan kadim bilgi kulaktan kulağa gezdi. Son ravinin sesinin tınısı henüz kaybolmamıştı ki daha önceden hiç alışık olmadığı muhkem bir ağırlık, bakışları gölün sularında kilitlenmiş Nazar Kadının kalbini derin bir sancıyla ezdi. Bildi ki bu sancıyla Nazar Kadın, Raviler Meclisi nihayete ermiştir ve artık isim kelama değmiştir.

Gecenin, geleneğin ve gölün sessizliği, dinlemekte ve konuşmakta mahir ravilerin kalplerinde bir yokluk vehmiyle büyürken, hakikate teslim bir ince sızı dalga dalga yayılarak bakışı sulara kilitlenmiş Nazar Kadının gözlerine vardı. Vakit sabaha yakındı.

Hep böyle görünürdü parlak göl sularının yüzeyinde gündeğumları ve günbatımları. Saydam suların kızılığında parlak menevişler belirir, Nazar Kadının gözleri sulara kilitlenirdi. Gölgelelerini suların üzerine salmış kısa ağaçların ve uzak dağların üzerinden usulca kaybolurdu sonra güneş. Ertesi sabah aynı sulara aynı günün, aynı şekilde zuhur edeceğine duyduğu sarsılmaz inançla, hep aynı gölün sularına koşardı Nazar Kadın. Kısa boylu çeşit çeşit ağacın gölge saldıgı göl sularında aynı düşleri görmeye alışmış insanların günleri hep birbirine benzediği gibi, sulara yansıyan günbatımları ve gündeğumları da hep aynı kalırdı.

Düşleri de birbirine benzerdi göl sakinlerinin. Yorgun ama huzurlu günlerinin bitimlerinde akşam inerken üzerlerine, hepsi aynı neşeli şarkıyı söyler, nakaratları hep birbirine denk düşerdi. Gündüzlerde saydam suların üzerine zarifane eğilmiş yeşil ağaçların gölgelerini seyreder, ılık rüzgarların uğultusunu dinler, nilüfer çiçeklerinden bezenmiş düşler kuşanırlardı. Gecelerde, içinde nilüferler, sazlıklar, kamışlar ve durgun sular besleyen göl efsaneleri anlatırlardı birbirlerine. İçinde yaşadıkları gölün nasıl oluştuğunu anlatan efsaneler dinleyerek büyürdü göl çocukları. Başlarını yumuşak

* Mansiyon

yastıklara koyup da daldıkları huzurlu uykularında gündüz ne yaşadılarsa gece onun düşünü görür, hangi şarkıyı söyledilerse onun nakaratını mırıldanır, hangi efsaneyi dinledilerse onu büyütür dururlardı göl insanları.

Düşleri bile birbirine bu kadar çok benzeyen göl insanların şehrinde sıkılmazdı Nazar Kadın. Dingin ve aydın göl sularının ortasında, iki insan boyu yükseklikte, suya dayanıklı ağaç gövdeleri üzerine oturtulmuş ahşap evlerin sarıp sarmaladığı, havası göl kokan, suyu toprağı zaten göl olan bu su şehrinde gündeğumlarını ve günbatımlarını izlemekten sıkılmazdı. Bilirdi onlardan biri olduğunu nihayetinde. Ama bu su şehrinin ötesinde bir yerlerde buralardakine hiç benzemeyen bir hayatın var olduğunu da düşlemiyor değildi hayli zamandır. Sabahın seherinde göl suları üzerinden yavaşça yükselerek gün ortasında iyice gökyüzüne ağmış olan, akşamın gurubunda yine göl suları üzerinden usulca kaybolan güneşin, her yerde böyle doğup batmadığını düşünüyordu. İlk ışıklarını her zaman bir gölün sathına düşürmediğini. Güneşin doğuşu ve batışını seyredebilen insanların tümünün, bu ışınların durgun su üzerine düşürdüğü görüntüye aşına olmadığını da. Durgun ve saydam göl suları üzerindeki ışık dansıyla bir kez olsun temas etmemiş göz sahiplerinin eksik bir hayatı yüklendiğini de.

Hissederdi bütün bunları Nazar Kadın.

Ama içinde oraları görmeye dair günden güne harlanan özlemi kendine bile itiraf edemezdi. İçinde günden güne büyüyen bir boşluk...Kimseler bilmezdi.

Sırlarını ifşa etmemeyi, küçücük bir çocukken dinlediği efsanelerden öğrenmişti. Demişti ki dedesi bir gün, torununun kumral saçları üzerinde gezdirdiği elini omzuna koyarak “Evlat, bilmelisin üzerinde yaşadığın bereketli suların kıymetini. Bilmelisin ki terke kalkışmayasın. Bilmelisin ki başka zamanlara ve başka yerlere özlemler büyütüp durmayasın içinde. Var olan tek yer ve tek zaman, içinde yaşadığın yer ve zamandır, bilmelisin.”

Böyle söylemişti yaşlı ve yorgun alnının kırışıklarını bir tek saydam sularda görebilmiş biricik dedesi. Dedesi ki, çocukluğu boyunca yaşayan tek yeganesi. Annesi ve babasını göl sularının taşıp kabardığı bir yağmur mevsiminde sele teslim etmişti dedesinin kıymetlisi Nazar. Yağmurlar seyrek yapardı bunu. Ama yapardı.

Kendisi de dedesinin yaşlı ve yorgun alnındaki kırışıklıkları yüzüne bakarak değil de, göl sularına bakarak seyretmeyi severdi. Gölün efsanesini ilk kez dinlediği o gün de dedesinin yüzüne değil, berrak bir yaz sıcağının hummasındaki göl sularına bakmıştı.

“Dinle” diyerek başlamıştı dede. “Dinle ki, bu bir vefa öyküsüdür. Kendisine hayat bağışlayan sulara kenetli yaşamaya ahdetmiş insanların vefa sözüdür. İçlerinde kor-

laşan her yangını bu sulara söndürmeye dair bir ahdin türküsüdür.” Ve başlamıştı anlatmaya:

“Uzun yıllar evvel bir telli turna avlamış avcının biri göl yakınlarında. Tüylerinin yol-
duğu turnayı yıkamak için eğilmiş suya. Daldırıvermiş turnayı göle. Çoktan ölmüş, tüyleri
de yolunmuş turna canlanıvermiş o anda. Göl sularının üzerinde süzüle süzüle uçmuş bir
süre. Çamlarla kaplı tepelerin ardından görünmez olmuş. Avcı turnanın, az önce yolduğu
tüylerinin yerine daha canlı, daha parlak tüylerinin çıktığını da gözden kaybolduktan sonra
fark etmiş. ‘Nasıl olur da uçuverir ölü bir turna?’ diye dövünüp dururken suyun kıyısında,
anlamış bu gölün ölümsüzlük suyu olduğunu. İşte, demiş, buldum sonunda. İçeyim de kana
kana, ereyim ölümsüzlük sırrına. Yüreğinin üzerinde titrek bir sevinç. Eğilmiş suya. İşte
ne olduysa o anda olmuş göl sularına. O kocaman göl dağılıp bin parçaya bölünüvermiş.
Yüreğindeki o titrek sevincin yerini bir hayrettir almış avcının. O gün, günbatımına kadar
ve daha sonraki her gün, günün doğumuyla akşamın alacası arasında gidip gelmiş bin par-
çaya bölünmüş göller arasında. Ama ömrü yetmemiş ölümsüzlük suyunu bulmaya. Gün o
gündür, avcı o avcı, umut o umut hala. Kimse terk edemez olmuş bu suları o günden sonra.”

Sonra, demişti Nazar Kız efsaneyi soluksuz dinledikten sonra. “Ya sonra ne olmuş?”
Ab-1 hayatı kimse bulamamış o günden sonra. Kimse varamamış ölümsüzlük suyunun
tadına. Ab-1 hayat gizemini korudukça ölümsüzlüğe duyulan hasret de artmış günden
güne. Öyle bir artmış ki ölümsüz olmak istemiş önce her fani. Sıkıntılar baş göstermiş
ölümlü insanların kısacık ömürlerinde sonra. Bu kez, iyi ki ölümlüyüz, demiş herkes.
İyi ki ölümlüyüz. Sonra güzellikler görmüşler yeniden. Keşke ölüm olmasa, demişler.
Hayat çok güzel. Yaşamak çok güzel. Ölüm olmasa keşke. Bu iki duygu arasında salınıp
durmuş insanoğlu uzun zaman. Hiç değişmemiş ilk insandan bu yana bu kadim kural.
Yaşadığımız güzelliklerin sonlu olacağını kabullenemeyişimizdenmiş bu ölümsüzlük
tutkusu. Ve dahi sıkıntıların da bir sonu olacağını anlamakta zorlandığımız içinmiş
bu ölüme meyyal hallerimiz. Ama işte aslolan buymuş. İkisi arasında gidip gelmekmiş
ömür. Yaşamak da güzelmiş, ölmek de. Sularında bir telli turnanın yıkanarak ölüm-
süzleştiği gölde yaşadığına inanmak, en güzeliymiş. Bu yüzden hiç kimse şimdiye dek
bu gölü terk etmemiş. Ve dahi bundan sonra terk edemezmiş. Değil mi ki suyunun
kaynağına ab-1 hayat karışmış bu gölün?

Demek bu yüzden, diye geçirmişti aklından o zamanlar küçücük bir çocuk olan
Nazar. Demek bu yüzden bütün göl insanların hep birbirine benzeyen günleri
yaşamaktan duyduğu huzur. Bu su şehrinin terk edilmezliğine dair dinledikleri
efsaneydi günlerini bunca yaşanılır kılan. Efsane, kendisine inananlar için gerçekten
öte bir anlam taşırdı ne de olsa. Ve sularının kaynağına ab-1 hayat karışmış bir gölü
terk etmek, ölümsüzlükten öte bir gizemi keşfetmiş olmayı gerektirirdi. Demek ki
kendisinden önce bu gölün suları üzerinde yaşayan hiçbir insan böyle bir gizemi

keşfetmemişti. Belki de hiç aramamıştı. Herkes o kadar memnundu gördüğünden. Bir sefere ihtiyaçları yoktu.

Ama bana ne oluyor böyle, diyordu Nazar Kadın. “Ne oluyor da bana, yetinmiyorum gölün sathına düşen manzarayla? Ben de aynı efsaneyi dinleyerek büyüdüm oysa. Ben de bu göl insanlarının konuştuğu sözcüklerle konuştum yıllarca. Aynı rüzgarlarda yıkandı benim de yüzüm.” Seçilmişliğine inanacak olurdu böyle zamanlarda Nazar Kadın. Diğer göl insanlarının yapamayacakları türden bir keşfin sahibi olacağına inanırdı.

Ama ya böyle bir yer yoksa? Hiç olmadıysa? Hatta kendisinin bilmediği, dedesinin bilmediği, gelmiş geçmiş bütün bu göl insanlarının hiçbirinin bilmediği biri. Bir gün bu suları sessizce terk ederek. Uzak ve meçhul yerlerin keşfine çıkmışsa. Kimse onun yokluğunun farkına bile varmamışsa. Uzun kışlardan ve baharlardan, uzun yazlardan sonra bir gün eli boş dönüp de seferinden, uzun uzun ağlamışsa. Ve kimsecikler onu anlamamışsa.

Bütün bunları düşünürken Nazar Kadın, güneş yükselmişti göl suları üzerinde. Suların ürkütücü karanlığına bakarak, gördüğüyle yetinmeyip bir öte diyar arayışının ardından yollara düşen kendisi gibi birinin daha varlığına inanmıştı Nazar Kadın. Hayalinde bir yüz bile yakıştırmıştı o meçhul insana. Var mıydı böyle biri gerçekten? Ya yoksa? Olsun. Varsın olmasın. O inandığı sürece vardı ne de olsa. Eli boş döndüğü o seferden sonra döktüğü gözyaşları? Tam da şimdi baktığı onun da noktaya düşmüş olmalıydı.

Sularına ab-ı hayat karışmış bir gölün ölümsüzlüğü, başka hayatlar düşleyen kederli bir gözyaşı damlası olmadan eksik kalırdı kuşkusuz. Ama Nazar Kadın geleneğin ölüm kadar mutlak olduğu bu sularda, duasını bir kalp taşmasına dönüştüremedi. Yani ki bu diyarları terk edemedi.

SON RAVİLER MECLİSİNDE İSMİN KELAMA DEĞDİĞİDİR.

Beyaz bir kelebek havalandı erken bahar sonlarında yana yana titrek bir ağda dönüşmüş su sümbülünün yapraklarından. Aynı anda, ertesi sabah münadilerin gür sadalarında dağa taş, ağaca çiçeğe, börtü böceğe ve de ılık göl sularına çarpa çarpa büyüyecek bir ses, bir isimlik nefes döküldü son ravinin kırırdayan dudaklarından meclisin orta yerine: Zamani!

Halkanın başında oturan ve ismi yanındaki ravinin kulağına ilk fısıldayan meclisin en güngörmüş ve devran sürmüş üyesi gözlerini yere indirdiğinde, sesin tınısı

boşluktaki yankısını sürdürüyordu. Erken gelen baharın naif rüzgarı kamışlıkların arasından içeri süzülünce, geleneğin de sözün de Raviler Meclisindeki temsilcisi olan yaşlı üye buyurdu ki: “Ey azizler, yiğitler! Ey ulu göl sakinleri! Biline ki kadim ve mübarek sırrımızın yaşayan yegane taşıyıcısı Nazar Kadın hayli yaşlanmıştır. Emaneti yeni sahibine teslim etmenin vakti erişmiştir. Sırrın mukaddesliğinde ve gölün emniyetinde kalplerimizi dingin kılana hamd olsun. Ve dahi, yiğit Zamani’nin taşıyacağı sır, beldemize kutlu ve mübarek olsun.”

ZAMANI İSMİNİN GÖL İNSANLARININ DİLİNDE UĞURSUZ BİR YALAN GİBİ GEZDİĞİDİR.

Ertesi sabahın seherinde gölün sularına çarpa çarpa kırılarak meşum bir hıçkırığa dönüşen ses, bütün o göl sakinlerinin kulaklarını tırmalayıp geçti. Münadilerin muhkem bir kayaya benzeyen seslerini duymaya alışmış bütün o göl insanları, bunun neye dalalet ettiğini öğrenmek için gölün kıyısına koştular. Sonraki ve daha sonraki günler gölün durgun sularına beyhude yere bakışıp durdular. Telaşa ve merakta ileri olanlar, raviler meclisinin en yaşlı üyesinin adımlarında günlerce bir sebep, bakışlarında bir giz yakalamaya çalışsa da başaramadı. Bir damla su, biraz ay ışığı, bir parça mevsim kırığı ve göl kuşlarının şakıması arasında bir hayal ve melal mevsimi inşa ettiler sonunda. Rız olmadılar ama şikayet de etmediler. Değil mi ki ataların yanında oğullar, anaların yanında kızlar konuşmazdı. Göl şehrinde sözün sahibi raviler meclisiydi ve onun sözünün üstüne söz olmazdı.

Ama yine de bu nasıl bir hayal kırıklığıydı?

Yüzyıllarca kadınların taşıyıp durduğu gölün kadim sırrını, bundan sonra bir erkek mi taşıyacaktı?

Hem bu iş nasıl olacaktı?

Bunu bir kalp bilgisine dönüştürmek için bütün bildiklerini unutmak ve bütün bilmediklerini öğrenmek mi lazımdı?

NAZAR KADININ GÖLÜN SIRRINI GÖLÜN KIYISINDA ZAMANI'YE TESLİM EDEMEDEN GÖÇÜP GİTTİĞİDİR.

Nazar Kadının, gölün efsanesiyle hemhâl çocukluğunda sesi hala kulaklarında titreyen dedesi bile sırra vakıf değildi. Nazar Kadına da bu sır, gül yanaklı ve sülün bakışlı bir genç kızken teslim edilmişti. Sırrın yaşayan yegâne taşıyıcısı Sümbül Kadın, adet olduğu üzere gecenin sabaha yakın vaktinde toplanmış Raviler Meclisinde kulak-

tan kulağa fısıldanan ve ertesi sabah münadilerin gür sadalarıyla bütün göl halkına duyurulan isme, Nazar'a, sırla birlikte omuzlarındaki ağır yükü de teslim etmiş ve aynı günün seherinde ölüvermişti.

Zamani'ye teslim edilen sırla birlikte Nazar Kadının hayali hakikate degecekti. Duası, Zamani'nin kelama ve de ölüme meftun kalbinde cezbeye dönüşecekti. Lakin o bunu hiç bilmeyecekti.

Erken inen bahar akşamının buğusunda nemlenmiş eteklerini sürüyerek geldi Nazar Kadın gölün kıyısına. Telaşsız bir rüzgarın uğultusundan geçerek buluştu bakışları Zamani'yle. Dedi ki Nazar Kadın Zamani'ye bu rüzgarda yüzü yıkanarak ve durgun bakışı gölün sularında salınarak:

“Ey Zamani, ey oğul! Dinle! Bir ağıt tutturdum oğul şifa niyetine. Bir sır fısıldandı kulağıma deva niyetine. Bir yük bindi omuzlarıma gölün akıbeti hayr olsun diye. Yandım yandım da külüm bile kalmadı bu yangından geriye.”

Suyun kıyısında bir menekşenin yaprağı toprakla buluştu. Aynı anda Nazar Kadının gözlerinin mavisinden Zamani'nin hatırına, hatırlamaya çalıştıkça hükmünü yitirecek, unutmaya çalıştıkça hüküm kazanacak bir iz yürüdü.

Ağıdım var şimdi, dedi Nazar Kadın. “Yıldıza ve ağaca, dağa ve taş, damarlarına su yürümüş nazlı kamışa, rüzgara ve kara, sülün kuşuna, gidene ve dönene, gidip de dönmeyene, sevene, sevmeyene bir ağıt var dilimde ey oğul!”

Sesinin rengi değişmese de tonu değişti. Sandı ki Zamani, bir ağıt dinlemekte. Nazar Kadın bir ağıt söylemekte:

“Kaç mevsim geçti içimden sayamadım oğul. Ki dışımdaki mevsim hiç değişmedi. Zaman sayılmaz, yaşanır, derdi dedem. Lakin saymaya istidadı olan yaşamayı neylesin? Ben saydım oğul. Saydım da diyemedim. Doğan günü saydım, batan günü saydım. De ki neyledin? Hiç oğul! Sayarken eylemeyi unuttum. Daraldı kalbim. Göle sığmaz oldum. Lakin onu da diyemedim. Ne diyebildim ne gidebildim.”

Nazar Kadın yılların isi ve tozuyla nemlenmiş bakışlarını Zamani'nin meraklı gözlerine dikerek mecalsiz bir “ah!” saldı boşluğa. Bu gözlerdeki manadan önce korktu, sonra korkusunda avundu genç adam.

Ve Nazar Kadın bu “ah”ın ardından sırrı Zamani'nin kulağına fısıldayamadan ölüverdi. Sır niyetine acı bir tebessüm belirdi dudaklarında. Açık kalmış gözleri Zamani'nin şefkatli parmaklarına direndi, kapanmadı.

Bahar akşamının şefkatli ve serin rüzgarında, gölün kıyısında son nefesine şahit olduğu ölünün yüzündeki acıya bulanmış tebessümü bir zaman seyretti genç adam.

Ölüm ağırdı, belli. Lakin şimdi kendi yükü daha ağırdı. İyice kararan suların üzerinde gittikçe sertleşen akşam rüzgarı yüzünü soğuğa kesince kalktı. Ve raviler meclisinin en yaşlı üyesine beklenen ölüm haberini vermek üzere yollandı.

Sabaha ne kadar vardı, Nazar Kadının ölüm haberi münadilerin gür sadalarında ne zaman yankılanırdı, dahası gölün kıyısında Nazar Kadınla ne kadar vakit geçirmişti, merak etti. Lakin öğrenemedi. Gölün az ilerisinde güneş gören meydana dikilen çubuk, günün saatlerinden haber verirdi de gecenin saatlerini bildirmezdi. Kimse bunu merak da etmezdi.

Ama işte Zamani merak etti, bilmek istedi.

Bu merak, ölüm haberini taşlaşmış bir sükunetle karşılayan ve içinden ürperti-siz geçilemeyecek kadar derin bakışları olan yaşlı ravinin gözlerinin karasında bile dağılmadı. Yorgun, acemi ve acemiliğinde mazur genç adam, Nazar Kadının ölüm haberine başını hafifçe mukabele ederek karşılık veren yaşlı ravinin yanından düşmüş omuzlarla ayrıldı.

İlk bakışta gölün kıyısına özensizce ilıştırivermiş hissini bırakan tek katlı, tek odalı evine akşamın alacasında girdi Zamani. Yemedi, içmedi. Günün saatlere bölündüğü zamanlardan hayli uzak çağlarda yaşadıkları için uykunun da, uykusuzluğun da saati yoktu göl insanların hafızasında. Yorgun başını göl ördeklerinin tüyleriyle doldurulmuş yumuşak yastığına koydu Zamani. Gece boyu hep aynı soru yumrulanıp durdu zihninde. Neydi onu bütün bu göl insanlarından ayırıp duran şey, neydi? Neden herkesler güneşin ilk ışıklarıyla yıkanan göl sularında sabah serinliğine verirken mutlu yüzlerini, o başka alemlere dikiyordu kederle gözlerini? Neden hep gündoğumlarının ve günbatımlarının başka yerlerde, sulara böyle düşmediğine dair sersemletici bir kuşku kaplıyordu içini? O yerlerin yollarını düşleyip dururken, neden kalabalıklar arasında bunca tenhaydı?

Böyle soruları art arda sıralayıp da cevapları yerine bir büyük boşluk bırakınca zihnine ağırladı Zamani. Yüzü uzak, elleri uzak, gözleri çok uzak bir dünyaya sürgün edilmiş gibi hıçkırır hıçkırır ağırladı. Aralarında bir derin uçurum... Aşılmazdı. Suların aşılmasının yolları bilinir de bu yerde, uçurumlar aşılmazdı. Küçük sandallar bağlardı göl insanlarını birbirine. Döşemeleri çam ağaçlarından, tavanı sazlardan örülü derme çatma evlerde yol su demek olurdu ve o da sandalla aşıldı. Bu yüzden her evin bitişiğinde bir de yorgun sandal uyurdu göl gecelerinde. Sular aşıldı ama uçurumların önünde kalınırdı bu yerde. Sarp kayalıklar arasında bir uçuruma bunca bigane olan göl insanların ruhları da yabancıydı uçuruma. Birbirine uymayan iki başka tarafla çatışıp durmazdı hiçbiri. Leke barındırmazdı, saydam bir aynaya benzer kalpleri.

KÜÇÜK KARA BİR LEKENİN ZAMANI'NİN KALBİNDE BÜYÜYÜP DURDUĞUDUR.

Nazar Kadının suyu bol, toprağı az beldenin yüksek bir tepeye kurulmuş tek mezarlığına defin işlemleri hızlı hazırlıklarla tamamlandı ve yaşlı kadının bedeni yağmurlu bir bahar gününde taşıdığı sırla birlikte sessiz sedasız toprağa bırakıldı.

Ya şimdi ne olacaktı? Gölün serin suları, sırra aşına olamayan Zamani'nin günden güne harlanan yangınına şifa olur muydu? Baharın kokusu, baharın günlerini saymayı unutturur muydu? Gölde o kadim ve keskin bahar kokusu yayılınca, sarı kar çiçeklerinin ardından bakır rengi topraktan neşeli bir tazelik patlayınca, bu tazelikten renkler ve gönüller ayaz bir gece gibi kamaşınca, Zamani zamanın hangi diliminde olduğunu soruşturup durur muydu? Ve hala göl halkına kimselerin görmediği rüyalar gördüğünü, bu rüyalarda zamanın parçalara bölündüğünü ve bu parçaları sayan aletlerin suretinin uykularını böldüğünü anlatıp anlatıp durur muydu?

Dururdu!

Değil mi ki sırrı bir tek Zamani biliyordu!

Ve Zamani'nin sırrı bilmediğini kimseler bilmiyordu!

Gölün sularından daha önce hiç aşına olunmayan kesif kokular yayılması ve Zamani'nin uyku bölen rüyalarının göl insanlarının dilinde huzursuz bir merakla konuşulması, böyle sıra dışı olaylar için toplanması pek nadirattan olan raviler meclisini bir araya topladı. Meclisin dağılmasını ağırbaşlı bir sabırla bekleyen, zayıf yüzlü esmer ulak hızlı adımlarla Zamani'ye gölün kıyısında raviler ve meraklı bir kalabalık tarafından beklendiğinin haberini ulaştırdı.

Öğle güneşinin hararetinde gölün kıyısına varan Zamani, kendisini bekleyen kalabalığa yabancı nazarlarla baktı. Bir tutam kurumuş çuha çiçeğini avucunda sıktı. Su yosunları, su menekşeleri ve sarı sümbüllerin yapraklarında yorgun çehresini dolaştırdı. Karanlık, sessiz ve sözsüz bir bekleyiş başlasa da çok sürmeden dağıldı.

Ey Zamani, dediler bütün o göl şehrinin ileri gelenleri. “Şimdiye dek ceddimiz, zamanın kaç olduğunu merak etti de ne kadar zaman geçtiğinin bilgisine ermek istemedi. Sabah mı olmada, gün mü yükselmede yoksa akşam mı inmededir, bilmek gerekti. Çünkü gölde balığın bereketli vaktine ermek, hayvanlarımızın otlak vaktini geçirmemek yaşamak için elzemdi. Ceddimize bu kadarı yetti. Balığı kaç vakitte tutup hayvanı kaç vakit otlattığını kimse saymaya kalkışmadı. “Ey Zamani, dedi içlerinde yaşın da sözün de önde geleni. “Sana ne oldu da atalarımızın asırlarca taşıdığı bu

bilgiyle kalplerine kara düşmezken, senin kalbin karalar bağladı? Sana ne oldu da zamanı ölçüp biçmeye, ölçtüğünü de saymaya kalktın? Sana ne oldu da gölün müşfik sularında görmek istediğin, hep daha fazlası oldu gördüğünden?

Ey Zamani, söyle, sana ne oldu?"

Zamani usulca göle eğildi. Terleyen yüzüne serin gölden avuç avuç su verdi. Gölün kıyısında rüyasını çok evvelden gördüğü, gölgesi durgun göl sularında yüzen azametli bir su saati hayal etti. Yüzüne bir tebessüm yayılıverdi. Ey büyüklerim, dedi. Ey atalarım, cedlerim! Gözlerini yaşta en ileri olanın gözlerine dikti. "Uyku bölen rüyalarım ve de güzel bir hayalim var. İzin verin, hayalim hakikat olsun!"

Az ötedeki çam ağacının yeşil dallarından yorgun bir leylek havalandı. Su menekşeleri ve beyaz nilüferlerin yaprakları merakla kıpırdandı. Zamani'nin tebessümü muhatabının gözlerinin karasında, erken gelen bahar rüzgarı gibi dağıldı. Güzel olsaydı hayalin, hiçbir beşer gücü yüzündeki tebessümü silemezdi, dedi yaş almış gün görmüş, söz söylemekte ve de söylediği sözü yapıp eylemekte mahir bilge. Raviler meclisinin en yaşlı üyesi. Güzellik ki tebessümde sabit kılar lisanı, diye ekledi. Ravinin derin bakışları altındaki sessizlik, kısa gölgelikli yeşil ağaçlardan gelen serinlikle dalgalandı. Ey sırrın fani taşıyıcısı, dedi yaşlı ravi son bir gayretle. "Göklerin ezeli hüznünden ve suların seslerinden haberler söyle bize. Göğün renklerini bölme. Biz ki kadim zamanlardan beri aşına manalı nazarlarla bakışıp durduk göklere ve sulara. Değil mi ki her şey ölüme koşuyor olduktan sonra, zamanı parçalara ayırmak ne mana?"

Yaşlı ravi içine ağıt düşmüş yorgun gözleriyle, Zamani'nin içine kara düşmüş hırslı gözlerine uzun uzun baktı. Bakışları gözlerinden kalbine yol alınca gördü ki küçük kara bir leke Zamani'nin kalbinde gün gün büyümektedir ve Zamani yolundan dönmeyecektir.

"Bilmiyorsun, kendini bulman için ne kadar çok araman gerekecek?"

Olsun, dedi Zamani bir tutam kurumuş çuha çiçeği rüzgara karışırken. "Aramaya ve ne kadar çok aradığımı saymaya kabiliyetim var."

Kızgın güneşin hararetinde saydam sulara bakarak uzun uzun, bana, dedi Zamani, bir çöl vaat edildi. "Her gece rüyamda içinde su olmayan yerler gördüm. Uçsuz bucaksız kum denizlerinin üzerinde yüzüyor yüzüyordum. O yerlerin varlığına inandım bir zaman sonra, bilmiyorum ne kadar sonra. Dünyanın buralardan ibaret olmadığına inandım. Gitmek sancısı düştü sonra içime, oraları görmek...Önce korktum. Gitmeye yazgılı kalbimin derdini, buralarda ölmemeyi ahde vefasızlık sayan ceddime nasıl anlatırdım? Anlatması yoktu ki bu derdin, yaşaması vardı. Ama artık öyle bir yer etti

ki içimde, sılada gurbet hissi, gitmekten başka çare bulamıyorum. Demem o ki, uzun bir seferdir muradım. Vakit tamama erdiği içindir ki niyetimi artık aşıkâr ettim.”

Kalbine saplanan okun alevi yaşlı ravinin gözlerine yansıdı. Mevsimler ve mekanlar değişti birden. Sen, dedi yaşlı ravi, sırrımızın taşıyıcısı! “Sırrı emanet etmenin vakti ermeden topraklarımızı terke mi kalkışacaksın? Ya bu yolculuğun sonunda nereye varacaksın?”

Yağmur çağıran göle bakarak konuştu Zamani:

“Bunca yıldır, bu gölün sularına değen gözler arasında benim gözlerim başka şeyler görüyor, bu sular bana yetmiyor. Derinliğinde biriken insan bakışları bu sulara iyilik etmiyor. Bu dinginlik benim ruhuma iyi gelmiyor. Neden susuyor bu kadar? Şimdiye dek hiç kimse onun dilinden anlamadı ve dahi onun anladığı dilden konuşmadı belki de. Kimbilir kaç yüzyıldır bir kuytuda böyle hareketsiz yatmanın, ne demek olduğunu hiç merak etmedi insanlar. İstedikleri her şeyi vaat ediyordu çünkü onlara. Taze ve lezzetli balıklar, suyundan bereketlenen verimli topraklar yetiyordu asırlardır onun bağrında yaşamaya alışmış insanlara. Derinliğinde gün gün büyüyen ve onu bir türlü anlayamayan bu insan bakışlarının, bir gün onu taşırtıp köpürtebileceğini hiç düşünmüyorsunuz. O gün, bugün olduğundan çok başka bir şeye, sizin hiç bilmediğiniz, görmediğiniz bir şeye dönüşeceğini de hesaba katmıyorsunuz kuşkusuz. Ama işte ben, bütün bunları hissediyorum. Ve uzun bir sefere çıkmayı diliyorum.”

Duyanı hürmete çağıran bir sesle konuştu ravi. Hem söyledi, hem dinledi: Peki, dedi yaş almış gün görmüş ravi. “Takıl bakalım emellerinin ardına. Yazgına methiyeler düz. Adına yazgılı bütün kederlerinden sıyrılıp, ölüme ve de vuslata denk bir sıçrayışla, üçüncü boyut derinliğinde bir laciverdi yüklenmiş göl üzerinde, uçmalıydın oysa biteviye. Kanatlarının olmadığını farkına bile varmamalıydın. Ve artık hiçbir önemi kalmamalıydı yaşadığın mutlulukların fethetmek yanının mı, fethedilmek yanının mı ağır bastığı.”

Yaşlı ravi gördü ki, karşısındaki genç adam bir isimlik seste yok olacak kadar azalmış, bir adımlık mesafede yolunu kaybedecek kadar dağılmıştı. Sen sırra erememişsin Zamani, dedi ufalanmış bir sesle. “Sen sırra erememişsin. Sırra erseydin, yüzlerce yılın tek bir andan, sayısız mekanın hep aynı bir yerden ibaret olduğunu görecektin. Kendi ikliminin insanlarına bu iklimin ışığından haberler, deliller getirecektin. Böyle bir armağan dileyecektin.”

Sen sırra erememişsin Zamani, dedi ağıt yakar gibi bir kez daha. Gölün dingin sularında yüzen bakışlarını göğe kaldırdı. Daralan ruhunu gökyüzüne bakarak genişletti.

Bir esenlik diledi, huzur, bir hoş rayiha. Asasına dayanarak ağır ağır yürüdü sonra, dönen günün bağına doğru.

Ve Zamani.

Her arayışın, içinde türlü türlü karşılaşmalar barındırdığını bilmiyordu henüz. O karşılaşma anlarının büyüüne kapılıp da asıl aradığını, yola niçin çıktığını unutmanın mümkün olduğunu da.

SUYUN, KOKUNUN, SÖZÜN VE DE RÜYANIN LİSANI BEYANINDADIR.

O vakitten sonra göl şehrinde sualler sualleri kovaladı, herkes birbirine içinde türlü suret sual taşıyan nazarlarla baktı. Sular gamlılaştı. Her ses bir veda söyler oldu. Vadedilmemiş bir vuslata niyet kurdu göl insanları, hüznün de saadet kadar makul olduğundan telmihle.

Gölden yayılan kesif koku gün geçtikçe dayanılmaz haller aldı. Göklerin, suyun ve kokunun asırlar evvelinden nizam bulmuş terkebini bozguna uğratan bir nizamsızlık vardı. Işıklı yıldız gölgelerinden, sarı sümbül ve köksüz nilüferlere kadar her şeye sirayet eden bu nizamsızlık, evvel kalpleri bozmaya başladı ahir lisanları.

Suya ve kokuya dair, bütün bu mülke ve iklime dair, akan zamana ve duran mekana dair sorular büyüyüp durdu. Gündoğusu yönünde esen rüzgarların yüzlerinde bıraktığı kokuyla avunamaz oldu artık göl şehrinin sakinleri. Zamani'nin göl şehrinin terk etmesinin üzerinden ne kadar zaman geçtiğini kimse hesap etmedi. Ama gözlerdeki sualler önce kalbe, sonra kelama döküldü:

Bundan böyle bu suların sırrını kim taşıyacaktı?

Yüzyıllardır süregelen kadim gelenek, ne olmuştu da Zamani'yle bozulmuştu?

Yoksa böyle bir sır hiç yok muydu?

Varsa neden Zamani'yi bu suların bağına tutmaya yetmemişti?

Yüzyıllardır raviler meclisinin sözünün üstüne söz söylemeyen göl şehrinin insanları, artık raviler meclisinden çıkan kararları sorgulamaya başlamıştı. Raviler meclisinden sonra "Zamani" isminin münadilerin nidalarında gölün sularına, dağa taş çarpa çarpa yankılandığı gün konuşulup da unutulmuşlar, Zamani'nin göl şehrinin terk etmesinden sonra yeniden konuşulmaya başlanmıştı. Göl insanların sırta inancını yitirmesiyle Zamani'nin bu dingin suyu terkinin üzerinden ne kadar zaman geçtiğini merak etmesi aynı anda oldu. Gölge uzunluğuna göre güneşin hareketlerinden haberler veren basit bir çubuktan ibaret güneş saati, göl insanlarına yetmemeye başladı. Onlar

da Zamani'nin gördüğü rüyaları görmeye başladılar ve bu rüyaların anlamını raviler meclisinin gün görmüş yaş almış üyesine değil de birbirlerine sorup sordular. Bir tek, rüyaların yorumu artık kendisinden sorulmayan yaşlı ravinin rüyaları değişmedi. Kendisinden sorulmayan rüyaları rüzgara te'vil etti: Zamani yitirdik, dedi usulca. "Zamani yitirdik."

Kimseler sormadı, kimseler duymadı.

YOLUN YOLCUDAN, YOLCUNUN YOLDAN SORULDUĞUDUR.

Saydam sular uydudayken çıktı yola. Su kuşları, göl kamışları uydudayken, göl ağır bir karanlıkta yüzüyorken. Umuyordu ki Zamani, mevsimlerin ve mekanların değiştiğini fark ettiği gün, sırrı öğrenmiş olacaktı. Birbirine benzemeyen günler yaşadığı zaman, kurtulacaktı ziyandan. Aslında ortada ne vaat edilen bir göl vardır, ne de çöl.

Ama işte o henüz bunu bilmiyorken. Vakit henüz o kadar demlenmemişken. Yürünecek yollar arkasında değil de önünde uzanmışken. Ve o hala yolun başında bile değilken. Ne vaat edilen bir çölün, ne de içinde olduğunu zannettiği, gün be gün güneşine uyandığı bir gölün aslında hiç olmadığını, nereden bilsindi ki? Üstelik gölde çölü, çölde gölü görecek kadar da mahir değildi hala. Anlam telaşesinden uzak bir insaniyet ağrısıydı onunki. Yürüdüğü yolda ardından çok insan gelecekti de o bundan bihaberdi.

Böyle böyle düştü Zamani, rüyalarını hayatına benzetmeye çalışmanın azabına. Dağlar aştı, ovalar geçti. Alınan vakitlerden geçti, delişmen mevsimlere değdi. Buğday yangınlarından uçup dipsiz derelerden geçti. Irmak boylarına varıp alaca sulardan içti. Yeleleri esmer bir atın sırtında çok rüyalar gördü, çok hayallerden geçti. Tanık tutulmaya yazgılı dağlar ile devinip çağlamaya yazgılı ırmaklar arasında dolanıp dururken, kendi kaderinin yalnızca tanıklıktan mı yoksa devinip çağlamaktan mı geçtiğini merak etti. Merak? Ah bu merak, Zamani'ye neler etti!

Zamani, gide gide bir şehre vardı ki tıpkı rüyalarındaki gibi kokmakta. Rüyalarında gördüğü su saatleri şehrin muhkem sarayında şırıl şırıl akmakta. Uzayıp gitmekte kumlar. Kimi zaman alabildiğine durgun, kimi zaman alabildiğine asi ve öfkeli kumların mekanı bir çöl uzandı Zamani'nin önünde. Ve Zamani çöle uzandı. Dolaştıkça genişleyen yüreğindeki değişimi, alev ateş bir rüzgar yüzünü yalamaya başlayınca fark etti. Metrelerce uzunluktaki kaya parçalarını kuma dönüştürüveren kuvvetli kum fırtınaları gördü. Mevsim bile hayret etti gün gün değişen çöl yüzeyine tanık tutuldukça. Mevsim ki elli yıl yağmur almazdı çölün kimi kısımları. Uzun kulaklı çöl tilkileri, kara kurbağaları bütün günü yer altında geçirip yalnızca günbatımlarında

çıkardı dışarı. Yağmur niyetine bir çiğ oluşurdu kaktüslerin üstünde. Bu küçük su damlacıkları çöl hayvanlarına hayat olurdu, senelerce bir yağmur bereketinin görülmediği kurak topraklarda.

Her gün güneşin ilk ışıklarıyla yıkanıp bütün kirlerinden ve karanlıklarından arınmış bir gölün sularında yüzmekle, zamansız fırtınalarla aniden yükselerek güneşi kapatan kumların mekanı çölde gezinmek! Hayatın temel ilkesinin “çelişki” olduğuna dair çelişkilerle dolu bir zihinle yaşamaya alışmıştı ne de olsa. Uzaktan yemyeşil görünüp yanına gidince kupkuru kesilen ağaçlar doldurmuştu rüyalarını. Ömrünün her gününü aramakla geçirdiği bu kızgın güneş altında, yorgun ve ıssız kumların çölünde, kendisi de yorgun düşmüştü nihayetinde. Aylardan sonra ilk defa, bir kaya üstüne oturup da ıssızlığın çölünde düşünedurduğunda, ne kadar da aheste bir ritimle aktığını hayatın, bu kumların mecrasında, ilk defa fark etti. Kızgın güneşe aşına. Kavrulmuş kumlara aşına. Aniden kopuveren kum fırtınalarına aşına. Bol ağaçlı ve bol kuyulu vahalara aşına. Yani ki hayata aşına Zamani. Çöldeki yoruculuğundan daha az olmayan ölçüde dingin hayata aşına. Demek ki yorucu olan sınırsız bir dinginlik de verebiliyordu ruha. Yorgunluktan sonra ruha dolan dinginlik, kuşkusuz ki, yorulmadan yaşanandan daha evlaydı. Her şeyin zıddıyla var olabildiği şu alemde, zıtların da birbirine şaşırtıcı biçimde benziyor olması...Bu ne demek oluyordu? Şimdiye dek yakan çöl, şimdiden sonra serinletebiliyor; ve dahi onca vakit serinleten göl gün gelip yakabiliyordu. Evvel ve ahir, bir tezat zinciriyle bağlanırken birbirine, “aynı” ve “zıt” olanlar birbirini doğurup duruyordu.

Zamani bu burgaçtan yalnızca bir nefesle kurtulabilirdi. Bir nefes ki sözcüklerin sınırlı dünyasının ötesinde sözcüksüz bir dil olduğunu ve bu dili öğrenmenin yolunun çok gözyaşı dökmekten geçtiğini öğretir. Öğrendi Zamani. Sevdi ve öğrendi.

AŞKIN GÖZDEN GEÇİP KALBE DEĞDİĞİDİR.

Öyle sevdi ki Zamani, kendisinden evvel gelenlerin aşklarının da, kendisinden sonra geleceklerin aşklarının da, kendi aşkının hikayesinde toplanmış olduğunu zannetti. Seçilmişliğine inandı Zahter’in gözlerine her baktığında. Öyle bir inandı ki seçilmişliğine, Zahter’in gözlerinde uyuyan lacivert bir gölün serinliğini fark edemedi. Kendisine bir şey söyleyecek olduğunda boğazına düğümlenen yumruyu çözemedi. Gözlerini yere indirdiğinde kirpiklerinden havalanan göl kuşlarını, saçlarından uçuşan su menekşelerini, eteklerinden yayılan mor sümbül çiçeklerini göremedi. Görseydi, ama Zahter, sen hiç gölü görmedin ki, diyebilirdi. Diyemedi.

Çöl ahalisinin dilinde dolaşan “Beyimizin kızı hamuş kesilmiş, hiçbir saray hekimi derdine bir çare diyememiş.” söylentileri Zamani’nin de kulağına değdi bir gün. Su saatlerinin ününü duyduğu saraya, muhafızların kuşkuyla üzerinde gezinen gözlerine bakarak ve “Uzak ülkelerden geldim, dolaştığım mülklerden beyin kızına çareler getirdim” diyerek girdi. Yıldızlı bir çöl gecesinin serinliğinde girdiği sarayda, kalbinin bir parçasını muhafızların refakatinde önünden geçtiği su saatinin şırıltısında bıraksa da, nedimelerin eşliğinde vardığı huzurda Zamani’nin nakıs yüreği kemale erdi. Mor bir sümbül kokusu yayan karşısındaki ince bedeninin lacivert gözleri, Zamani’ye, gördüğü iklimlerin hiçbirinde duymadığı sesler söyledi, aşınası olmadığı bir nefes üflledi. Ve Zamani oracıkta dizleri üstüne çöküverdi. Kalbinin bir yarısı aydınlanırken diğer yarısı gölgelendi. Halden hale girdi de hiçbir hal yürek taşmasına yeter gelmedi. Biraz hürmet, biraz hayret, biraz heves kokan kapıların eşliğinde çok sırlar ifşa etmiş de akabinde kendi de sırrolmuş gibi. Dönülmemesi gereken bir seferden az evvel dönmüş, çıkılmaması gereken bir yola yüzyıllar evvel revan olmuş gibi. Olmuş da o yolda azar azar tüm uzuvlarını yitirmiş gibi. Ve bu yitikte kimbilir neler bulmuş gibi. Bir hal dokundu Zamani’ye zamanların ötesinde.

Zamani ertesi ve daha ertesi gün, beyin hamuş kesilmiş kızına şifa ümidiyle girdiği huzurda şifaya muhtaç hale geldi. Zahter’in göl laciverdi gözlerinin serinliğinde çok vakitler oyalandı, lakin zamanı saymayı unuttu. Çok vakitler geçti de Zamani’ye bir ‘an’ bile gelmedi.

Sonra bir gün arı duru bir sesle konuşmaya başladı Zahter. Su saatlerinin şırıltısı kesildi. Yalnızca Zahter’in su gibi durgun sesi yankılandı sarayın mermer koridorlarında.

Beni, dedi Zahter, bir yangından kurtarabildiği kelimelerle, rüyalarındaki o beldeye götür. Gözlerime bir iz yürüsün o suların sesinden, vakitleri saydıkça daralan ruhuma bir dinginlik otursun, içime dolan çığlık artık sussun. Aşka düşeyim de düştükçe çoğalayım, yanayım da yandıkça arınayım. Girmesin göklerle arama hiçbir şey. Vakitleri artık göklerden sorayım.

Peki, dedi Zamani. Yabancı olanın gelmesini beklemekle, yabancı olana gitmek arasındaki bütün yolculukları hükümsüz kılan bir onayla eğdi başını. Yandıkça arınmayı uman Zahter’in arınmış gönlünde bir yer bulmayı diledi. Zahter’in gözlerinde uyuyan lacivert gölün dinginliğinde serinledi. Peki, dedi bir kez daha.

MEĞER Kİ RİVAYET OLA...

Mevsimler boyu kardan nasipli dağlardan, mevsimler boyu gölge görmemiş çöl aydınlığına açılan uzun ve tekinsiz yol.

Döndüğünde Zamani mevsimler geçmiş; oğullar atalaşmış, ergen kızlar analaşmıştır artık.

Heybetli kayaların karanlığında dipsizleşmiş bir uçurum.

Artık ne çöl ne de göl olan bir mekansızlık aleminde buluştu Zamani ile Zahter. Birbirlerinin gözleri ömürlerinde görecekları son seferdir, ötesi yok. Bilmektedirler artık, yollar tükenmiştir. Hatta bütün o karı tükenmemiş doruklar, asabiyeti gökleri tutmuş dağlar, el değmemiş koyaklar, kırık dökük bir sandalla aşılan sular, gölgeden nasipsiz ve ağaca yabancı kızgın kumlar, birbirlerinin gözlerinde çıkacakları bu son sefer için aşılmış gibidir. O gözlerde görülmüştür görülecek olan. Artık Zamani karşısındaki yabancıya bakarken kendine yabancılaşmış, kendi olmaktan çıkmıştır. Ve artık Zahter karşısındaki yabancıya bakarken nice zamandır kendini seyrettiği gölün sularına bakıyor gibidir. Kendileri de unutmuştur artık kim kimdir, nereden gelmektedir? Zamani içinde eriyip yittiği bu bakışlarda hayli yorgun düşmüş, Zahter aynı bakışlarda ağır ağır dinginleşmiştir. Bu bakışlar kaç saniye, kaç yıl, kaç asır sürmüştür? Bunu kimse bilmemektedir.

Onlar/

Artık karşısındakine hemhal, bir başkasına yabancı iki ruh/

Çöl olmaktan da göl olmaktan da geçmiş bir mekanda/

Ve kimselerin hükmünü bilmediği bir zamanda/

Birbirlerinin gözlerine bakadururken/

İçlerinden müphem ırmaklar akadururken mevsimlerce/

Koptu büyük fırtına. Durgun göl suları coşup kabardı. Kızgın kumlar azgın bir rüzgarla havalandı. Göz gözü görmedi bir zaman. Analar evlatlarını aradı, bulamadı. Evlatlar analarına ağladı, ses veren olmadı. Yollar yollarla buluştu, ırmaklar denizlerle. Köprü taşları suya döküldü. Ağaç yaprakları çarşaf gibi serildi toprağa... Ve dahi her şey, her şeyle buluştu.

Ne kadar sürdüğünü fırtınanın dünya mevsimlerin ölölüp biçen olmadı. Zira fırtınadan sonra ne çölde ne de gölde olanları hatırlayan hiç kimse kalmadı. Bilmiyor-dular çünkü. Göl insanları kumun dilinden anlamazdı. Çölde yaşayanların gözünde sular aşılmazdı.

Bir tek onlar...Gölün de çölün de dilini konuşmayı bilen o ikisi...Hayatta kaldılar.

Döndüğünde Zamani, göl suları yerinde kumul tepelerini görünce hiç şaşırmadı. Zira Zahter'in gözlerinde görmüştü fırtınanın aslını. Oturdu kızgın bir kumulun kıyısına. Bir tomar çıkardı heybesinden. Büyük fırtınanın kaydını düştü ilkin kağıdın sathına.

"Fırtınadan sonra:

Mevsim: Çöl Mevsimi.

Zaman: Çöl Zamanı.

Fırtınadan Önce :

Hükmünü Yitirmiş Mevsim: Göl Mevsimi.

Hükmünü Yitirmiş Zaman: Göl Zamanı"

Sonra kaldırdı başını. Yağmur çağıran bir gölle kum fırtınasına düçar olmuş çöl, yan yana yer bulduğunda yüreğinde ilk defa. Bildi gerçeği.

Biz bu yola neden düştük Zahter, dedi yılgın bir sesle. "Biz bu yola neden düştük?" Uzun bir nazar saldı Zahter'in gözlerine. Ne göl ne de çölmüş meğer, ne zaman ne de zamansızlık, dedi sonra uğul uğul bir sesle. "Gölden çöle çölden göle akıp duran bir rivayetmiş bütün bu olanlar son ravinin sesinin tınısında."

Alev ateş bir rüzgar esti sonra.

KURUMUŞ BİR GÖLÜN AĞIDI BEYANINDADIR.

Ben bir gölüm. Durgun ve dingin sularımda menevişler...Üzerime gölgesini cömertçe bırakan ağaçlarda aydın yüzüm...Ben bir gölüm.

Sularımın üzerinden geçen bulutlar keser ışığımı...

Sularımda tomurcuklanmış bir aşkı büyütürken içimde mevsimlerce, sularıma karışan gözyaşlarını bir tek ben gördüm.

Zamani ağladı. Zahter ağladı. Ben ağladım.

Kimseler görmedi bizi ve aşkımızı.

Beni kırık dökük bir sandalla terke kalkışan Zamani'nin kalbindeki niyeti apaçık sezdiğimde rüzgarlı bir kışın sonunda bahara dönüyordu mevsim. Yavaş yavaş ağarıyordu gün.

“Dur” demedim, “gitme” demedim, “kal” diyemedim. Gitmeye yazgılı olan gidecekti elbet. Gündoğusu yönünde esen rüzgarların yüzünde bıraktığı kokuyla avunduğu mevsimlerde, hep dolmayan bir boşluk kaldı Zamani’nin gözlerinde. O boşluk büyüdü büyüdü ve yosunlu ucundan zamanı yutan suların damladığı taşlardan süzülerek, denizlerden ve ırmaklardan geçerek, dağlar aşır tepeler inerek kızgın bir çölde yüreği sıkışmış bir çift lacivert gözün hummasına düştü.

Hiç dinmeyecek bir rüzgarın uğultusunda ben o çöle karıştım, çölün kumul tepeleri bana erişti.

Birbirimize dönüşüp durduk .

Uğul uğul bir sesin içinden geçerek ve çalkanarak.

Öğüttü bizi zaman. Biteviye.

Bulutsu bir boşluk kaldı hepimizden geriye.

Hem Kadınım Hem Elif*

AYŞE ÜNÜVAR

Sustu! Zamanın rengi gönülsüzlüğe gebeydi. Mor dağların tütsüsü yıkayınca hor görülen gönülleri, insan kendine içinin taa içine sığıncırdı. Öyle yaptı sustu. Derin bir derya vardı içinde... Adın ne diye sordum ne bileyim pervasızlık ettiği mi? Bilemezdim çok sonraları bildim... Çok sonraları bildi her kadın! “Kadın” dedi... Yüzüne baktım. Soru mu anlamadığını ya da biraz ne bileyim işte derbeder falan olduğunu düşündüm. Derbeder! Neydi derbeder? Nereden biliyorum ben derbeder kelimesini? Neden bu kadar derin bir yara oluştu kalbimin içinde, bu kelime zihnimden geçer geçmez... Kimi, neyi, hangi zamanı hatırlattı paslı kilidi kırılmış anılarımın? Nerde eskittim zamanı zaman kendini eskitmeye kıyamazken? Gözlerimin ardındaki ebedi saklıyı gördü. Bende ben de ne gördüğünü anladım. Gülümsedim ben de gördüğünü kör etmek için ve “Adın, adın! Adın ne?” dedim. Sesim çatallı çıktı. İstemedim oldu biliyordum. Ama sakladığım kendimden utandım. “Kadın” dedi yine ve “Hem kadınım hem Elif” dedi bu sefer. “Hem kadınım hem Elif” demek ne demekti. Torosların zirvesinde puslu alaca mor bir zamanda bilen kadın, bilmeyen bildiğini zanneden kadınla dalga mı geçiyordu kendince... “Adın Elif mi yani” dedim. “Kadın” dedi. “Anladım kadınsın ama Elif mi adın” dedim. “Önce Kadın sonra Elif, sen önce Kadın değil misin? Kadınlığın adının önünde değil mi? Önce kadınlığına bakmaz mı herifler? Önce kadınlığına bakmaz mı çoluk çocuk, önce kadınlığını görmez mi kadın erkek el âlemin hepsi? Öyle helbet! Önce kadınlığın görünür önce kadınlığın tıpkı senin ben de aradığın ama benim sen de görmediğim gibi...” “Neydi bu şimdi? Bir dağın zirvesinde keçileri emiştiren yaşlı ama yaşlanmamış bir kadın kendi felsefesini mi yüklüyordu kendini taşıyamayan omuzlarına?” Sustum ben de! Sustu zaman. Sustu insan. Sustu kelimeler. Sustu umut. Hakikatinse susmaya gönlü yoktu taa ezelden ve ki Âdemden... “Ovadan gelen bilmez” dedi sessizliğin ardından. “Ova mı?” Yerleşik hayat demek istiyordu ki işaret parmağıyla kara çadırı gösterdiğini fark ettim. “Ovalı yuvalı öyle ya!” dedim. “Değil! Kadın var Kadın yok” dedi. “Sen kadınım dedin ya kadın neden yok şimdi” dedim. “Adı var sanı yok. Sanı var adı yok. Bak!” dedi hiç krem değmemiş buruşmuş yarılmış kemreleşmiş elleriyle kızıl meşelerin altında ki sağılır kınalı kıl keçilerden

* Mansiyon

birine ve “Sarı Kabak gel aha huraya” Geldi keçi. Hem Kadın Hem Elif olanın al kadife şalvarına sürtündü, nazlandı, yalandı. Nasırlı eller al şalvarın cebine uzandı pazen bir kese çıkardı. Kesenin düğümünü çözüp boğumlu ağzını açtı avucuna ak billur tuzu doldurup Sarı Kabak’a uzattı. Yalandı nazlandı keyiflendi kıl keçi göğüsleri dolu dolu süttü. Dibinde oturduğumuz meşe dalından bir uğur böceği düştü kolumun tam üstüne ölmüştü. Silkeledim yere düştü. Ayağımın tam ucuna. “Bak adı var sanı yok şimdi” dedi kanadının biri ezilmiş benekleri sarı uğur böceğine kara bulutu andıran gözlerini dikerek. Ok gibiydi bakışları. Kınında beklemekten sabrı tükenmiş bir deli ok gibi. Kınalı saçlarının kırışmış aklaşmaya yüz tutan bir tutamı, gelin oyalı mor çekisinin altından şakaklarına salınmıştı. Yüzünde. Yüzünün her yerinde derin bıçakla kesilmiş kadar derin ve anlamlı çizgiler vardı. Aramaya gelmişken aranıyor, bulmaya gelmişken bulunuyor, sormaya gelmişken soruluyordum. Gitti keçi. Kınalı kınalı. Bir diğeri geldi sonra. “Kısır ala” dedi. “Kısır” dedim. “Kuzulamamış. Adı var sanı yok!” dedi. “Yavrusu mu yok yani?” “Yok!” “Sadece kadın yani-kısır kadın- dölsüz kadın. Dölsüz avrat mısın, kadınsın zağar. O vakit adın var sanın yok işte!” “Çocuğu olunca mı değerli olunuyor göçerlerde, sizin dilinizde Sarı keçili Yörüklerinde.” “Senin geldiğin yerlerde değerli mi kadın yoksa sadece adı sanıyla mı var? dedi. “Kadın elbet değerlidir modern yaşamda şehirlerde yerleşik hayatta. Okur. Okutulur. İş hayatında yer alır. Misal ben mesleğimle alakalı buradayım, yerleşik hayata geçmemiş göçerlerin yaşamlarını yazıyorum” “Okuyabiliyor musun bari?” “Okuma yazmayı biliyorum elbet. Gazeteciyim” “Yazıyı okuyorsun tamam. Ya yazılanı! Onu da okuyabiliyor musun?” Sustum kaldım. Yemin ederim biri benimle dalga geçiyordu. Yazılanı okumak kimin harcıydı ki benim olabilsin. “Aha şu mor dağların Torosların eteği kırk yıldır saklar bizi suyunu serer yıkar gönlümüzü, diken besler kuzumuzu, kızı adam eder oğlumuzu, toprağı sarar yaramızı, çiçeği unutturur acımızı, kınamızı karar pınarından çıkan gamzeli su, kayalardan başka duyan mı var aşığın acısını- kadının acısını-ölümün acısını- dölsüzlüğün/dilsizliğin/elsizliğin acısını... Okumak hayatı okumaktır benim dilimde. Elin yazdığını gözünle sürmelemek değil. Okumak yazılanı gönle sürüp hakikat suyuyla çitilemek ve içe sindirmektir. Okumak; Her şeyin aşk ipliğiyle düğümlediğini fark edip öylece yaşayıp gitmektir... Dölsüz ve elsiz olsan bile!

Duru bir su bulandı içimde. Kuytularında kayboldu ümit viran olmuş gönlümün. Kınalı ellere kor düştü yine. İçimin kırık dallarına tünemiş tüm serçe kuşları uçup gitti gelmeyen yâre doğru. Sakladığımı açık etti bilmeyen. Bilmediğini düşündüğüm ama benden önce bilen. “Sevdin mi” dedi. “Sevdim” dedim. “Öldü mü” dedi. “İçimde öldü” dedim. “Benim içimde hep yaşar. Yaşatırım. Başka el bilmez elim” dedi. “Ölmedi o vakit” “Öldü. Ben de yaşar. Yaşatırım. Hatta tüm obada yaşar. Dölsüzüm. Elsizim. Ama ersiz değilim şükür. Erim yüreğimde. Yüreğim toprağın derininde her vakit çiçek olur kekik kekik kokar sevenlerin duasında” “Ondan mı çocuğun yok” dedim.

“İçimde büyüttüğüm cümleler çocuğum benim. Türkü olup yakıldığı günden beri her türkü çocuğum benim. Ondan sebep el dölsüz görse de ben dölsüz değilim. Kaya çiçeği, ayı gülü, navruz, çiğdem, akça bardak, nergis, öksüz sümbülü, mor salep, börük, ana tüter de benim çocuğum. Ceylan, kurt, tilki, geyik, canavar, ayı, tavşan, sincap, porsuk, yılan, kertenkele, el öpen, mal bekçisi, gözsüz, börtü, böcek, yaralı karga, ala karga, saksağan, ibibik, barı serçesi, keklik, dağ güvercini, kırlangıç, kartal, doğan... da benim çocuğum. Çam, ladin, ardıç, yağlı ardıç, kokar ardıç, mavi ardıç, meşe, şimşir, kasnak, geyik elması, böğürtlen, karamuk... da benim çocuğum... Şu gördüğün ardı arkası kesilmez kara kıl çadırlarda büyümüş er avrat olacak her canın hayalleri, ümitleri, rüyaları, kınalı elleri, kokulu mendilleri, ağıtları, ucu yanık mektupları... da benim çocuğum... Sorsan dölsüzüm. Sorsan elsizim. Ama diyemezler ersizim. Erim var benim. Erim gönlümde gonca bir gül tarlası. Dağda gül açmaz bilir misin? Ondan derim gül tarlası deyi. Taşların kınası olur bizim buralarda bilir misin? Bilmezsin helbet nereden bileceksin! Kına yakarlar gelin olacak kıza, al bağlarlar çadır direğine oğlanlar mutludur erliğim tamam olacak deyi. Kızlar mutludur döl tutacak erim süt verecem yavruya deyi. Üç etekler giyinir gelinler. Damatlara da al bağlarlar. Al sevincin bayrağıdır obamda. Kara yazma bağlar ölüsü olanlar, şehit verenler, mürüvvat görmeyenler. Ben bilmem kara. Bağlamamda. Bilmem karayı. Mordur rengim benim. Mor severdi dengim benim. Al bağlamayı al giymeyi de severim. Erim ölmedi erim yüreğim de al gül tarlasıdır benim. Öyle ya! Deyiversene sevdin mi? Sevdin helbet öyle dedin demin. İçinde ölmüş. O zaman sevmemiştir sevmemişsindir derim. Sevilen ölmez ki. Bakidir aşk Hak yarattığından beri. Bir okuyan bilir aşk ipliğinin düğüm edildiğini. Okumamışsın sen okuyamamışsın. Okudum. Yazdım. Bilirim deyi gezinme. Yazarsın. Bilirsin ama gördüm ki okuyamazsın çünkü aşk değmemiş yüreciğine. Yüreciğine aşk değmeyenler heriflikte avratlıkta erlikte dişilikte döl tutmada ararlar sevdayı. Bilmezler ki aşk sırdır bağlar kördüğümle iki yüreği ebede kadar. Sonra derler ki ardım sıra; Delidir! Ne yapsa yeridir. Ve dağlara salarlar seni. Adın çobandır! Adın Elif! Adın yalnızlık! Adın mektupçu! Adın KADIN! Adın YOK! Ve Adın ELİF! Bilmezleri bilen. Arayan kovalayan, içine saklayan, sevenleri birbirine beleyen, el bilmese de kendini bilen. Âşıkların arayıcısı, bir âşıklarca yüreği tam bilinen. Kınasını gülünür diye değil de taşlarını yüreğinden bildiğinden, kına taşından deren. Ele göre deli! Kalbime göre ben! Delilikse sevdiğinin kekik kokusunu son nefesine kadar içine gizlemek evet deliyim. Evet kadını. Evet Elif'im ben. Kadın mısın sen! Adın ne! Sanın olmadan kadınlığın mı önde! Sevmiş misin sen seydiysen söylesene şimdi sevdiğin nerede? İçine saklayamayanlar, örfü töreyi ad edip yüreğine kıyanlar sevdim demesin ulu orta öyle. Ne kadın ne erkek insanız böylece bir bilen bir anlayan gerek bize. Modern dünyanızda var mı böyle; Sevdiğini ruhuyla seven kalbini gergef edip ölmeyenine söz söz mektup dizen. Er değilsin başında er olmalı dendiğinde,

kalbimde erimledir nikâhım diye gezen! Ölümlü öldürmeyen ölenin kınasını elinde gezdiren...!!! Yoktur helbet. Var desen de inanmam. Şimdi aşkıma talibim demenin suç sayıldığı yer mi moderen dünya! Bitti diyen kadın mı okumuş? Kendinden kalbinden kalbinde ki kalpten vazgeçmek mi yenilik çağdaşlık o vakit! Hayır! Asıl bilen kadın kendinden, duygularından, istediklerinden, inançlarından, sanı olmadan adından ve aşkıdan vazgeçmeyen bunun için el âlem denilen obanın sözünün önünde söz söyleyip yalnızlığının gergefine aşkı nakşeden kadındır. Deli denilse de aldırmayan kendi doğrularının peşinde ki hürlüğü hiçbir şeye değişmeyen kadındır... Kadınlık ne analıktır ne ana olmamak. Kadınlık sana verilen gönül hürlüğü bayrağını indirmeden yaratılanı kendi gönlüyle okuyabilmektir. Kadınlık; Kadınım, anayım, bilirim demeden yazılanı okuyabilmektir. Kadınlık; Aşk ile yazılanı aşk ile okuyup yeni neslin gönlünü ilhamla dokuyabilmektir...

Sustu kadın! Sustu Elif! Sustum ben de. Bir türkü duyuldu kayaların en zirvesinde;
Kadındın! Hanımdın! Elifin! Sevdim!

Ne kadınlığını ne Hanımlığını!

Ben senin yalnız Elifliğini sevdim diye öldüm...

Umay Ana*

HATİCE TARKAN DOĞANAY

Gözlerini pencerenin denizliğinde gezdirirken bir ses duymayı umarak dışarıya kulak verdi. Dışarda, buluşma yeri olarak Umay ananın bahçesini tercih etmiş iki güvercinin kesik kesik gelen guguklarından başka bir ses yoktu. Kafalarını bir yere indirip bir havaya kaldıran ara sırada kesik kesik hareketlerle sağa sola çevirip en son birbirlerine bakan güvercinlerden birinin yuvarlak siyah gözleri Umay ananın kırışmaktan üst üste binmiş göz kapakları altındaki uzakları izler gibi bakan ela ve çekik gözleriyle buluştu. Şeffaflığını kaybederek matlaşan gözlerinden özellikle sol gözüne adeta beyaz bir perde inmiş ve gözünün bir kısmını kapatmıştı. Gözlerinin rengi ve iç dizaynındaki çizgili deseni eskisi kadar belirgin değildi, üstelikte yaşlılık gözlerini yer yer griye boyalı buzlu bir cam gibi buğulu hale çevirmişti. Beyaz teni artık sarıya çalan Umay ananın göz çevresinde oluşan kaz ayakları iyice derinleşmiş küçük ve kemikli yüzünde belirginleşen çizgilerse en çok dudak kenarları ve göz çevresinde oluşmuştu. Alnında enlemesine çekilmiş çokta derin olmayan üç çizgi usta bir ressamın elinden çıkmış gibi düzgün bir simetride başlıyor ve bitiyordu. Yüzünün en geniş alanını kaplayan çıkık elmacık kemiklerin üstünü örtmüş yanakların bitiminde birdenbire göçmüş avurtları, dişleri de olmadığı için büyük bir gamze görüntüsündeydi. Gamzenin bittiği yerden başlayarak dudak altına birleşen çıkıntı ise küçük bir çene oluşturmuştu. Bunca yaşına rağmen kızaran iki elma gibi duran yanaklarının ve öne doğru sivrilmiş çene kemiğinin yükselen çıkıntısından olsa gerek yüzünün derisi kalınlaşmaktan ziyade bu noktalarda incelerek kırışıklığa müsaade etmemişti. Işık vurduğunda yaşlılığına inat pembeye çalan yüzü, vücut derisinden farklı olarak esneklik kabiliyetini yitirmemişti. Uzunlu kısalı çizgilerin arasına gömülmüş yukardan aşağıya yay şekli çizen dişsiz ağzının sürekli gülümseyen bir ifadesi vardı, kâğıt gibi ince dudakları ise yüzüne seksen beş yaşından beklenmeyen bir sevimlilik katıyordu. Yanlara doğru ortadan ikiye ayrılarak ördüğü beyaz saçları, iki belik halinde omuzlarından aşağı sarkarak göğüs hizasına durmuştu. Kullanılmaktan sertliğini kaybetmiş el işlemesi koyu mavi kadife fesi kafasına iyice yayılmıştı ve her zaman biraz hafif yan dururdu. Fesinin arka kısmından başlayarak karşılıklı ön tarafa doğru uzanan kenarları pullu

* Mansiyon

beyaz çemberi kulaklarının hizasından aşağı doğru sarkıyor ve tam köprücük kemiği üzerinde duruyordu. Uzunluğu arka tarafa sarkan çemberini kimi zaman boynuna dolasa da çoğunlukla açık bırakıyordu. El işlemeli fesinin alnını ortalayan kısmında Kırım'ın kimliğini vurgulayan Tarak Tamga'sı (aşağı bakan üç dişli tarak şeklindedir) altın yaldızlı iple işlenerek daire şeklinde etrafı çerçeveslenerek yanlarda kalan boş kısımlara da çarpı aralarına noktalar kondurulmuş şekilde süslemeler yapılmıştı. Umay ana Kırım'da doğmuş on iki yaşına kadar orda yaşamıştı. Beşkardeşin dördüncü çocuğu olan Umay Ana bir mayıs gecesi saat üç suları annesi, babası, babaannesi, üç abisi ve iki yaşındaki kız kardeşiyle birlikte Rus askerlerinin bağırma seslerine karışan dipçik darbeleri eşliğinde hayatlarını perişan eden o sürgüne uyanmıştı. Hayatının hiçbir anının da unutamadığı o gecenin hatıraları, yıllar boyunca rüyalarında bazen de gözlerinin daldığı tiyatro sahnesine bürünen her mekânda yeni baştan oynadı.

Umay Ana ağır hareketlerle oturduğu sedirden doğruldu ve iki odalı kulübe tarzı kâgir evinden dışarı çıktı. Sabahın serinliği geçip gitmiş yer gök güneş ışıyla buluşunca sanki börtü böcek bayram etmiş elvan elvan çiçekler etrafa bahar havası yaymıştı. Umay Ana kafalarını bir içe doğru çekip bir dışa doğru hareket ettiren güvercinlerin bir yandan da pıtı pıtı adımlarla yürüdüğünü gülümseyerek izledi. Buğday kovasından bir avuç yem aldı titreyen elleriyle güvercinlerin ayakları altına serdi. Güvercinler Umay Ana'nın aşına ekmeğine alışmışlardı her gün aynı saatlerde uğrarlardı evinin önüne. Mavi göklerden süzülerek gelen güvercinler, yeryüzüne insanoğlunun hiçbir zaman sahip olmadığı özgürlüğü indirirdi. Kahvaltısını erken bitiren güvercinler Umay Ana'yı bahçede yalnız bırakarak havalanarak tekrar gökyüzüyle kucaklaştılar. Umay Ana sakın hareketlerle elini alnına pervaz ederek uçuşa geçen güvercinleri seyre koyuldu. Gökyüzünün büyüleyici güzelliği karşısında adeta nutku tutulurdu. Bir gün ruhunu bu özgür maviye karışacağını düşünerek heyecanlandı. Aldığı her nefes ayağına takılmış bir prangadan farklı değildi artık. Yüreğinin uğuldayarak açılıp kapanan kapıları tek tek sonsuzluğa uzanıyor pek fazla kimsenin bilmediği bir köşede yaşadığı yalnızlığı ise onu aziz bir kadın ilan ediyordu. Yine de rüzgâra takılıp gelen bir ses, ormanın içinden yükselen bir çığlık, doğanın vefalı gürültüsü yalnızlığına sahip çıkan şefkatli bir dost gibiydi. Umay Ana ağır ağır evinin önündeki kayın ağacının altına attığı sandalyesine kadar olan mesafeyi adımladı. Yavaşça sandalyeye yerleşip beyaz çemberini arkaya iterek ak yelin boğazını gıdıklamasına müsaade etti. Oturduğu tepeden tüm zenginliğiyle içini ısıtan manzaraya göz gezdirdi. Gökyüzünün rengi Karadeniz'in yeşil motifleriyle birleşerek yeşilden maviye maviden beyaza uzanan renk geçişleriyle muhteşem bir ahenkle iç içe girmişti. Umay Ana'nın yaşadığı ev her yüz metrede bir yükselen yaylanın tepesine kondurulmuş etrafı ormanla çevriliydi bir dağ eviydi. Evin biraz aşağısında ormanın içinden gelip geçen coşkulu bir dere vardı ve biraz daha aşağı kalan kısmında ise civar köylere ayrılan patika yolların

ayrımları görüliyordu. Evin sağında ve solunda yaylaya sınır çizen ormanın yeşil yeşil uğuldayan ağaç kümeleri göz alabildiğince yükseliyordu. Arka tarafı çevreleyen ormanın ise eve mesafesi daha yakındı. Umay Ana çam ağaçlarının ağırlıkta olduğu ormandan gelen reçine kokusunu içine çekti gözlerini kapatarak ve derin derin nefes aldı. Oturduğu yer etrafını çevrelemiş ormanın iki köşesine de hâkimdi. Bu orman onu hayata bağlayan yegâne varlık gibi her sabah karşısında dururdu. Karanlık ormanın üzerine vuran güneşin onca ışığından yalnızca birkaç huzmesi mabedine girebilirdi. Bağına aldığı saklayan koruyup kollayan anaç bir anne gibiydi. Gördüğü bu muhteşem güzelliği tam anlamıyla kavrayamadığını düşünürdü bazen. Lakin bu muhteşemlik her daim yüreğinin kıyılarında gezinen surete bürünmüş coşkulu bir his gibiydi çoğu zaman. Ki bu coşkulu heyecan kalbini kırı kırır hoplatan, ensesinden gelen bir fısıltı gibi sesini duyuran, üfürülmüş bir nefes gibi kendini hissettiren heybetli gücün varlığından başka bir şey değildi. Dünyayı kendi suretinde yaratan Yüce Sevgi, varlığını sonsuz haz ve sonsuz güzelliğin içine itinayla yerleştiriyordu. Her şeyin hâkimi olan Yüce Sevginin esintisini duyan kimse ne karanlıkta kalırdı nede yapayalnız olurdu. Bu cennet yöre uzun süredir yalnızlık çeken kalbine merhem olmuştu. Her ağaç, bahçesine ektiği her bir mısır püskülü ve lahana yaprakları çiçeklerden bir demetti sanki ve etrafına yaydığı güzel kokular deryasında süzülür gibi yaşıyor olmaktan da son derece memnundu aslında. Ormanın iç kısımlarında irili ufaklı uçurumlardan aşağı süzülen şelalelerin sesi, işitme duyusunu henüz yitirmemiş Umay Ana'nın kulaklarında çağılıyordu. Gençliğinde nerde hangi şelale var bilirdi kendince isimlerde vermişti onlara hatta. Kimisi ağır ağır sessizce salınırdı aşağıya kimisi köpüre köpüre büyük bir coşkuyla dökülürdü. Şelalelerin coşkusu, yaprakların hışırtısı, ot çıtırtısı, börtü böcek sesleri ormanın inceli kalınlı uğultuları Kırım'ın çoluk çocuk neşesi gibiydi. Ve ormanın derinliklerinden yükselen bir sis günün her hangi bir saatinde gezinip dururdu. Sis bulutunun sağından solundan fırlayarak buluta kafa kol şekli çizen çam ağaçlarının dalları doğaya kartpostal görüntüsü veriyordu. Bazen enlemesine uzanan geniş bir sis iner dağların önüne set gibi gerilirdi. Ortalık koyu yeşile boyanır ve doğanın sesi hırçınlaşırdı sanki o vakitlerde. Umay Ana gözlerini gökyüzünden indirip ormana ve yer yer yükselen kayalıklara baktı. Bu kayalıklara çarpa çarpa uğuldayan dağların sesi hiç hesapta olmayan yalnızlığına eş olmuştu. Dağların uğultusu ormanın içinden yükselerek yaylanın ta aşağı kısımlarına dolanan vadinin sesiyle bir olup Umay Ananın ruhuna doluyordu. Umay Ana için dağların uğultusu toprağın iniltisi surete bürünmüş varlıklardı her zaman zira küçükken babaannesi dağların, ağaçların, taşların bile bir ruhu olduğunu anlatmıştı ona. Dalları kesilmiş bir ağaçla kesilmemiş bir ağacın insana diyecekleri şeyler ayrı ayrıydı ve sesini duyabilen insanoğluna gözyaşını bile gösterirdi eğer isterse. Babaannesi henüz altı yaşlarındayken evlerinin önünde, titreşen söğüt ağaçlarının

ve meyve ağaçlarının arasındaki bir bekçi gibi dikilen kayın ağacını kendisine vermişti. “Ağacına iyi bak atalarımızın hayat damarları bu ağaçta gizlidir” demişti verirken de. Kayın ağacı insanlar ilk yaratıldığında yeryüzüne iyilik ve bereket dağıtmak üzere inen Umay Ana’yla birlikte inmişti dediğine göre. Şeceresin de kimsenin bilmediği bir tarihten bu yana ailede doğan ilk kız çocuklarına “Umay” adı verilirdi. Babaannesi, kendinden önce doğan kardeşinin adını Umay koymak istemeyen annesinin, daha çocuğu bir yaşını doldurmadan bilmedikleri bir nedenle sabah yatağında ölü bulduklarını anlatmıştı. Annesinin uzunca bir süre üzüntüden çocuğu olmamıştı da bütün bu musibetlerin geleneklerinin bozulmasından kaynaklandığını düşünen aile büyükleri kadıncağızı sorumlu tutmuşlardı. Günden güne evde ki konumunun nasıl sarsıldığını kızına nasihat ederek bir yandan dertleşerek anlatmıştı. Sonrasında ise duruma acıyan kayınvalidesinin yardımıyla bahçeye bu kayın ağacını diktiklerini de anlatmıştı. Bir daha çocuğum olmaz korkusuyla gizli gizli ağlar, hemen hemen her gün kayın ağacının altında dualar eşliğinde yerin ve göğün birleştiricisinden çocuk umduğu yılların hatıralarını ve babaannesinin doğduğu gün ev halkının yaşadığı tarifsiz sevinç dinlermiş annesinden. Meğer babaannesi de kendisi gibi adıyla gelmişti dünyaya. Babaannesinin kendisinden sonra iki kardeşi daha olmuş annesi de evdeki statüsünü şüphesiz bu kayın ağacı sayesinde düzeltbilmişti. Babaannesi âşık olarak evlendiği dedesiyle birlikte fakir oluşları sebebiyle bu evde yaşamaya başlamışlardı. Hiç kız çocuğu doğuramadığını büyük bir kusurmuş gibi hayıflanarak anlatırdı o kayın ağacının altında. Üç erkek çocuğundan sonra oğlunun da kendisi gibi kız çocuğu olmayacağını zannederek üzülmüş içten içe ama dördüncü olarak çok şükür kız evlat doğduğunda evde nasıl bayram havası yaşandığını anlata anlata bitiremezdi. Umay koymuşlardı ismini elbette. Umay! Gökten umdukları ay parçasının dünyaya düşmesi gibi bir şeydi onun doğuşu. Annesi babası cahildi daha babaannesinin gözünde o yüzden bir bebek büyütecek hünere sahip olmadıklarını düşünerek Umay Ana’yı yanına alırdı geceleri. Babaanne Umay torun Umay’ın biran olsun başından ayrılmamış, geceleri kıpırdayan ağzından dökülen dualarla büyüttü müştü onu. Hiç görmediği dedesi de çok severmiş torununu anlatmasına göre. Geceleri karısının salladığı beşiğe yaklaşıp uzun uzun seyreder ve “mehlika”, “ay yüzlü güzel” diye fısıldarmış saçlarını okşarken kulağına. Dedesi bahçeyi çapaladığı bir yaz günü serinlemek için bir bardak su içtikten sonra kayın ağacının altında varıp sırtını gövdesine yasladığı sırada hiç beklenmedik bir sis bulutunun gelip üzerlerinde bir müddet bekledikten sonra ince bir tül gibi sıyrılarak dağıldığını uzaklara dalan buğulu gözleriyle anlatırdı. Sis bulutu dağıldığında dedesi ağacın gövdesine yaslanmış vaziyette ruhunu bu kayın ağacına teslim etmişti. İşte Umay Ana’nın bu kayın ağacını dünyadaki bütün kayın ağaçlarından özel kılan şey babaannesini verirken dedesini almasıydı. Babaannesi havalar ısındı mı kocasının ruhunu teslim ettiği yere bağdaş kurup başını da ağacın gövdesine

yaslar vaziyette saatlerce uzakları seyrederek gibi kıpırdamadan hareketsizce oturduğuna şahit olurdu. Yanına varıp onunla konuşmak istediği o güzel günler geldi aklına. “Dedenin ruhunu tanrıya bu ağaç ulaştırdı bilesin” demişti. Demesine göre insanın ruhuyla tanrının ruhu arasında bir yol gibiydi ağaçlar. Yeraltına uzanan köklerinden başlayarak gökyüzüne değen dalları sayesinde dünyanın merkezini müthiş bir denge ekseninde tutardı ve her evin ağacı kendi dünyalarının dengesini sağlardı. Gökten inen ruhlar evvela süzülerek indikleri yeryüzünün muhteşemliğine nail olduktan sonra kayının ruhundan yapraklarının hışırdanma hışırdanma geçerler ve öyle girerlerdi bir bedene. Ve insanoğlu dünyaya gözlerini açar açmaz kıpraşan dallar gibi hareketlenirdi. Ölen kişilerin gökyüzüne yükselecek ruhları ise yeraltına indikten bir müddet sonra gökyüzüne ağaçlar tarafından uğurlanırdı. Ağaç tanrıya ulaşmanın bir yolu iki cihanı birbirine bağlayan dünyanın köprüleri gibiydi. “Hayatın özü gibi dedenin özü de bu ağaçta saklı” derdi babaannesesi. Babaannesini kaç defa kayın ağacı altında için için ağlarken görmüştü. Kendisini veren kocasını alan bu ağacı bazen çocuk sever gibi okşadığına bazen de arkadaş gibi onunla konuştuğuna şahit olmuştu. Atası, kocası, geçmişi, geleceği gibi gördüğü bu kutsal ağacı kendisine hediye ettiği gün çok sevinmişti. Şimdi yüzüne tebessüm bırakan bu hatırayı küçük bir çocuğun gönlünü kazanmak için verilebilecek en anlamlı hediye olarak anımsıyordu. “Ah!” çekti istem-siz. Yanı başında ki kayın ağacına sevgiyle el sürdü. Güneş vuran yüzünü hafif çevirerek ağacın köklerine gözlerini devirdi. Babaannesinin bu ağaca duyduğu bağlılığa şahit oldukça kayın ağacı gözünde büyüyen bambaşka bir varlığa dönüşmüştü. Güzel-liğinin ötesinde bir sır gizliydi onda. Hele ki çeşit çeşit ağaç hikâyelerini dinledikçe büyüleniyordu adeta. Karşısına geçip Tanrı’nın aynası gibi izliyordu onu bazen. Yine izlediği bir gün ağaçtan saçlarını savuran rüzgârla birlikte sıcak bir soluk girmişti içine. Ruhuna dolan ağacın o sıcak soluğu göksel bir hayal miydi bilemiyordu hala. Ağaç insanla direkt bağlantısı olan yegâne varlıkların başını çekiyordu ona göre ama bunu ancak bilen bilirdi. Evin dengesini sağlayan direkler gibi dünyanın dengesini de ağaçlar sağlardı. Köklerini toprağa salan, gövdesiyle gökyüzüne sütun misali uzanan ağaç bütün heybetiyle topraktaki bin bir çeşit yeşilliğin, dere kıyısındaki yüksek çayırın efendisi gibi Muhteşem Güç’ün timsaliydi bir bakıma. Her ailenin soyunu oluşturan ecdadının ruhlarıyla bağlantılı olan bir ağacı vardı mutlaka. Soy ağacı dedikleri şeyin aslı da buradan gelirdi zaten. Şimdikiler anlamıyordu “soy ağacı”nın manasını. Tabloya çizilmiş bir ağaca yerleştirilen ana ata isimleri demek değildi soy ağacı. Her evin bir ağacı vardı ve bu ağaçta o evin soyunu sürdürmüş atalarının ruhu saklıydı. Bunu bilen kişiler atalarına vefasızlık etmeyerek hem bu dünyada hem öte dünyada rahat ederlerdi. Köklerini saldıği toprağın ruhunun bir kısmı da yine ağaçtaydı. Kökleriyle yer ananın, dallarıyla gök atanın ruhunu birleştiren kayın ağacı tanrının çeşitli güzelliklerini alır, damarlarıyla ve kökleriyle toprağa uzatır, topraktan

da insana ulaşırdı. Ve “ağaç insanoğlunun en hakiki dostu, dertlerinin devasıdır” demişti. İnsanoğlu ne zaman kıtlık yaşayacak olsa tedirginlik fısıltılarını duyan ağaç mavi göğün sularını yere indirerek toprağın ruhunu okşardı. Bu sayede yığınla insanın karnını doyurur, bağrından fışkıran sularla susuzluğunu gidererek insanoğlunun gözlerinin ferine ılık olur otururdu yeşil yeşil. Tanrı varlığını insanın ruhuna aktararak muhteşem bir dönüşüm hikâyesinin başkahramanı yapmıştı ağacı. İki cihanın kutsal köprüsü olduğu için de onu kesmek çok günahtı. Diğer ağaçları kesmek ne kadar günahsa kayın ağacını kesmek iki katıydı. Ağaç kesen insan Yüce Sevgi’nin kendisine gelen ışığını da düşüncesizce kesmiş olurdu. Başına gelen musibetlerin cezasını ise Tanrı’ya keserdi yaptığıнын cezası olduğunu bilmeden ve böylelikle sadece ağaç kesmekle kalmamış olurdu. Balta elinde kesecek ağaç arayan insanlar evinin yolunu şaşırmış insanlar gibi gitgide evden uzaklaştıklarını fark etmeyen insanlar gibi her geçen gün tanrının şefkatinden de uzaklaştıklarını fark etmezler büyük bir girdabın içinde dönüp dururlardı. Ağaç insan ruhunun Tanrıyı gören gözü gibiydi ve görüş mesafesi sifıra inmiş kör bir ruh görmediklerinin cezasını herkese çektirirdi. Oysaki her şeyin yaratıcısı Tanrı’da, Tanrı’nın yanına dönen atalarının sesi de bu kutsal ağaçta gizliydi. Kökleriyle yeraltını, gövdesiyle yeryüzünü, dallarıyla da gökyüzünü birleştiren kayın ağacı şu yeryüzünün en kutsal bağlantısıydı apaçık. Üç dünyayı birbirine bağlayan, titreşen yapraklarından çıkan sesle Tanrı nefesinin sureti gibi insanoğluna ayna olan ağacın etrafında birleşerek dua eden atalarının çocuk umması kadar doğal ne olabilirdi. İnsanoğlu yaratıcısıyla yüz yüze gelmeye ihtiyaç duyardı işte o yüzdende ölümden sonra rastlaşmayı umduğu Tanrı’nın nurunu ölmeden öncede görmek isterdi. Bu bir gereksinimdi. Bu sebeple de ağaç, bir ata gibi, bir çocuk gibi bir tanrı gibi dualar eşliğinde sevmeye insan eliyle yapılmış bir kabeden daha layıktı.

Umay Ana gözünü daldığı noktadan ayırmadan kayını okşadı yine. Kimi çocuğu gibi bağrına basardı bağrına ağacı, kimi atası, kimi eşi gibi. Babaannesesi gölgesinde eşini kaybettiği o ağaca adeta eşini sever gibi dokunurdu hatta dertleştigiğine bile şahit olmuştu. Eş annelerine kayınvalide babalarına kayınpeder kardeşe kayınbirader denilmesinin nedeni kayın ağacının kozmik kutsallığından geldiğini öğrenmişti babaannesinden. Ah! Diyerek ince bir iç çekti, cennette olmalı şimdi diye düşündü. Tepe noktası gözle görülmeyecek kadar gökyüzüne uzanan ağaçlar cennetin yolunu gösteren mukaddes varlıklardı. Cennet ise her zaman Ulu Tanrının yanı başındaydı.

Umay Ana istediği vakit daldığı anılarından kurtarır umuduyla tutunduğu ağacı okşamayı bırakarak kendini adeta geçmişe teslim eder gibi sandalyesinde geriye yaslandı yaylanın patikalara ayrılan yollarına gözlerini dikti. Mum alevi titreyişindeki gözleri gitgide belirginliğini yitiren manzaraya dalar dalmaz perde açıldı aynı oyun oyun yine başladı. Umay Ana’nın ela gözlerindeki fer giderek azaldı. Sürgün gecesi-

nin acımasız askerlerinden çıkan öfkeli haykırışlar ve gittikçe yaklaşan silah sesleri yine beyninin içinde hapsolmuştu. 18 Mayıs gecesi Kırım'da yer yerinden oynamış Rus askerleri Moskof'tan aldıkları emirle bir tek Kırım Tatar'ı bırakmamaya yemin içmiş bir kararlılıkla buldukları her kapıyı kırmışlardı. Adeta üstüne buzlu su kovası dökülmüş gibi sersemleşmiş bir vaziyette uyanmıştı uykusundan o gece. Umay Ana gürültüyle kırılan kapının şiddetle birkaç kez duvara çarpmasından çıkan o korkunç sesi yeniden duymuşçasına gözlerini kapadı, vücudu ürpererek titredi. O gece binlerce Kırım Tatarının kapısı aynı muhanetlikte kırılmıştı. On beş dakika içinde çok fazla eşya almalarına müsaade etmeden bütün soruları cevapsız bırakılarak karşı koymaları halinde hakaretlerle ve dipçik darbeleriyle itile kakıla dışarı çıkmaya zorlanmışlardı. O anda neye uğradıklarını şaşırان annesinin hayali gözlerinin önünde belirdi. Odadan odaya amaçsızca koşturmaya başlamış yanına ne alması gerektiğini dahi bilemez halde korkudan ağlayan iki yaşındaki kızının sesini bile duymamıştı. Askerlerin ihtarıyla bir şeyler yapması gerektiğini anlamış olmalıydı ki eline geçirdiği torbaya ekmek, peynir, zeytin evde ne varsa doldurmuştu. Çocuklarının sırtına hırka kazak eline ne geçtiyse giydirmeye çalışmış bir yandan da askerlere karşı direnmesinden korktuğu büyük oğlunun eline koluna uzanarak sürekli ağlar gibi inler gibi yalvarır vaziyette yüzüne doğru bir şeyler mırıldanmıştı. Son dakika yatak odasına koşup yastığının kılıfını çıkarmış astarının dikişlerini güçlü elleriyle tuttuğu gibi ayırarak dışından tırnağından ayırdıklarıyla aldığı üç bilezikle beş küçük altını kapıldığı gibi ceketinin cebine doldurmayı akıl etmişti. Kendisi ise askerler daha çok kızmasın diye ağlayan kardeşini kucağında pıpsıplayarak odanın boş kalan kısmında bir o yana bir bu yana yürümüş çakmak çakan gözleriyle de askerlere önemli bir vazifeyi üstlenmiş olduğunu bildiren bakışlarla yandan yandan bakmıştı. Kardeşini kucağında gezdirirken gözüne yeni alınan kırmızı pabuçları takılmış ve çocukluğunun vermiş olduğu saflıkla kardeşini derhal sedire bırakıp pabuçlarını almak için tam eğildiği sırada arkasından gelen bir darbeye yere yapışmıştı. Askerden kendini geri geri uzaklaştırırken o ana kadar ağlamayan masum gözlerinden yaşlar boşalmaya başlamış, dışardan art arda gelen silah sesleriyle korkusu ikiye katlanmıştı. İşte tam o sırada da yaşlılığa en ufak bir hürmeti olmayan Rus askeri istedikleri serilikte adım atamayan babaannesini iterek yere düşürmüştü. Babaannesin düşmesini koca bir çınarın yıkılışını izler gibi acıyla izlemişti herkes. O an kâinatın sırrı, babaannesinin anlattığı ilk insanların kadını el üstünde tutulduğunu öğreten hikâyeleri gibi tuzla buz olmuştu. Babaanesi ona eskiden olağanüstü kadınların mavi bir ışıktan ve kutsal bir ağaç kovuğundan doğduğunu aynı zamanda da ailenin bereketi kabul edildiği için baş tacı olduklarını anlatmıştı. Bu ağaç kayın ağacı olmalı diye düşünmüştü o zaman. Zira dedesini kayın ağacı almışsa kadını da verirdi, Nitekim babaannesini o kayın ağacı vermemiş miydi? Yıllarca eşi ve evlatları tarafından değer görmüş babaannesini, insan canına kıymet

vermeyen bir asker tarafından yere paspas edildiğine şahit olmuştu derin bir acıyla. Ayakkabısını unutup devrilen babaannesine koşmuştu o da herkes gibi. Annesinin üzerine abanan babası kızgın bakışlarıyla ve havaya kalkan kararlı eliyle askerlerden zorbalıklarına ara vermeleri için müsaade emretmiş, indirmekte acele etmediği eliyle birkaç kez dur ihtarı vererek eliyle zamanı bıçak gibi ortadan ikiye kesmişti. Askerler müdahale etmeden duraksamış olsalar da az sonra vakit kaybettiklerini haykırarak aile bireylerini yeniden münakaşaya girmişlerdi. Ağlaya ağlaya nereye götürüldüklerini bilmeyen ev halkı evdeki anılarıyla vedalaşmadan apar topar dışarı çıkmak için zorlanmıştı. Her biri bir yana savrulan kırmızı pabucunun teki gözüne çarpmış ama tekrar almak için yeltenememişti bile. Yaşadığı onca acılar ne zaman aklına düşse kalbini çepeçevre kuşatan hüznün arasına hiç beklenmedik bir anda o kırmızı pabuçlar girer patavatsızca sahnenin en önemli noktasını mesken tutar ve göz kamaştırıcı nadide bir elmas gibi parlardı. Şimdi yine aklının en görkemli yerinden Umay Ana'ya göz kırpyordu. Acıya öykünen alaycı bir gülümsemeyle iç çekti. İçinde kalan birçok yaşanmamışlığın en masum olanıydı belki o ayakkabılar.

Bitmek bilmeyen o karanlık geceye başındaki miğferi sarsıla sarsıla bağırان askerin kükreyen sesi bir yıldırım gibi düşmüştü sonrasında. Askerlerden birisi öyle güçlü bağırırmıştı ki ağzından tükürür gibi fırlattığı kelimenin ne olduğunu kimse anlamamıştı. Kelimenin manasının da bir ehemmiyeti yoktu zaten zira anlatmak istedikleri beyazı kızarmış nefret yayan mavi gözlerinde, sestem önce sağa sola saçılarak çıkan tükürüğünde ve ejderha ağzı gibi yayıla yayıla bir açılıp bir kapanan etli dudaklarında gizliydi. Ne yapacaklarını bilemez haldeki ailesinin ve askerlerin itiş kakışları arasından sıyrılıp bahçedeki ağacına koşmak istemişti o an. Sarılmaktı belki niyeti, belki dua etmeye en ihtiyaç duyduğu an o andı. Hengâmeden sessizce sıyrılıp kendini dışarı attığında başlarına gelen eziyetin ağacının başına da gelmiş olduğunu görünce acıdan dudakları titremiş ve zangırdarak birbirine çarpan dişleri arasından sızan zapt olmaz ağız salgısına karışmış gözyaşlarını elinin tersiyle sertçe itmişti. Ruhunun derinliklerinden gelen görünmez bir güçle bağlı olduğu ağacına belki son kez görecekti, gözyaşlarının görüşünü engellemesine izin veremezdi. Gecenin zebanileri mavzerlerden çıkan mermilerle onun için ağaçtan çok öte olan kayının iki dalını kırarak yere serilmişti. Kırılmış ama kopmamış bir dalı da tepesinde idam edilmiş zavallı bir çocuk gibi ileri geri sallanıyordu. Umay Ana bu korkunç manzara karşısında kollarını açarak hemen ağacın altına seğırtmiş zapt etmeye çalıştığı gözyaşlarını tekrardan salarak dua niteliğindeki iniltiyle ağacına sarılmıştı. Küçük elleriyle ağacını okşarken gırtlğından sarsıcı hıçkırıklar eşliğinde çıkan çığlıklarla dipsiz gecenin bağırını yumruklamıştı. Ağaca yaslanmış bedeni arşa varan sesini duydukça sarsılmış sarsıldıkça da bağıra bağıra ağlamıştı. Kısa bir müddet sonra ne yapacağını bilemeyerek belli bir telaş içine girmiş salyasını sümüğünü alelade bir şekilde eline

koluna sildikten sonra sağına soluna bakıp kolları kopmuş bir insan çaresizliğinde ki ağacın dallarını gövdesine doğru çekmeyi en mantıklı hareket olduğunu düşünmüştü. Sonrasında da gözyaşlarını iyice silip ağacın en yüksek noktasına diktiği gözlerindeki ateşi, kâinatın yaratıcısı görsün istemişti. Yeri ve göğü birleştiren ağaçlar adına, yer gök aşkına, iyilik saçan yeryüzünün bereketli kadınları aşkına dursundu bu zulüm.

Yaşlı babaannesinin ince dalgalı sesinden gelen feryadı duyunca ağacı fark ettiğini anlamıştı hemen. Başını çevirir çevirmez beyaz geceliğinin üstüne giydiği ceketiyle ve çıplak ayaklarıyla dikilen babaannesini görmüştü. Gecenin zebanileri onunda ayakkabılarını giymesine müsaade etmemişlerdi belli ki. Yaşlı Umay manzarayı görür görmez dövünmeye başlamış sonrada saçını başını yolar gibi ne yapacağını bilemez halde bir müddet ellerini başında yüzünde ovalamıştı. Sonra dizlerine hükmetmeyi başarak hiç olmadığı dinçlikte ağaca seğirtecek bir güçle dolmuştu. İnce titrek sesiyle çıkardığı ağıt etraftaki acımasını yitirmiş onlarca askerlerin çirkin kükreyişlerinden daha çok canını yakmıştı. Yıllar boyunca kulağından silinmeyen en acı ağıttı bu. Babaannesinin yaşlı titrek sesi beyninde yankılanınca Umay Ana'nın gözlerinden yaşlar süzüldü. Nasılda kollarını açarak düşmemek için kendini zar zor dengeye sokarak topallaya topallaya seğirtmişti yanına. Yaşlı bedenini gözyaşları içinde ağaca yaslarken bir eliyle de torununu kendine doğru çekmiş bir elini de ağaca dolamıştı. O an ağlayan gözlerle medet umar gibi bakmıştı babaannesinin yüzüne. Dudaklarından “ruhumu atalarıma şimdi karıştır ulu tanrım” diye dua ettiğini duyar gibi olmuştu. Ölüm korkusuyla başını babaanesi ve ağaç arasına sokmuş içinde sıkışan nefretin gücünü farkında olmadan ısırıldığı dudaklarından toprağa damlayan kandan anlamıştı. Askerler ailesini birer ikişer zorbalıklarla dışarı çıkarmayı başarmışlardı. Sona gelindiğini hissettiren o saatten sonra ölüm gözünde küçülmüştü. Babaannesinin ölümünden korktuğu kadar kendi ölümünden korkmamıştı. Bildiği bütün duaları okuduğu o anda birden babaannesinin ağıtı kesilmişti. Ağacına yasladığı yaşlı bedeni canlılığını yiterek üzerine doğru yığılmaya başlamıştı. Bazen rüyasında babaannesinin öldüğünü görüp ağlayarak uyanırdı da koşa koşa yanına varır kucağına yatar “hiç ölme ne olur” diye ağlardı. Anlattığı hikâyelerle ve o ağacın anılarıyla bağlanmıştı ona. Annesine babasına kardeşlerine kızdığı zamanlar olurdu fakat babaannesine büyük bir hayranlıkla bağlıydı. Ağacın toprağa saldıgı kökler gibi görünmez kökler vardı aralarında. Üzerine düşen babaannesini tutmaya gücünün yetmeyeceğini anlar anlamaz “babaa” diye bağırmıştı acı içinde çırpınarak. Bir koşuda yanlarına varan babasıyla ağacın altına yatırmışlardı babaannesini boylu boyunca. Babasının ne dediği anlaşılmayan inişli çıkışlı yakarış seslerini hatırladıkça ruhunu sıkıştıran bir dalga gelir otururdu boğazına. Ruhunu teslim etmek üzere olduğu anlaşılan annesinin kah boynuna sarılarak kah kalbini duymaya çalışarak ellerini çocuk sever gibi yüzünde gezdirmeye başlamıştı. Gözlerini ağacın en uç tepesine diken annesinin morarmış

dudakları hafif bir kıpırtı halinde bir şeyler söylüyor gibi geldiğinde ikisi birden eğildi o anda askerler ikinci verdikleri molayı bitirdiklerini ilan eden üç el ateş etmişlerdi havaya. Babasını ve kendisini sürükleyen askerlerin zalimliğine ayak diremek beyhude bir çabaydı. Babası askerlere karşı koyarak can havliyle ellerinden kurtulmuş ve annesinin yanına koşmuştu. Abisinin kollarında çırpınan Umay Ana'nın dağları inletemeyen feryadı ise babasının kafasına, kollarına, gövdesine inen dipçik darbelerini gördükçe azalmış azalmış büyüyen göz bebeklerine giren korku halkası boynuna kalın bir zincir takarak feryadını içine hapsetmişti.

Salya sümüşü birbirine karışmış annesi ve kardeşleriyle hiçbir şey yapamadan babasının yere serilişini seyretmişlerdi bir müddet. Kafası yüzü kanlar içinde kalan babasını var gücüyle attıkları tekmelerle ayağa kaldırmışlardı bu defada. O saatten sonra emirleri yerine getirmeyeni gözünün yaşına bakmadan vuracaklarını haykırmışlardı. Ölüm ve esaret... O an ölmek için en güzel zamandı işte. Ve canı gibi sevdiği babaannesi belki de o en güzel zamanda ruhunu teslim etmişti kayın ağacına. Her an namlunun tetiğinin ateşlenme ihtimaline bağlanmış bir yaşam yaşam değildi.

İteklenerек tren istasyonlarına getirildiklerinde yaşanan trajediyle gece devam etti. Sabahın ilk ışıklarıyla hayvan vagonlarına doldurulan binlerce Kırım Tatarları'nın yüz ifadesindeki şaşkınlık hissi aşağılanmışlık hissiyle karışmıştı bu duygu ise gözlerindeki korkuyu gölgede bırakmıştı. Değersizlik hissi bütün duyguların önüne geçen insanı taştan kayadan daha işe yaramaz hale sokan yok edici bir silahtan başka bir şey değildi. Ve insan bu hisse bir müddet maruz kaldıktan sonra karşılaştı her hakareti her eziyeti makul karşılamaya başlıyor karşı koymayı akıl dahi edemiyordu. Olayın dışındaki bir insan gelse görse sürü halinde her türlü eziyete boyun eğen bu insanların hak ettiklerini yaşıyor olduklarına inanabilirdi. İnsanlığın dışına atılan kişi yada kişiler yaşadığı insanlıktan aforoz edildikleri o ana kadar öğrendikleri bütün yetilerini yitirir zaman ve mekan kavramları yok yitirirlerdi. Uzun bir müddet devam etmesi halinde kişi konuşmayı dahi unutabilirdi. Babaannesinin "Allah kimseyi insanlıktan çıkarmasın" diye ettiği duanın anlamı buydu demek ki. İnsanlıktan çıkarılan insanlar ne bir taş ne bir toprak ne bir hayvan kadar değerliydi. Atıl duruma çıkmış bu insanlar yeryüzüne sığmayan fazlalıklar gibi nereye atılsalar da yok olsalar diye gözlenirdi. Onlarda bunu bilir hala yaşayarak insanları rahatsız ettikleri için kendine kızanlar bile olurdu belki. İnsanoğlu dünyada dokunulmadık bir canlı bırakmamıştı tarih boyunca ama en çok kendi soyuna akla hayale gelmeyecek zulümler etmişti. Tatarlar tıklım tıklım bindirilen vagonlarda hayvan pisliği ve sap saman içindeki günlerce sürecek olan yolculuğun daha ilk saatlerinde bitlenmişlerdi. Günlerce ağzı açılmayan vagonlarda yiyecek yoktu, su yoktu, tuvalet yoktu. Üç gün boyunca bir lokma ekmek yemeden bir yudum su içmeden üst üste istiflenerek yol gitmişlerdi. Bu izdi-

hama dayanamayan yaşlılar birer birer ölüyor cesetlerini ise askerler vagondan aşağı atmışlardı. Umay Ana'nı kendinden bir büyük abisi küçüklüğünden beri ağır astım hastasıydı. Onlarca insanın arasında nefes alması gittikçe imkânsız hale gelmiş ve morarmaya başlamıştı. İki yaşındaki açlık çığlıkları atan kızını kucağında zapt etmeye çalışan annesinin çaresizliği dün gibi aklıdaydı hala. Nereye götürüldüklerini belli olmayan bu insanlar evlerinden barklarından edilerek vatanlarından sürülmüşlerdi. Bu ölüm treninde nereye götürülüyorlardı. Vatanlarından koparılıp kimlerin vatana yerleştirileceklerdi. Kendi vatanına kabul edilmeyen insanları kim kabul ederdi. Vatanlı insan bu gezegene ait olmayan ucube gibiydi. Büyüklerin kafasını bu sorular kurcalarken küçük Umay babaannesini düşünüyordu. Dudakları kıpırdarken görmüştü onu ölmüş olamazdı yada ona mı öyle gelmişti. Babasına "öldü mü" diye sormuştu fakat karşılığı babasının boş bakışları olmuştu. Onlar gittikten sonra belki de doğrudan doğruya yine ağaca yaslanmış uzakları izleyerek oturuyordu. Eğer askerler boşalan evlere tekrar gelmemişlerse babaannesi yine evlerinde yaşıyordu. İçin için ağlayarak açlığa susuzluğa dayanmaya çalıştı ama abisi onun kadar şanslı değildi. Altıncı günde iyiden iyiye sararıp soldu ve o bir gece ansızın babasının kucağında üst üste aldığı yarım nefeslerle ağzı köpüklerle dolmuş gözlerini başına dikerek gitgide nefessiz kalarak kollarına yığılmıştı. Büyük abisi kuş kadar kalan kardeşini kaptığı gibi vagonun üst kısmındaki küçük pencere deliğine kaldırmış "nefes al" söylemlerini yinededikçe sesi yükselmeye başladı ki bu ses bir müddet sonra aslan kükremesine dönüşmüştü. Babası da boğucu bir acıyla oğlunu kaldırmaya destek veriyordu. Annesi bağırıyor kardeşi ise hiç susmuyordu. Vagonlarda her bir aile benzer dramı yaşadığı için diğer insanlar açlığın verdiği halsizlik, insanlıktan kovulmuşluğun verdiği hükümsüzlük, uykusuzluğun verdiği sersemlik sebebiyle duyguları alınmış gibi tepkisiz bakıyorlardı bütün bu olanlara. Eller üstünde bir damla nefes alması için uğraşılın abisini yere indirdiklerinde artık nefes almadığını gördüler. O an yer kabuğu zangır zangır sallanmış, dünyanın içi dışına çıkmış da ortalığa çıkan pisliği gökyüzünü, yeryüzünü güzel olan her şeyi kirletmiş gibi berbat kokuyordu. Küçük kardeşini derhal annesinin kucağından almış annesinin kucağına yatırılan abisinin mosmor kesilen cesedine bakıp bakıp ağlıyordu. Şaka gibiydi son bir haftadır yaşadıkları. Daha geçen hafta kardeşiyle birlikte annesine ve babaannesine kırlardan birer buket çiçek toplamışlardı. Sen mi vereceksin ben mi diye aralarında münakaşaya girmişlerdi de abisi ikisini de kardeşinin vermesine razı olmuştu. Aklına geldi çiçeği verirken yanında duruşunu hafif boynu bükerek içine kazıdığı o masum bakışları. Keşke ikisini de o verseydi yada birini vermiş olsaydı en azından. Nefret etmişti o an kendisinden. Abisinin o günkü bakışları içindeki pişmanlığa ilişerek büyümüş büyümüş tonlarca ağırlığındaki koca bir yük kamyonu gibi yüreğine oturmıştı. Abisiyle ilgili her şey parçalara bölünmüş bir fotoğraf karesine dönüşmüştü. Her birine ayrı ayrı anlam yüklenmiş, iade edilmekte

gecikilmiş değeri düşünülerek acılar katmerlenmişti. İnsan nefesinden ekmek fırını kadar ısınan vagonun içinde üstlerine çığ düşmüş gibi yürekleri donmuştu o gece. İsyân çıkaran kalbi, Kırım'da cayır cayır yanan ciğeri, kardeşinin cesedini idrak eden buz kesmiş beyni bilinmezlerdeydi o gece. O gece de Kırım'daki son gece kadar ağır bir gece olmuştu.

Umay Ananın anıları depreştikçe içi daraldı nefesi derinleşti. Bunca yıla rağmen Kırım'ın kokusu hala burnunda tütüyordu. Nasıl olurdu da geçmişin acıları her gün bayat bir küf kokusuyla capcanlı karşısında dururdu. Bir çocuğu memeden kesmek gibi bir şeydi bu. Vatansız bir insanın ne dirisi ne ölüsü sığabilirdi dünyaya. Onlarında ölüm yolculuğu tam bir ayın sonunda Özbekistan' da durmuştu. Gelecekleri hakkında yalan yanlış doldurulan Özbek halkıda yurtsuz bu insanlara karşı hırçın yaklaşıyordu. Orada yaşadıkları dramı hatırlamak istemezmiş gibi gözlerini kapatıp başını salladı Umay Ana. Kalbi iyice yüzeysel atmaya başladı. Umay Ana'yı annesi yaşadıkları rezil hayattan kurtulması için orda yaşayan Karadenizli bir ailenin yanına katıp Türkiye'ye göndermişti. O aile annesine çocukları olmadığını eğer isterlerse çocuklarından birine sahip çıkabileceklerini söylemişti. Ama annesi mümkün değil diyerek uzaklaşmıştı o aileden. Kızını Türkiye'ye gönderme kararını sığındıkları harabeye iki kızını bırakıp ekmek parası için gittikleri günün gece yarsı döndüklerinde vermişlerdi. Umay ana o akşam aklıktan ağlayan ateşler içerisindeki kardeşini oyalayıp koynunda uyutmayı başarmıştı. Annesi ve babası gece yarsı eve gelir gelmez yorgunluktan hemen uyu-yakalmışlardı. Sabahın ilk ışıkları doğduğunda Umay Ana içinde burkulan bir acıyla uyanmıştı. Garip bir his dürtmüştü sanki. Gözlerini açar açmaz garipliğin ne olduğunu anlamaya çalışarak etrafına göz gezdiren Umay Ana koynunda kardeşinin soğuyan bedenini hissedince korkuyla irkildi. Küçüktü elleri... Moraran küçük elleri... Gülen gözleri vardı iri iri... yarı açık tek bir noktaya bakan gözleri... Bu yazgıyı değiştirecek duayı öğretmemişti babaannesi...

İşte o vakit on iki yaşındaki kızlarına da bir şey olmasından korkan ailesi onlara ellerinden geldiğince destek olmak isteyen ailenin Türkiye ye dönüş yapacaklarını öğrenince gözyaşları içerisinde canı gibi sevdiği kızını aileye teslim etmişti. İşte Umay Ana Karadeniz'e paramparça olmuş yüreğiyle bu şekilde gelmişti. Vatan hasretiyle, aile özlemiyle, babaannesinin hatıralarıyla, kardeş acısıyla gelmişti. Birde ağacının dalları vardı aklında. Çocukları olmayan bu temiz insanlar Umay Ana'yı çocukları gibi bağrına basmış naif bir sevgiyle büyütmüşlerdi. Yaralarını sarmak için ellerinden geleni yapmışlardı. Umay ana bir sabah kalktığında evlerinin önüne bir kayın ağacı dikilmiş olduğunu görmüştü. Anne denilmeyi hak eden bu yüce kadına sevinçten ağlayarak sarılmıştı. Geceleri Kırım'ı, babaannesinin hikayelerini, ailesini, kardeşlerini ve kayın ağacının içinde sakladıklarını anlatırdı her gece ikinci annesi bildiği bu kadına. Aynı

hikayeyi defalarca dinlemişti canı gibi bağlandığı kızından. Babaannesinin kayın ağacının altında hala oturuyor olma ihtimali üzerinde hayaller kurdular kaç kere. Umay Ananın ağacı da bir iki dalı kırıldı diye kurumazdı zaten. İnsanlardan daha dayanıklıydı ağaçlar. Yüzyıllar öncesi ormanda bir başına kalmış insanı anlatmıştı bazı geceleri babaannesinin cümleleriyle. Ormanda yalnız kalan adam kayın ağacın gövdesine sapladığı kıymık yardımıyla dışarı akan özsuynunu içerek hayatta kalmıştı. Bir annenin çocuğuna süt vermesi gibi tanrısal bir anaçlığı vardı ağacın. Tanrı doğada yarattığı her şeye kadından bir parça kondurmuştu sanki. Toprak bağrında büyüttüğü meyveleri sunarken yavrusunu doyuran bir anaydı insanoğluna. Ataerkil bir dünya canlı bir biçimde insanlığın etrafını sararken dağlar koynunda beslediği hayvanları sarı saçlarını süpürge etmiş bir kadın şefkatinde insana verirken o güne kadar tanışıp evlenen gelmiş geçmiş bütün ataların soyunun ecdadı gibi dimdik duruyordu. Kâinatın kozmik enerjisi ki bu enerji samimi bir kadın gülümsemesi gibi bir şeydi gece gündüz uğuldayan dağlarda toplanmıştı. Yüce El yarattığı en kutsal varlık olan kadının rengini sürmüştü her şeyin üzerine. Kutsallıkları ört bas edilen kadının izinin bulunmadı ne vardı şu dünyada. Ah kadınlar!

Umay Ana'nın dağınık ama kararlı bakışlarının ardına gizlenmiş çıplak bir zihnin izleri, dimağında sıra sıra istiflenmiş hatıra yığınları arasından sızan hasret ağrısı buğulu gözlerine perde gibi inmişti. Günün son ışıkları dünyaya kızıla boyamıştı. Umay Ana sabah birkaç lokmadan başka bir şey yemediği halde acıkmamıştı. Annesi ve babası öleli yalnız yiyordu yemeği. Elli beş yaşına kadar ikinci annesi ikinci babası bildiği bu insanları o kadar sevmişti ki ölene kadar minnetle bakmıştı onlara. Karadeniz e ilk geldiği yıllar içinde hep Kırırma döneceği umudu vardı. Ailesi gelecek onu alıp evlerine döneceklerdi. Ağacın altına oturup bir gözü hep uzakları gözledi yıllarca. İkinci annesi bildiği kadın ise canı bildiği bu efsunlu kızın bir gün gitmek isteyeceği korkusunu taşıdı içinde. Hasta olduğu bir gün ağlayarak "beni bırakıp gitmenden çok korkuyorum" demişti ardından ikisi de gözyaşlarını tutamamış birbirine sarılıp ağlamışlardı. Umay Ana o zaman annesi gibi sevdiği bu şefkat kadına babaannesinin cümlesiyle "tanrı yayla dağlarının üstüne devirsin, gök üstüne düşsün ki seni bırakıp gitmeyeceğim" demişti. Dediği gibi de gitmedi de. Hatta ikinci ailesi bildiği bu insanları da uzunca bir süre kaybetmekten korktu. Onlar öldüğünde elli yaşındaydı Umay Ana. Onlardan kalan tek şeyse evinin yaklaşık bir kilometre uzağında oturan yeğenleriydi. Gün aşırı gelir çok sevdikleri Umay Ana'yı dolanırlardı. Kendinden küçük olan yeğenleri gibi yeğenlerin çocukları da ona hep Umay Ana derlerdi. Umay Analarının tılsımlı güçleri olduğuna inanırlardı. Aşağı köye aylarca yağmur yağmayınca Umay Ana Tanrı'ya lekesiz bir at kurban edeceklerini söylemişti. Atın başını da bir kuyuya atıp doğan güneş ışıklarına yüzlerini dönerek dualar etmişlerdi. O günden sonra iki hafta aralıksız yağmur yağmıştı da köy halkı Umay Ana'nın evine teşekkür

için akın etmişti. Çocuk hasretinden her gün ağlayan bir kadına yeni doğan bebek büyüklüğünde bir okunmuş bir taş verip bağrına basmasını istemişti. Taşın içindeki soğuk kütle insanın içindeki alevi söküp alan insanı yenilgiye uğratmayarak taş gibi sağlam ederdi. Bir müddet sonra gözyaşı dinen kadının içine çöreklenmiş korku tohumları dağıldığı için vücudunun çalışma düzeni normale dönmüş ve birkaç yıl sonra da kendiliğinden çocuğu olmuştu. Umay Ana bu yöredeki tüm köylülerin sevip saydığı anaları olmuştu.

Umay Ana'da yıllar içerisinde alıştığı bu insanları kendi bedeninden bir parça gibi gördü. Hele ki bu orman ve onun serin esintisi yüreğinin acılarını ferahlatan en aziz şeydi. Akşam kızılığı yüzüne vuran Umay Ana ormanın sesini dinledi. Her zaman garip bir telaş sarardı onu bu vakitlerde. Börtü böceğin gittikçe yükselen sesinde bir ısrar kuşların ötüşünde garip bir hüznün! Derinliklerinden gelen kurt, çakal seslerine birde uzaktan gelen çan sesi de eklenince Umay Ana'nın zihnindeki ormanın yeşili birkaç ton daha koyulaşır domuz ya da ayı sesleri de katıldıysa bu senfoniye ormanın rengi gökyüzüyle birlikte haberleşmiş gibi bir anda karaya çalardı. Akşamın zilleri gibiydiler. Ona zindelik veren güneşin doğuşunu izlemek her zaman zevk verirdi lakin hüznün veren batışını izleme isteği de tamamen güneşe olan tutkusuna gösterdiği bir vefaydı. Yoksa sevmiyordu güneşle vedalaşmayı. En sevmediği an ise ağır ağır dünya-dan uzaklaşan güneşin akşam karanlığını boşluğa basmış da tökezlemiş gibi hafif bir baş dönmesi hissi vererek belleğinin önüne biranda sermesiydi. Az önceki aydınlığın aniden yok olarak karanlığın, gözleri ışıldayan bir zenci suretine bürünmüş izbandut gibi karşısında dikildiğini hissedirdi bu dakikalarda ve bu durum ona her seferinde ürperti verirdi. Dünyaya gökyüzünden inen siyah siluetlerin köşe kapmaca oyununu oynayan gölgeler gibi belli bir telaş içinde oraya buraya yerleşmesiyle yeryüzüne iyice hakim oluyordu karanlık ve nihayetinde de muhteşem manzarayı karanlığa gömerek akşamdan geceye dönen o garip ana yer yer hüznün yerleştiriyordu. Hüznün veriyordu vermesine de ormanın sesi nefesi can olup yetişiyordu Umay Ana'nın pır pır atan kalbine. Karanlık, rengini iyice zifiriye çalınca zenci izbandut ve yeryüzünü gasp eden gezgin siluetler ortalıktan kayboluyordu hayat normal seyrine dönecekti bilirdi bunu. Ama bu akşamüstü dağların sesini dinlemek istediği için ayakları bir türlü gitmiyordu eve. Kendi sessizliğini bastıran dağların uğultusu gibi sadık bir dostu gündüzleri küçük esintiler getirir fısıldardı kulağına, geceleri ise karanlığın cisimleri. Umay Ana ne zaman dağların sesini duysa ah çekirdi. Kimi zaman dağların neşesini kimi zaman kederini dinlerdi bu fısıltılarda. En az kendisi kadar dertli bir hali vardı ki bunu bazı geceler ışığını ince ince uzatmalarından bazı gecelerde ise hiddetlenerek homurdana homurdana camı kapıyı dövmesinden bilirdi. . Dağların uğultusunu dinledikçe aklı başında bir pirin nasihatini dinler gibi dinleyen Umay ana

dağların ruhu olduğunu düşünür ve gök kadar kudreti olan dağlarda da ağaçlar gibi ruhun olduğunu hissederdi.

Orman akşamın zillerini çalmıştı, güneş dünyayla vedaya hazırlanıyordu. Akşamın kıızıllığı aklında uzayıp giden anılarında sarıp sarmalayıp burnuna Kırım'ın kokusu getirmişti yine. Gittikçe kızıllaşan orman görünümündeki anılar kümesi, kimi zaman önüne kimi zaman arkasına uzayan kendi gölgesindeki ağaçlar gibiydi. Zenci kılıklı izbandutla karşılaşmak istemeyen Umay Ana elini kayın ağacının gövdesinde aşağı yukarı gezdirir gibi sevdi derin bir ah daha çekti ve evine girmek için dönmüştü ki üzerine gelen kar beyazı sis bulutunu fark etti. Oysaki sise uygun bir hava değildi. Eve girmekten vazgeçerek yavaşça ağacın altına oturdu sırtını gövdesine yasladı. Gözlerini kapatıp on iki yaşında koparıldığı vatanın burnundaki kokusunu içine çekti. Sürekli sesini duyduğu ve hala aklının bir köşesinde dipdiri yaşayan insandı babaannesi. Gözleri kımlıdadıkça ıslandı. Varlığından bir an olsun ayrılmayan kalbinin bir köşesinde, hiç sönmeyen yangın yeri ydi Kırım. Ailesi, ağacı hatta evlerinin kapı eşiğindeki betona çıkmış kedilerinin pati izini bile görebiliyordu beyninin içinde. Babası harcı döktüğü gün Boncuk' un kurumasına fırsat vermeden basıp geçtiği o an daha dün gibi aklıdaydı. Umay Ana kapalı gözlerinden sızan yaşlara aldırış etmeden gülümsedi. Kediye yakalayacağım diye az daha o da basacaktı da babasının uyarısı üzerine eşiğin dibinde zar zor durdurabilmişti kendini. Eğer bir insan vatanından koparılmışsa durmadan hüzün yağdıran kara bulutlarla yaşardı. Yaralı bir kuş misali nefes alır ve öylede nefesini verirdi. Gittikçe kendisine yaklaşan sis bulutunu tebessümlü bir yüz ifadesiyle izliyordu. Sırtını iyice ağaca verdi avuçlarını toprağa koydu. Ağacın sarkan dallarını gözüyle takip ederek başını gökyüzüne dikti ve ağızında çocukluğundan kalma tatarca bir dua döküldü. Beyaz elbiseli bir kadın şekline bürünen sis yaklaştıkça tutsak yüreğinin prangalarını çözülmüş gibi huzura doğru koştuğunu hissetti. Hiç hissetmediği özgürlüğün buğulu sesi tanrısal bir sabırla bedenini baştan aşağı kapladı. Bugüne dek peşini bırakmayan ecdadının sesleri başını yasladığı ağacın içinden çıkıp beynine doluyordu adeta. Anaç bir kadın gibi kollarını açmış kendisine uzanan sis bulutundan çıktığını anladığı bir ses içini titretti. Bu ses öyle tanıdıktı ki bunun düşsel bir avuntu olmasından korktu. Ne dediğini anlamak için dikkatini toplayıp kulak kabarttı. Babaannesi! Ailesinin koca çınarı! Kırım'ın Umay Ana'sıydı bu. Umay Ana!

“Umay'ım! Yeryüzünün Umay Ana'sı” diye sevgi dolu bir sesle konuştu onunla. Göz göze geldiği babaannesiyle garip bir iletişim kuruyor onun aklından geçen düşünceler adeta kendi aklına yazılıyordu. Yeryüzündeki bütün insanlar çocukluklarından başlayarak ya bir şeker ya bir pasta ya bir sopa ya da parayla yönetilirlerdi. Bunların karşılığında çok şeyinden vazgeçmişti insanoğlu. Ama Umay Ana ve ailesi tanrının kutsanmış ağaçlarının emirlerini, aziz dağlarının sesini dinlemişlerdi her daim. Rezilce

işlerle uğraşan zulümlerine muhteşem isimler takıp insan soyunu kırma uğratanlar emirlerini asla tanrısal bir kaynaktan almazlar tam aksine tanrının evinden uzaklaşmış kalplerine doğan korkaklıktan alırlardı. Onlar yüzlerce ağaç kesmiş bir insan kadar mutsuz ve yorgunlardı. Büyük Sanatçının sonsuz zenginliğinde huzurla yaşamak için sanat kurallarına riayet etmek gerekirdi. Yolunu şaşırmışlara yol gösteren bir deha ender doğardı dünyaya.

Yayımlanmaya Değer Bulunan Öyküler

Aşkın Arka Bahçesinde

ŞEYMA KAYA

Bir vardı bir yoktu derinlere kazılmış gönül ülkesinde. Bir duygu varken, bir diğeri yoktu. Biri yokken de diğeri vardı mutlaka. Kimileri aynı anda vardı, kimileri de aynı anda yoktu. Kimi aynı anda hatırlanır, kimi de aynı anda unutulurdu. Bazı duygular ezeli bulunurdu bu ülkede, bazıları ise yaşadıkça büyütülürdü yüreklerin derininde. Bu âlemde sonradan öğrenilirdi bazı şeyler, yaşadıkça tecrübe olurdu yani ki... Kalpler çarptıkça yollarını bulurdu.

Ülkelerden başka bir ülkeydi burası... Sonsuzluğu engin denizler gibiydi... Ormanlar kadar gizemli, bulutlar kadar uzaktı... Sayısız âlemlerden başkaydı. Başkaydı çünkü âlem içinde bir âlemdi. İnsan âlem içinde, gönül ülkesi de insanın içinde yaşardı. Kendinden bile sakladığını insanın, akıl ülkesine göndermekten sakındığını, kimseye göstermeden yok ettim, derken tam da gönül ülkesine giderdi de insan fark bile edemezdi.

Bu küçük ülkeden her insanda mevcuttu mutlaka... Herkesin içinde bir başka dünya vardı yani ki... Ülkeler gezilir, ülkeler kuşatılır, ülkeler fethedilirdi yüreklerde. Birleşip yürek devletleri oluşturlardı birbirlerine kadar uzanan... Kimisinin kolaydı yolları, erken varılırdı menzile... Kimisinin de aşılmayan dağları, çetrefilli yolları vardı yüreğinde... Bu hissedişler birikir, duyguya dönüşürdü yavaş yavaş... İnsan da zamanla bilir, yaşadıkça kavrardı bu durumu. İşte bunlar bazı yürekleri kuş gibi özgür kılar, bazı yüreklerin de ayağına prangalar bağlardı. İnsanlar da bu küçük ülkelerde kimi özgür, kimi tutsak olup yaşardı. Ülkesini çiçeklerle süsleyen mutluluğu yakalar, diğerleri ise ziyanda kalırdı apansız. Dünyası ise kapkaraydı.

Küçük ama işlevi büyük bu ülkelerin yani ki gönüllerin padişahından günlerden bir gün bir ferman yayınlandı. Bir arayışı vardı onun... Bütün âlemler adına... Güzeli bulmak, mutlu olmağı, bütün devletleri çepeçevre sarmaktı. Bu nedenledir ki ülkede en güzel duyguyu yetiştirip, büyütüp, saklayıp onu diğer ülkelerde gezindirip adeta; ama zarar vermeden, incitmeden, en önemlisi de bozmadan getirsendi dileği. Özünden bir ıslıtı kaybetmesindi. Bu güzelliği yakalayan getirsendi ve alsındı alması gerekeni... Bütün gönül ülkelerine duyuruldu büyük ferman... Emir büyüktü, emir

veren büyüktü de ödül çok daha büyüktü... Bütün gönüller hareketlendi, yürek devletlerinin en güzel, en özel duygusu yetiştirilecekti.

Kimi sevinci yetiştirmek istedi bağrında... Kimi mutluluğu... Kimi hüznün gücüne inandı, kimi hazânına bahârın... Bilinmezdi, hangisi nasipti... Bin bir türlü duygular hâsıl olacaktı bu ülkelerde... Gönüller başka başka, duygular bambaşkaydı. Her biri, birini yüceltecekti gönlünün derininde... Bir derin sessizlik yüklendi bulutlara... Duygular teker teker gönüllere yüklendi.

Bir tek aşkı seçmemişlerdi ki henüz bir yürek de o bana kalsa diye ümitlendi. Bekledi heyecanla, istekle bekledi onu ve nihayetinde de onu üstlendi... Duyguların en büyülsü, en özel, en onulmazı olsundu. Beklenen de buydu ya hani... Bu yüzden aşkı aldı o, onu hemhâl edindi. Evirdi ve çevirdi ellerinde... Ona sorumluluklar, anlamlar ve isimler yükledi. Değerini daha da artırmıştı sanki. En erdemli duyguyu bulmaktı istediği çünkü. Bir sanatkâr inceliğiyle işledi onu... Gece ve gündüz... Akşam ve sabah... Gün be gün... An be an... Her yürekten bir ses çınlatırken kulaklarını o vazgeçmedi. Uğraşmaya devam etti. Vakitler verdi, emekler döktü çok... Neredeyse gözünün nuru silinecekti... Sonunda ise sihirli bir duygu inşâ etmişti yürek... Işıl ışıldı bu güzellik... Bakanın içine akıyordu da içinde kalanın ne olduğunu anlayamıyordu bakan... Bu duyguya güç veren neydi, hiç bilinmiyordu. Sanatkâr gönül bile etkilendi eserinden... Bu küçük ülkede o bile şaşkıncı kendi oluşturduğundan... Biraz da tedirgin oldu bu akıl almaz güzellikten ve bir korku hissetti âniden... Çünkü yitmemeliydi bu güzellik, yitirmemeliydi kendinden. Özel olmalı, özel kalmalıydı... Diyâr diyâr dolaşıp incinmemeliydi. Ve her şeyden önce de bozulmamalıydı. Zirâ bozulma ardından ziyân getirirdi. Bozulma varsa eğer bir yok olma muhakkaktı.

Sanatkâr biraz tedirginlik hissetti... Eseri muhakkak ki eşsizdi de aşkla birlikte gidip ona yârenlik etmek istiyordu yürek yolculuklarında... Tecrübesiz bir duyguydu bu... Masumdu çok... Kirlensin istemezdi... Ama ferman bu ya, kendisi gitmeliydi aşkın... Gitmeli ve aynı gelmeliydi hani... Yalnız gitmeli ve yitmemeliydi.

Adı aşkı onun, bir tebessümüne dünyalar değerci, ışıltı ışıltı gözleri... Bir bakan bir başka şeye daha bakmayı dilemezdi. Adı aşkı onun... Denizler akardı yüreğinden gizlice... Su gibi saftı... Bir kere bakan ona, aldanmadan edemezdi... Öylece geçemezdi... Adı aşkı onun alevler yanardı derininde... Ateş parçası gibiydi dokunuşu... Yakıyordu uzananı ellerinden başlayarak... Adı aşkı onun... Ve bir değişim muhakkaktı içinde, olmazsa o da olmuyordu işte.

Yürek ülkesi, kendisini cesaretlendirdi son kez... Bütün düşünceleri silkeledi üzerinden... Güzel gidip özel dönecekti seyrinden aşk... Duadan başka şey kalmamıştı elinde, bütün emeğini aşk yolunda harcamış bu yüreğin... O da öyle yapmıştı. Yüce

Yaratıcıya emanetti yani ki... Bütün güzellikler onun tecellisiydi. Güzeldi o, korurdu güzel olanı... Bu eşsiz duyguya da nazar değdirmesindi.

Ellerini açtı yavaşça, kapatıp gözlerini... Aşktan başka yöne çevirdi gözlerini... Kanatlanıp uçsundu, dualarla birlikte zuhûr bulsundu bir de... Bulutlara tutunup başka yüreklere insindi. Aşk gitti... Yürek hüznünlendi... Aşktan başka bir duygu görmemiş bu yüreğe, hüznün çok ağır geldi.

Uçmaya başladı aşk, bulutlara değdi gönlü, kuşlarla şenlendi ömrü... Başladığı, işlendiği, var olduğu yürekte değildi artık... Uzaklaştı vatanından... Kendini yabancı hissetti ansızın... Hiç bilmezdi bu tecrübesiz ömründe, tatmamıştı hiç ayrılık, hasret, hüznü... Ağırılık hissetti ellerinde... Değişmeyeceğine olan inancı daha başlamadan bu yola, işte bu hüznün duygusuyla zedelendi yüreği... Ama kararlıydı aşk... O vefa taşırdı özünde. Hani bazı duygular ezeli dedik ya... Vefa böyle bir şeydi, çok eskiydi tarihi. Bîvefa olamazdı, benliğini işleyen ellere ihanet edemezdi, belliydi. Güç aldı kendinden, özünden, güzelliğinden... Canından, varlığından yani... Dağlar aştı, tepeler ve engin denizleri... Yorulmuştu, yorgundu ama değmişti sanki... Bir yürek yığıntısı görmüştü ötelerde, ışıltısıyla hayat vermektir emeli, bir de yorgundu hani... Soluklansındı, biraz dinlensindi. Yavaşça akmaya başladı derinliği sonsuz gökyüzünden... Ayağı yerden kesileli çok olmuştu ki işte yine yere temas etmişti yeniden... Garip bir durumdu bu... Her şeyden önce kendisi de burada garipti. Başka bir duyguydu işte... Düşüncelerini, hissettiklerini isimlendiremedi. “Ya aşk!” dedi ve devam etti yürümeye. Bu ülkeye hâkim duygu neydi önce onu bilmeliydi. İlk iş bunu keşfetmek belki de onu fethetmekti. Başına gelebilecekleri gelmeden önce kim bilebilirdi. Kaderin görünmeyen yazısını kim çözebilirdi. Usul usul yürüdü yine, her zamanki gibi çok asıldı, güzeldi ve eşsizdi.

Yürek ülkesi tam da o anda baktı kendisine yaklaşmakta olan aşka... Gözleri kamaştı önce, sendeledi sonra... Bütün zerrelerinin titrediğini hissetti ardından... Bu ne adı konulmadık bir güzellikti böyle! Güzelden başka bir şeydi aslında! İsimler kitabında ismi henüz yazılmamış, keşfedilmemişti sanki. Sûretler kitabında da resmi yoktu belli ki... Şaşkınlık çok... Bu ilk izlenimlere alışkın, ilk hissedişleri bilen yüreğe bile fazla geldi. Şaşkınlığını da gizleyemedi hâliyle... Aşka karşı yapabildiği tek şeydi şaşırmaktı. Bu yürekte “şaşkınlık hâli” hâkimdi. Biraz toparlanınca övgüler yağdırmaya başladı aşka... Şiirler şarkılara karıştı yüreğinde.

Aşk, biraz heyecanlanmıştı. Güzelliğinin başka bir yürekte övülmesi gururunu okşadı. Tecrübesizdi, duygular karşısında kontrolsüzdü ama kararlı gelmişti tâ buralara... Hafiften kaban kibrini dizginledi. Biraz konuştular derken, gönülde konaklama kararı aldı aşk... Belki çok durmak değildi niyeti sonuçta bir görevi vardı onu buralara

sürükleyen... Aşk ile şaşkınlık hâli, bu ilk hissediliş sağanağında vakit geçirdiler aşkın konakladığı bu yürek ülkesinde... Konuştular, anlattılar, sustular... Doyasıya... Ve artık aşk bir şeyler bırakmadan ve katmadan bir şeyleri benliğine, devam etmeliydi uzayıp duran yolculuğuna... Şaşkınlığın hâkim olduğu bu yürekten ayrılma vaktiydi artık. Çok bile oyalanmıştı. Bu daha ilk durağıydı hem de... Önünde uzun uzun yolları vardı aslında... Hesap ettiğinden daha fazla sürdü bu misafirlik, vaktiydi, gitmeliydi artık... Şaşkınlığın suskun bakışları arasında gökyüzü yolculuğuna kaldığı yerden devam etti aşk.

Bu yürek yolculuğu biraz suskun, biraz değişik, pek de anlaşılamadan duygunun yoğunluğu geride kalmıştı nihayet. Aşk şimdilik sadece karmaşıktı... Şaşkınlığı pek de anlayamamıştı. Kendine şöyle bir baktı, bıraktığı bir şey göremedi bedeninden... Bu güvenle devam etti yoluna. Az gitti ve uz gitti sonra... Çok çok uzaklaştı büyüdüğü yürekten... İlk kez bu kadar sürgündü memleketinden... Vazgeçmek mi, o aklının ucundan bile geçmemişti henüz... Biraz hicran kırıklığı, yoluna devam etti... Dere tepe düz gitmişti sonra ve bir başka yürek ülkesi görmüştü ötelerde... En azından bu âna biraz tecrübeliydi... Yüreğe doğru gitmeye başladı, bir başka hevesle... Kim bilir ne ile karşılaşacaktı burada, bunu pek kestiremedi şimdiden. Ayakları bir kez daha yerdeydi artık. İkinci bir karşılaşma hâli mevzû bahisti. Aşk kaldırdı kirpiklerini usulca, ne göreceğinin telâşıyla öyle ki... Daha çok mâsum ve çok tazeydi. Göz göze geldiler âniden... Bu duygu bambaşka ve çok daha özeldi. İlk izlenimine de hiç benzemiyordu üstelik! Hissettiği şey şaşkınlıktan çok daha fazlasıydı çünkü. Öyle ki aşk bile bu bakıştan etkilendi neredeyse... Olmamalıydı, oldu. Henüz bir şey konuşmamıştı. Karşısındaki duygu ise çok daha yoğun görünüyordu gözüne. Dizlerinin bağı çözül-müşçesine sarsılmasından belliydi. Bu hayranlık ki şaşkınlıktan çok daha beterd. “Hayranlık” tan başka bir şey değildi bu evet... Hayranlığın zirvesiydi... Aradığım duygu tam da bu işte dedi. Ve aşkı hemen kattı yanına. Yürek ülkesinin en hayranlık uyandırıcı yerlerinde gezdirdi. Hiç bitmesin istedi. Aşk ondan hiç gitmesindi. Son-suzluğu hissetmişti bu duyguyla.

Aşka sığındı birlikte vakit geçirdiler çokça... Aşk da hâlden fazlasıyla memnundu. Neden sonra bilemedi, burada gereğinden fazla kaldığını hissetti yine... İrkildi... Nereden geldiğini ve nereye gitmesi gerektiğini hatırladı âniden. Hayranlığın onu etkilemesine nasıl olduğunu bilmeden izin vermişti. Utandı birden. O mükemmeldi ve asildi. Yine öyle kalmalıydı, ıslıtısını kaybetmeden gitmeliydi bir an önce. Biraz değişmişti yüz ifadesi. Hayranlığa artık gitmesi gerektiğini söyledi usulca. Biraz da üzgündü üstelik. Gözlerini aldı bu duygu üzerinden, veda etti âniden ve yola koyuldu sonra. Hayranlık öylece bakakaldı ardından... Aşk gitmesindi ama gitmişti ondan... Giderken bakışlarını almıştı sanki yüreğinde hissetti. Silinmeli miydi, bilemedi...

Aklında hep onu düşünme hâli ve önünde uzayan sıradağlar vardı. Uçmaya devam etti, aklı biraz daha karmaşık kalmıştı.

Yeni duygulara umut bağladı sonra... Bu da geçerdi, unutulurdu belki... Bu düşünceleri bir kenara bıraktı sonra, güzel düşünmeliydi ki güzel şeyler olsundu... Kendine baktı ardından... Yüreğine kazılı bakışlar dışında hâlâ kusursuz ve güzeldi. Asil olmak işte böyle bir şeydi. Biraz daha ilerledikten sonraydı ki bir yürek izi daha göründü uzaklardan... Bir yürek ülkesi daha... Nasılsa halledebilirdi, aştı o... Varlığı yeterdi... Yavaşça bıraktı kendini üçüncü kez toprağa, toprakta o eşsiz yağmurun kokusu... Hayranlıktan uzaklaşmıştı ya bu ona yeterdi. Daha karanlık kuyularda gezindiğini elbette bilemezdi. Yine bir göz göze temas hâli sonra... Gözün gözde kaybolması gibiydi. Daha etkili olmasını diledi... Gördüğü gözlerden üç kat daha derindi. Çünkü bu şaşkınlık ve hayranlıktan çok daha fazlasıydı. İlk ılık hissedildi özünde... Bu iki duyguyu da almıştı içine ve fazlası da vardı her şeyin ötesinde... “Mutluluk” bu olmalıydı. Sevinç böyle bir şeydi. Bir göz bir gözü gördüğünden ancak bu kadar memnun kalabilirdi. Artık bir şeylerin değişmemesi imkânsız gibiydi. Daha şimdiden içindeki kırıkların sesini duyuyordu. Aşk da farkındaydı artık... Bu değişimin önünde kimse duramazdı, gün gibi aşkardı.

Karşı duygunun ise lâl olmuştu dilleri... Bu güzellik onun olmalıydı. Onunla tamamlandığında ancak mutluluk o zaman kaçınılmazdı. Zaten öyle de olsundu. Mutluluk bunu diledi bütün kalbiyle. İlk defa böyle tamdı her yanı... Çepeçevre sarıldığını hissetti aşkla.

Mutluydu... Aldı aşkı ve onu yorgunluklarından uzaklaştırmak istedi. En mutlu köşelerinde gezindirdi aşkı. Zamanın durduğu yerdı burası sanki... Kimse onları bilmesin, görmesindi. Başkası gibiydi aşk... Kapıldı mutluluk rüzgârına... Kendini lodosa bıraktı. Sanki bu ân için düşmüştü yola aşk. Bir adım geriye dönmek istediği bu yoldan on adım ileriye gitmişti. Dönüşsüz bir sürüklenmeydi bu üstelik... Kendisinde olmaması, işte bu en kötüsüydü. Kendini kaybedeceği umulur şey değildi. O kadar çok vakit geçirmişti ki mutlulukla, kendine gelmesi hayli zaman almıştı. Yüreğindeki sızıyı hissettiğinde ise sanki yine geç kalmıştı. Mutluluğa anlattı hâlini. Onu anlasın istedi. Gitmesi gerekmişti, artık gitmeliydi. Mutluluk tahmin ediyordu aslında çünkü kendisi de dâhil her şey bitimliydi dünyada. Çok üzgün olması aşkın ellerinden kaymasına engel olamadı. Arkasından bakarken canı yandı, kuşların sesi bile hüznün verdi gönlüne... Aşk ise yarı bîçare düştü yollara. Mutluluğun açtığı onulmaz boşluk nasıl kapatılırdı. Artık düşünmek istemedi. Bıraktı kendini rüzgâra. Kanatlarının yorgunluğunu bile duymadı ilk defa... Yüreğinin götürdüğü yerlere doğru yelken açtı.

Bir başka yürek daha göründü ötelere. Artık buna canı nasıl dayansındı. Ya görmesin ya büsbütün buralarda kalsındı. Taş olsundu, toprak olsundu daha beter olmasındı. Ama oldu... Hepsinden daha yakıcı bir yürek buldu aşk... Bunca yoldan sonra bile geri dönülürdü belki derken tam da “Vuslat” ın kollarında buldu kendisini... Bu ülke onu özlemle kucaklamıştı. Aşk, aşka doymuştu kendini ilk kez başkasında bulmuştu.

İşte bu tam da korktuğu yok olma hâliydi. Vuslat ise aşkın gidemeyeceğinden emindi artık... Ülkesi burası olmalıydı, bir durak lazımsa tam da burada durmalıydı. Güveni gereğinden de fazlaydı vuslatın... Çünkü ona ulaşmak hiç kolay olmamıştı. Fakat hayal kırıklıklarının canını yakmasına çok vakit yoktu. Aşkın irkilmesi çok zaman almıştı bu defa... Neredeydi, burası olması gereken yer miydi? Kendisi neydi üstelik? Neydi ne olmuştu? Bildiği tek şey yine gitmesi gerektiğiydi... Ama bu umduğu kadar kolay değildi artık. Bu ülkeden kopmak diğerlerine benzemiyordu. Gitmek de kalmak da zordu aslında. bunun sinamasını yapmak bile istemedi. Kolay olanı bulamazdı, bulamadı da... İhtişamlı, kararlı ve kibirli aşk akli başkasındayken artık eski görkeminde değildi. Gözündeki hüznün perdesinin kapanması an meselesiydi.

Baktı vuslata uzun uzun... Yanında kalmak istedi. İkisine de yeterdi bu ülke. Tam da onlara göreydi aslında. Aşk, vuslat ile yüceydi. Ama o, biraz şaşkın, biraz hayran, biraz mutlu başladığı yolculuğuna, vuslatın ağırlığıyla devam etme kararı verdi. Bu hâl başka bir yük olmuştu omuzlarında... Bundan sonraki ülkeleri az çok kestirebiliyordu şimdi gözüne. Onu bekleyen duygu vahimdi, besbelliydi. Aşk bıraktığı harabenin ve aldığı yaraların acısıyla uçmak istedi yeniden... Ama bitkindi artık, her hâinden belliydi. Bu devâsa değişim artık görülmeyecek gibi değildi. Ellerinde hayal kırıklıkları, yüreğinde cam kırıkları gibi ince bir sızıyla... Değişen ve değişmeyen çok şeyin açıkça belli olduğu şu anda... Gidişlerin en zoruyla gitti aşk. Gökyüzü artık heyecanlandırmıyordu onu, sonu olmayan bu yolda başa dönmek üzere zoraki gitti.

Varacağı gönül az çok belliydi, ilk kez tahmin edebilmişti bunu... Vuslatı geride bırakmışken zamansız... Zamanlardan hangi zaman olduğunu da bilemedi. Yorgunluklarını da almıştı, yaşamışlıklarını da gönlüne... Vuslattan ayrılık ki ışığını söndürmüştü görünebilirdi gören göze... Üstelik eskisi kadar mâsum bile değildi, bir yığın da harabe gönül ülkesi bırakmıştı geride... Yavaşça indi bu bilindik gönle... Yeni yeni tanıyordu da duyguları, bir tek bu duyguyu anlamakta zorlanmamıştı, bu yolculukta. Ayrılığın ateşi ona daha yolda bildirmişti varacağı menzili. Yer acı, menzil “hüzün” menziliydi.

Aşk acıyı da ayrılığı da tanıdı. Hicranla yıkılmış ve hüznü boyanmıştı sûreti... O eşsiz güzellikten bu mu kalmıştı geri? Çok yazıktı... Eyvâhtı... Âh ki ne âhtı... Hüznün aldı

aşkı yanına... Çok uzağa götürmeye gerek yoktu aslında... Bu yüreğin gökyüzü hazân, toprağı ise hüzüdü sanki. Acısından kıvranıyordu aşk... Bu sızı onu zehirleyebilirdi adeta, ölmek istedi. Ne aşk olabiliyor ne vuslata dönebiliyor ne de ilerleyebiliyordu artık. İlk kez her şeyini kaybetmiş hissediyordu. Ölebilirdi ama ölemiyordu. Hüznün de geçirilen vakit ömür bile değildi. Cehennemi hissettiği bu ayrılık ateşi, bu yürekte alevlendi. Ne çok kayıp vermişti benliğinden... Aşkı bozmuştu tâ ikliminden... Aldı başını sonra, yolculayanı bile yoktu artık. Toparlanmak da imkânsızdı. Aşk ülkesi onu böyle görmesindi. Öz vatanına dönmeden önce bir menzil daha bulmalıydı. Biraz kendi olmalıydı. Az yürüyerek, biraz da sürünerek yürüdü yolları... Uçmak imkânsızdı çünkü kırılmıştı kolları... Başka bir yürek ülkesi aradı bu geri dönüş yolunda. Yağmurlu bir ülkeye rastlamıştı en sonunda. Bardaktan boşanırcasına ıslanmış bir yürekti bu. ıslanmak belki iyi gelebilirdi ona. Ferahlatacak suyu, bu yürek serperdi belki acı çeken ruhuna... Kanayan yaralarının bu “gözyaşı” saklı yürekte sarmak istedi. İçi kapanmayan yaralar kitabı gibiydi.

Gözyaşı yüklü yürek yanına aldı aşkı... İklimini saldı gönlüne... En yağmurlu en fırtınalı yerlerine aldı onu... Ağladı aşk öylece tâ ki arınana kadar. Kısacık ömrü gözlerinde canlandı. Bir amacı varken çıktığı bu yolda, hiçbir şeyi kalmadan dönüyordu yurduna. Bozulmayacaktı, kaybetmeyecekti, yitirmeyecekti... Kendini oluşturan sanatkar yüreğe bir vefa borçluydu. Vefa mı? Şimdi onu bile kaybetmişti... Hâline bir baktı, ıslıtısını göremedi... Mutsuz, umutsuz ve haraptı. Gözyaşı iklimine sığınmış bir arınma, bir ışık bekliyordu. Vakıt ise hepsinden çok daha geçti. Dönülmez bir akşamın ufkuydu burası... Ha bir eksik, ha bir fazla, hiçbir şey fark etmezdi. Bu ülkede oldukça uzun bir arınma hâli yaşadı aşk... O kadar çok ağladı ki en çok onun gözyaşları hâkim olmuştu bu diyarda.

Aşktan kalan bir damla gözyaşıydı artık. Yeryüzüne baktı ağladı, gökyüzüne baktı ağladı. Bakıp da ağlamadığı tek cisim kalmamıştı ülkede... Boşaltı bütün yükünü kâinata, artık hissettiği tek şey hissizlikti. Hiçbir şey hissetmeye kadar ağladı aşk... Acıyı bile hissetmiyordu neredeyse... Her şeyden çok kendini aşk gibi hissetmiyordu yazık ki... Her yanı eksik, her yanı bir hiçti.

Bu hiçlik düşüncesinden aldığı güçle ayaklandırdı yüreğini... Birazcık tâkâtiyle doğruldu gözyaşında... Artık başladığı yere dönmek zamanıydı. Bildi... Aşk ülkesi... Bin bir çiçeği baharında saklayan, ilhamını aşktan alan ülke hey! Onu en onulmaz yapan ülke! Sana geliyordu bu kırık, bu dökük aşk! Sanatkar, elleri dert görmeyecek yürek! Bu eser sana mı aitti acaba? Diye diye kavgalar ve hengâmeler eşliğinde ilerliyordu aşk. Tam da başladığı yerde eskisi gibi olmak istiyordu, eşsiz, kusursuz, yegâne... Olmazdı, olmazdı her şey aslında bir bahane.

Dağlar ve tepeler aştı aşk... Bu bitkinlik ölmekten de beterdi. Vücudunda bir dünyayı dolaşmanın yorgunluğu, zihninde hezeyanlar ve elleri boş... Ya da hayal kırıklıkları dolu... Ülkesi görünüyordu işte uzaklardan... Hiçbir şey bulamayacaktı besbelli... Ne ferman ne yarışma ne ödül kaldı orada... Ne de belki bir sanatkar aslında. Hepsini yok olmuş olmalıydı, bildi ki... Şairin de dediği gibi... Her şey bir olmuştu.

*“Deniz ölesiye severken seni/ Neden gemileri yaktı gözlerin
Yıkıldı yolunu bekleyen şehir/ Şimdi gelsen de bir gelmesen de bir...”(N.Genç)*

İnci tanesi gibi okyanusun derinliklerinden bulduğu onu, yeryüzünün rengârenk çiçeklerinden derlediği onu, kâinatın en nadide duygusu yaptığını... Hatırladı ki aşk dünyadaki en eşsiz duyguydu da en kusurlu olandı da kuşkusuz... Aşkın eksikliğini hissetti yüreğinde... Bu da yeni öğrendiği bir duyguydu. Duygular denizinde yüzerken birçoğunu öğrenmiş, tatmış, kimini de en derininde hissetmişti üstelik... Ve kanaat getirmişti en sonunda, kendinin de bütün yaratılmışlar gibi hasarlı olduğuna... Günü gelince o da tükenecekti sonunda.

Soracak oldu beklemekte olan duygu kalabalığına... Işıltılı ve pırıl pırıl var olduğu bu aşk ülkesine, darmadağın ve bir harabe gibi döndüğünde... Usul usul yaklaştı yanlarına... Hâli pejmürde ve hâli divâne... Sormak istedi de vakitlerden vakitsizlikti sanki... Onun bahsettiği zamanı bu duygular acaba bilebilir miydi ki? Bilmesinlerdi, ne yapsındı? Sormaktan başka şans yoktu... Biraz utana biraz çekine yaklaştı aşk ülkesindeki duygu yoğunluğuna... “Bu vakit hangi vakit ki bir duygu yetiştirme yarışması vardı buralarda, onu soracaktım.” dedi. Yüzüne bakanlar biraz güldü hâline, biraz da hayretle, “Bu hâl bir delilik hâlidir olsa olsa... Delilik gömlekleri çünkü üzerinde lime lime.” dediler. Aşk bir kere daha incindi derinden... Hâlâ daha incinebileceğinden haberi yoktu üstelik... Kırılabilir kadar sağlam yanları da kalmıştı demek ki... Onu ilk defa delilikle aynı kefeye koymuşlar; aşkı delilikle tartmışlardı. Garip ki bu iki hâl de birbirine gerçekten çok yakındı. Aşkın bu inanılmaz düşüşü onu delilikle buluşturmuştu.

Ve yine son kez bildi ki bu değişimi yaşadktan sonra özünde asla ilk günkü gibi kusursuz olamayacaktı... Ve yine bundan sonradır ki hangi gönüle girse, dinlense, bir soluklanmak için uğrasa bir yüreğe ya da kalmak istese uzun bir süre böyle kusurlu ve eksik kalacaktı... Hiç bilinmeyen ve bilinmeyecek bir sebeple... Bir yerlerde ansızın son bulacaktı... Belki de kalpler sadece böyle huzur bulacak ve bulduğu bu huzurla ‘Bir Olan’a varacaktı.

Camdan Güneş

M A C İ D E G Ü L B A T M A Z

Kürekçi, deniz fenerine bırakılalı tam on ay olmuştu. On aydır yerinden kımıldamadı. Bekledi, ayaklarının dibine uzanmış denizi seyretti. Ve on ay boyunca on gemi, onun ışığını içerek limana yöneldi. Fakat Kürekçi, bu zafer anlarının hiçbirini görmemişti. Göremiyordu.

Kuyumcu ile Balıkçı'nın öğle toplantıları ve takas tartışmaları için seçtikleri yer de fenerdi. Rehberlik dilenen on geminin haberini onlardan almıştı. Yalnızca üç gemi öğlen vakti varmıştı sahile. Üç tanesi akşam, geri kalan üçü ise şafak vakti yanaştı. Onuncu geminin ne zaman geldiğini kimse bilmiyordu. Kürekçi on aydır işte bu gemiyi bekliyordu.

"Sanki sana inat yapıyorlar, be!" dedi Kuyumcu, "Saklanıyor herifler."

"Hakkı var," diyerek Kuyumcu'ya katıldı Balıkçı. Nadiren aynı fikri paylaşırlardı. "Üç gün oldu, senin kaptandan ses seda yok."

Kürekçi, bu sözlerde gazez olmadığını bilse de, Kuyumcu'nun buruşuk suratıyla Balıkçı'nın kılçıklı kırmızı ellerine tiksintiyle baktı.

"Siz ne bilirsiniz? Kaptan nedir, siz ne bilirsiniz?" diye geçirdi içinden. "Birinin işi altınla gümüşle, tasla tarakla; diğeri ise yüzmeyi balıklardan bile öğrenememiş."

"Kaptan," diye cevap verdi Kürekçi istifini hiç bozmadan, "Kaptan, baba yarısıdır."

"O hâlde senin Kaptan öz be öz baban! Seni burada yetim bırakıp hususi işlerine koşturuyor, baksana!" Balıkçı sırtıyordu.

"Yahu, sen gitsene yanlarına. Git sor, neymiş dertleri?" diye ısrar etti Kuyumcu.

"Olmaz," dedi Kürekçi yüzünü denizden çevirmeksizin, "Kaptan ne zaman dilerse gelir görür. Canı isterse ayağına çağdırır. Ben işine karışmam."

"Pöf! Ne inat var sende be! Git işte hana. Hem yer içersin. Nah şu kayalardan bir farkın kalmamış direk dibinde beklemekten. Git işte, arkadaşlarını görürsün!"

Yolunu kaybetmiş, alabora olmaktan kurtulmuş, kayaları yalayacakken ışıkla uyanmış yerli yabancı denizciler, limana inince ilk iş fenere gelip yağmurlu ormanlar, susuz

çöller, dilsiz adalardan bazen zorla yağmayla, bazen de bedelini ödeyerek getirdikleri ender hazinelerden küçük bohçalar sunarlardı ışığı yöneten fenerciye. Çiğnenmedik toprak, tadılmadık meyve, kirletmedik döşek bırakmayarak kararttıkları ruhlarını bile bağışlama yüceliği gösterdiği için Tanrı'ya şükrediyorlardı aslında.

İşte Kürekçi'nin fener odasında muhafaza ettiği böylesine kıymetli bir hazineydi. Odadan biraz tütün, sonra pastırma, zeytinyağı alan Balıkçı, karşılığında hâlen titremekte olan uskumrulardan yarım kova boşalttı. İstese bütün fener odası onun olabilirdi. Kürekçi gelmeden evvel gecenin sisini kendisi aydınlatıyordu. Ama şimdi fener işini bırakacağı bir genç çıkmıştı ortaya. Ve o artık yalnızca Balıkçı olmak istiyordu. Sabah işe çıkıp öğlen olunca fenerde mola vermek, ihtiyacı olan erzakları toparlayıp biraz daha olta titretmeye karar vermek, sonra çıkınındaki yeni ve türlü lezzetlerin cazibesine aldanıp sahilden iki yüz metre içeride, üzerine dikenler serpilmiş kulübesine koşturmak. Fenerden ayrılınca hayatı işte böyle dolmuştu. Bu yüzden ışığa dönmeye niyeti yoktu.

Sudan korkan yaşlı Balıkçı'yı kulübesinden, akşama dek alnından burnuna tıp tıp düşen ter damlalarını serin rüzgârlara sildirmek isteyen yetmişlik Kuyumcu'yu dükânından buraya getiren ortak bir heves vardı: Çay. Genç Kürekçi'nin hazırladığı çay. Gemisi tarafından fenere bırakılmadan önce Kaptan ona bir çuval çay hediye etmişti. Her günün ortasında özenle çay kaynatır, davetsiz ihtiyarlara sunardı. Çaylarını usulca içip bitirince söz vermelerini isterdi: Kimse fenerde çay olduğunu bilmeyecekti. Gün rengi sıcak suyu, abı hayat gibi herkesten kıskanan Kuyumcu ve Balıkçı tereddüt etmeden "Söz" der ve biraz evvel içtikleri şeyin adını da kendisini de unuttururlardı.

Yine söz verdiler, unuttular ve çene yarıştırmaya giriştiler.

On aydır sırf gözlerinin zayıflığını telafi ettikleri için katlanmıştı bu iki vızvızcıya. Şimdi ise ne sorsa "Bilmiyoruz," diyorlardı. "Ne zaman varmış limana?" "Bilmiyoruz." "Feneri görmüşler mi?" "Bilmiyoruz" "Mürettebat eksiksiz mi? Hasta var mı?"

Diğer gemilerin kaç yelkenli, kaç direkli olduğundan tut da gemicilerin bilmem hangi adalardan getirdiği tavus kuşlarının renkli tüylerine, kaptanların kendilerine ayırdığı kadınların boyunlarındaki benlere kadar her şeyi dimağına kazımış bu uyumsuz ikili, iş Kürekçi'nin gemisine gelince sus pus oluyordu.

Beşinci günün gecesı Kürekçi, bir hafta bekleme kararından caydı. Tan ağarırken fener odasını sımsıkı kapayıp hanın yolunu tuttu.

"Uyuyordur. Olsun. Bekleyeceğim. Öğlene kadar bekleyeceğim, ortalıkta görünmezse toz olur, izimi kaybettiririm," diye geçirdi içinden ayaklarını zorla yere vururken.

Gün ışıırken hanın tırtıklı çürük kapısından içeri girdi. Her biri bir başka koyunda sabahlamaktadır diye düşündüğü ince bacaklı, demir bilekli denizci yoldaşlarının, kaptanın etrafında toplanmış olduklarını görünce çok şaşırdı. Bir yandan, önlerindeki üzüm ekmekleri tiftikliyor, diğer yandan da tahta masaya şekiller çizikleyen kaptanı pür dikkat dinliyorlardı.

“Bu acele neden? Sular durgun, önümüz yaz,” dedi Kürekçi.

“Deniz naz çekmez bilirsin. Yaz kış anlamaz, hem yolumuz uzun.”

Sanki Kürekçi, gemiden hiç ayrılmamış, on aydan fazladır bu liman şehrinde gemisinin hasretiyle yanmamış gibi davranıyorlardı. Hiç kimse selamlaşmak istemiyordu. Kürekçi’nin Kaptan’a emanet edildiği yaşta olmasına karşın, güneş kavruğuyla taze yüzü maziye karışmış genç miço atıldı: “Emeklilik nasıl gidiyor, Kürekçi? Sana nasıl öneriyoruz bir bilsen! Toprağa basıyorsun be Kürekçi, toprağa!”

Bu kart çocuk, Kaptan’ın oğluydu.

“Madem çok öneriyorsun, gel de seni yedi kat toprağın dibine batırayım!”

Bir gemici için toprağa basar olmak, mezarını kazmaya başlamaktır diye inanan Kürekçi kendisinin bile anlayamadığı bir öfkeyle masayı dağıtmak, bön bön suratına bakan eski arkadaşlarını tek tek sahile götürüp suratlarını tuzlu suya bulamak, ağızlarını deniz kabuklarıyla doldurmak istiyordu. Hele Kaptan’a yapacaklarını denizin bile midesi kaldıramayacaktı.

“Ne dedim ben şimdi?” dedi Kaptan’ın oğlu, uykusuzluktan kanlanmış şaşkın gözlerini şaşkın kırıştırdı.

Kaptan atıldı: “Haydi, herkes iş başına! Gemiye hazırlayın!”

Kürekçi sanki hanın tozlu havasına karışmıştı. Az kalsın üstüne basacak, içinden geçeceklerdi. Ama Kaptan, eski tayfasının varlığından habersiz olmadığını gösterdi:

“Bu sefer gelmiyorsun.”

“Geçen sefer de gelmedim.”

“Bir dahaki sefere de gelmeyeceksin.”

Kaptan son sözü söylemişti. İzah istemenin faydasız olduğunu bile bile sordu Kürekçi. Suçu, kabahati neydi? Ne kusur işlemişti?

“Kusurun büyük fakat elinden bir şey gelmez.” Kaptan, Kürekçi’den altı adım kadar uzaklaştı. Sonra belinden bir çırpıda çekip çıkardığı zümrüt işlemeli kemerini yüzünün önüne kaldırdı: “Bak, Kürekçi! Gördün mü?”

Kürekçi görmemişti ama kemerin tam ortasında bir demir vardı.

“Gözlerin ölmüş, Kürekçi. Artık diretme, sudan çıkar ayağını.” Eski tayfasının uzağı göremeyen gözlerinden dökülen sözler, yüreğine dokunmuş olacak ki yaklaştı, kemerini Kürekçi’nin beline sardı: “Genç adamsın. Zümrüt, elbette işine yarar.”

“Ölmüş gözlerle ne yapılır?” diye sordu Kürekçi, öğle vakti yine fenderde biten Kuyumcu’ya. On aydır biliyor da söylemiyordu ihtiyar. Umursamaz bir tavırla, ak kaşlarının ortasını kaşdı: “İstersen yine görebilirsin.”

“Çaresi var mı yani?”

“Ölümden başka her şeyin çaresi vardır be Kürekçi! Bu kadar kafanı yorma. Yarın benim dükkâna gel.” Sonra, yarın çok geç olacaktı gibi fikrini değiştirdi: “Haydi kalk, gidiyoruz!”

Duvar gibi dümdüz ettiği suratından, Kuyumcu’nun sır vermek istemediği belli oluyordu. Otuzuna yeni basmış Kürekçi’nin ise aklı “neden” lerle, “nasıl olur” larla doluydu. Beline zümrüt işlemeli, demir ortalı kemer takılacak kadar genç; gemiye ilk adım attığı gece dalgaların değil de doğum sancısına dış sıkamayan anasının çılgınları yüzünden dehşete düştüğü Kaptan oğlunca emekliliğe ayrılacak kadar yaşlıydı.

Kuyumcu, göklerden yağmur sözü almış gibi iyice açıp birleştirdiği avuçları üzerine kondurduğu demir çerçeveli camları gösterdi, sesi gurur doluydu: “İşte, artık görebilirsin.”

“Çare dediğin bu muydu? Dürbünle mi gezeceğim?” Kürekçi’nin yüreği sıkışıyordu.

“Buna gözlük derler, evlat. Ta şu karşı dağlarda dolaşan kurtları bile görürsün bununla. Asıl güzelliği ne biliyor musun? Sadece görmeyene gösterir. Görüp de buna el uzatanın gözlerine buzlar iner.”

Bir seher vakti kara, uzaktan kendini gösterdiği hâlde dümeni ters yöne kırınca limana iki gün geç varmışlardı. Sis yüzünden, diye avutmuştu kendini. Gerçi gözlerinin ihanetinden epeydir haberdardı. Marakeş’te, batan gemisinin son mallarını dağıttığını söyleyen bir tüccardan satın aldığı ve yalnızca kara görüldüğünde ve herkesten gizli olarak kullanmaya yemin ettiği gümüş kordonlu dürbünüyle epey idare etti. Gemisiyle bulunduğu bu son seferin bitişine doğru sırrı ortaya çıkınca, dürbünü Kaptan tarafından ortadan kaldırılmıştı. Uzakları göremeyen, hele karayı seçemeyen denizcinin, gemide ne işi vardı? Alev topları arasında bile denizi görmeye cesaret edebilen, dumanı çiğden, fırtınayı kumdan ayırabilenlere layıktı bu gemide tayfalık.

“Tamam,” dedi Kürekçi. Ama içinden “Yalnızca kara görününce kullanırım,” diye geçirdi.

Kuyumcu, hünerli elleriyle gözlüğü kaldırıp Kürekçi'nin yüzüne yapıştırıverdi. Genç adam bir an için nerede olduğunu şaşırdı, Kuyumcu'nun elini geri itip camları çıkardı.

"Korkma, korkma. İlk başta etraf bulanıktır, başın döner. Ama çabucak alışacaksın. Yanından ayırmayacaksın, bak gör."

Kürekçi tekrar yardım etti gözlüğü takmasına, kordon saplarını denizcinin kulak arkasına doğru çekti.

"Borcum nedir?"

"Para istemez."

"Çay çuvalını mı istiyorsun?"

"Yok, çay da istemez."

İhtiyarın itirazları, Kürekçi'nin uyuşuk aklını iyice karıştırdı. Kaptan'ın verdiği kemeri hatırladı. Hemen belinden çıkarıp uzattı: "Hakiki gümüş. Hint diyarından, Mihracene'lerin elinden Raja'ların belinden çıkma."

"İlla ki borcunu ödemek istersen, zanaatımın yetişmeyeceği bir şey daha makbuldür."

Kuyumcunun aklındakileri tahmin etmeye kalkmadan kemerini tezgâha bırakıp yeni yalancı gözleriyle dükkândan dışarı fırladı. Ayaklarına "limana!" emrini verdi. Dakikalar içinde sahildeydi ama gemisinin attığı demirin ancak gölgesini yakalayabildi.

"Aman! Aman! Sanki olta kancası saplandı gözüme! Bu ne eziyet be!" Genç adamın yeni oyuncağı, şimdi Balıkçı'nın suratındaydı. Bugüne dek susuz ve soluksuz bıraktığı balıklar, ondan intikam alıyor sanmıştı bir an.

"Senin için değil, benim için de ondan."

"Sen bunu takınca dünya tersine dönmüyor mu yani?"

"Dönmüyor. Kaç kez söyleyeceğim? Bunları takınca, senin çıplak gözle gördüğün gibi görüyorum."

"Çay yapacak mısın?" diye sordu Balıkçı, gözlükleri sahibine uzatırken. Yeni açılan görüşüyle, çay çuvalının yerinde olup olmadığını anlayamamıştı.

"Yapacağım."

"Zeytinyağı?"

"O da bol."

“İncirleri mi verdin yoksa? Yazık ettin, olur mu bu!”

“Hiçbir şey vermedim.”

“Olur mu hiçbir şey vermemek? İlla ki bir şey istemiştir o. Ne istedi?”

“Hiçbir şey. Kemerimi bile almadı.”

“Çay istemez, zeytinyağı incir istemez. Zümrüt kemeri beğenmez. Ne istiyor o zaman?”

“Bilmiyorum.”

“Eşekler gibi biliyorsun. Yapacak mısın?”

“Hayır.”

“Yapmayacaksın tabi. Başına dert alırsın benden demesi. O herif de kızı da çekilmez. Kaldır kafanı be Kürekçi! Kaldır kafanı da iyice bir bak: Gözlüksüz, zımbırtısız alabildiğine deniz! Şehri, kasabası, mercanı, kızı, hepsi tam karşında. Senin de gözlerin bu manzaraya yetişir!”

Fenerin sorumluluğu üstüne kalacak diye korkan Balıkçı’nın sözleri, Kürekçi’ye hoş geldi. Çayı hazırladı, yanına biraz da katık koyup daimi misafirine götürdüğünde ince bir çuvaldan temiz giysiler çıkarmaktaki Kuyumcu ile karşı karşıya geldi. Balıkçı’nın yanındaki yerine oturmamıştı henüz. Zümrüt işlemeli kemeri de boynuna dolamıştı. Giysileri ise kemere uygun seçtiği belliydi. Kuyumcu, uzun girizgâhları sevmezdi:

“Bak evlat. Benim bir oğlum yok. Gel, bana çırak ol. Sana kızımı vereyim, zanaatımı öğreteyim.”

“Gemisizliğimi unutmak, yeni bir meslek öğrenmek kadar kolay sana kalırsa, öyle mi?” Kürekçi, teklifin diğer yarısını duymamış gibiydi.

“Başın bağlansın, o zaman gözün ne gemi görür ne de tersane,” diye kestirdi Kuyumcu. Getirdiği temiz giysilerle kemerini kuşanıp yarın sabah erkenden dükkâna gelmesini istedi. Zaman kaybetmeden işi öğrenmeye başlamalıydı.

“Fener öksüz kalacak, bütün gemiler yan yatacak,” diye yakınıp duran Balıkçı’ya rağmen Kürekçi, unutmak fikrine tutunmak istiyordu. On beş senedir maviden başkasına değmemiş gözleri için açılma vakti gelmişti. Yeni bir dünya vardı önünde. Denizden başka şeyleri barındıran bir dünya. Evini değiştirmeyecek, yine fenderde uyuyacaktı. Bunu duyan Balıkçı biraz rahatladı çünkü günlük düzenine devam edebilecekti. Yine sabah balığa çıkıp öğlen genç denizcinin çayını içecek, akşamları erzakını yanına alıp denizin uğultusundan uzakta, sıcacık kulübesinde yeni günle sözleşmek üzere uykuya

dalacak ama başına bir şey gelecek olursa küçük mumlarıyla işaret verebilecek ve fenerden onu gören Kürekçi, imdadına yetişecekti.

Ertesi sabah Kürekçi, tüm taraflar için kârlı olan bu anlaşmayı başlatan adımı atıp Kuyumcu'nun dükkânına gitti. Fakat bütün şartlara uyduğu söylenemezdi, zira ihtiyar maden avcısının hediyesi olan kıyafetler üzerinde değildi. Kemerini de fenerde bırakmıştı. Yosun yeşili yamalı gömleği, siyah bir kuşakla belden sıktığı tozlu şalvarıyla içeri girdiğinde, Kuyumcu'nun gerçek zenginliğini saklamak için dikkatle eskittiği duvar halılarının biriymiş de en ufak zelzelede, eşikten ilk geçenin başına kapanacakmış gibi gözüküyordu. Çukurlarına batmış gözleri, bütün geceyi düşünerek geçirdiğini ele veriyordu.

Dükkânın ortasına ulaştığında karşısına Kuyumcu çıktı. Kürekçi'yi baştan aşağı süzünce teklifinin asıl yarısını ciddiye almamış olduğunu gördü. Bozulduğunu belli etmedi: "Yeni ekmek teknene hoş geldin. Pusulamız artık sana emanet."

Kürekçi yeni ustasının elini öpüp başını kaldırdığında altın suyuyla cilalanmış kahve tepsisini tutan süt beyaz elleri gördü. Balıketli oluşundan, iyi yiyip içtiği belliydi kızın. Yüzü de canlı kanlıydı. Kuzgun kıvrıcık kısa kâkülü altından parlayan mavi boncuklarını Kürekçi'nin fersiz gözleri şöyle dursun, pespaye kılığına bile değdirmeye hevesli gözüküyordu. Genç adamın on beş yıldır üzerinde taşıdığı deniz leşini koklamış gibi yüzünü fincanlara gömüp tepsiyi bıraktı. İçerideki odaya kaçtı.

Kürekçi, büyük bir suç işlediğinden emindi. Ustasından izin isteyip hemen fenere koşturmak, yeni giysilerini giyip koku sürünmek, böylece deniz ölüsünü yakıp küllerini toprağa savurduğunu göstermek istiyordu Kuyumcu'nun kızına. Bu düşüncelerle karıncalanmış aklı, öğle molasıyla biraz rahat buldu. Kuyumcuyla beraber yine fenere yürüdüler. Balıkçı çoktan almıştı yerini. Çay pişerken, Kürekçi kırık aynalara danıştı, giyindi. Zümrüt kemerini de beline geçirdi.

Tekrar dükkâna dönerlerken Kuyumcu az konuştu: "Gençlik yalancı bahardır, evlat. Hiç bitmeyecek sanırsın. Sonra birden gökler kararır, bulutlar tepene çöker. Saklandığın delikten başını bile çıkaramazsın. Hava henüz açıkken, evinin yolunu bulman gerek." Sözlerinin tesir edeceğinden emindi, çünkü Kürekçi'yi giyinip kuşanmış gördüğünde hizaya geldiğini anlamıştı.

Hâlâ dükkânı toplamakla meşgul Kuyumcu kızı, Kürekçi'nin kemerinden gözlerini ayırmıyordu. "Başka bir isteğin var mı, babacığım?" diye soruyor, babası "Yok," deyince en sevdiği masal yarıda kesilmiş bir çocuk gibi ağlamaklı oluyor, sonra babası "Ama sen yine de bir yere ayrılma. Lazım olabilirsin," diye ekleyince heyecanla dikildiği yere mihliyordu kendini. Bu kemer, hangi masal diyarlarından, hangi büyümlü saraylardan

kaçırılmıştı? Salkımlarını hangi eller yerleştirmiş; demirini, aşılmaz deryaları mesken tutmuş haydutlar mı dövmüştü? Peki ya Kürekçi? Bir servet edecek bu bel bağını elde etmek için hangi fenalıkları yapmıştı?

Sessizce kendisini seyreden kızın varlığı, önce hoşuna gitti Kürekçi'nin. Ama çok geçmeden, büyü bozuldu, Kürekçi'nin tezgâha yapıştırdığı elleri yolunu bulamaz oldu. Altınla, elmasla büyümüş bu kız, ayaklarına ilk kez batan taşın ne olduğunu anlamaya çalışıyor gibi inceliyordu kemeri. Kuyumcu'da çalışmaya başladığından beri kemeri ne zaman belinde olsa, kız yanı başında bitiyor; fincan fincan kahve, şerbet, avuç avuç lokum getiriyor, "Çok çalışıyorsun, güç yapar," diyordu. Beline adi bir ip doladığı günlerde ise belki bir bardak su getirmek için ortaya çıkıyordu. Kürekçi'nin suyunu bitirmesini bile beklemeden, etrafa ekşi peynir kokusu yayılmış gibi yüzünü buruşturup içeri giriyordu. Kızın ekşiyen yüzü, Kürekçi'nin karnını yakıyordu.

Nihayet, karın sancısı dayanılmaz bir hâl aldığı anda harekete geçti. Kızın yüzünü görmeyecekti. Yani gözlüklerini kıracaktı. Fakat bunu hangi kazayla açıklayacağını bilmediği için camları kulağına dayamasına yarayan çubukların birini kırmakta buldu çareyi.

"Çok sıkılmışsın, Usta. Açam derken birden tuz buz oldu."

"Zıyanı yok, yarın hallederim. Üç tane yedek var, birini seç işte."

"Yok, beklerim ben. Buna alıştım."

Böylece sahte gözlerinden bir gün için de olsa kurtulmuştu. Ustasını oyalayarak bu süreyi bir haftaya çıkarmayı başardı. Yine de bu kısa aranın ardından, gözünde iki camla işine devam etmek zorundaydı.

"Buyur gözlüğünü. Artık dikkatli olsun diyor, babam. "Kuyumcu'nun kızı yine görünmüştü. Beyaz tombul ellerinden gözlüğünü alan Kürekçi, kızın yine zümrütlü kemerle oynadığını fark etti. İstemeden elini beline götürdü, içeri gidip kemerini çıkardı ve yerine eski bir ip bağladı. Sonra hiçbir şey söylemeden kemeri kıza götürdü. O da aynı dilsizlikle hediye kabul etti. Hiç soru sormadı. Kızın, kemerin üzerinde sanki korkuyormuş gibi gezdirdiği ellerini hayretle izledi. Bu elleri, kendininkiler üzerinde hayal etmek istedi ama güneş, rüzgâr, tuz ve yumruk dövüşlerinden yaralar ve nasırlarla dolmuş, kayışlaşmış cildi, kendini bu hayale layık görmesine engel oldu.

O gün ilk defa gözlükleriyle aynaya baktı. Daha çocuk yaşta tanıştığı sular tamamen çekilmiş, sarının en çirkininden kıvrımlarla dolu bir çöl kalmıştı geriye. Camları hemen çıkardı gözlerinden ve aynadaki çöle yağmur yağdırdı.

"On altından fazla etmez bu zincir."

“Ne diyorsun beybaba? Çin padişahı, has odasını bununla sürgülermiş.”

“Çin padişahı, Maçin sultanı bilmem. Ben gördüğümün değerini tartarım. Beğenmezsen başkasına gösterirsin.”

Kuyumcunun restindeki endişeyi, gözlüklerini takmamış olsa fark edemeyecekti Kürekçi. Kendi gözleriyle Kuyumcu’nun her türden antika parçasına, maddeye duyduğu hırsı sezinlemekten öteye geçemezdi.

“Peki, dediğin gibi olsun. Nice on altınlara sat. Satarken şu fakire attığın kazığı da unutma.”

“Buyur, altınlarını hayrını gör. Fazla da terennüm etme.”

Çin sarayları, İran altınları, fokurdayan yakut dağları, şimdi Kuyumcu’nun başka zamanlarda kurumuş hayallerini suluyor; sultanların, şahların, peri kızlarının tenlerine değmiş bunca taşa, oturduğu yerden sahip olmanın gururunu yaşıyordu. Ve daha nice madenlerin sinsi rüzgârlarla dükkânına taşınmasını diliyordu. Tıplı Kürekçi ve kemeri gibi.

Yine gözlüklerini kırdı Kürekçi. Yine zaman kazandı ve zaman ona inat bir kez daha uçup gitti.

“Anlamıyorum sanma. Bu son tamir edişim. Bir dahaki sefere maaşımdan keserim.”

Kuyumcu’nun kızına çarşıda eşlik etmesi gerekmeseydi, camlarını bir daha hiç onarılmamak üzere parçalamaya hazırdı. Fakat kıza göz kulak olması için etrafını görebilmeliydi. Yatak döşek, tas tarak lazımdı, halı lazımdı. Sonra un, lazımdı, kuş üzümü, kına lazımdı. Gelinlik lazımdı. Kürekçi nikâh alışverişine çıkarılmıştı.

Kuyumcu’nun kızı genç adamı tanımaz gibi önden gidiyor, arada sırada yüzünü Kürekçi’den yana çevirip bir şeyler homurdanmayı ihmal etmiyordu. Sonra tekrar sırtını dönüyor, yola devam ediyordu. Kürekçi ise çarşının dar kısımlarını yararak geçmek zorunda kalıyor, kalabalığın kendisine çevirdiği şaşkın suratlarına aldırma-sızın kızı takip etmeye çalışıyordu: “Gözündeki ne?” “Neden camla geziyorsun?”, “Sen kör müsün yoksa?” “Önüme bak be, dört göz!”

Kuyumcu’nun kızı nihayet gönlündeki ipek kaftanı bulabildi. Çarçabuk üzerine geçirdiği şarap rengi elbiseyi aynada seyre dalmıştı ki biraz arkasında dikilen ana kızın kıkırdamalarıyla uyandı.

“Yarım dünyaya dönmüş, hem de bu yaşta!”

“Ay, nasıl da zorluyor! Yırtmasa bari.”

“Yazık edecek canım ipeğe!”

Kuyumu’nun kızı güç bela içinden çıktığı gelinlik kaftanı hışımla diğer elbiselerin üzerine fırlattı. Kürekçi’nin cam gözleriyle zümrütsüz belini bile unutmuştu.

“Ne yapıyorlar bir bak. Alıyorlar mı?”

“Neden bıraktın? Çok yakışmıştı.”

“Sen sahiden körsün be adam! Şu hâlime bak, reçele döndüm! Yakışmışmış!”

Kızın terli alnını silmek istedi ama hoş karşılamayacağını adı gibi biliyordu.

“Başka kaftan alırsız biz de,” dedi. “İstersen başka dükkândan alırsız. O da olmazsa yaptırırız. Dilersen, işi gücü bırakıp gece gündüz limanı arşınlarım. Yeni gelen ne kadar gemi varsa hepsini dolaşırım. Hint’in, Çin’in en güzel ipeklerini önüne sererim,” diye eklemek istedi fakat kız çok önce davrandı:

“Bir bak diyorum sana, aldılar mı kaftanı?”

Kürekçi bakmak için başını kaldırdı ama kız onu durdurdu: “Dur, bakma. Ne halleri varsa görsünler.”

Dükkândan çıkarken Kürekçi merakına yenildi. Hâlâ kıkırdayan kadınların dört elle ipek kaftana sarılışını gördü. Yeni bir alışveriş zaferini kutluyorlardı.

Hızlı adımlarını eve yönelten nişanlısını izledi. Bu sırada gözlüklerini fark etmiş çehrelerde tam ortasına kapkara bir kıl oturmuş şekilsiz benler, pancar burunlar, sararmış dişler, katledilmiş kaşlar ile rastığa feda edilmiş kirpikler, çapaklı göz çukurları, yarısı kabuk tutmamış yaralar gördü.

Bu daha ne kadar sürecek diye merak ediyordu ki Kuyumcu’nun kızı birden yürümeyi bıraktı. Çarşı meydanındaydılar. Kız’ın hâli, aylar sonra karayı görmüş denizcileri hatırlattı Kürekçi’ye. Kendinden geçmişti.

“Kime bakıyorsun?” diye sordu Kürekçi.

“Hekimin karısına.” Biraz soluk almak ister gibi bekledi: “Küpelerini görüyor musun? Babam bile bu denli güzelini yapacak hünlerde değildir.”

Kız, çimdiklenmiş gibi birden ileri fırladı. Hekim karısını gözden kaçırmak istemiyordu. O sırada, midesi ciğerine yapışmış bir dilenci çıktı önüne. Sıska adamı ittirip takibe devam etti. Dilenci okkalı bir küfür savurmaya çalışsa da tek kelime edecek hâli yoktu.

Cam gözlerinin, adamın kir bağlamış saçlarından derisi çürümüş ellerine kadar tüm fiziksel özelliklerini ayrıntılarıyla göstermedeki ısrarına rağmen Kürekçi, dilencinin

elini sıkıca tutup cebindeki bütün parayı ona verdi. Sonra limana yöneldi ve fenere ulaşana dek hiç durmadı.

Balıkçı'nın selamını karşılıksız bırakıp fener odasında süt, yağ ve peynir sakladığı mahzene kendini kapattı. O günden sonra bir daha Kuyumcu'nun dükkânına hiç uğramadı. Zaten Kuyumcu da genç adama hiçbir şey söylemeksizin bu işten vazgeçmişti. Tek çocuğunun kaderini onunla birleştirmek istemişti ama Kürekçi bir kez olsun teşekkür etmemiş, adetten de olsa kızı resmen istemeye yanaşmamıştı. Zorla verdiği kızını bu adama emanet edemezdi. Rüzgârların ona ve kızına altın tozları üfleyeceğinden emindi.

Yaz mevsimi ortalanıncaya dek Kürekçi, yalnızca fenerin işlerini görmek ve Balıkçı'nın çayını hazırlamak için çıktı karanlık mahzenden. Yıllar sonra çarşıda çalışmaya başladığı için Balıkçı, yalnız akşamları uğrayabiliyordu fenere. Yine de eski düzenine kavuştuğundan içi içine sığmıyordu. Bir gün ansızın bağırdı:

“Çabuk, yetiş Kürekçi! Bir gemi! Gemi geliyor! Gözlüklerini kap da gel!”

Mahzendeki Kürekçi, gemi lafını duyunca ışık orucunu bozuverdi. Suda yüzen bu yabancı canavarın şeceresini okumaya çalıştı. Tanıyamadı. Sanki beklenmedik bir kıyametten kaçıp en yakın limana kendini atmaya çalışıyordu. Gemi yaklaştıkça Kürekçi'nin heyecanı, inanmazlığa dönüştü. Gözlüğünü, iki eliyle tutup burun direğinin kökünü incitecek denli bastırdı yüzüne. Güvertede başı ve ayakları çıplak bir heykel gibi kıpırdamadan duran adam, Kürekçi'nin kaptanıydı. Elinde ise bir dürbün tutuyordu.

O akşam Kürekçi, limana indi. En büyük rakibine esir düşmüş Kaptanına acıdı ama elinden bir şey gelmeyecekti. Sonra limandaki ışıklı pencerelere, hava karardığı hâlde balığa devam edenlere baktı. Son yükünü de bırakıp eve yetişmek için can atan hamallara, çarşıdan yeni dönen güzel kadınlara baktı. Her yüzde tespit ettiği detayları ve dalgaların köpüğünü gözlerinin içine doldurdu.

Bu iş bitince fenere döndü. Gözlüklerini denize fırlatıp mahzene girdi. Bütün geceyi iki gözünü karanlığa bulamakla geçirdi. Sabah oldu. Sonra öğlen. İşte gün tam ortalanmıştı ki yüzünü elleriyle kapayıp fener balkonuna çıktı. Yeni üflenmiş bir cam parçası gibi gökte kımıldayan güneşe döndü. Göz kapaklarını kaldırdı. Gün batana kadar gözlerini kırpmadan camdan güneşi seyretti.

Akşam vakti Balıkçı, fenere doğru yol alırken yanında Kaptan da vardı. Yenik Kaptan, eski tayfasının karşısında nasıl davranacağını bilemediği için Balıkçı'dan medet ummuştı. Fenerin her yanını aradılar. Kaşlarından aşağısı kan içinde kalmış Kürekçi'yi balkona yığılmış hâlde buldular, avazları çıktığı kadar bağırdılar. Bütün

sesler, genç adama ulaşmıştı ama o; Kuyumcu dükkânını, çarşığı, nişanlısına almak istediği kaftanları, Kuyumcu'nun huysuz kızını hayalinde canlandırmaya çalışıyordu. Hayaller bir bir silindikçe, yerlerine yenilerini koyamayacağını anladı. Hiç durmadan yeri yumrukluyor, yeni görüntüler istiyordu. Ama her yerden yalnızca karanlık fişkırıyordu. Ölü gözlerini mezara gömmüştü.

Çekmece

PINAR ÖĞÜT

Anahtarı deliğe sokarken unuttuğunu sandığı o kokuyu duydu. Bazı şeyler hiç değişmiyordu. Babası artık yoktu. Annesi başka bir şehirdeydi. Bu eve ne zamandır kimse girmemişti, bilmiyordu. Ama çocukluğuna ait o koku hiçbir yere gitmemiş, sanki yıllarca orada beklemiş, şimdi merdiven boşluğunda kendisini karşılıyordu.

İçeri girdi. Ayakkabılarını çıkarma gereği duymadı. Halılar kimseye lazım değildi. Bu eşyalar kimseye lazım değildi. Ve hiç kimse bu eşyaların biriktirdiği hatıralara katlanacak güçte değildi.

Eşyalar... Tüm bu eşyalar... Her biri, eski bir gösterişin ürünüydü: Kadife perdeler, büyük yemek masası, işlemeli vitrin camı, İran halıları, şifon örtüsüyle karyola, gardırop... Her biri, saygın bir ailenin kızına yakışacağı düşünülmüş satın alınmıştı. Daha sonra başlarına gelecekleri kimsenin tahmin edemeyeceği bu eşyalar, onun için her zaman ümitsizliğin, işsizliğin ve sıkıntının timsali olmuş, yıllar sonra, o an bile rüyalarında ara ara görünerek bilinçaltındaki karanlık varlıklarını belli etmişti.

Oysa her şeyin başında, anne ve babasının ilk evlendikleri günlerde bunların birer mutluluk timsali oldukları kesindi. Babasının henüz düzgün bir işinin olduğu, annesine sevgisini gösterdiği günlerde, her şeyin iyi olduğu zamanlarda...

Hatıralar uzaklaşan bir tren gibi kayboluyordu boşlukta. Uzaktan seçmeye çalışıyordu çocukluk günlerini o kara trenin pencerelerinden. Renkleri solmuş fotoğraflar gibi silinmeye yüz tutan çocukluk hatıraları hep yaşadığı sokağa aitti. Bahçesinden çiçek topladığı komşuları, evde pinekleyen babasına inat çıkılan sokaklar, sokağın belirli yerlerinde, tek tük çimler vardı. Güneş o zamanlar hep yukarıdaydı. Geceleri unutturacak kadar çok kalıyordu gökyüzünde. Belki uykular çok derin olduğundan geceler daha kısa gibi gelirdi. Güneşli öğlenler, ikindilerse çok uzun sürerdi. Rüzgâr hep lodostu. Ilık ılık eserd. Yüksekten atladığında ayak tabanları acırdı. Dizlerindeki yaralar çabucak iyileşirdi. Sanki bu yüzden, ikide birde annesi uyardığı hâlde kanatır, kabuklarını zevkle derisinden ayırırdı. Ufacık köşelerde dünyalar kurardı. Çamurdan yemekler, taşlardan evler yapardı. Akşam olunca babalar kollarının altında ekmeklerle sokağa girerdi. Babası gelen birazdan annesinin kendisini çağıracağını bildiğinden son bir gayretle oyuna asılırdı. O asılmazdı. Babası zaten evde olduğundan,

çalışmadığından, o herkes dağılana kadar sokakta kalırdı. Çünkü annesi, yalnızca hava karardığında ona seslenirdi. O zamanlar kendisine nağmeli gelen sesiyle, daha sonradan kimsenin hatırlayamayacağı canlı hâliyle bağırırdı. Annesinin ikinci defa bağırmasına gerek kalmadan eve koşardı. Zamanın hızla geçen bir rüzgâr olduğunu çok sonraları geriye baktığında anlayabiliyordu. O zaman o sokakta sonsuza dek kalacakmış gibi hissedirdi. Karda kayarken attığı kahkahalar gerçekken, sokaklara çıkabildiği her an olanca gerçek... Eve kapanmadığı her an... Sanki hep oralarda bir yerlerde, biraz eksik kalacaktı. Eksik biri... Bu yüzden mi hatırlamadığı hâlde bunların etkisini hâlâ hissediyordu?

Okul yılları boyunca evde yaşadıklarını unutmak için ne kadar çabalamıştı. Neredeyse hiçbir günleri olaysız geçmezdi. Böyle zamanlarda evi terk ederlerdi. Annesi babasının kendisini döveceğinden emin, naylon torbalara kıyafetlerini doldururdu. Annesi acele ederdi. Annesi üzgün olurdu. O da bir poşete oyuncak ayısını koyar, annesinin korkuyla açılan gözlerinden bir şeyler anlamaya çalışırdı. Düşünmezdi. Onun bildiği, annesinin söylediği kadardı. Ellerinde evden aldıkları gerekli eşyalarla yola koyulur, anneannesine giderlerdi. O zamanlar bir yerden bir yere gitmek, ellerinde torbalarla insanların önünden geçmek ona utanç verici gelirdi. İnsanların yüzlerine bakmaz, rezil olduğunu düşünürdü. Anneannesine giden yol boyunca birkaç kahvenin önünden geçerlerdi. Kahvede adamlar olurdu. Adamlar hep işsiz olurdu. Sanki hep aynı adamlar, aynı yerlerde otururdu. Adamlar hep aynı yerde oturur da işsizliklerinden güler, annesi bu kahkahaları kendi üzerine alınırdı. Balkonlarda çamaşır asan kadınlar olurdu. Kadınlar kendi kendilerine fısıldaşır, annesi bu fısıltıları kendi üzerine alınırdı. Annesi böyle böyle almıştı sırtına dünyanın yükünü. Sonra da çekip gitmek istemişti bu yükü ortada bırakıp; uyku haplarıyla sonsuz bir uykuya dalmak istemiş ama başaramamıştı. O ise gitme diyememişti annesine. Çünkü onun bildiği annesinin inandığı kadardı. Sadece annesinin ölmesi gerektiği fikrine ağlamıştı. Hastanede herkes annesine kızıp bağırırken o, bu başarısız girişime üzül-müştü. Anneannesinde kalmaya başlamışlardı o günden sonra. Annesi düşünceli, ağlamıyor, konuşmuyor, o canlı sesiyle eskisi gibi dedikodu yapmıyordu. Dedesi ara sıra annesine kınayan bakışlarla bakıyor, sinirlenip sofrayı terk ediveriyordu. Dedesi çok gülmüyordu. Dedesi çoğu şeye kızıveriyordu. Dedesi kapalı çarşıya götürüyordu onu. Babasının almadığı o ayaklı taytı alıyordu. Kitaplarını alıyordu. Harçlığını veriyordu. Ama okulda toplanan dergi parasını vermeye dedesinin de gücü yetmiyordu. Mahcup yaklaşıyordu öğretmeninin masasına. Öğretmen gözlerini dikip kendisine baktığında o, masadaki deftere, öğretmenin para verenlerin yanına koyduğu işaretlere bakıyordu. Öğretmen isminin yanına eksi koyup kaşlarını çatıyor, “tamam” diyordu. Ağlamamak için kendini tutup sırasına oturuyordu. Öğretmen konuşuyordu, hep konuşuyordu. Bitmeyen konuşmasında sık sık: “Benim özgürlüğümün bittiği yerde,

bir başkasının ki başlar” diyordu. Sonra aniden susuyor, o hiç bitmeyen özgürlüğüyle arka sıralara hızla yürüyordu. Pantolonunun paçaları her adımında savruluyor, sinirli yüzünde birazdan gerçekleşecek zulmün izleri görülüyordu. Onun kalbi hızla çarpıyordu böyle zamanlarda. Avuçları terliyordu. Başını omuzlarının arasına soktukça sokuyor, birazdan olacaklara şâhit olmak istemiyordu. Arka sıralardaki çocukların körpe tenlerinden yükselen tokat sesleri canını acıtıyordu. Özgürlükleri bir türlü başlamayan o çocukların sessizliğinde kendi çığlığını duyuyor, kalbinin içinde tüm bu olanlara, bu talihsiz hayata, diğer çocuklar gibi bir ailesi olmayışına, babasının ilgisizliğine, annesinin bitmeyen hastalığına bağırıyor da bağırıyor.

Mutfğa girdi. Dikkatli gözlerle etrafı süzdü. Bir yerlerden bir haşere çıkma ihtimaline karşı yavaş yavaş yürüdü. Benzerine o ilçede rastlanmayacak kadar ufaktı mutfakları. Yirmili yaşlarda İstanbul’daki evleri görene kadar kendi mutfaklarını dünyadaki en küçük mutfak sanırdı. Buna rağmen orada, hayallerinde inşa ettiği dünyaların paha biçilmez olduğuna inanırdı. Belki de bu yüzden oraya saklamıştı kaybolmasını istemediklerini.

Çekmecelerin önünde eğildi. En üsttekini alıp çıkardı. Çekmece boşluğuna elini yavaşça soktu.

Oradaydı.

Çekmecelerin arkasındaki boşlukta.

Rutubetlenmiş bir naylonun içinde, yıllar önce yazdıkları... Sadece zamanda yolculuk eden birinin yaşayabileceği bir heyecan olmalıydı yaşadığı. Birazdan, eğer defterler tahrip olmamışlarsa, onları okuyacaktı. On beş yıl önceki hâliyle karşılaşacaktı satırlarda. Her şeyin başında, daha dünyayı bu ufak evden ibaret sandığı günlerde yazdıklarına dokunacaktı. Ellerini tutacaktı gençliğinin, o hissetmese de kulağına eğilip sessizce “üzülme” diyecekti. Her şeyin değişip iyileştiğini, acıların sona erdiğini söyleyecekti. Burnuna annesinin pişirdiği kızartmanın kokusu dolacaktı. Babasının sigarası acı acı tütecekti belki bir cümlelerin ortasında. Fakir evlerinin soğuk ve mutsuz salonunda, gün ışığından uzak bir köşede kurduğu bir hayal dolanacaktı ayağına. Çok iyi bildiği bu hayale biraz mahcup bakacaktı.

“Bıraktın” diyecekti hayal. “Beni burada bıraktın, geriye dönüp bakmadın. Zamanın oldu. İmkânın oldu. Ama sen hiçbir şey yapmadın.”

Hayatı suçlamaya kalkacakken aslında hayatına yön verenin de yazdıkları olduğunu bilecekti. Yazdıklarının bir şekilde gerçek olduğunu fark ettiğinde elini kolunu bağlayanın sadece zaman değil, kalemi olduğunu, yazarlık hayali sandığının aslında kendisini oradan kurtaracak bir bilet olduğunu, on dokuz yaşında kendi kurduğu

hayatlarda gezinirken aslında geleceğini yazmaya çalıştığını, yazdıklarının bir nevi dua olduğunu acı bir şekilde fark edecekti.

Evlerinin karanlığından yazarak kurtulduğunu, ışığa çıktığını ama istediği gibi yazmayı hiçbir zaman beceremediğini itiraf edecekti.

Paketi çıkarıp açtı. Heyecanı hüznüne karışmıştı. Defterlerden en üsttekini çıkarıp aldı. Ne zaman doldurduğunu ve ne yazdığını bilmediği defteri açtı. Yazılar silikti. Kurşun kalemle yazdığı için zor okunuyordu.

Oturduğu yerde bağdaş kurdu. Bu anın keyfini hiçbir şey kaçırmamasını istiyordu. Henüz ilk satırları okurken bile kendisinden çok uzak bir kişiyle karşı karşıya olduğunu anladı. Yazdıkları gözüne her ne kadar amatörce görünse de bu konu birliğinden yoksun paragraflara, imlâ hatalarına, alâkasız sözcüklere yüzünde sevecen bir gülümsemeyle baktı. Orada annesini anladı. Orada babasını görüp ağladı. Orada mutsuzluğunu bulup sarıldı. Bir pazar kahvaltısı neşesi doldu sonra içine okudukça. Annesinin göğsüne başını yasladığı zamanlara gitti. Solgun bir ikindi canlandı gözlerinin önünde. Tüm olanlara rağmen ikindi ezanlarının umutlu makamı geldi doldu kulaklarına. Onca mutsuzluğun içinde dirilen ve hiçbir zaman kendisini yalnız bırakmayan umudu geldi oturdu yanı başına. Çok uzaklardan anneanesi geldi, onun lahana kokulu kucağına kapandı. Sabah serinliğinde sardunyaların kokusu geldi. Derin derin soludu. Çizdiği resimler, okuduğu kitaplar, öğrendiği İngilizce sözcükler, uzak ülkelerden aldığı mektuplar geldi. Kendisini özgürleştiren acının hissettirdiği rahatlık geldi. Hızla gittiği geçmişten yavaş yavaş, sallana sallana o güne geldi. Akşamüstlerinin hâlâ çok güzel olduğunu gördü gelirken. Umudunun da, hayallerinin de hiçbir yere gitmediğini gördü. Çok uzaklarda olsalar da ölmüşlerin hâlâ kafasının içinde var olduğunu, düşünebildiği kadar da orada kalacaklarını gördü. İnşa edilecek daha çok dünya olduğunu bildi defterleri çantasına koyarken. Hayal ettiği müddetçe daha yazacağı çok şey olduğunu düşündü. Oturduğu yerden kalktı. Gözyaşlarını sildi, ufacık mutfaktan çıktı. Yakında yıkılacak olan evinin rutubetli sessizliğine uzun uzun baktı. Duvarların hiç hoşuna gitmeyen mavisine baktı, özler belki diye. Onu kendisi yapan evin her bir ayrıntısını aklına nakşetmek istercesine baktı.

Kapıyı çekip çıktığında o koku hâlâ yerinde duruyordu.

Dünya Ertesi

İ S M A İ L Ç E V İ K

Ben savaşlar ülkesinde doğmuş bir çocuğum. Henüz küçüğüm, sekiz yaşındayım. Adım, adımı bilmeseniz ve beni mavi çocuk diye hatırlasanız olur mu? Mavi gökyüzünü izlemeyi çok severim o yüzden mavi dedim sizlere. Kim sevmez ki hem maviyi? gökyüzünü. Bende çok sevdim hem de en güzel bahar sabahlarında. İnsanın en çokta sevdiği şeylerle anılmaya hakkının olduğuna inandım hep. Bu yüzden de mavi dedim biraz. Biraz dedim çünkü burada güzel olan her şey az ve yetersizdir. Mavi gibi, insanların içlerini ısıtan gülücük gibi. Az olması yine de onları unutturmadı bana bunca zamandır. Aklıma mavi bir gökyüzüne bakıp güldüğüm gelse o an içimden bir kuş kanatlanıp gökyüzüne ulaşır. Kanatlarının serinliği kalır göğsümde.

Ne yapsam bilemedim bu sabah uyandığımda. Köyde bulunan birkaç çocuktan biriydim birkaç gün öncesine kadar ama şimdi yalnızım. Diğer çocuklar yeni bir savaşın yaklaştığını duyan aileleriyle beraber göç edip bilmedikleri yerlere doğru toprak yoldan yürümeye başladılar. Hızlıca yürüdüklerinden ayaklarının altından kalkan toz yüzlerini son defa görmemi engellemiştir. Bu öyle kötü ki, sabahtan akşama kadar beraber oyunlar oynadığım arkadaşlarıma bir el bile sallayamamıştım. Nerede nasıllar, iyiler mi? Bilmiyorum. Hiç haber gelmedi. Belki iyidirler. O gündür bu gündür tek kaldım. Kocaman köy yerinde arkadaşların olmadan oyalanacak bir şey bulmanın ne kadar zor olduğunu yeni anladım. Keşke kalsalardı dediğim çok vakit oldu.

Köyü baştanbaşa gezdiysem de, elimde bir ağaçla arkamdan yol çizip etrafımda dolandıysam da yahut yerdeki karıncaları yuvalarına kadar takip ettiysem de can sıkıntısına bir çare olmadılar. Anlıyordum ki arkadaşlarım da gidince bütün neşem ve dünyam da kaybolup gitmişti. Çünkü ilk gidenler onlar değildi. Önce babamı çağırdılar bir gece cepheye sonra amcamı en sonda büyük abimi. Geriye dönen olmadı daha. Birkaç ay önce annemin acı bir çığlık atıp bayıldığını gördüm muhtar ona bir şey anlatırken. Usulca sorduğumda bana söylemediler niçin bayıldığını. Ama anlamıştım ben gidenlerden birisinin öldüğünü ama kim olduğunu hiç kimseden duyamadım. Babam dedim herhalde yoksa bu kadar inatla saklamazlardı. Ya da abim. Çok üzüldüm bunu düşününce, şimdilerde tek kalmış dalları kuruyup kırılmış ağacın dibine kadar hiç durmadan koştum, koştum. Oraya vardığımda kendimi yere atıp gözlerim şişene kadar

durmadan ağladım. Bende onlara söylemedim neden ağladığımı, kavga ettim dedim. Gözlerimin şişi geçince gözüm köyün girişine takılır oldu, inşallah ağlamam boşuna olmuştur diye gidenlerin döneceğini ümit ederek yola bakmaya başladım neredeyse günümün tümünde. Baktım ki kimse gelmiyor bir daha koştum ağacın dibine, ama bu sefer ellerimi dizlerimin üzerinde birleştirip köye baktım, baktım, hiç ağlamadan. Bomboş görünmüştü, içerisinde sevdiklerin olmayınca hiçbir yer güzel olmuyormuş o zaman anladım. Ağlamayı hiç sevmediğimi de anladım köyü izlerken, gülmek daha güzel dedim kendi kendime babamın sırtına binip gülüştüğümüzü hatırladığımda. Canım oyun oynamak istiyordu, koşmak istiyordu, toza toprağa bulanmak istiyordu. Koşayım da düşersem dizim kanasın bir şey olmaz diyordum ama bunları tek başına yapmanın da bir tadı olmayacaktı biliyordum. Bu yüzden sadece dolaştım köy içinde akşama kadar hiç durmadan, eve gidince de hemen uyumak istedim. Daha çok uymaya başladığımı fark ettim son zamanlarda. Giderek büyüklere benziyordum; daha az gülen daha çok düşünen. Yüzüm büyükler gibi daha çok asılmaya başlamıştı, daha ciddi davranıyor yüzümde hep bir kararlılık oluyordu. Gülmeyiye hemen hemen unuttuğum. Bana ne olduğunu anlayamıyordum. Bu değişimin sırası mıydı Allah aşkına? Ne gereği vardı şimdi büyük gibi hissetmenin? Büyüklük güzel bir şey değildi, bütün o kavgalar onlar yüzünden çıkmadı mı? Ben oyuncağımı da elmamı da armudumu da diğer köyden bir çocukla seve seve paylaşırdım ama büyükler öyle mi? Bu yüzden ne yapıp edip büyüklük hissinden sıyrılmaya karar verdim. Kastettiğim yüzlerini görmediğim ve görmeyi asla istemediğim hastalığını diğer iyi büyüklere de bulaştıran büyüklerdir. Ne kadar tatlı oysa çocuk olmak. Bütün yeryüzü hatta gökyüzü benim gibi. İstedğim gibi hayal ediyor istediğim gibi gülüp eğleniyorum. Dünya gerçekten güzel bir yer bence bütün çocuklar için.

Küçük abim, ablam ve annem kalmıştık artık. Köyde de sayılı aile kalmıştı. Günler evden çıkmadan susup oturmakla geçiyordu. Huzur artık kelimelere bile konu olmaya-
cak kadar uzaktı herkese. Korku huzura, düşmanlık barışa üstün gelmişti. Birkaç gün sonra bende hiçbir histen içimde kalmadığına karar kıldım. Düşüncemin ve hayalimin anlamadıkları şeyler beni, bizi ve bütün köylüleri esir almış, bizi başımıza gelecek her şeye daha doğrusu her kötülüğe razı etmişti haberimiz olmadan. Bundan acısı yoktu. Çaresizlik ve umutsuzluk bizi eritiyordu. Kimse bırakın gülmeyi konuşmuyordu bile. Bakışlar ürkek, hareketler tedirgindi.

İçimin içime sığmadığı böyle bir günde avluda oturmuş önümdeki çakıl taşlarıyla oynuyordum. Uyur gibi dalmış, ne duyar ne de görür olmuştum. Canım epey sıkılmıştı. Ne kadardır ne bir arkadaş ne de bir oyun yüzü görmüştüm. Derken kulağıma çok hoş bir kuş ötmesi geldi. Uzaktan geliyordu. Hemen ayağa kalkıp kuşu aradım. Kuş, yalnız ağacın kuru bir dalına konmuş tatlı tatlı ötüyordu. Sesini, içimde dolaşan bir

kuşun ince pençelerinin bedenime değen hafif ayakları gibi hissediyordum. Uzun süredir böyle güzel bir ses duymamıştım. İçim neşe ile dolmuş yüzüm gülümsemeyle gerilmişti. Bir anda kuşun yanına var gücümle koşmaya başladım. Öyle hızlı koşmuş-tum ki nefes nefese kalmıştım. Yaklaştıkça sesi güzelleşen kuş mavi mavi görünmeye başlamıştı. Ağacın dibine vardım varacakken beni fark eden mavi kuş ötmeyi kesmiş bir anda kanatlanıp uçmuştu. Ardında havada süzülen ince mavi bir tüy bırakmıştı. Bu görüntü içimi kederle doldurmuştu. Onunla arkadaş olabilmek için koşmuştum oysaki. Yorgunluk ve üzüntümün etkisiyle iyice hırpalanmıştım. Öylece ne kadar oturduğumu bilmeden durdum orada. Bir ara tam kalkıp eve doğru gidecektim ki burnuma gelen bahar gibi bir kokuyla olduğum yerde uyuyup kaldım.

Bir düş gördüm, bir düş dünyasına düşmüşüm. Ayağım kaydı belki, belki yumuşak yastığıma başımı koyduğum da bu dünyaya açıldı odam. Bir düş ki düş değil, sanki gerçek. Her şey o kadar canlı her şey o kadar kandan, candan. Belki gerçeğe uyanmışım. Belki gerçek olan bu güzel hayattı ve ben bir kâbusun ortasında kalakalmıştım. Elimi sırtımda biraz gezdirsem bu kâbusun beni ne kadar zorda bıraktığını anlayacaktım. Bir güzellik nasıl da unuttururdu bütün kötülükleri.

Uyandığımda güneş parlak bir kırmızı top gibi batmak üzereydi. Dağların gölgesi köyün üzerine yavaş yavaş düşüyor uzaklardan birkaç köpeğin arka arkaya durmadan ve sanki cevap veriyormuşçasına havlamaları geliyordu. Havalara henüz ısındığından ılık sayılırdı bu akşamüzeri. Sıcak bir yelin insanın yüzünü sıyrıp geçmesi nasıl ki insanın içini tatlı bir mayışıklıkla dolu ediyorsa bende öyle mayışmışım. İçimde bin türlü sıkıntıyla uyanmam aklımdan çıkmış şu an her şey olabildiğine normal ve güzel görünmüştü gözlerime. Bende öylesine, ağır ve mayışık bir yürüyüşle eve sallana sallana, yolda irili ufaklı taşlara tekme atarak keyfimce dolanarak geldim. Evin kapısından girmemle bütün bu hislerin ve güzelliğin patlayan bir balonun içindeki havanın dağılıp gitmesi gibi içimden kaybolup gitmişti. Ve sanki az önce güzel hislerim hiç olmamış ve ben sabah nasıl kalkmışsam şimdi de öyleymişim gibi hissetmişim. Bu kötü bir şeydi. Sıcağı tadıp hemen ardından buzdan bir duvara çarpmak gibi.

Evde hararetli bir tartışma dönüyordu. Önce annem tedirginlik ve korkuyla karışık durmadan, nefes almadan konuşuyor bir an önce bizim de köyden ayrılmamız gerektiğini söylüyordu. Bunu duymak beni bir anda sevindirmişti. Galiba arkadaşlarıma kavuşmakla bu köyden çıkmam aynı şeye denk geliyordu. Ama bazen durup öylece izlediğim ve üstünde birkaç diken topunun rüzgârla oradan oraya savrulduğundan başka bir şey göremediğim hem sonuna da akıl sır erdiremediğim topraklar gözümün önüne gelince arkadaşlarımı bu şekilde görme umuda da tatsız bir düşünce olarak içimi biraz daha daraltmıştı. Annem susmuyor sadece arada sesini kısıyor bu esnada küçük abim lafa dalıyordu. O daha sakin ve temkinli olduğundan yolda neyle karşılaşacağımızı

bilmeden böyle aniden çıkıp gitmenin daha zararlı olduğunu biraz daha beklemenin faydalı olacağını hızlı bir şekilde anlatıp duruyordu. Annemin bu kadar sabırsız ve kararsız olduğunu hiç görmemiştim. Eli durmadan bir yere uzanıyor yerdeki kilimin söküğü olsun, yazmasının oyası olsun durmadan oynuyor muhtemel ki içini verilemeyen bir karar kemiriyordu. Ablamsa sanki hiç oralı değildi, elindeki bez bebeği havaya bir çocuğu kaldırır gibi kaldırıyor birkaç kez havaya attıktan sonra dizlerine yatırıp sallıyordu. Yavaşça yürüyüp annemin yanına, dizinin dibine oturdum. O sanki beni bekliyormuş gibi hızlı bir hamleyle başımı dizine yatırdığı gibi hızlı hızlı okşamaya başladı. Bunu şefkatlice ve severek yapmıyordu, elinin saçlarımın üzerinde hızlı hızlı gidip gelmesinden elinin mutlaka bir uğraş bulmak zorunda olduğu anlaşılıyordu. Hoş, ben razıyım annemin o güzel dizinde uzanıp uyumaya, ister yavaş ister hızlı olsun annemin eli her başıma değdiğinde benim içim ısınır sanki tatlı bir rüyaya daldım.

Uyumuşum,

Uyandığımda küçük abim bir köşede bana sırtı dönük bir halde uyuyordu. İlk onu görmüştüm sonra da ablamın başucumdan elinde küçük bir tepsiyle hızlıca geçmesini. Zaten az kalan yiyeceğimizle sofrayı kuruyordu annem ve ablam. Başımın altında işlemeli ve parlak kırmızı kumaştan bir yastık vardı. Annemin dizinde ne kadar uyudum bilemiyorum ama o güzel uykunun mahmurluğu henüz üzerimden kalkmış değildi. Annem abimin sırtına parmak uçlarıyla hafifçe dokunup onu uyardırınca bende bu hareketle kendim içinde kalkma anlamı çıkarmıştım. Sofrada da kimse çıt çıkarmıyordu, annem ve abim hala bir karar alma telaşesi içindeydiler gibi geldi bana. Ablamsa daha sakindi önce ekmeğini çiğniyor ardından bir kaşık çorba içiyordu. Yemeğimiz on dakika da bitmiş sofra kaldırılmıştı. Gaz lambamız arada bir evin hangi çatlağından geldiği belli olmayan bir rüzgârla sağa sola sallanıyor, ateşi küçülüyor tam söndü diyecekken birden daha güçlü alevleniyordu. Bu sallanış beni gerçekten ürkütüyordu. Sebebini bilmiyordum ama ateşin her sallanışında benim de içim korkudan sallanıyordu. Hele tam sönmeye yakın küçülmüyor muydu? Orda yüreğim küt küt atardı. Bu yüzden ben hep lambanın arkasında oturur gelen rüzgârı engellemeye çalışırdım. Yakın oturduğumdaysa başımın gölgesi arkamdaki duvara kocaman vururdu. Bunu sadece ablam fark eder, bana gülerek işaret ederdi. Belki annem ve abimde fark ederdi ama onların şu an benim kafamın büyük gölgesinden daha önemli meşgaleleri vardı.

Günlerim hemen hemen birbirinin aynısı denecek bir sakinlik ve can sıkıntısıyla geçti ve geçti. Belki on gün belki bir ay. Benim hissettiğim sadece içimi en kalın iplerle bağlayan bir can sıkıntısıydı. Geçen zamanın farkına varmamak tahminimdir ki en iyisiydi. Küçüklüğümün buna sebep olduğunu düşünüyor ve seviniyordum, aslında

bu belki sevinilecek bir şey bile değildi şu durumda, ama elimden ne gelirdi ki ben daha sekiz yaşıyındaydım.

Her olumsuz şeye karşı bahane edip sorumluluğundan kaçtığım yaşıım bir gün gelecekti ki artık bahaneden sayılamayacak kadar büyük görünecekti. Bu, annemin dediğinin olup artık köyden çıkmamız gerektiğine abimle kesin kanaat getirdikleri güne denk geliyordu tam olarak. Tam olarak işte o gün büyümüş oldum ben. Yaşıım sekizdi henüz belki ama artık büyümüştüm. Büyümeyi, arkadaşlarımı yolcu ettiğim toprak yolun tozunu, dumanını yutarken anlıyordum ve yine ilk o zaman onların artık benden daha büyük olduğunu kabul ediyordum.

Köyden ayrılalı iki gün olmuştu. Abimin dediğine göre köyü çoktan basıp, yakıp yıkmışlardı. Bunları söylerken annemin gözleri dolmuştu. Evimiz için üzülyüyor olmalıydı ya da duvarda unuttuğu aile resmimiz için mi? Bu fikir aklıma yeni dank etmişti. Hayretle duraklamış, ancak büyüklerin anlayacağı bir şeyi fark ettiğim için şaşırılmışım. Daha sonra ki zamanlarda abim her kötü şeyden bahsedince ben daha iyi anlamaya başladım üzünlüen şeyleri. Hem büyüklük bunu gerektirirdi. Gündüzleri kısa molalarla beraber durmadan yürüyorduk geceleri ise bulursak bir ağaçlığın altında birbirimize sarılarak uyuyorduk. Annemin dizinde kaç defa uyumak istediysem de artık o rahatımızın olmadığını düşünüp vazgeçtim. Bundan sonra da annemin dizinde hiç uyuyamadım. Ya kısmet olmadı ya da bende istek. Henüz sekiz yaşıındaydım ama durmadan yürümek ve susamak bütün isteğimi emmiş, bitirmişti. Geceyi dört gözle bekliyordum hemen uyumak için. Yer olsun, kaya olsun, ağaç kovuğu olsun hiç fark etmezdi. Canım neredeyse hiç oyun çekmedi yol boyunca. Aklıma gelmedi bile desem yalan söylemiş olmam. O zaman benden önce giden arkadaşlarım için de sevinmişim yol boyunca beni hatırlayıp üzülmemişlerdi oyun oynayamadıkları için.

Derimizin güneşten yandığı, dilimizin susuzluktan dilimlendiği, saçlarımızın kirden bitlendiği ve artık kemiklerimizin açlıktan sayılır hale geldiği bir günün öğle sıcağında Türkiye'nin adını okuyamadığım, girişinde ellerinde suyla duran askerlerin bulunduğu bir sınır kapısından içeri adımımızı atmamızla kendimizi hararetlice içilen su şişelerinden dökülen sularla ıslanmış toprağa bırakmamız bir oldu. Tam bir keşmekeş. Herkes dağıtılan su şişelerinden alabilmek için çırpınıyordu...

Susuzluk hiç bu kadar acı vermiş miydi acaba oradakilere?

Su içince harareti dinip az da olsa kendine gelenler kendilerini sırayla tedavi eden beyaz önlüklü bir doktor tarafından ağızlarının ve gözlerinin içine bakıldıktan sonra kalacakları çadır kente önceden hazırda tutulmuş arabalarla gönderiliyorlardı.

Araba, bozuk ve tozlu yollarda sallana sallana ilerliyordu. İçerde haline şükredip canını kurtardığı için dua eden yaşlı teyzelerin ve kızlarının sesi kulağımın içinde dualarına göre yükselip alçalıyordu. Hepsi de günlerce yol yürüdüğünden şimdi oturdukları yerde uyuyup kalacaklarmış gibi başları bir sağa bir sola yalpalıyor, pencere kenarında oturanların kafaları arada büyük çukurlar yüzünden cama tak diye çarpıp onları uyandırıyor. Herkes dizleri üzerinde kenetlenmiş ellerine sessizce bakıyordu. Kim bilir ne düşünüyorlardı? Annem de pek sessiz ve düşünceliydi. Sanırım aynı şeyleri düşünmekle meşguldüler şimdi. Yerlerini, yurtlarını terk etmek zorunda kalan insanlar nasıl hissedecekse onlar da şimdi öyle hissediyorlardı. Arada bir arkadan bir kadının şiddetlenen ağlama sesi olmasa ortamda tek cıt çıkmıyordu. Arabanın takır tukur sesleri beyinlerimizin içini doldurmuş hepimizi ayrı bir hayal âlemine sürüklemişti. Ben de oyun oynuyordum hayalimde, bir sene önce, yedi yaşında, yalnız ağacın yeşil dalları altında.

Geldiğimiz yer binlerce beyaz çadırın çok uzaklardan görülebildiği düzlük bir alandı. Bezden çadırlar çok düzenli bir şekilde gayet sıralı yerleştirilmişti. Yandan, arkadan, sağdan veya soldan olsun nerden bakılırsa ayrı bir düzen göze çarpıyordu. Hoşuma gitmişti her yerin böyle bembeyaz görünmesi, içim az da olsa hafiflemişti. İsimlerimizi bir kâğıda yazıp sırayla çadırlara aldılar. Annem kimi görse ellerine sarılıyor durmadan teşekkür ediyor kendince bir şey söyleyip duruyordu. Hareketsizliğim ve durgunluğum oradakilerin gözüne çarpmış olacak ki arada başımı okşayıp yanağımı sıkanlara denk geliyordum. İçimse hala buruktu. Yaşımın küçüklüğünden midir? Yoksa başka bir sebepten mi? Bazı hislerin bende olmadığını düşünüyordum. Burukluğum bundan ötüüydü.

Çadır kent diyorlardı buraya, girişte de Türkçe kocaman ‘çadır kent’ tabelası bulunuyordu. Benim gibi bir sürü çocuğun olduğunu gördüm diğer günlerde. Çoğuyla arkadaş olduk, oyunlar oynadık. Yerimiz dar ve kısıtlı olduğundan öyle çok koşup her yeri dolanamıyorduk ama bu da yetiyordu bize. Sonra annem ve diğer kadınların ardından da ablamın diğer kızlarla arkadaş olduklarını gördüm. Herkes alıyor gibiydi buradaki hayatlarına ya da öyle davranmaya çalışıyordu herkes. Yaz günleri geçip te yağmurlar yağmaya başlayınca hem havalar soğuduğundan hem de ortalığı çamur kapladığından bütün günümüzü çadırdaki uyuyarak geçirmeye başladık. Her gün belli saatlerde dağıtılan yardımlarla geçiniyor halimize şükreliyorduk.

Bu şekilde bir buçuk yıl güneşli günler, çamurlu yollar, arada bir dağıtılan elma şekerlerle geçip gitti. Ben artık dokuz buçuk yaşındaydım. Oyun oynamayı hala çok seviyordum ama ben dâhil hiçbir çocukta bu istek harekete geçmiyordu artık. Belirli bir alanda hayatını sürdürmek bazen bizde esaret hissini uyandırıyor. Buradan görülen

ve çok uzakta olduğu anlaşılan dağ eteklerinde koşturmaktı hepimizin niyeti. Gerçekleşmeyince yan yana oturuyorduk bütün çocuklar, çıkış kapısının hemen önünde.

Yine böyle bir günün sonunda eve döndüğümde uzun süredir görmediğim bir şeyle; abimle annemin yine hararetlice tartışıp bir karar almaya çalıştıklarını gördüm. Heyecanlanmıştım elimde olmadan. Oturup dinlemeye başladım. Abim bu gece birkaç aileyle beraber buradan kaçıp büyük bir şehre gitmemizi, bunun için de her şeyin hazırlandığını anlatıyordu. Alanın sonunda bir yerde tel örgüler bu gece kaçmak için çoktan kesilmişti. Bu fikir bana da çok güzel ve yapılmaya değer gelmişti. Farklı yerler görme arzusu ve heyecanlı olacağı hissi beni garipleştirmişti. Hemen ortaya evet abi kaçalım diyerek atlamıştım. Bunu dememle abimin sinirli bakışları üzerime çevrilmişti. O an süt dökmüş kedi gibi bir köşeye çekildim ve içimden annemin kabul etmesini bekledim. Abim orada daha güzel bir hayatın bizi beklediğini, güzel bir eve geçeceğimizi, benimde artık okula gidebileceğimi kısacası eski hayatımızdan daha güzel bir hayata kavuşacağımızı durmadan anlatıp durdu. Annem en sonunda razı gelmiş gibi başını olur manasında birkaç kez sallayıp ellerini açıp dua etmişti.

Gece yarısı olduğunda görevlilerin olmadığı bir vakitte yanımıza birkaç bohça ve biraz yiyecek alarak birkaç komşu aileyle kesilmiş tel örgülerden sırayla çıkıp hızlıca uzaklaşmıştık. Örgülerden başımı diğer tarafa çıkardığım an içim bir kuş kadar hafiflemişti. Kaldığımız yerde güvendeydik ve ihtiyaçlarımız karşılanıyordu lakin ilk önce abimi olmak üzere yeni ve güzel bir hayatın kurulması hepimizi umutla donatmıştı. Bu fikir hayır denilecek bir şey değil gibi geliyordu bana. Bu şekilde bizi sonunda nelerin beklediğini bilmediğimiz bir yolculuğa tel örgülerin içinden çıkarak başladık.

Sabaha kadar hem şehre yakın olacak hem de saklanabileceğimiz bir yerde bekledik. Sabah olunca da bizimle birlikte kaçmış aileler birbirleriyle tek tek helalleşerek ayrıldı. Kendi ailemizle kalmıştık şimdi tamamen yabancı olduğumuz bu şehirde. Vakit öğlen olunca artık iyice şehrin içinde gezmeye sağa sola bakıp öğrenmeye başladık. Merak hissini çokça içimde taşıdığımdan bizim oralardan daha farklı ve daha güzel olan bu şehir dikkatimi hemen çekmişti. Binaları, yolları, parkları bizimkinden tamamen farklıydı. Böylelikle bir hafta gündüzleri şehrin içinde dolaşıp durduk. Ben tam artık bu şehirde yeni hayatımıza başlayacağımızı düşünürken abim yarın İstanbul'a gidiyoruz demişti parkta uyumaya çalıştığımız bir gece.

İstanbul,

Orası neresiydi acaba dedim içimden. Daha güzel ve daha büyük müydü acaba buradan? Abimin böyle gizemli söylemesi beni meraklandırmaya yetmişti. Sabah olunca anneme her şeyi anlatırken buldum abimi. Kalan son paralarımızla gidecektik. Gidişimiz üstü brandayla kapatılmış bir kamyonetin kasası içinde olacaktı. Bizim

gibi birkaç ailenin daha olduğunu akşam karanlığı tamamıyla çöküp kamyonete geçince gördük. Onlarda savaştan kaçıp gelmişlerdi buraya ve buradan da kismet olursa inşallah İstanbul'a. Kasanın içinde kim varsa umutluydu. Buna sebep yeni ve güzel bir hayata dair beklentilerdi. Memleketlilerini bulmak anneme de çok iyi gelmişti. Sohbet ederek içini iyice dökmüştü yol boyunca. Yüzüne bakınca daha sakin ve rahatlamış olduğunu görebiliyorduk. Yol bir buçuk gün sürdü. Ulaşmamıza az kaldığını şoförün eliyle brandaya hazırlanın diyerek birkaç defa sertçe vurmasından anlıyorduk. O an ben abimin yasaklayıcı bakışlarına rağmen kasanın iyice kenarına yaklaşmış ancak bir delik kadar bulunan bir aralıktan dışarıya bakmaya başladım. Gördüğüm üzerinden geçtiğimiz kocaman bir köprü ve altından akan kocaman bir nehirdi. Bu nehir masmaviydi ve güneşin üzerine düşen ışıklarıyla parıltıyordu. Üzerinde de irili ufaklı bir sürü gemi vardı. Gördüğüm manzara o kadar güzeldi ki ömrümün sonuna kadar unutamam bu anı. Sonradan biz İstanbul'da yaşamaya başlayınca köprünün Boğaziçi köprüsü, kocaman nehir dediğim suyunda masmavi bir deniz olduğunu öğrendim. Bu ilk görüntüler beni derinden etkilemişti. Böyle bir yerde yaşamının tahmin ettiğimden de güzel olacağına artık tamamen inanmıştım. Ama hayatın insana hep şüphede yaşaması gerektiğini öğrettiği gerçeğiyle sonraki zamanlarda acıyla yüz yüze kalacaktım.

Bundan sonra ki kısımda güzel şeyler anlatmayı her şeyden çok isterdim ama savaşın bizi paramparça edip sürüklediği burası, bizim toparlanacağımız yer olmayışı sebebiyle giderek ve daha derinden parçalandık.

İstanbul'daki ilk günlerimiz hayli zor geçmişti. Burada bazı insanlar bize korkulması gereken yaratıklar gibi bakıyordu. Hem bu bakışların bize yaşattığı küçümsenmişlik olsun hem de paramızın bitip aç susuz kalmamız olsun her şey kötü gitmekteydi. İstanbul'un bütün güzelliğine rağmen burada aç olup yabancı bulunmak içimize ancak kötü şeylerin doğmasına sebep oluyordu. İnsanın her türlü şeye alışabildiğini ilk birkaç ay içinde öğrenmiş oldum. Bir süre sonra ne açlığımız ne de tiksindir gibi bakışlar bizi o kadar rahatsız etmemeye başlamıştı. Ama gelirken kurduğumuz hayallerden hiçbirinin gerçekleşmemiş olması hem umudumuzu tüketiyordu hem de hevesimizi söndürüyordu. Sokaklarda yata kalka, iyi insanların verdiği yiyeceklerle yaşamaya iyice alışmıştık artık. Ülkemizde savaş olmasaydı da evimizde otursaydık dediğim çok oldu böyle zamanlarda. Ama elimizde olmayan bir şey yüzünden bölük pörçük bir haldeydik. Zaten orada bıraktığımız babamız ve büyük abimizi de neredeyse unutmış gibiydik. Annemin onların adı geçince yaşayan gözleri olmasa biz de ruhsuz bir şekilde alışmış bulunacaktık yokluklarına.

Evimizden ayrılalı iki sene olmuştu artık ve ben on yaşına basmıştım. Doğum günümün kutlandığı günler her ne kadar bana uzak gelmiyor olsa da saatten, günden,

haftadan kısacası bizim için pek değersiz bir şey olmaya başlayan zamanla bağımız iyice zayıflamıştı. Bu yüzden bizim için önemli olan gün ve geceleri de iyiden iyiye unutmuştuk. Zaman bizim için iki kısımdan ibaretti artık. Açlığımızı uyanır uyanmaz hissettiğimiz gündüz ve karanlığında yatarken hiçbir şeyin değişmeden kaldığını anladığımız gece. Gece ve gündüz bizim için böylesine zamanın iki parçası olmuşken en küçükleri olan benim doğum günümün hatırlanması pek gereksiz olacaktı. Üzülüyor değildim bu duruma, nihayetinde önceliğimiz olan şeylerin yerleri değişmişti hem de uzun süredir. Önceliğimiz, karnımızı doyurup başımızı sokacak bir yer bulmak olmuşken başka bir şeye heves edip istemek ne benim ne de büyüklerimin isteyeceği bir şey değildi artık.

Zamanın geçtiğini anladığımız bir diğer şey olan mevsimlerin geçişiyle biz de umutsuzluğun dibine inmiştik. Hiçbir şey iyiye gitmez ve düzelmez geliyordu artık. Düşünüyorum da o zamanlar ne düşünürsem düşüneyim bizi hayalini kurduğumuz hayata kavuşturacağını inandığım mantıklı bir şey bulamazdım. Biz artık en kötünün başımıza gelmesini bekliyor gibi omuzlarımızı düşürmüş, gözlerimizin ferini kaybetmiştik.

Beklediğimiz yavaş yavaş başımıza gelmeye başladı bir süre sonra, zaten ben bu şekilde devam etmeyeceğini hissediyordum. Bunu da kafasına koyduğunu yapan abimden ve ona karşı çıkamayan annemin hal ve hareketlerinden anlıyordum. Abim yine bir gün kaldığımız çadıra gayet heyecanlı ve gülen bir yüzle aniden girip konuşmaya başlamıştı. Ben önceki konuşmalarında olduğu gibi heyecandan sus pus olmuş bu seferki şeyin ne olduğunu merak etmeye başlamıştım. Teklif edeceği şeyden midir nedir bu sefer sözlerine sakince ve tane tane anlatarak başladı. Hayallerimizi bize hatırlatan konuşmasını bitirdikten sonra asıl meseleye geçmiş diğer Suriyeli ailelerin de yaptığı gibi bizim de yurt dışına çıkmamız gerektiğini güzelce anlatıp annemin yüzüne gözlerini çevirmeden bakmıştı. Annem baklayı ağzından çıkaran abime korkuyla bakıyordu. Bu sefer de daha kötü olacağından korkuyordu belli ki. Annem ilk olarak kestirip attı, çok şükür halimize deyip bir daha bu konuyu açmamasını söyledi abime. Abim işin peşini bırakmadan günlerce dil döküp anlattı her şeyi. Nihayetinde annem istemese de razı gelmiş abimin Yunanistan'a gitmemizi oradan da Almanya'ya geçmemizi kabul etmişti.

Bu sonun başlangıcıydı.

Dünyanın bizim için bu derece karanlık bir hal alacağını nereden bilebilirdim? Henüz on yaşındaydım ve mutluluğun gizlendiği yerle alakalı hiçbir fikrim yoktu.

Yurt dışı için gideceğimiz ilk yer İzmir'di. Buradan plastik, şişme botlarla Yunanistan'ın adalarından birine oradan da istersek Almanya'ya istersek başka bir ülkeye

geçebilecektik. Adını ilk defa duyup garipsediğim bu ülkeler bizim durumumuzda ki bütün aileler için tek kurtuluş düşüncesi idi. Oysa burası da başlangıçta tek kurtuluş yeri idi. Sorun ülkeler ya da şehirler değildi. Sorun, yerimizden yurdumuzdan kovulmuş, buraya, belki başka bir yere sahipsiz bir şey gibi savrulup durmaktı. Evimizdeyken de kırk kanaat geçinirdik ama yine de güvende ve huzurdaydık. Bu hislerin yerini hiçbir zenginlik dolduramaz gibime geliyordu. Çaresizlikte vardı işin içinde. Belki bütün bu yaptıklarımızın sebebi, bizi, içimizi, saran ve bizi bir saman çöpü gibi en küçük rüzgârda bile oynatan sadece çaresizlikti. Kanımıza işleyen bu şey artık bizden bir parça halini almaya başlayınca biz de abimin her fikrine kurtuluş yoluymuş gibi baktık. Ama artık alışmıştık. Alışmak gibi türlü dertlerin ilacı bizim de kıvranan içimizi hissizleştirmişti.

Buraya tıpkı Urfa'dan geldiğimiz gibi İzmir'e de bir kamyonetin üstü brandayla örtülmüş kasasında taşındık. Galiba bizim gibi yersiz yurtsuzlara özgü bir şeydi bu şekilde götürülmek. Havasızlık, susuzluk, yakalanmayalım diye sessizlik, bunlar da sadece bizim dayanmamız gereken şeylerdi. Abime göre son bir kez daha katlanacaktık bunlara, sonrası masmavi.

Tıpkı köyde yalnız ağacın üzerinde gördüğüm kuş gibi. Mavi olan kanadı, kuyruğu, gagası gibi hayal ettim içimden. Umut dolu kelimeler olmasa umudun var olup olmadığını anlayamayacaktık. Benim için umut, hayal etmektir. Abim her konuştuğunda türlü türlü hayale daldım. Onlar ev, iş, ocak düşünürken ben sadece gönlümce koşup oynamak düşünüyordum.

Nihayet on iki saatlik yorucu bir yolculuğun ardından İzmir'e varmıştık. Evimiz yine yeşil bir parktı. Ama bu sefer geçici olarak kalacaktık, birkaç gün sonra buradan da uzaklaşacaktık. Nitekim öyle de oldu, ailemle son kez yolculuğa çıkacağımı bilmeden, elimden tutan kötü bakışlı bir adamın yardımıyla yeşil ve uzun, sağa sola durmadan sallanan bir botun üzerine bir hamle de sıçrayıvermiştim.

Bu bot bizi ve bizim gibi bir sürü insanı hayallerine ve umutlarına kavuşturmak için gecenin zifirisinde yola çıktığında hepimizin kulağında narin dalga sesleri vardı. Herkes susmuş bu seslere kulak kesilmişti. Ya da ben öyle sanıyordum ve herkes ilk defa çıkacakları deniz yolculuğundan dehşet şekilde korkuyordu. Bizi bota bindiren adam elindeki paraları sayıp gülümsemeye başlayınca, botu denize sürmek için bekleyen başka bir adamda harekete geçmişti. Sahilden yavaş yavaş uzaklaştıkça adamın silüeti de içinde bulunduğu karanlığa karışıp gitmişti. Artık geri de şimdi küçük parıltılı yıldızlar gibi görünen şehrin ışıkları kalmıştı. Şehrin arkasında yükselen karanlık onu ürkütücü bir dağa yaslanmış gibi gösteriyordu. Motorun hep aynı tondaki sesi kulağımıza çarptığımız dalgaların narin sesiyle karışmış şekilde geliyordu. Arada

büyük bir dalga çarpınca incelmış ve serpilmiş sular yüzümüzü ıslatıp bizi serinletiyordu. Kıyıdaki adam botun motorunu tek yönde sabitlemiş içimizden birisine de tembihlemişti kesinlikle dokunmamız için. Böylece biz sağ selamet karşı kıyıya ulaşacağımızı sanıyorduk. Bot durgun sularda yavaş yavaş ilerliyor gecenin karanlığında ömrümüzde görmediğimiz büyüklükte bir suyun üzerinde yüzüp gidiyordu. Zaman geçtikçe herkes az da olsa rahatlamış hafiften konuşmalar başlamıştı. Sahilden iyice uzaklaşıp artık şehrin o minik ışıkları da görünmez olmaya başlayınca kendimizi pek ıssız bir yerdeymişiz gibi hissettik. Altımızda sallanan bot olsun, motorun sesi olsun, hızlanan ve büyüyen dalgaların şekli olsun her şey bize aniden garip ve korkunç gelmişti. Bu ıssızlık hissi denizde artık iyice açıklarda olmamızdan kaynaklanıyordu. İnsan görmediği şeyden de pek korkabiliyormuş. Az sonra dalgalar botu iyice sarsmaya başlamıştı. Çocuklar hemen orta yere alındı, ardından botun köşelerine oturularak denge sağlanmaya çalışıldı. Ama yine de botun yalpa yapmasına mani olmuyordu. Çocuklar korkudan ağlıyor, kadınlar ince ve tiz sesleriyle çığlıklar atıyordu. Bot su almaya başlamış ayaklarımız suyun içine gömülmüştü. Ben o dehşetli korku anında anneme belinden sarılmış hiç bırakmayacak gibi yapışmıştım. Oda üstüme eğilmiş beni etraftan gelecek bir şeyden koruyormuş gibi bir pozisyon almıştı. Az ilerde gözüme takıldığı kadarıyla abim ve ablamı birbirlerine sarılmış görmüştüm. Abimin yüzünü görememiştim. Üzülüyor olmalıydı ya da derin bir pişmanlıkla ağlıyordu. Çaresizlik şimdi en çok onu yakıyordu. Onları son bir kez daha gülerken görmeyi çok isterdim ama olmadı.

Bot yediği dalgalar yüzünden önce şiddetlice sarsılmış dalgalar kesilmeyince de alabora olmuştu. Anneme çarpan bir dalga onu benden önce denizin karanlık sularına itmişti. Gözlerim onu arayacağı sırada ablamın çığlığını duymuştum, o tarafa kafamı çevirdiğim an abimle ablamın da karanlık sulara gömülüşünü gördüm. Beynimden vurulmuşu dönmüştüm. Ağzım açık kalmış adeta donmuştum. Her tarafta birileri art arda gelen dalgalarla denize düşüp gözden kayboluyordu. Ben delirmek üzereyken ve bu acıyla haykıracakken ciğerim yırtınırcasına, buna müsaade etmemişti bir dalga. Artık bende karanlık sularda çırpınıyor, batıp batıp çıkıyordum. Ölümün üzerimde dolaştığını gözlerimden bir film şeridi gibi geçen on yıllık hayatımdan anlamıştım. On yaşındaydım, ilk beş yaşımı saymazsam eğer beş yıldır çok büyümüştüm. Bu yüzden ailemle olan iyi kötü bütün anılarımı o an bir daha yaşadım. Derinlere doğru batıp gözlerimi kapatacağım sırada bir elin, parlak bir ışık altından beni omuzlarımdan tutup yukarıya çektiğini gördüm. Tanıdık geliyordu, tıpkı Türkiye'ye geldiğimiz ilk gün ki gibi bir askerdi oda. O zaman bize su vermeye çalışırken şimdi bizi bu azgın sudan korumaya çalışıyorlardı. Hayat çift yönlü ve garipti.

Uyumuşum sonra.

Ne kadar uyuduğumu bilemiyorum, belki doktorlar ya da hemşireler bilir. Sanki içimde bir yüzyıl geçirmişim gibi hissediyordum gözlerimi ilk açtığımda. Hastanenin beyaz duvarları ne güzel hissettirmişti oysa ailem aklıma gelmeden önce.

O an yani annem, abim ve ablam aklıma düştüğü an çıldıracak gibi hissettim. Artık onları göremeyecektim, yanımda olmayacaklardı. Dünyanın bütün kötü hisleri içime hücum etmiş bende bir an önce ölme arzusu doğurmuştu. Ölmek istiyordum artık. Bunu ailemin yanına gideceğimi zannettiğim için istiyordum. Küçükken öyle demezler miydi zaten? Sevdiklerimiz ölünce güzel yerlere gider biz de onların yanına gideriz diye. Hakikaten böyle miydi? O, hatırlayınca içimi ürperten karanlık sularda boğularak ölen ailem güzel yerlere gitmiş olabilirler miydi? Ölüm öylesine korkunç bir anda ve şekilde gelmişti ki onların iyi yerlerde olacağı içimden çok zorlamama rağmen geçmiyordu. Bu galiba onları iyi bir yerde düşünmektense yanımda olmalarını arzu etmemden kaynaklanıyordu. Onları istiyordum, hem de her saniyemde. Onlarsız geçen her anım içimi bir ateş gibi kavuruyordu. Elim, ayağım huzursuzlanıyor gözlerim fıldır fıldır oradan ya da buradan çıkıp yanıma gelmelerini bekliyordu. Hastanede kaldığım süre boyunca odanın beyaz kapısına ne kadar baktıysam da hemşirelerden başka gelen olmadı. Artık kabullenmiştim öldüklerini ama içim hala alışmamıştı yokluklarına. Sahi, alışmak bu acı için de uğrar mıydı insana?

Şimdi,

Şimdi kaldığım yetiştirme yurdunun penceresinde oturmuş dışarıda oynayan çocukları izliyorum. Buradakilerden hiçbirisi anne ve babasını tanımıyor ya da benim gibi onları kaybetmiş. Yani birbirimizi anlıyoruz ve içimizdekiler aynıymış gibi hissediyoruz. Kısa sürede Türkçeyi öğrendiğimden anlamakta sorun yaşamadım. Burada herkes iyi ve sıcakkanlı. Geçen gün doğum günümü kutladılar, on iki yaşına basmışım. İki yıl geçivermiş karanlığından kurtulduğum suyun üzerinden. Su gibi yıllar da akıp gitmiş.

Buraya geldiğimde, bahçede durduğum zaman çocukların nasıl da yeni birisi gelmiş diye etrafımda toplandıklarını dün gibi hatırlıyorum. Yüzlerinde merak ve tebessüm vardı. Alışmam kolay olmasa da artık bende buralı gibiydim. İki yıl geçmesine rağmen tek bir oyun oynamadım burada. Oyun bana bazen gereksiz bazen de hiç bilmediğim bir şeymiş gibi geldi. Doğrusu, içimden hiç mi hiç oynamak geçmedi buraya geldiğimden beri. Ama oynayanları izlemek beni oyalıyor, iyi geliyor çoğu zaman.

Bizim bot batınca botta olanların cesetleri kıyısından açıldığımız sahile vurmuş. Hele bir tanesi varmış ki herkesin vicdanını titretmiş. O kişi ablammış, temizlikçi ablanın bana gizli olarak gözyaşları içinde anlattığına göre. Dünyanın her yerinde gündem olmuştaki herkes bir an önce çare bulunulması için çağrıda bulunmuş. Ama

bunların hepsi öylesine göz boyamak içinmiş. Bunları anlatırken ablanın yüz hatları sinirden gerilmişti. Geriye sadece gazetelerin o gün ki sayılarının ilk sayfasına konulan ablamın bir jandarmanın kucağındaki cansız bedeninin resmi kalmış. İçim acımişti. Şimdi köyümüzde yalnız ağacın dallarına konan mavi kuşun kanatları altında uyumayı her şeyden çok istemiştim. Bu sırada aşağıdan, bahçeden buradaki en iyi arkadaşım Mehmet beni 'hadi Hüseyin gel de oyun oynayalım' diye çağırmıştı. Galiba canım bugün oynamak istiyordu. Hava güneşli, ağaçlar yemyeşildi. Peki geliyorum, diye cevaplayıp merdivenleri ikişer üçer inerek aşağıya inmiştim.

Gagavuz

S E R C A N Y I L M A Z

Hocavend'in karanlığı bir ejderha gibi çökmüştü. Ateş böceklerini andıran tek tük ışıklar sınır kesimlerinden görünüyordu. Evler, sahipsiz çocukların ürkekliğini taşıyordu. Sessizliğin kimliği vardı. Kar rüzgârla karışık yağıyor, inceden boran izlenimi uyandırıyor. Etrafta görünür kimseler yoktu. Uzaklardan ara sıra kurşun sesleri geliyordu. Şehir boşalmış gibiydi.

Karanlık, eski, taş yapılı eve hayalet görünümünü kazandırmıştı. Pencere yer yer kırılmıştı. Kapının rengi koyu kırmızıydı. Evin etrafında asker kıyafetine benzer giyinmiş, silahlı on nöbetçi duruyordu. Nöbet tutuyorlardı. İçeride ise iki nöbetçi köşede duruyorlardı. Odanın ortasında sandalyeye bağlanmış bir kişi vardı. Gözleri de bağlanmıştı. Hocavend'e çöken akşam, gözlerindeki karanlığı artırmıştı. Diğer odalardan cıgıllıklar geliyordu. Sesler çıldırtıcıydı. Acıdan kıvranan insanların sesleri bütün bir evi dolduruyordu. Bazen birkaç kurşun sesi geliyordu. Önce bir silah pathyor, ardından ince bir inleme sesi duyuluyordu. Sonra kocaman bir sessizlik başlıyordu.

Köşedeki, iki nöbetçiden biri ayağa kalktı. Sandalyeye bağlanmış kişinin yanına geldi. Gözleri bağlanmış insanın önünde durdu. Kısık bir sesle merakla sordu:

"Azerbaycan Halk Cephesi'nin Ağdam'daki gizli komuta merkezi nerede? Ağdam'da hangi delikten savaşı yönetiyorsunuz?"

Konuşan Ermenice konuşuyordu. Karşıdan ses gelmedi. Bekledi. Sessizlik sürmeye devam edince şiddetle bağırdı. Ardından sandalyeye bağlanmış kişiye sert bir yumruk attı. Yüzü gerilmişti. Cebinden Rus yapımı tabancasını çıkardı. Önünde durduğu adamın başına dayadı. Vurmayı düşündü. Köşede duran diğer nöbetçi bir hamlede ayağa kalktı. Bağırıcısına arkadaşına seslendi:

"İndir o silahı. Şundan gerekli bilgileri almadıkça onu öldüremeyiz" dedi.

Bu söz üzerine silahını indirdi. Karşısındaki kişinin yüzüne bir yumruk attı. Küfürler savurarak dışarı çıktı.

Diğer nöbetçi onun yanına geldi. Gözleri bağlanmış adamın yanına geldi. Kulağına doğru eğildi. Nefesi karşısındakinin kulağına dokunuyordu. Duvara baktı. Ardından adamın kulaklarında şu cümleler yankılandı:

“Ağdam’daki komuta merkezinin yerini söylemezsen eğer, derini yüzeceğim, biliyorsun değil mi?”

Başını kaldırdı. Söyledikleri sözlerin karşısındaki adamda ne türlü bir etki bıraktığını gözlemledi. Dikkat kesildi. Sandalyedeki adam bir heykel gibi duruyordu. Geriye çekildi. Yumruğunu hazırladı. Bütün hıncıyla bir yumruk attı. Adamın ağzından boşanan kan ellerine bulaştı. Cebinden bir bez parçası çıkarıp, elini sildi. Karşısındakinin yüzüne tükürüp, dışarı çıktı. Geceyi cephanelikte geçirmek üzere diğer evin yolunu tuttu.

Katır Mehmet, tepenin ardını geçip, eve on metre yaklaştıktan sonra sürünmeye başladı. Sürünüp, büyük bir ağacın dibine gizlendi. Ağacın oradan eve doğru baktı. Bir nöbetçi ağacın birkaç metre ötesinde nöbet tutuyordu. İki nöbetçi ise evin önündeydi. Gecenin karanlığı, kar yağışının beyazıyla birleşmiş; ortaya boz bir görüntü çıkmıştı. Ardından diğer eve baktı. Uzaktan fena görünmüyordu. Işıkları yanmıştı. İçeriden müzik sesi geliyordu. Ağacın dibine eğildi. Cebinden tabancasını çıkardı. Mermileri kontrol etti. Tekrar yerine koydu. Kasaturayı yokladı. Kemerinin altından sarkıyordu.

Yerinden kalktı. İki adım attı. Görünmemek için sürünmeye başladı. İki dakika süründükten sonra köpek kulübesine benzer yerin dibine geldi. Tuğlaları gördü. Yıkılmış duvarın tuğlaları âdeta bariyer oluşturmuştu. Sürünerek tuğlaların ardına kadar geldi. Kasaturayı kemerinin arasından çıkardı. Sessizce ayağa kalktı. Asker kıyafetine benzer giyinmiş adamın üzerine çullandı. Bir hamlede eliyle adamın ağzını kapadı. Kafasını geriye doğru çekti. Bıçağı boynuna vurdu. Elleri kan sıçradı. Karlarla bembeyaz olan zemin, bir anda nar rengine büründü. Kanın ıslaklığı karı eritmişti. Katır Mehmet, kasaturayı adamın elbisesine sürttü. Kanı temizledi.

Yavaşça yürüdü. Evin önünde nöbet tutan iki nöbetçinin yanına kadar geldi. Nöbetçilerden biri evin içine girdi. Katır Mehmet fırsattan istifade ederek, adama yaklaştı. İki eliyle adamın boynunu kavradı. Çevirdi. Nöbetçi cansız bir şekilde yere yığıldı. Kollarından tutup kenara sürükledi. Kapının önüne geldi. Bıçağını çıkardı. Ev karanlıktı. İçeriye baktı. Ortada sandalyeye bağlı birini gördü. Önce çıkaramadı. İyice baktıktan sonra Ahmet Mirza’yı tanıdı. Diğer nöbetçinin nereye gittiğini düşündü. Yavaşça içeriye adımını attı. Hemen solundaki duvarın köşesine yapıştı. Duvarla bitişik olmuştu. Diğer odadan inlemeye benzer sesler geliyordu. Başını yana sarkıtıp diğer

odaya baktı. Nöbetçinin kadını zorla elde ettiğini gördü. Kadın kendi ulusundandı. Kasaturayı çıkardı. Sessiz adımlarla nöbetçiye yaklaştı. Ağzını kapadı. Kafasını geriye doğru çekti. Bıçağı boğazına vurdu. Kadın çığlık atacağı anda bir hamlede, elleriyle kadının ağzını kapadı. Göz göze geldiler. Susmasını istiyordu. Gözleri bir müddet bakıştı. Katır Mehmet, karşısında kahverengi bir tepe gibi açılan gözlerden susmasını diledi. Kadın anladı. Katır Mehmet, elini hafifçe kadının ağzından çekti. Parmağıyla kadının dudaklarına dokundu. Susmasını tembihledi. Kadın yere çöktü. Adam diğer odaya geçti. Gözleri bağlı adamın yanına geldi. Kulaklarını kabarttı. Etrafı dinledi. Kimseler yoktu.

Adamın arkasına geçti. Gözlerini bağlayan bezden tuttu. Düğümü açtı. Bezi yere attı. Gözleri açılan adamın gözleri bulandı. Karanlığa alışmış gözler, önce görüntüye giren nesneyi algılayamadı. Perde yavaş yavaş çekildi. Karanlık da olsa birkaç şeyi seçmeyi başardı. Gözleri ağrıyordu. Ama o şu anda gözlerini açan adamı daha çok düşünüyordu.

Ahmet Mirza'nın gözleri ve elleri bağlıydı. Gözlerinde büyüyen karanlık yaygınlaşmış, âdeta kör bir girdaba dönüşmüştü. Akşam geceye kayıyordu. Kapının önünde nöbetçilerin ayak seslerini duyuyordu. Ayak seslerinden nöbetçilerin sayısının iki olduğunu anladı. Ardından bir nöbetçinin içeriye girdiğini fark etti. Kulaklarını kabarttı. Nöbetçinin önünden geçip gittiğini duydu. Gözleri bağlandığından beri kulakları seslere daha hassas olmuştu. Nöbetçi diğer odaya geçti. Kadını yakaladı. Ahmet Mirza nöbetçinin ne yapacağını anladı. Kan beynine sıçradı. Yerinden kurtulmak istedi, olmadı. Bu manzaraya kulakları şahit oluyordu. Başı önüne düştü. Yaşamamayı diledi. Kadının inlemeyle karışık çığlıkları kulaklarını tırmalıyordu.

Ahmet Mirza, kulaklarını tırmalayan bu çığlıkların arasında önünden birinin geçtiğini hissetti. Durdu. Dinledi. Kulaklarının bütün alıcıları açıktı. "Yanıldım galiba" diye düşündü. Yeniden dikkat kesilip dinlediğinde, bir kişinin nöbetçinin bulunduğu diğer odaya yavaşça ilerlediğinden emindi. Başını o tarafa çevirdi. Olayın nereye varacağını beklemeye koyuldu. Önce ufak bir ses duydu, sonra bir kişinin yere düştüğünü işitti. Şu anda neler olduğundan hiçbir fikri yoktu. Bir anda ayak seslerinden birinin kendisine yaklaşmakta olduğunu fark etti. Geldi, arkasına dolandı. Arkasında artık biri vardı. Ahmet Mirza, başını dikleştirdi. İçinden kelime - i şahadet getirdi. Sonunun geldiğini düşündü. "Buraya kadar, Allah'ım şehitliğimi kabul et" diye içinden dua etti. Ölüm atmosferine hazırlanmışken bir elin başının arkasına değdiğini anladı. Gözlerine bağlanmış bezin düğümleri çözüldü. Bez parçası aşağıya düştü. Uzun süren

karanlık sona ermişti. Görüntüleri başta algılayamadı. Uzun süre bağlı kaldığından gözleri ağrıyordu. Etrafın karanlığı gözlerinden açılmaya başladı. Birkaç nesneyi seçer oldu. Kapısı olmayan girişi gördü. Diğer odaya baktı. Kırılmış pencerelere gözü takıldı. Duvarlara yapıştırılmış kâğıt süsler sökülmişti. Ortaya eski, ucube bir görüntü çıkmıştı. Ama şu anda onun merak ettiği şey, gözlerinden bezi alıp atan kişinin kim olduğuydu. Ellerindeki ipler çözüldü. Ellerini iplerden kurtardı. Ellerini ovaladı. Kan dolaşımı olmadığından dolayı morarmıştı. Sandalyeden kalktı. Adım atamadı. Ayakları uyuşmuştu. Ayakta durdu. Yavaşça arkasını döndü. Dikkatlice baktı. Katır Mehmet'i gördü. Kısık bir sesle:

“Geleceğini biliyordum. Bir an önce buradan ayrılıp Ağdam cephesine gitmemiz gerekiyor.”

“Sen konuşmadın değil mi?”

Katır Mehmet'in sesi şüpheliydi. Bu soruyu ne pahasına olursa olsun sormak zorundaydı. Silahını yokladı. Ahmet Mirza sinirlenerek:

“Derimi yüzşeler de konuşmayacağım. Diğer nöbetçiler cephaneliğin olduğu evde kalıyorlar. Şimdi çoktan uyumuşlardır.”

“O zaman onlara bir sürpriz yapıp, Ağdam'a gidelim.”

Odada Katır Mehmet, Ahmet Mirza ve bir kadın vardı.

Hocavend'de gece yarısına yaklaşıyordu. Bütün sesler kesilmiş, etrafa derin bir sessizlik hâkim olmuştu. Evde bulunan üç kişinin yüzleri gerilmişti. Odanın bir köşesinde çömelmiş fısıltı şeklinde konuşuyorlardı. Kadının bakışları iki erkeğin üzerindeydi. Katır Mehmet bir önce harekete geçme isteğiyle kısık sesle sordu:

“Ne yapacağız? Cephaneliği ve içindekileri nasıl havaya uçuracağız?”

Ahmet Mirza düşündü. Karşısındaki diğer odaya bakıyordu. Nöbetçi cansız bir şekilde yere uzanmıştı. Gözü mavzerine takıldı. Ön cebinde belirgin bir şişkinlik vardı. Cevap vermeden ayağa kalktı. Diğer odaya doğru yürümeye başladı. İkisinin bakışları arasında nöbetçinin cebine elini attı. Cebindekini çıkardı. Avucuna aldı. Elinde bir el bombası duruyordu. Katır Mehmet ve kadın da diğer odanın önüne geldiler. Ahmet Mirza heyecan içinde:

“Şu nöbetçide bir el bombası varsa, bu demek oluyor ki diğer nöbetçilerde de var. Ölen nöbetçi sayısını hesaba katarsak üç tane el bombamız var. O da bize yeter gibi görünüyor” dedi.

Katır Mehmet söze girerek:

“Aslında dört el bombamız var; ama duvar yıkıntılarının arasındaki nöbetçinin cebinden el bombasını almak tehlikeli olabilir. O yüzden şu anda üç el bombamız var. Cephanelik patlayıcı malzemelerle doludur. O yüzden üç el bombası cephaneliği havaya uçurmak için yeterlidir.”

Fikir güzeldi. Fikir üzerinde anlaştılar. Gözleri kadına takıldı. Kadın odanın girişindeki duvara dayanmış odanın içine bakıyordu. Bakışları bir şey ifade etmiyordu. Donuk ve anlamsız bakıyordu. Duyularını kaybetmiş gibiydi. Ahmet Mirza ve Katır Mehmet’in bakışları da istemsiz olarak odanın içine takıldı. Karanlığa alışmış gözler odanın içini gördüler. İçerideki manzara korkunçtu. İşkence görmüş insanların bedenleri gözlerinin önünde duruyordu. İkisi de kısa bir zaman için asker kimliklerinden sıyrıldı. Soydaşlarına baktılar. Gözleri yaşarmıştı. Birbirlerine belli etmek istemediler. Köşede bir çocuk göze çarpıyordu. Baş ezilmişti. Yaşlı bir adamın yüzü tanınmaz haldeydi. Ahmet Mirza, acılı seslerine alışmış bu insanların yüzlerini görüyordu. Üçü birlikte, sessiz bir şekilde odaya bakarken, saçları karışmış kadın konuştu:

“Bizi Hocalı’dan buraya getirdiler. Hocalı’da bu manzaranın daha beterlerini gördüm” dedi. Uzun bir zaman aradan sonra konuşmuştu. Sonra tekrar yıkıcı sessizliğine gömüldü.

Kimseden ses çıkmıyordu. Ahmet Mirza titredi. Kendine geldi. Asker kimliğini büründü. Sinirli ve emreder bir sesle:

“Planı yaptığımıza göre, bir an önce gidip şu cephaneliği havaya uçuralım.”

Üç kişi kapı önüne doğru yöneldiler. Kapının önünde yatan iki nöbetçinin cebinden el bombalarını aldılar. Eğilerek yürümeye başladılar. Diğer evin önüne geldiklerinde durdular. Pencerenin altına çömeldiler. Etrafta sessizlik hâkimdi. Ay ışığı pencereden odaya vuruyordu. Yüzleri iyice belirgin olmuştu. Pencereyi zorladılar. Açılmadı. Tekrar zorladılar. Pencerede en ufak hareketlilik bile yoktu. Ahmet Mirza, etrafına baktı. Sürünerek, yıkılmış duvarın tuğlalarından bir tuğla aldı. Pencerenin altına geldi. Katır Mehmet’e bakarak, fısıltı şeklinde konuştu:

“Sen, elindeki el bombalarının pimini çekip bekleyeceksin. Sayacağız. On saniye geçtikten sonra tuğlayı cama fırlatacağım. Cam kırıldıktan sonra el bombalarını içeri atacaksın. Cephaneliği patlattıktan sonra arkamıza bakmadan uzaklaşacağız.”

Katır Mehmet başını salladı. Ahmet Mirza bir süre bekledi. Ardından kısık bir sesle “başlıyoruz” dedi. Katır Mehmet el bombalarının pimini çekti. Saymaya başladılar. Üçü de inanılmaz gerilmişlerdi. Kış aylarında soğuktan dümdüz görünen elektrik telleri gibiydiler. Sayma onu bulduğunda Ahmet Mirza tuğlayla camı kırdı. Diğeri el bombalarını içeriye attı. Hemen geriye doğru kaçtılar. Uyanan nöbetçilerin sesi geliyordu. Üçü kendilerini ağaç dibine attılar. Cephanelik patladı. Gecenin karanlığı ses ve alev kesmişti. Gökyüzüne yükselen kırmızı ateş, gecenin lacivert karanlığını renklendirmişti. Etrafa çeşitli parçalar düşüyordu. Koşup diğer evin önüne geldiler. O sırada yaralı bir nöbetçinin çıktığını gördüler. Ahmet Mirza tabancasını çekti. Tek hamlede ateşledi. Gecenin karanlığını ikinci bir ses kesti. Cephanelik yanıyordu. Gecenin karanlığında belli bir yerde kırmızı bir alev parlıyordu.

“Gitmemiz gerekiyor. Onlar olayı öğrenene kadar, bizim sabaha Ağdam’a ulaşmamız gerekiyor.”

Katır Mehmet kesin konuşmuştu. Hocavend’in gecesi koskoca bir şahitlik yapıyordu.

Yarım saat yol aldıktan sonra karşılarına iki katlı bir ev çıktı. Bahçesi ıssızdı. Kim-seler görünmüyordu. Evin sağ tarafı simsiyahtı. Çeşitli yerlerinde çatlaklar oluşmuştu. Kapıyı açtılar. İçeriye girdiler. Ev sakinleri, evi terk edip gitmişti. Tavandan avizeler düşmüştü. Yerlerden halılar toplanmıştı. Koridordan ilerleyip oturma salonuna girdiler. Köşede soba vardı. Sobanın yanında odunlar dizilmişti. Sobayı yaktılar. Kısa bir süre sonra içerinin ısındığını hissettiler. Evin kapısını iyice kilitlediler. Katır Mehmet, sobanın üzerinde kaynayan küçük demlikten tarçın doldurdu. Tarçının kokusu evin içerisinde yayılmış, eve hoş bir koku vermişti. Üç kişi tarçınlarını alıp, koltuklara kuruldular. Evin perdeleri çekilmişti. Uyku gözlerine hücum ediyordu. Dakikalar geçtikçe ağırlaşıyorlardı. Katır Mehmet bir buçuk gündür uykusuz olduğunu anımsadı. Uykuya dalmak üzereyken sokaktan bir arabanın geçtiğini işittiler. Ayağa fırladılar. Evin kapısını yavaşça açtılar. Arabanın görüntüsü gittikçe küçülüyordu. Belli bir müddet sonra görünmez oldu. Ahmet Mirza, Katır Mehmet ve kadın Ağdam’a giden yola doğru koşmaya başladılar.

Üç kişi, koştular, koştular, koştular.

Gecenin karanlığı ormanın üzerine bütün siyahıyla çökmüştü. Ağaçların arasından yürüyen üç kişinin çıkardığı ses duyuluyordu. Ara sıra orman sakinlerinin değişik ton-daki sesleri geliyordu. Belli bir süre yürüdükten sonra önlerine dümdüz bir alan çıktı. Ağaçlar kesilmişti. Kesilmiş ağaçların izleri sökülmeyen köklerde görünüyordu. Katır Mehmet düşündü. "Etraf ağaçla dolu iken, buranın ağaçları neden kesilmişti?" Kafasını kurcalayan sorunun cevabını buldu. Karşısında açılan dümdüz toprak mayınlarla doluydu. Ahmet Mirza'yı ve kadını durdurdu. Kendinden emin bir şekilde konuşarak:

"Etraftan dolanmamız gerekiyor. Karşımızda uzanan toprak mayınlarla döşenmiş, o yüzden buradan gidemeyiz" dedi.

Etraftan dolanmaya başlamak için yürümeye başladılar. Kadın gülümsedi. Bütün çektikleri son bulabilirdi. Yaşadıkları bir film gibi gözlerinin önünden geçti. Cesaretini topladı. "Kirlenmiş ruhumu bu olayla temizleyebilirim" diye düşündü. Bir anda harekete geçip, mayınlarla dolu alana koşmaya başladı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza kadının mayınlı bölgeye koşmaya başladığını görünce, hemen arkasından fırladılar. Kadın, mayınlı bölgeden içeriye azıcık girmişti ki kollarından yakaladılar. Nefes nefese kalan Ahmet Mirza, kadına sitemli bir sesle sordu:

"Deli misin sen? Bu arazinin çeşitli yerlerinde mayınlar döşenmiş, duymadın mı?"

Katır Mehmet, kadının arkasından arkadaşına baktı. Kulağına eğilerek: "Şok geçiriyor olabilir" dedi. İkisi de kadına baktılar. Kadın sesini çıkarmadı. Elbisesinin üzerine giydiği, kirli paltosunu çıkardı. Üzerinde kalan penyeyi iki omzundan kaydırarak aşağıya indirdi. Önünü paltıyla kapattı. İki erkek kadının sırtını gördüler. Gördükleri manzara karşısında nefesleri kesilmişti.

"Sırtımdaki yaraları görüyor musunuz? Her gece bir Ermeni nöbetçi gelir, bana tecavüz ederdi. İş bittikten sonra jiletle adını sırtıma yazardı" dedi.

Katır Mehmet ve Ahmet Mirza ne söyleyeceklerini bilemediler. İkisi bakıştılar. Kadının sırtına baktılar. Yaraların izlerini takip ettiklerinde bir ad çıkıyordu. Sırtının omuz hizasından başlayıp belinin aşağısına kadar iniyordu.

"Önce Ağdam'a bir gidelim. Orada seni askerlere teslim edip, Bakü'ye gitmeni sağlarız. Bakü'de tedavi olursun. "Katır Mehmet tereddüt içindeydi. Kadın derin bir iç çektikten sonra:

"Hayır! Benim çektiğim ızdırıp tedavi olmakla geçmez. Benim ruhum kirlenmiş. Bu haldeyken ne soydaşlarımla yüzüne bakabilirim, ne de onlara bir faydam dokunabilir. Bırakın bu ızdıraba son vereyim."

"Yok! Öyle şey olmaz. Seni Bakü'ye götüreceğiz. Orada tedavi olursun."

Kadını kaldırdılar. Penyesini üzerine giydirdiler. Paltosunu giydirip, düğmelediler. Yürümeye başladılar. Kadın sessizdi. Gözleri uzaklara dalıp gidiyordu. Ağaçlar gözlerinde büyüyor, üzerine gelen bir dev gibi oluyorlardı. Etraftan, ağaçların yanından gidiyorlardı. Kadın iki erkeği gözleriyle gözlemlemiyordu. İkisi de kollarından tutmuştu. Kafasına hücum eden düşünceleri durduramıyordu. “Bu halde yaşayamam” diye içinden geçirdi. Gözünün önünden görüntüler geçiyordu. Her gece gelen değişik nöbetçilerin sıfatları yürüdükçe karşısına çıkıyordu. Diğer insanların çığlıkları kulaklarını doldurmuştu. Sesler çılgınlık halini almıştı. Başını havaya kaldırdı. Çığlıklar kesilmiyordu. Kulakları kapanmıştı. Yalnızca çığlıklar duyuyordu. Nöbetçinin üzerine doğru gelişini görüyordu. “Hayır, gelme” demek istiyordu. Karanlığın arasından nöbetçi hâlâ üzerine geliyordu. O ızdırap tekrar başlıyordu. “Tekrar yaşamak istemiyorum” diye içinden geçirdi. Nöbetçinin işini bitirdiğini görüyordu. Elbisesinin omzundan düştüğünü fark ediyordu. Sırtında gezinen jiletin soğuk ve keskin çeliğini hissetti. Sırtına vuran soğuğu hissetti. Ardından nöbetçinin dayağı yüzünde patladı. Havada hakaretler yankılandı. Delirmek üzereydi. Kollarını tutan iki erkeği yoklamak istedi. Sıkıca tutmadıklarını kavradı. Karar vermek üzereydi. Bir an tedavi olmayı aklından geçirdi. İyileşebilirdi. Yaşamına geri dönebilirdi. Bakü’de yeni bir hayata başlayacağını düşündü. Gülümsedi. Bu düşünce kendisine güzel geldi. Düşen yüzü renklendi. Olağan olabileceğini fark etti. “Bu kirlenmiş ruhla mı?” Mırıldanma şeklinde ağzından çıkan bu cümleyi erkekler duymamıştı. Yüzü düştü. Düşüncenin verdiği hava ile karardı. Sanki simsiyah oldu. Gözü bunaldı. Rengi kaçtı. Tüyleri diken diken oldu. Gözlerinde tekrar tekrar yaşayacağı resimler canlandı. Vücudunda tur atan ateş dalgasını anımsadı alev alev yanıyordu. Görüntüler geçiyordu. Nefes almakta zorlanmaya başladı. Ayaklarından yayılıp, saç tellerine kadar çıkan bir titreme bulaştı. Titremeye başladı. Baştan aşağıya her tarafı zonkluyordu. Sarardı. Boğulmaya başlamıştı. Akciğerlerine nefes gitmediğini hissetti. Göğüslerine bir kütle oturmuştu. Yürüdükçe titremesi olağan hal almıştı. Ağaçlara baktı. Etrafındaki her şeyi gözden geçirdi. Bunalıtı halini alan bu durum kendisini yormuştu. Bayılacaktı. Yaşam izleri vücudunu terk ediyordu. Ayak tırnaklarından canı çekiliyordu. Organlarındaki bütün yaşamsal unsurlar kayboluyordu. Ellerindeki kanın çekiliyordu. Soğuğu duydu. Heyecanı kalbini zorluyordu. Göğsü bir inip bir kalkıyordu. Bayılmak istiyordu. Bu durumdan kurtulmayı diledi. Olmuyordu. Bir türlü rahatlamıyordu. Yüzünü nereye çevirse aynı görüntülerle karşılaşıyordu. Vücudu düştü. Kanı yavaş yavaş çekiliyordu. Korkmuyordu. İşkencenin biteceğini umuyordu. “Hayır! Böyle olamaz” dedi. Aniden vücudunda yayılan elektrik akımına benzer duyguyu kavradı. Baştan aşağı bütün damarları gerildi. Yaşamsal işlevler geri dönmüştü. Kararını verdi. Yanında, kolunu tutan iki erkeğe baktı. Özgürlüğe uçma vakti gelmişti. Başını kaldırdı. Gökyüzüne baktı. Vücudunda biriken enerji ellerine yansdı. Kollarını iki erkeğin elinden bir hamlede kurtardı. Özgürdü. Erkeklerin

şaşkınlığı bitmeden bütün gücüyle mayınlı araziye koşmaya başladı. Prangalarından kurtulmuştu. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza kadının peşinden bu sefer koşmadılar. Kadın bütün gücüyle arazide koşmaya başladı. Bütün hızıyla koşmaya başlamıştı ki büyük bir gürültüyle mayın patladı. Kadın patlamayla birlikte havaya uçu. Büyük bir hızla da yere düştü. İki erkek karşılarında olan olaya baktılar. İkisi de konuşmadılar. Sustular. Suskunlukları kahrediciydi. Arkalarını döndüler. Yürümeye başladılar. Gecenin karanlığında sessizce yol alıyorlardı.

Katır Mehmet ve Ahmet Mirza uzun bir yürüyüşten sonra Ağdam'a girdiler. Askerlerin kamp yaptıkları yere geldiklerinde iki asker yanlarına geldi.

“Çabuk gidelim. Toplantı başlamak üzere, mahzende sizi bekliyorlar.”

Elinde keskin nişancı silahı olan asker konuşmuştu. Yüzü düz, sesi pürüzsüzdü.

Zaman kaybetmeden gizli komuta merkezine doğru yürümeye başladılar. Askerlerin toplanma alanlarının arkasında bir ev vardı. Evin kapısını açtılar. Zeminin üzerindeki büyük tahtayı kaldılar. Dördü de basamaklardan aşağıya inmeye başladılar.

Uzunca bir koridor önlerinde açılıyordu. İçeriye ampuller aydınlatıyordu. Tavana tutturularak çekilen kablounun, her bir metresine bir ampul asılmıştı. İçerinin havası basıktı. Ortada büyük bir masa vardı. Masaların etrafına sandalyeler dizilmişti. Mahzenin çeşitli yerlerinde silahlar göze çarpıyordu. İki asker basamakların bittiği yerde durdular. Nöbet tutuyorlardı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza masanın etrafına oturdular. Masanın başında oturan, albay başıyla ikisini selamladı. Masanın etrafında bulunan herkese şöyle bir baktı. Tane tane konuşmaya başladı:

“Hocavend'de cephaneliğin havaya uçurulması bize zaman kazandırdı. Bu zaman aralığında savunma hattımızı güçlendirebiliriz. Savunmamız güçlendikten sonra düşman kuvvetlerini burada karşılarız. Sonuna kadar savaşmamız gerekiyor. Kesinlikle Ağdam'ı terk etmek yok. Bu sayede hem geri çekilişimizi sonlandırırız, hem de diğer şehirleri kontrol eden böyle önemli bir yeri kaybetmemiş oluruz.”

Albay konuşmasını yeni bitirmişti ki mahzenin tahta kapağı gıcırdadı. Aşağıya bir asker indi. İçeride bulunanlara selam verdi. Doğru albayın yanına gitti. Kulağına eğildi. Bir şeyler söyledi. Albayın yüzünün çizgileri sertleşti. Sinirlendi. Asker geldiği gibi dışarı çıktı. Albayın rengi kaçtı. Yüzü morardı. Masaya yumruk attı. Katır Mehmet, kötü bir şeylerin olduğunu anlayarak, doğrudan albaya bakarak konuştu:

“Askerin getirdiği haber, kötü bir haber mi? Durum nedir?”

Herkes merak içindeydi. Albay sandalyesine oturdu. Kederli bir yüz ifadesiyle:

“Haberler çok kötü. Ermeniler Ruslara rüşvet vermişler. Onlar da bu rüşvet karşılığında Ermeni ordusuna çok sayıda tank ve zırhlı araç satmışlar. Bu alış veriş Rus ordusundaki bir grup planlamış, yapmış. Cephaneliğin havaya uçurulmasıyla birlikte harekete geçmişler. Hocavend, Fuzuli gibi şehirlerde sürdürdüğümüz ufak çaptaki savunmamız tamamen ortadan kaldırıldı. Şu anda tankların hedefinde tamamıyla Ağdam var. Sonuna kadar burayı savunmamız gerekiyor.”

“Bütün mevzilerimiz yok edilmiş durumda, tanklar bulunduğumuz yerleri cehen-neme çeviriyor. Bizimse ellerimizde yalnızca tabancalarımız var. Birkaç tane makineli tüfekle nasıl savunma yapacağız?”

Konuşan masanın ortasındaki sivil giyinimli bir adamdı. Karşısından cevap bek-liyordu. Albay tekrar tane tane konuşmaya başladı:

“Elimizdeki cephanenin yetersiz olduğunu biliyorum. Ağdam’ı ne pahasına olursa olsun korumamız gerekiyor. Savunma hatları oluşturacağız. Mevziler kazacağız. Çuvallara doldurduğumuz topraklardan siperler oluşturacağız. Kampta bulunan askerlerden özel bir tim kuracağız. Bu timin görevi, gizlice tankın etrafını dolanıp, baskın yapmak olacak. Baskınlarda başarılı olursak, birkaç tank ele geçirip savunma gücümüzü artırabiliriz.”

Albay çaresiz bir şekilde masadakilere baktı. Oturanların ağzını bıçak açmıyordu. Durum kötüydü. Geriye gidiş ve çekilme durdurulamıyordu. Albay masanın üzerin-deki kâğıt tomarlarını topladı. Kahverengi çantasının fermarını açtı. İçine yerleştirdi. Akılına gelen düşüncenin telaşıyla irkildi.

“Düşman kuvvetleri üç güne kalmaz bütün hazırlıklarını tamamlayıp, Ağdam’a saldırmaya başlarlar. Burası Azerbaycan Halk Cephesi’nin önemli bir komuta mer-kezidir. Savunma işlemlerini tamamladıktan sonra burayı da birkaç yüz metre ileriye taşıyalım. Şüphelendiğimiz kişilerin muhbir olma ihtimallerini göz önüne alırsak, bu taşıma işlemini gizli ve geceleyin yapacağız. Burada bulunanlardan başkası bunu bilmeyecek. Bu odadakilerden hariç komuta merkezinin hâlâ burada olduğunu bile-cekler” dedi.

Hazırlıklar başladı. Çuvallara kumlar dolduruldu. Mevziler kazıldı. Siperler oluşt-uruldu. Özel tim birliği düzgün ve tertipli bir düzenle oluşturuldu. Çevirme ve kuşatma idmanları yapıldı. Askerler hazırlıklarını tamamlıyorlardı. İki günlük hazırlık yapıldı. Akşam çöktü. Hava karardı. Azerbaycan Halk Cephesi’nin Ağdam komuta merkezi yüz metre ilerideki ağaçlarla kaplı bir yere taşındı.

Masada üç kişi yemek yiyorlardı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza uzun zamandan sonra böyle rahat yemek yediklerini anımsadılar. Ahmet Mirza sandalyesinde geriye yaslandı. Albaya bakarak:

“Cephaneliği patlatıp buraya geldikten sonra rahatlamıştık. Ancak bu tank olayı işi bozdu.”

Albay bu tatsız konunun tekrar açılmasına bozuldu. Yüzü gerildi. Ağzının sildikten sonra suyundan bir yudum aldı. Herkesi etki altına alan tok sesiyle:

“Evet, bu tank olayı işimizi bozdu. Aslında bizim de çalışmamız oldu. Azerbaycan Halk Cephesi Ruslardan tank alabilmek için çok uğraştı. Ermenilerin verdiği iki kat para önerdik. Anlaşmamıza ramak kala Rus Genelkurmay’ın itirazı üzerine anlaşma bozuldu. Yasa dışı silah satamazlarmış.”

Üç kişi, çaresiz bir şekilde başlarını öne eğip yemek tabaklarına baktılar.

Tan yeri ağarmak üzereydi. Gündüz gecenin siyahından soyunuyordu. Gecenin karanlığından ince, lacivert bir renk kalmıştı. Doğaya çekilen sessizlik zarını, havada patlayan kurşun sesleri yırtıyordu. Siperlerin ardından ateş eden insanlar gözüküyordu. Karşıdan gelen düşman kuvvetleri artık iyice belirgin olmuştu. Kulakları sağır eden patlamalar oluyordu. Tanklardan ateşlenen toplar, siperleri tamamıyla cehenneme çeviriyordu. Çuvallara doldurulmuş topraklar etrafa saçılıyordu. Patlamalarda can veren şehitler vardı. Tanklar iyiden iyiye mevzilere yaklaşmış, savunma hatlarını bombardımana tutmuştu.

Tankların geçeceği yerlerde gizlenmiş Azerbaycan askerleri vardı. Toprak ve ağaç dallarını kullanarak gizlenmişlerdi. Yolun iki tarafına gizlenen bu askerler tank ateşini başladıktan bir müddet sonra devreye gireceklerdi. Siperlere yaklaştıkları anda yolun her iki tarafına saklanmış askerler; mezarlardan kalkacak ölümler gibi toprağın altından kalktılar. Üzerlerinden toprak ve ağaç dalları sıçradı. Karşılarında beliren düşman kuvvetlerine ateş etmeye başladılar. Tankların etrafında ilerleyen kuvvetler teker teker vurulup, yere düşüyorlardı. Şaşkınlık karşı tarafta yayılmıştı. Bu şaşkınlığını üzerlerinden atmaya vakit bulamadılar. Uzaklardan albayın sesi duyuldu:

“Özel tim harekete geçsin. Özel tim harekete geçsin.”

Ses yıldırım hızıyla yayılmıştı. Özel bir eğitimle hazırlanan birlik çatışmanın olduğu alana girdi. Birliğin başında uzun boylu bir asker vardı. Koyu yeşil asker kıyafetiyle giyinmişti. Kıyafeti düzgün ve temizdi. Bu yönüyle diğler askerlerden kolaylıkla ayrıla-

biliyordu. Elinde keskin nişancı tüfeği vardı. Sağ bacağının aşağı bölümünde bölmeye yerleştirilmiş rambo bıçağı sallanıyordu. Başında bordo renkli bir bere vardı. Yüzünün değişik yerlerinde siyah boyayla çizilmiş yerler göze çarpıyordu. Çatışma başlamadan üç gün önce İstanbul'dan gelmişti. Özel Kuvvetlerde görev yapıyordu. Yasal olmayan yollardan Azerbaycan'a geçmişti. Oluşturulan özel birliğin komutanlığını yapıyordu. Adı, Gökhan Temmuz'du.

Başında borda beresi olan asker el işaretleriyle birliğine emri verdi. Özel birlik harekete geçti. Tankın etrafında ilerleyen düşman kuvvetlerini birer birer vurmaya başladılar. Bu fırsattan yararlanan asker tankın üzerine çıktı. Cebinden silahını çıkardı. Tankın kapağını açtı. İçerideki asker kıyafetli rütbeliye tek el ateş etti. Onu iteleyip tankın içerisine girdi. Tankı aniden hızlandırdı. Biraz ilerleyince tankın yüzünü geriye çevirdi. Ters yöne ateş etmeye başladılar. Karşı saldırının başlamasıyla Ermeni kuvvetleri belli bir mesafede geri çekildiler. Çatışmalar kesilmemişti. Kurşun sesleri kulaklarda yankılanıyordu.

Katır Mehmet ve Ahmet Mirza bir yandan ateş ediyorlar, bir yandan bozulan siperleri yeniden onarıyorlardı. Çatışmalar sürüyordu. Karşıdakilerin bütün ateşi bordo bereli askerin ele geçirdiği tanka yönelikti. Asker bu tek tankı korunaklı bir yere çekip, oradan ateş etmeyi tasarladı. Tankı çevirdi. Kendi siperlerine doğru sürdü. O sırada karşıdan atılan iki tank bombasıyla vuruldu. Tank ateş aldı. Gökhan Temmuz can havliyle kendini dışarıya attı.

Karabağ Savaşı devam ediyordu. Ağdam cephesinde çatışmalar seyrekleşmişti. Azerbaycan Halk Cephesi'nin bütün direnmelerine rağmen savunma hattı kaybolmuştu. Siperler darmadağın olmuştu. Sesler kesiliyordu. Katır Mehmet, Ahmet Mirza ve Gökhan Temmuz akşamın karanlığından faydalanıp geri çekilmişlerdi. Geride küçük bir savunma hattı kurmuşlardı. Yanlarında yer alan silah arkadaşlarının her biri şahadet şerbetini içmişlerdi. Seyrek de olsa, ara sıra kulaklarda silah sesleri yankılanıyordu. Üç kişi de silahlarında kalan son kurşunları sıkmışlardı.

Gökhan sırtını döndü. Şarjörünü yokladı. Kurşunu bitmişti. Birbirlerine baktılar. Gökhan rambo bıçağını çıkardı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza de çuvalara kum doldurdukları kürekleri aldılar. Yüzler kirlenmişti. Ağaçların arasında, küçük savunma hattında işler düz gitmiyordu. Ara sıra tanklardan yapılan atışlar duyuluyordu. Karşıdaki düşman kuvvetleri tuzaklara karşı ağır ilerliyordu. Şarjörler boştu. Uzaklardan sesler geliyordu. Üç kişi küçük savunma hattında kamufle yapıp, gizlenmişlerdi. O

sırada arkalarından gelen gürültü duyuldu. Katır Mehmet, Ahmet Mirza ve Gökhan Temmuz yıldırım hızıyla arkalarına döndüler. Şaşırmış görünüyorlardı.

Küçük savunma hattının arkasından sesler gelmeye başladı. Sesler gittikçe artıyordu. Gökhan Temmuz temkinli konuşarak:

“Arkamıza sızmışlar” dedi.

Yüzü gerilmişti. Yüzünde ölümün belirtileri ortaya çıkıyordu. Gırtlğından çıkan sesi, tok ve kusursuzdu.

Katır Mehmet ve Ahmet Mirza bakiştılar. Bu bakışta ortaya çıkan yeni durumla baş etme çabası yatıyordu. İkisi de tutulmuşlardı. Gökhan ikisini derinden sarsan sesiyle konuştu:

“Çatışmaya hazırlanın.”

Çatışma sözcüğü ikisinin kulaklarında yankılandı. Şaşırdılar. Çünkü ellerinde küreklerden başka bir şey kalmamıştı. İstemsiz harekete geçtiler. Ne olacağını merak ediyorlardı. Karşıdaki görüntü az çok seçilir hale gelmişti. Ağaçların arasından bakıyorlardı. Ağır ağır ilerleyen canavara bakıyorlardı. İkisi Gökhan’la bakiştılar. Son olmalıydı. Kurtuluş yoktu. Katır Mehmet, karşındaki görüntüyü artık iyice görüyordu. Cipe benzeyen bir zırhlı araç ve canavar boyutunda bir tank geliyordu. Gökhan’ın yüzü soğuktu. Kapışmaya hazırdu. Yüzünde bir duygu belirtisi göze çarpmıyordu. Görevini sonuna kadar yerine getirecekti. Gözlerini uzağı dikti. Yüzüne ölüm soğukluğu çöktü. O bunun için yetiştirilmişti. Gözlerinde tereddüdün en ufak izleri görülmeksizin bakıyordu.

Zaman durmuştu. Zırhlı araç ve ona eşlik eden tank ilerliyordu. Karanlığı yarıp geçiyordu. Gökhan rambo bıçağını kavradı. Kaslarından yayılan enerjiyi hissetti. Yay gibi gerilmişti. Görevini bütün imkânsızlığı rağmen yapacaktı. Zırhlı araç ve tank artık bulundukları küçük savunma hattının yakınına gelmişti. Gökhan soğuktu. Buz gibiydi. Yüzünden hiçbir duygu ifadesi okunmuyordu. Bir heykel gibi bakıyordu. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza bakiştılar. Gözlerinde cümleler okunuyordu. Bu son helalleşmeydi. Nefeslerini tuttular. Katır Mehmet anımsadı. Gözlerinde koca bir hayatın resimleri yanıyordu. Yanmış evler, ölmüş insanlar ve yerle bir olmuş şehirler geçiyordu. Çocukluğu, evleri, anne ve babası görünüyordu. Yüzüne hüznün çökmüşü. Yarım kalmış bir hayatın son dakikalarını yaşıyordu. Resimler geçerken eski dostlara rastlıyordu. Semaver çayının tadını anımsadı. Uzun zamandan beri bir koşuşturmanın içine düşmüşü. Eski, mutlu

ve huzurlu günleri düşündü. Yüzüne ince bir gülümseme yayıldı. Yan bakıştan Ahmet Mirza'ya baktı. Birkaç gündür yaşadıkları hayal gibiydi.

Zırhlı araç ve tank beş metre ilerdeydi. Gökhan harekete geçmeye hazırdı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza bakıştılar. İkisi de sesli bir şekilde kelime – i şahadet getirdiler. Yüzlerinde vedaya hazırlanan yolcuların izleri vardı. Önlerinde açılan kapıların varlığı belirgin oluyordu. Bir eşikten diğer bir eşiğe atlayacaklardı. Derin nefes aldılar. Başlarını yukarıya kaldırdılar.

Katır Mehmet, Ahmet Mirza ve Gökhan Temmuz bakışlarını karşıya dikmişlerdi. Dünyadan vedaya hazırlananların yarım kalmış ve hüznünlü bir yüzleri göze çarpıyordu. Araçlar durdu. Kükreyen bir canavarın kükremesi durdu. Canavar sakinleşti. Cansız bir varlık gibi duruyordu. Böğüren bir ayının inine girip, tamamen sessizliğe gömülüp, kış uykusuna yatışını andırıyordu.

Zırhlı araç mavi renkliydi. Ne tam koyu mavi, ne de fazla açık maviydi. İçeride koltukta oturan iki asker görünüyordu. Biri şoför koltuğunda oturmuştu, öteki diğer koltukta oturmuştu. Rütbeliydi. Emirleri onun verdiği belli oluyordu. Herkes birbirini izliyordu. Tartıyordu. Mavi renkli araçtan yayılan havanın ağırlığı artıyordu. Üç kişinin bakışları mavi araçtan ayrılmıyordu. Zaman durmuştu. Dakikalar susmuştu. Saniyeler işlemiyordu. Fırtına öncesi sessizlik hâkimdi. En ufak bir hareket ve seste, şimdi oluşan olağanüstü sessizliğin yerini dehşetli gürültüler alacaktı. O yüzden kimse ilk hamleyi yapmayı düşünmüyordu. Katır Mehmet, Ahmet Mirza ve Gökhan Temmuz kasları olağanüstü gerilmiş bir halde mavi araca bakıyorlardı.

Mavi aracın kapısı açıldı. Üç kişinin kaslarındaki gerilim üst düzeye ulaştı. Gardlarını aldılar. Bütün dikkatleriyle, mavi aracın açılan kapısına bakıyorlardı. Mavi kapının ortasında kabartmaya benzer bir resim göze çarpıyordu. Mavi zemin üzerine işlenmiş siyah desenli bir resimdi. Hilal şekline benzer bir konumda çizilmişti. Hilalin içerisinde yukarıya doğru bir baş görünüyordu. Dikkat kesildiler. Dikkatli baktıklarında siyah renkli başın, kurt başı olduğunu gördüler. Mavi zemin üzerine, kabartmaya benzeyen ve siyah renkte resimlendirilmiş kurt başı uluma konumunda çizilmişti.

Mavi kapının içerisinden uzun boylu, kıyafeti düzgün bir teğmen indi. Kapıyı kapattı. Şoför koltuğunda oturan asker de aşağı inip, kapıyı kapattı. Sadece bakıyorlardı. Çıt çıkmıyordu. Ama en ufak bir yanışın büyük gürültülere sebep olacağı açıktı. Gökhan teğmene dikkatlice baktı. Rütbesini anladı. Teğmen uzun boyluydu. Arkaya taranmış saçlarının değişik yerlerinde beyazlar göze çarpıyordu. Kıyafeti düzgündü. Bacağının orta bölmesinde sallanan bıçak göze çarpıyordu. Dimdik ayakta dikilmişti. Üst kıyafetinin yaka düğmesi açıktı. İki yana kıvrılmış yakaları görünüyordu. Boynundan aşağı inen kolyeyi gördü. Kolye ikinci düğmenin üzerine iniyordu. Artı işaretine benziyordu. Dört

tarafı vardı ve t harfi şeklinde uzanıyordu. Gümüş kolyenin yapısından bunun bir haç olduğunu anladı. Şüpheleri daha da artıyordu. Kolyeden bu askerlerin düşman kuvvetlerinde görev yapan askerler olduğu belliydi. Gökhan düşündü. “Bunlar nasıl arkadan dolanıp geldiler ve neden ateş etmiyorlar” diye içinden geçirdi. Karışık düşünceler içerisinde bakışlarını teğmenin gözlerine dikti. Keskin bakıyordu. İkisinin de bakışlarında soğukluk vardı. Birbirlerinden korkmadıklarını belli ediyorlardı. Gökhan, iki kişi bakışırken, bakışlarını kaçırın kişinin geri adım attığını ve korktuğunu biliyordu. Bakışlarını teğmenin gözlerinin içine dikti. Dosdoğru gözbebeklerine bakıyordu. Bakışları deliciydi. İkisi de bakışlarını kaçırarak değildi. Buna niyetleri yoktu.

Tankın içerisinde bulunan asker, tankın kapağını açmıştı. Aşağıdakileri görür bir konumda durmuştu. Teğmen ve emir eri yürümeye başladılar. Gökhan temkinliydi. Saldırmaya hazırlandı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza heyecanlandıklarını hissettiler. Kalp vuruşları artıyordu. Nefes alış verişleri düzensizdi. Nabızları sakin değildi. Ellerine bulaşan soğukluğu anımsadılar. Katır Mehmet bu hissin, ölüm ve korku ile karışık bir his olduğunu fark etti. Defalarca bu duyguyu yaşamıştı. Karşılık veremediklerine şaşırdı. İki taraf da birbirlerini izliyordu. En ufak saldırı hareketi yapan yoktu. Bunu iyiye işaret saydı. İçinde gizli niyetler de olabileceği aklından geçti. Teğmenin her adım atışında kalp vuruşları artıyordu. Kalbinden yükselen vuruşlar göğüs kafesini zorluyordu. Yüzüne soğukluk çöktü. Bu duyguyu tanıyordu.

Teğmen birkaç adım yürüdükten sonra durdu. Aralarındaki mesafe beş adımdı. Gözler ve eller tetikteydi. Tereddütsüz hazırды. Birbirlerinin hamlesini tahmin etmeye çalışıyorlardı. Gökhan adamını belirlemişti. Teğmeni alt etmenin tasarısını çoktan zihninde yapmıştı. Katır Mehmet ve Ahmet Mirza emir erine bakıyorlardı. Tankın üzerinden kendilerin gözleyen askeri hesaba katmasalar bu iş tamamды. “Bunu düşünecek zaman değil” diye mırıldandı Ahmet Mirza. Rakipler birbirlerini tartıyorlardı. Teğmen sakin görünüyordu. Bütün her şey kontrol altında gibiydi. Kendinden emindi. Gökhan önünde duran teğmenin sakinliğine şaştı. “Her tarafımız kuşatıldı” diye düşündü. Çaktırmadan etrafı gözleriyle kolaçan etti. Olağanüstü durumlar göze çarpmıyordu. Karşılarında duran askerlerden başka kimse yoktu.

Teğmen derin bir nefes aldı. Gökhan bıçağını tüm gücüyle kavradı. Kararını vermişti. Teğmenin en ufak hareketinde boğazını kesecekti. Kafasında tasarı hazırды. Kurgu hazırды. Teğmen Gökhan’ın hareketini fark etti. Oralı olmuyordu. Umursamıyordu. Akşam çöktü, çökecekti. Teğmenin çevik sesi kulaklarda yankılandı.

“Şu Ruslara bakın! Bize rüşvet vererek kendi soydaşlarımızı öldüreceğimizi düşünüyorlar. Savaş devam ederken, Rusların silahlandığı ordudan ayrılıp buraya geldik” dedi.

Teğmen Türkçe konuşmuştu. Konuşması düzgündü. Gözleri keskin bakıyordu. Gökhan Temmuz, Katır Mehmet ve Ahmet Mirza bu konuşmanın ardından, elektrik telleri gibi gerilen kaslarında rahatlama hissettiler. İki askerle selamlaştılar.

“Bütün savunma hatlarımız kayboldu. Biz de Azerbaycan Halk Cephesi’nin yeni komuta merkezine gidelim. Üstelik bu araçlarla hızlı yol alırız.”

Teklif Ahmet Mirza’dan gelmişti. Katır Mehmet bu teklife sıcak bakmamakla birlikte, gitmekten başka çarenin olmadığını görüyordu. Gitmemek düşüncesi daha ağır basıyordu.

“Gitmekten başka seçeneğimiz yok. Akşamın karanlığında gidebiliriz. Böylece ardımızdan takip eden de olmaz.”

Ahmet Mirza tekrar konuşmuştu. Teğmen karşısındaki muhatabına bakarak:

“O zaman bir an önce araçlara binip, gidelim. Zaman aleyhimize işliyor. Durmaya-
lım, gidelim.”

“Ben hiçbir yere gitmiyorum. Burada durup tek başıma onlara karşı koyacağım. Ağdam’da öleceğim.”

Katır Mehmet inat ve hüznle karışık bir duyguyla konuşmuştu.

“Hepimiz bunun için mücadele vermiyor muyuz? Böyle ölmek yerine devamıza yeni katkılar yapabiliriz. Hem geri çekilip, güç toplarız. Ardından geriye dönüp bıraktığımız bütün yerleri geri alırız. Er ya da geç.”

Ahmet Mirza bu konuşmanın ardından ona baktı. İkna etmek istiyordu. Kararsız olan yoldaşını yola getirmek istiyordu. Teğmen ikisine baktı. Ortamdaki kararsızlığı anladı. Sürenin uzamasını istemiyordu.

“Hadi, gidelim” dedi.

Uzaklardan ses çıkarak gelen kurşun, havayı delerek Katır Mehmet’in sırtına saplandı.

“Keskin nişancı ateş ediyor, eğilin.”

Diğerleri hemen eğildiler. Katır Mehmet’i mavi araca taşıdılar. Arkaya uzattılar. Başında Ahmet Mirza vardı. Gökhan Temmuz tanktaki askerin yanına bindi. Uzaklaşmaya başladılar.

Ağdam, akşamın karanlığıyla birlikte koca bir sessizliğe gömüldü.

Hipnoz

M E N E K Ş E Ş A F A K

1. BÖLÜM 'TİMARHANE'

Güneş bugün her zamankinden daha erken doğmuştu. Yağmurlar yaklaşık 12 gündür yağmıyordu. Anlaşılan artık yaz geliyordu. Koca karı soğukları geçmişti kanımca. Mayıs ayının sonlarında olmalıydık. Bu tımarhanedeki bilmem kaçınca Mayıs ayıydı. Zihnimin içindeki zincirler bilmem kaçınıcı kez bağlamıştı elimi kolumu. Dudaklarım yine, yeni ve yeniden aynı kelime için aralanmış; bembeyaz odamın kapkara duvarları yine aynı kelime için yankılanmıştı.

“AFRA!”

Kızım...

Adımı, yaşımı belki de kim olduğumu unutmuştum o günden sonra; ama o gün, o gece olanları asla unutamamıştım. Saat tam 11.44'ü tarihler ise 13 Eylül 2001'i gösteriyordu. Akreple yelkovan yeni güne akmaya hazırlanırken evimin içini dolduran çığlık sesleri beni kendime getirmişti.

“İMDAT! YARDIM EDİN!”

Bütün geceyi dolduran yardım çığlıkları beni ana çekerken gördüğüm ilk şey... Eli bıçaklı bir katil olmuştu. Ardındansa kanlar içinde yerde yatan kızım, Afra.

Bomboş bakan göz bebeklerimin önündeki kanlı görüntü kendisini yenileyerek daha da net zihnime kazındığında, eli bıçaklı katilin yüzüne döndü bugün ki delirmiş bakışlarım. Bugüne göre daha da gür saçları, daha bir yapılı vücudunda gezdi boş bakışlarım. Afallamış bakışlarına değdi gözlerim. Elinden düşen bıçağın zeminde çıkardığı tok sesle bölündü bütün kabuslarım, yerini fırtınaya bıraktı bütün sakin hallerim.

Avuçlarım arasındaki tırnaklarım yeniden buldu suratımı. Kanatana kadar, parçalayana kadar batırdım bütün tırnaklarımı suratıma. Üzerimdeki beyaz elbiseye bulaşan kanın, kızımın kanına karıştığını hayal ederken hızla kalktım oturduğum pencere kenarından.

Delirmiştim. O geceden sonra ruhumu kaybetmiştim. Kızımı kaybetmiştim en önemlisi de.

Bembeyaz odanın, kapkara duvarları beni sinirlendirirken ağzımdan hıçkırıkla karışık bir hırlama sesini işitmişti bütün oda. Kafamı düzensiz hareketlerle duvara çarparken ellerimle de dizlerimi yumrukluyordum. Suratımı parçalayıp yok etmek ve hatta bu dünyadan yok olmak istiyordum. Yaşamak ağır geliyordu. Zihnimin içindeki o sesi susturamıyordum ki susmamalıydı da zaten. Her anıma karışmalıydı kızımın katilinin boğuk sesi. Ensemde hissetmeliydim küf kokan o kanlı sesi.

Kaybolmuş ruhumun ölü bedenini hapsetmelerine izin verdiğim tımarhanenin bana ayrılmış odasındaki sinir krizlerime bir yenisi daha eklenirken duvarlar yine çığlıklarına ev sahipliği ediyor, suratımda bir çizik daha oluşuyordu. Aniden açılan kapıyla içeri doluşan bir ton bakıcı sürüsüne ağız dolusu küfürler savururken eş zamanlı olarakta hıçkırarak ağlıyordum. Koskoca adamdım değil mi? Hıçkıra hıçkıra ağlayan koskoca bir adam.

KIZININ KATİLİ OLMUŞ KOCA BİR ADAM!

Çıldırmaşcasına sağa sola yumruk attığım ellerimi tutan iki görevliye direnmeye çalıştıkça daha fazla sinirleniyor, her saniye daha da fazla kuduruyordum. Kimsenin bana yardım etmesine ihtiyacım yoktu. Kızıma ihtiyacım varken bunu dile getirememek, dile getirecek yüzü kendimde bulamamak beni büyük bir buhrana sürüklüyordu. Sakinleşmek istemiyordum. Buna karşılık etrafımdaki anlamsız bir ton sakinleştirici kelimeyi duymayı kesinlikle reddediyordum. Ancak ense kökümde hissettiğim bir acıyla bütün vücudum kasılırken gözlerimin kaydığını hissettim. Dudaklarımdan sayısız defa kızımın adı dökülürken ise bilincimi çoktan kaybetmiştim.

2. BÖLÜM 'HALİSÜNASYON'

"Baba!"

Ensemdeki acıyla kıvranarak buğulu gözlerimi açmak için kendimi zorladığımda kulaklarımda yine o sesi işittim.

"Babacığım, buradayım. Aç gözlerini."

Kızım! Afra'm! Benim biricik meleğim. Başucumda oturmuş minicik elleriyle saçlarını okşuyordu. Ne de çok büyümüş, nasıl da güzelleşmişti böyle. Masmavi gözleri gökyüzü gibiydi. Babasına karşı sıcacık bakıyordu.

"Meleğim."

Duraksayarak gözlerimi kırıştırdığımda kızım, dahası varmış gibi sımsıcak bakmaya devam etti babasına. Dermanı kalmayan kollarımı zorlayarak sırtımı dikleştirdiğimde “Yavrum” dedim. Uzun zamandır bu kelimeyi kullanmadığımı fark ederek gözlerim şaşkınlıkla aralandığında, uzanarak kızımın ipek kadar yumuşak saçlarına dokundum.

“Afra’m. Meleğim. Buradasın.”

“Buradayım babacığım.” diyerek yanağımı öptüğünde sıcacık gülümsedi.

Hayır. Bu gerçek olamazdı. Kızım ölmüştü. Onu ben öldürmüştüm. O geceyi hatırlıyordum. Her saniyesini, her detayını, her ânını hatırlamayı bırak tekrar tekrar her gün yeniden yaşıyordum. Bu gerçek değildi. Olamazdı!

“Hadi baba. Kalk artık.”

Ama buradaydı işte! Karşımda oturmuş bana sesleniyordu. Kızım babasına gülümüyor, ona dokunuyordu. Gerçekti değil mi? Evet, evet gerçekti! Yavrum ölmemişti. Ben bir kabus görmüştüm ve işte şimdi uyanmış meleğime bakıyordum.

Tanrım... Kızımı öldürmemiştim. Şükürler olsun!

“İyi görünmüyorsun babacığım.”

İnce-uzun parmaklarıyla nazikçe alnıma dokunduğunda gülümseyerek elini tuttum. Yine telaşlanmıştı. Hasta olmamı, yanından ayrılacak olmamı asla istemez, bundan deli gibi de korkardı.

Küçük kızımı sakinleştirmek için avucumun arasına aldığım elini okşadığımda “Baban kötü bir kabus gördü meleğim. Merak etme, iyiyim.” dedim.

Rahat bir nefes vererek eğilerek yanaklarımı öptüğünde “Artık kalkman gerek babacığım, annem çoktan kahvaltımızı hazırladı” dedi.

Ne?

“Annen mi?”

Afra nazikçe kıkırdayarak oturduğu yerden kalktığı anda ellerimi uyuşmuş düşüncelerimi yok etmek istercesine alnıma götürerek ovaladığımda, nasıl bir saçmalığın içinde olduğumu anlamaya çalışıyordum. Karım ölmüş, Afra annesini hiç görmemişti ki. Zeynep -karım- kızımızın doğumundan sağ çıkamamıştı. Buna emindim. Onun, beni ufacık bir bebekle bırakıp gidişinin ardından bu hale gelmiş, sırf bu yüzden bir katil olmayı seçmiş, kendi ellerimle kendi canımdan, kanımdan olan kızımı katletmeyi seçmiştim ya zaten.

Bir dakika! Bu da neydi böyle!

Bir hışımla yataktan kalkarak karşımda adeta annesinin bir kopyası gibi duran kızıma baktığımda burnumdan soluyordum.

“Seni öldürdüm!”

Dudaklarımdan dökülen zehirli kelimeleri duymuyormuşçasına tebessüm ettiğinde başını sağ omzunun üzerine yatırarak elini bana uzattı.

“Seni kendi ellerimle katlettim ben! Gerçek değilsin! Seni öldürdüm!”

Saçlarımı çekerek odanın içerisinde volta atmaya başladığımda dudaklarım anlamsız kelimelerle aralanıyor, beynim olanları analiz etmeye çalışıyordu. Sol yanımda ince bir sızıya ev sahipliği yaparken iki göğsüm arasında kendisine yer edinen şüphe nefesimi kesiyordu. Kafamın içinde onlarca ihtimal, her ihtimalin ruhuma işlediği onlarca his vardı. En derini acıydı. Fiziksel bir acıdan ziyade ruhani bir bunalımın içindeydim. Onu öldürdüğüme emindim! Gözümü bile kırpmadan, yalvarışlarına kulak tıkayarak, bile isteye onu ellerimle öldürdüğüme emindim. Afra gerçek değildi. Bilinçaltım bana korkunç bir oyun oynuyordu! Kızım burada değildi!

“Buraya nasıl geldin? Gerçek değilsin değil mi? Sen öldün. Buna eminim, kanlar içinde yerde yatıyordun! Kızım değilsin değil mi? Benimle oynayan lanet bir şeytansın. Sana inanacağımı mı sandın!?”

Bir anda olduğum yerde dönerek Afra’nın görüntüsünü almış şeytanın kolunu tuttuğumda yüzünü buruşturdu ancak ses etmedi.

“Seni lanet olası! Defol git buradan! Kızımdan uzak dur!”

Kahkaha atarak kendisini ellerimin arasından kurtardığında göğsüm hızla inip kalkıyordu. Karşımdaki kızımın silüetinde bir canavar olmalıydı. Benimle oynuyordu! Kesinlikle benimle oynuyordu.

“Defol buradan! Cehenneme git! Ait olduğun çöplüğe geri dön seni lanet olası şeytan!”

Kan ter içinde olduğum yere çöktüğümde göz kapaklarım ağırlaştı, ardından bütün düşüncelerim bulandı. Hislerim beni terk ederken ne daha derine inecek kadar gücüm vardı, ne de olanları algılayacak dermanım.

Karım ebediyete gittiğinde akıl sağlığımı yitirmiştim. Kontrolümü yitirip de kızımı katlettiğimde ise tamamen kaybolmuştum. Ruhum zaten ölüydü. Bedenim lime lime olmuş her geçen gün bir öncekine göre daha fazla acı çekmeye, daha fazla hırpalanmaya başlamıştı. Hak ettiğim buydu. Ölecek kadar, ölümün vereceği armağanı kabul

edecek kadar iyi bir insan, iyi bir baba olamamıştım. Kesinlikle daha fazla acıyı hak ediyordum. Küçük kızımı maruz bıraktığım acının on kat mislini yaşamam gerekiyordu. Ona indirdiğim her bıçak darbesinde aldığım sadist hazzın yerine her an daha da fazla vicdan azabı çekmem gerekiyordu. Karımın emanetine sahip çıkamadığım için bu tımarhanede her gün yeniden ölmem gerekiyordu; bir sonraki güne yeniden uyanabilmek için...

Yumruk yaptığım elimin boğumları morarmaya yüz tutmuşken düzenli aralıklarla ellerimle kafama vuruyordum. Gözlerim yerdeki bir noktaya sabitlenmiş, bedenim sağa sola hızla gidip geliyordu. Kontrolümü yeniden kaybetmiştim. Kelimelerim yine dilimin tutsağı olmuştu. Gerçekle düş arasındaki belirsizlikte kaybolmuş bir vaziyette neyin doğru olduğuna karar veremiyordum. Bakıyordum lakin göremiyordum. Hissettiğim tek şey, hiçbir şey hissedemediğimdi. Kızımı öldürmüş müydüm sahiden? Yoksa bütün bu olanlar, çevremdeki insanlar, koskoca kainat bana karşı düzenlenmiş bir oyunun parçası mıydı? Kimdim ki? Gerçekten var mıydım?

“Arslan”

Hipnotize edilmiş bakışlarımı olduğu yerden çekerek bedenimin öne arkaya senkronize olmuş hareketlerine son vermeden başımı kaldırdım. Sertçe yutkunurken kapının önünden bana seslenen hemşirem Leyla Hanıma “O burada.” dedim. Şefkatli bakışlarını üzerimden çekmeden ağır adımlarla yanıma gelerek önümde diz çöktüğünde “Kim burada Arslan?” diyerek elini omzuma dostça koydu. Onun bana karşı şefkatli ve sevecen tavrı beni çileden çıkartmaya yetiyordu. Bu akıl hastanesinde herkes bana bir canavarmışım gibi bakarken Leyla’nın bana acımasından nefret ediyordum. Lakin uzun zaman önce ona kızmayı bırakmıştım. Çünkü vazgeçmiyordu. Ona her saldırışımda, her bağırıp küfredişimde daha da fazla iyi niyetle karşılaşıyordum. Benim aksime o vicdanlı bir insandı. Merhamet onun doğasında vardı. İnsana insan olduğu için değer veren nadir kişilerdendi.

“Kızım burada.”

İnce kaşları çatılarak bana bakmaya devam ettiğinde ellerimde ellerinin sıcak dokunuşlarını hissettim. Nazik bir hareketle yumruk yaptığım ellerimi aralayarak işkenceme son verdiğinde “İlaçlarını almıyorsun. Saat çoktan dördü geçti. Haydi kalk.” dedi.

“O buradaydı Leyla.”

“Afra sadece burada Arslan” diyerek sol göğsüm üzerine dokunduğunda başımı iki yana sallayarak “Hayır.” dedim.

“Gerçekten geldi. Buradaydı. Bana kızmadı Leyla. Onu öldüren babasına şefkatle baktı.”

“Kızın seni seviyor Arslan. Neler yaşadığını görebiliyor. Hasta olduğunu, ona bilerek bunu yapmadığını biliyor.”

“Hayır!”

Bağırarak kendimi ondan uzaklaştırdığımda kafamı avuçlarım arasına alarak baygın bakışlarımla gözlerine baktım. “Hayır! Kapa çeneni! Beni sevmemeli. Afra benden nefret etmeli! Onu öldürdüm. Bunu yaparken acıyla yalvarmasına kulak tıkadım. Bana yalvarması hoşuma bile gitti! Kızımı öldürürken zevk aldım! Ben caniyim Leyla! Allah’ın cezası bir mahlukatım!”

Leyla yine aynı aptallığı yaparak, bana acıyarak yanıma yaklaştı. Onu omuzlarından tutarak ittiğimde, geriye doğru sendeledi ancak son anda düşmekten kurtuldu. Kendine yaraşır bir halde her zamanki kontrollü sesiyle “Arslan” diyerek uyardığında “Defol!” diyerek karşılık verdim. Durulmaya hiç niyetim yoktu.

Leyla bu defa daha dikkatli olarak aramızdaki mesafeyi koruduğunda “Sakin olmak zorundasın.” dedi. Ses tonu sabırsızdı. Belki biraz da kızmış.

“Arslan sakın ol ve yatağına geç. Dinlenmen gerek. Bir haftadır ilaçlarını almıyorsun. Sürekli sorun yaratmaktan vazgeç. Her geçen gün daha da kötüye gidiyorsun; oysa ki ileri gitmen, iyileşmen gerek.”

“Beni anlamıyorsun. Lanet olsun! Ne biçim bir kadınsın sen Allah aşkına! Kızımı katlettim ben! Katilim! Bana acıma. Asla! Defol git!”

Bir kaç nefes alımı süre gözlerini dahi kırpmadan bana baktığında dudakları aralansa da tek kelime etmedi. Ardından ani bir hamleyle odamı terk ettiğinde hareketlerine zıt bir şekilde usulca kapımı kapattı. Leyla’nın gidişiyle derin bir nefes alıp geriye doğru adımladığımda sırtımı duvara vererek yere çöktüm. Ellerimle yüzümü sıvazlayarak gözlerimdeki bulanık görüntüden kurtulmaya çalıştım. Buraya geldiğim ilk anda giymeyi reddettiğim beyaz elbisenin eteklerini sağ avucum içerisinde ezdiğimde üzerindeki kan lekelerine alayla baktım. Benim kanımdı değil mi? Kızımın kanına karşılık kendi kanım. Yavrumu maruz bıraktığım acıya karşı kendimi mahkum ettiğim acı. Ölümü en başında reddederken şimdilerde ölüme susuyor olmam. Ne de garipti öyle. Acı çekmeyi öğrendiğim anda kim olduğumu da görmüştüm. Acıya alıştıkça, daha fazlasını istedikçe zevk almaya başlamıştım. İşte bu, bir katilin en büyük yenilgisiydi. Sonu isteyişinin en büyük nedeni...

3. BÖLÜM 'SON GECE'

Küçük odanın bembeyaz eşyalarına zıt kapkara duvarları geceye ev sahipliği yapıyor, bütün oda yalnızca küçücük bir saatten çıkan tik tak seslerini işitiyordu. Bir katil karnına çektiği dizlerine kollarını dolamış saatlerdir aynı şeyi tekrarlıyordu.

“O gün geldi”

Yelkovan akrebe yetiştiğinde, tarih çizgisi ertesi güne aktığında her şeyin başladığı güne dönülecekti. Katil, kurbanına kavuşacak... Kurban katile dönüşecekti. Bütün dengeler değişecek, çarkın belki de bir dişi kırılacak ya da bir insan yeniden doğacaktı. Takvim yaprağından koparılan bir sayfa her şeyi çöpe atacak, yeni gün yeni bir düzene dönüşecekti. Bu defa 13 Eylül günü katil için sonsuzluk, kurban için bir özgürlük olacaktı...

Kapkara gökyüzünü aydınlatan şimşek ardından gelen güçlü bir gürültüyle yeryüzünde yankılanıyor, gök kubbe kendisini yeni güne hazırlıyordu. Küçük kızın katili, ellerindeki hayali kan izlerini izliyor, katilin katlettiği küçük kız gökyüzünün en parlak yerinde özgür kılınmayı bekliyordu.

Arslan 10 yıl önce tamda bugün, bu saatlerde küçük kızının odasına ilerliyordu. Afra olacaklardan habersiz babasının gelişini, kendisine masal anlatmasını bekliyordu. Nihayet Afra babasına, katil kurbanına kavuşuyordu. Henüz daha altı yaşında olan küçük kızın büyük umutlarla süslediği, pembe rengin hakim olduğu küçük krallığının kapısı aralanıyor, dakikalardır beklediği biricik babası odaya giriyordu. Kızın dudaklarında küçük bir tebessüm yeşerirken Arslan'ın dudakları mekanik bir hareketle kıvrılıyordu. Bir katilin soğuk bakışları küçük kızın üzerinde dolaşıyor, Afranın babasına seslenmesiyle nefretin soluğu odayı kaplıyordu. Arslan kararını çoktan vermiş, Afra için son bu kez gerçekten gelmişti.

Küçük kızın kaderi, dünyaya gelirken babası tarafından çoktan yazılmıştı. Afra, babasının gözünde annesinin katiliydi. Arslan ise kızının gözünde bir kahraman, bir kurtarıcıydı. Şimdi ise onun ölüm meleği, küçük dünyasının büyük sonu olacaktı.

Adamın bir anda belinden çıkardığı bıçak havalandığında aynı hızla kızın iki göğsü arasında ki yerini çoktan bulmuştu. Afra'nın dudaklarındaki gülümsemenin solmasını dahi beklemeden inen ikinci darbe küçük kıza tarifi olmaz bir acıyı miras bırakırken, Arslan bundan büyük zevk duymuştu. Odayı dolduran çığlık seslerine karışan acıya bulanmış inleme seslerine karşılık inen her bıçak darbesi adamın suratına tatmin olmuş bir ifadenin resmini çiziyordu. Küçük kızın babasına uzanan elleri de bıçak darbesinden nasibini almış, dudakları son kez yardım dilenen bir

çılgılığı ağırlamıştı. Afranın gözleri sonsuzluğa kapanırken Arslan derin uykusundan uyanmış ve afallamıştı.

Az önce ne yapmıştı!? Buna inanamıyordu!? Kızını sahiden öldürmüş müydü!?

Genç adam elindeki bıçağı hızla yere atarak zeminde çıkardığı tok sesle irkildiğinde kanlı ellerini kulaklarına bastırdı. Küçük kızın acı çılgınlıkları adeta kulaklarında çınlıyor, ruhuna işliyordu. Kendisini kaybetmişti. Karısının doğum gününde, onun emanetinin sonu olmuştu. Odanın içerisinde, girdiği şoktan çıkmak istemesine kızına doğru atıldığında “Afra!” diyerek bağırdı. Küçük kızın cansız bedenini kucağını alarak onu göğsüne bastırdığında delirmiş bir vaziyette bağıırıyordu. Bu olmuş olamazdı. Kendisini kaybetmişti. Evet, kızını yıllar boyu suçlamıştı ancak onu öldürmeyi asla istememişti. Peki ya neden kızı şu an kanlar içinde kucağındaydı!

On yıllık bir mazi Arslan’ın zihnindeki son tekrarını oynadığında, küçük kızın görüntüsü bütün odayı doldurmuştu. Geçmişe göre daha bir kısa saçlarıyla, çökmüş bedeniyle katil hala eskisi gibi görünüyordu. En büyük fark gözlerindeydi. Kızına armağan bırakması gereken mavi gözleri eski ışıltısını kaybetmiş, boş bakıyordu etrafa. Kayıp izler taşıyordu göz bebeklerinde. On yıl öncenin resmini çiziyordu her an zihninin kararmış duvarlarına. Bir hayata son vermenin; bir canı, canı verenin izni olmadan almanın cezasını çekiyordu. Kaybettiği aklı, çektiği cezaya yeter miydi? Akıttığı kana karşılık kendi kanı alır mıydı kızının intikamını ?

Gözlerinin odak noktası küçük kızına sarılmış bir kadında yüreği büyük bir yancının ortasındaydı. Arslan’ın zihni bu kez de karısının görüntüsünü açığa çıkarmıştı en ücra köşesinden. Büyük bir gürültüyle düşmüştü Zeynep’in melek kadar güzel olan görüntüsü adamın zihnine. Kucağına fani hayatında alamadığı kızı Afra, bu kez babasının zihninde annesinin kolları arasındaydı. Ne de çok yakışmıştı oysa küçük kız annesinin kollarına...

Arslan her şeyi mahvetmişti, bunu her seferinde daha da net görüyordu. Sadece kızının hayatını çalmamıştı o gece. Karısının cennetten onları izleyerek mutlu olacağı günleri de almıştı ellerinden. Kötü bir baba, lanet bir insandı. Zeynep’e iyi bir eş olamamıştı. Bu dünyaya gelişi insanlık için bir lanet gibiydi. Etrafında ki herkese zarar veriyordu. Leyla’ya bile. Kendisine uzanan yardım elini küstahça itiyordu her seferinde. Arslan artık biliyordu, onun için yeniden başlamak mümkün değildi. Acıyı hissetmiyordu. Gözlerinden yaşlar akmıyordu. Tam on yıl önce kızı için verdiği ölüm emrini şimdi kendisi için veriyordu. Kurbanı ile aynı kaderi paylaşmak, kendisini cezalandırmak için tam on yıl beklemişti. Lakin hissizlik bütün cezasına son vermişti ve şu an hakkı olan ölümü yaşayabilirdi. Kızının canını aldığı günde, onunla aynı saatte, aynı acıyla... Kim bilir belki de daha da fazlasıyla...

Odanın içini dolduran tik tak sesleriyle Arslan başını kaldırdı. Akrep ve yelkovan tamda olması gereken yerdeydi; 11.44'ü gösteriyordu. Karşısında kurbanı, elinde onu katlettiği bıçağı vardı. Bu defa bıçağın yönü kendi göğsüne dönüktü. Kızının gözlerinin içine baka baka elindeki bıçağı tam iki göğsünün ortasına sapladı. Tarifi olmaz bir acı bütün hücrelerini titrettiğinde gözlerini kapatmamak için büyük bir savaş verdi. Göğsüne saplanan bıçağı çekmeyerek aşağı doğru bir yol izlediğinde canını yakan acı gözlerinden akıyordu. Minicik Afra'sı bu acıya nasıl dayanmıştı. Ölmek için onca yol varken neden kızının da, on yıldır kendisinin de sebebi olmuştu. Onlarca düşünce, uzun zamandır hissetmeyi bıraktığı onlarca duygu zihnine akın ederken tam sol göğsünün üzerine son darbeyi indirmek için bıçağı havaya kaldırdı.

“Benim gibi bir baban olduğu için özür dilerim meleşim. Seni hak etmedim.”

Arslan'ın dudaklarında kızına sonsuz özürler sıralanırken bunun bir işe yaramayacağını bilincindeydi. Lakin kendisini özür dilemeye, af dlenmeye borçlu hissediyordu. Bütün hücreleri göğsüne inen son darbeyle şaha kalkarak acıyla titrediğinde, Arslan'ın dudaklarından ilk kez ve de son kez bir çığlık koptu. Kızının ismi defalarca kanlı kelimelerine karışırken ruhsuz bedeni kızının hayaline sarıldı. O geceki avuçları arasındaki kanlı beden, bu gece kendi kanına karışıyordu. Hissettiği acının tarifi yoktu. Gözleri acıyı hafifletmek istercesine yaşlarla dolduğunda katil gözlerini son kez kırptı. Dudakları son kez aralanırken bedenine karışan ruhu buna müsaade etmediğinde, yıllar önce zaten hissetmeyi bıraktığı kalbi atmaya reddetti. Kararan gözleri üzerine inen perdeyle bilincini kaybettiğinde, katil kurbanına çoktan kavuşmuştu...

4. BÖLÜM 'HİPNOZ'

Kapanan gözleri ani bir ışık süzmesiyle aralandığında Arslan'ın kulakları kızının sesini duymak yerine bir el şaklatması duymuştu. Karşısında jilet gibi, simsiyah bir takım elbise giymiş top sakallı bir beyefendi duruyor, dikkatli bakışlarla genç adamı izliyordu.

Arslan kırmızı rengin hakim olduğu bir odanın içerisinde siyah bir koltuğun üzerine uzanmış, bomboş bakışlarla nerede olduğunu algılamaya çalışıyor, bulanık beyniyle az önce olanları hatırlamak için mücadele veriyordu. Kızı için, hissiz geçen günlerini yeniden acıya bulamak için kızını öldürdüğü anki acıyı yaşamayı istememiş miydi?

Arslan az önce ölecek olduğuna, göğsüne inen bıçak darbelerini hissettiğine emindi. Ölüm böyle bir şey miydi? Hiç sanmıyordu. Şu an nerede olduğuna dair bir fikri yokken, elini sol göğsü üzerine koydu. Parmaklarına bulaşması gereken kırmızı sıvıdan eser yoktu. Oysa az önce kendisini öldürmek için onlarca bıçak darbesiyle

göğsünü yarmıştı. Bir katil olarak ölmüş, cehenneme gitmeyi çoktan kabul etmişti. Fakat bu oda, bu adam, tonlarca kitapla kaplanmış karşısındaki kitaplığın cehenneme benzer bir hali yoktu. Ne işler dönüyordu Allah aşkına? Ne tür bir kabusun içindeydi!?

Siyah takımlı adam ellerini belinin arkasından çaprazlayarak sırtını dikleştirdiğinde “Hoş geldin Arslan.” dedi.

Arslan şaşırılmıştı. Karşısındaki adamı tanımadığına emindi. Yattığı yerden doğrularak ayaklarını yere sarkıttığında gözleri ayaklarında ki ayakkabıya kaydı. Biricik kızı, Afra’sı ile aldığı ayakkabıları ayaklarında idi. Oysa ki bu ayakkabıları kızını katledilişinin ardından giymeyi reddetmişti. Hala bir katil olduğuna, az önce öldüğüne inanan Arslan başını yerden kaldırarak nihayet konuştu.

“Sen de kimsin? Benim burada ne işim var?”

Gizemli adam kısa bir kahkaha attığında, ceviz ağacından yapılma masasına kalçasını yaslayarak “Bunu her yapışmada yeniden tanışıyoruz Arslan. Şimdi gerçek hayata dönme vakti geldi.” diyerek ikinci bir el çırpmasıyla her şeye son verdi.

Aniden irkilen Arslan büyük bir korkuyla, boğuluyormuşçasına oturduğu yerden kalktığında “Allah kahretsin.” dedi. Odanın içerisinde sağa sola volta atarak söylenmeye başladığında uzun zamandır derdini dinleyen Doktor Sarp’a döndü.

“Bu çok kötüydü Doktor. Geçen seferkinden daha da berbattı. Göğsümdeki acıyı hala hissedebiliyorum!”

“Otur Arslan. Zihnini boşalt. Kızını düşün, onu her şeyden çok sevdiğini düşün.”

Arslan... karısının ölümünden sonra her ay düzenli olarak Doktor Sarp Bey’in ofisine geliyordu. Psikolojik destek almak onun için kaçınılmaz olmuştu. Yaklaşık bir sene önce doktoru tarafından şizofren tanısı konan Arslan’ın zihni her defasında kızına zarar vermesi gerektiğinin sinyallerini veriyordu. Doktoru Sarp Bey’in bu konuda uyguladığı tedavi ise... Hipnozdu.

Genç adamın zihnini kontrol eden doktor, Arslan’ın zihnine kızını öldürüşünü işlemişti. Ardından gelen pişmanlığı resmetmişti hemen sonra. Arslan’ın yıllar boyu süren acısını kazırmıştı beynine, hissizleşmeyi öğretmişti, vicdanının sesini duyurmuştu en son darbesinde. Acı çeke çeke ölmesine izin vermişti son karesinde. Arslan’a bir ömürmüş gibi gelen bu olay, doktor için sadece bir saat sürmüştü.

Doktor aralarındaki sessizliğe son vererek Arslan’ın bütün dikkatini üzerinde topladığında “Her şey burada Arslan.” diyerek işaret parmağıyla alnına dokundu. “Acı burada. Zihninde.”

Hemen ardından gözlerini hastasının gözlerine sabitleyerek devam etti. “Seni tutsak eden de burada, tutsak olduğun acıdan kurtulmanın yolu da. Sevmek de burada, sevmemekte... Kim olduğunun bir önemi yok Arslan. Yeniden başlamak her zaman mümkündür. Sadece...” diyerek bu defa eliyle sol göğsüne dokunduğunda “Buranın sesini asla kulak ardı etme Arslan. Unutma, her şey zihinde başlar; kalpte son bulur. Vicdanını asla susturma. Kızını ne kadar çok sevdiğini, onun seni ne kadar çok sevdiğini sakın unutma. Farkında ol Arslan... sen sadece bir insansın. Fazlası yok; eksigi yok. Bu kadarsın...”

Arslan... önceleri psikolojik bir bunalıma girmiş, karısının ölümüyle ruhunu kaybeden aciz bir babaydı. Şimdilerde, kızını canından çok seven, acısına son veren; insana değer veren vicdanlı bir baba olmuştu. Doktorunun da dediği gibi o sadece bir insandı...

Yeniden başlamak, tekrardan iyi bir insan olmak her zaman mümkündü. Acı zihindeydi, acımak kalpte... İnsanın en değerli mücevheri içerisinde saklıydı. En büyük yol göstericisi şüphesiz ki o olmalıydı:

Vicdanı...

İki Soğuk Bin Yıl

SÜHEYL BELVİRANLI

– Hz. Ali’nin Hayber Kalesi fethinde koca kale kapısını yerinden alıp atmasının aslı şöyledir, dedi ismini bilmediği sakallı adam.

– Astronomi öyle bir ilimdir ki çirkini afet yapar, olmazı mümkün kılar, savaşı barış eder. Manasına dağların yüklendiği sözleri bir kuru yaprağa yazar da öyle bir zamanda atarsın ki havaya, o yaprak kırk gün hiç durmadan uçar da uçar. İşte belki kırk erin kuvvetine denk gelen bu iş de ilm-i nücum (yıldızların ilmi) ile oldu. Öyle bir kudret vardı ki yıldızların o vaktinde...

Sakallı adam öyle bir anlatışla anlatıyordu ki, Cüneyt’in adamda sabitlenen gözlerine, açık kalan ağzı da eklendi. Tiyatral bir anlatışla ve bir o kadar da yaşarcasına söylenen bu sözler bir efsundan farksız etki gösterdi. Oturdıkları duvar dibi çaycısının küçük ve boş muhabbete fazlasıyla doymuş duvarları, bu bilgiler karşısında cûşa gelip sanki çatırdayarak yerlerinden hareket edeceklerdi. Cüneyt’in de kanatları olsa, adama dönecek ve gelen ilim rüzgarını karşısına alıp havalanacaktı adeta.

Aynı duyguları Hattat Nurullah Abi’de de yaşamıştı Cüneyt. Tanıştıkları gün Fatih Cami’inden Kapalı Çarşı’ya kadar yürümüşler daha doğrusu yürüyememişlerdi. Zira Cüneyt, Nurullah Abi’nin anlattığı Solak Hattat Yesari hikayesine kendisini o kadar kaptırmıştı ki hızla gelen motoru görmeden yola adımını atmış, soluğu iki kırıkla hastanede almıştı.

Bu kaza aklına gelince “Aaah *avanak adige seni!*” dedi içinden Cüneyt duran zamanda. Böyle yanlışları, kaybedişleri aklına düşünce hep çerkesliği aklına gelirdi nedense. Ama bu sefer bu teslim oluşunun, bu bağlanışının ona güzel şeyler getireceğine, bilinmeyenlerin kapısını sonuna kadar açacağına, onun dünyasını ve ahiretini mamur edeceğine adı gibi inandığı bu sakallı adamın sözleri bir başkaydı.

Duran zaman devam etti ve sakallı adam tüm karizması ve bilgeliği ile gözlerini ayırmadığı zavallı Cüneyt’e karşı rüzgarı kasırgaya çevirdi:

–....öyle bir kudret vardı ki yıldızların o vaktinde, benzeri ancak 4000 yılda bir gelir. O vakit kuşlar uçamaz, balıklar yüzemez olur. Vaktin farkına varmayanlarda bir uyku hali belirir ki sakın o uyku halini insanlarla sınırlı zannetme! Her nevi canlı bu uyku halinde

bir emir bekler gibi öylece durur. Bir ağıt zamanı geçip vakit tamam olunca gökte bir kapı aralanır da kuvvet apaçık bir şekilde cam bir fanusa dolar da dolar. İşte hangi yiğit o fanusa kolunu daldıracak ilme ve cesaretle sahipse yer gök ona itaat eder. İstese ay kalkıp avucuna gelir, dilerse vahşi hayvanlar emrine verilir. Kendi zerrelerine bile hükmedip (Aynı Haydar-ı Kerrar Hz. Ali'nin dediği gibi) "Bu zamana kadarki kuvvetiniz malumumdur. Şimdi avucumdaki kuvvetle 40 kat kuvvetlenip emrimde ne dersem itaat edin" deyince daha söz bitmeden tüm zerreler o hale bürünüverirler. İşte Hayber Kalesi kapısının sırrı da aynı böyle vücuda gelmiştir.

Zamanın aslî kuvvetlerini kitaplar yazamaz zira kelimeler bu halin tasvirinde çamura batmış eşek gibidir. Çabaladıkça daha çok batarlar. Bu hali ancak ve ancak görenler anlar.

1954'ün zemheri soğuk bir Şubat gecesinde anlatılanlar Cüneyt'i öyle hipnotize ediyordu ki etrafındaki her şey onun dikkatini derinleştiren, algısını daha da keskinleştiren bir etki yaratmaya başladı. Kapının her açılış ve kapanışında küçük çay ocağına dolan soğuk hava gözlerini daha da açtı. Kaynayan suyun fokurtusu, ahenge bir ritim tutar gibi muhabbeti keyiflendirdi, etraftakilerin boş ve ilgisiz muhabbetleri, bu önemli konuşmada Cüneyt'i kendine daha da önemli hissettirdi. O ara ne okunan ezanı duydu ne de lakayit bir tavırla "tazeleyim mi hocam" diye sakallı adama seslenen çaycıyı.

Önceden de böyle bilgide ve bilge kişilerde yok olmuşluğu bir hayli fazlaydı Cüneyt'in. Bilinmeyene olan ilgisi, bilene olan saygısı ve koşulsuz bağlanması onu iyi bir talebe, tabiri caizse iyi bir mürid haline getirdi. Bu da bilgelerin hoşuna gidiyor dilediği her şeyi bazen biraz zorluk çıkarsalar da ona öğretiyorlardı. Gerçi bu "zorluklar" bazen bir çileye de dönüşebiliyordu. Aynı gözlerinin önünde o anda beliren soğuk yüzlü Majid Cafer'in yaptığı gibi.

Tüm yaz boyunca Tahtakale'den aldığı bayan çantalarını Fatih Camii avlusunda satarak para biriktiren Cüneyt'in bu paralarla Eylül ayında İran'a kendisinden sadece birkaç dakikalık bir malumat almaya gittiği kişiydi Molla Majid Cafer. Bir hafta ayırdığı İsfahan ziyareti tamı tamına altı ay sürdü. Molla Majid, malumatı vermek için Cüneyt'i kapısına bekçi yaptı. Kavurucu güneş altında bir sığınak olmadan geçen gündüzler ve gündüzün tam aksine dondurucu çöl soğuklarıyla geçen gecelerden sonra Molla Majid Cüneyt'i yanına çağırıp:

–23 çocuğum, binlerce öğrencim var. Senin gibisine ne sahip oldum ne de senin gibisini tanıdım. Allah ilmini tamam etsin, kendine bende etsin.

Benden, su üzerinde insanların düşüncelerini nasıl gördüğümü sordun. Önce suyu usul usul geniş bir tasa dök, sonrasında onu bal şerbetine çevir. Şu duayı okuduktan sonra (O zaman sanki beyinde bir damar patladı ve kafatasının içine sıcak sıcak aktı) o kişiye o

şerbetten birkaç yudum içir. Tasa bakınca o kişi hakkında her istediğini göreceksin. Unutma ki ilim çok okumakla veya çok menkıbe anlatmakla olmaz. İlim “Allah’ın kalbe yerleştirdiği bir nur” dur.

Kendi aklıyla o kadar uzun süre konuşmuştu ki, son birkaç dakikadır gözlerini hiç ayırmadan sakallı adama baktığını, yere düşüp kırılan çay bardağının sesiyle irkilince anladı Cüneyt. Sesin geldiği yöne bakmadan önce alelacele yutkundu gayri ihtiyari. Yerde kırılan çay bardağına baktı, kırılan bardağa bakan insanlara baktı, çaycıyı mekan eylemiş sapsarı ve semirmiş kedinin tedirgin haline baktı, sonra da ‘sessizliğe’ baktı usul usul.

Bir saniye sonra her şeyin eski haline dönmesini, duran zamanın tekrar çağıldayarak kabarmaya başlamasını, akan sohbetin tekrar kuvvetlenmesini, ‘sessiz’liğin hızlıca gitmesini bekliyordu Cüneyt. Beklediği gibi de ‘sessizlik’ güzel bir at arabasına bindi hızlıca seyirtip gitmek için. Tüm hareket, akış ve canlılık, çaycıdan içeri girmek, sakallı adam ile Cüneyt’in tam ortasına oturmak için arabanın hareket etmesini bekliyordu. Fakat anlar anları kovalıyor, araba sanki yerine çakılmış gibi hareket etmeden bekliyordu. Bekleyenler gittikçe öfkeleniyor, arabacı hareket etmeyen arabası sebebiyle telaşlanıyor, kımıldayamayan atlar huysuzlanıyordu.

Gitmesi için içinden yalvardığı araba sanki anlar geçtikçe hareketsizliğine daha da büyük hareketsizlik ekledi. Yeşil ve taze yapraklarla kaplı at arabasında öyle organize bir atalet vardı ki, beraberce aynı hareketi kusursuz şekilde yapan binlerce insan gibi at arabasına ait ne varsa hepsi, beraberce ve sadece hareketsiz durdular. 3 ağıt vakti devam eden bu durağanlığı Cüneyt, babasının idamını izleyen küçük bir kız çocuğunun çaresizliği ile izledi. Ömrünün geri kalanını ve ahiretini mamur edecek bu sakallı adam ve söylediklerinin devamını dinleyememe düşüncesi bile Cüneyt’i rahatsız ederken, bu halin devamı onu ne hale getirirdi kim bilir.

3 ağıt vaktine bir 3 daha eklendi... Yokluk devranını tamamladı ve ‘sessizlik’, kalbine “Allah’ın yerleştirdiği nur” ile arabasından vakur bir eda ile indi. O nur meğer ki İlmi nücüm idi...

Dünya bir sonraki devrine kadar yani 2000 yıl boyunca ‘sessiz’ ve soğuk kaldı...

Levni ve İstanbul

SALİM NİZAM

Birinci bölüm Topkapı Sarayı Nakkaşhanesi İstanbul erguvan ve yasemin kokuydu. Topkapı Sarayı Nakkaşhanesi'nin taş duvarlarını süsleyen Besmele-i Şerifler, Kelime-i Tevhidler ve Esmâ-ül Hüsnalardan oluşan, hat, tezhip ve minyatür levhaları altında Nakkaş Levni ve Şair Vehbi kendilerine sunulan kadehlerden meyan şerbeti içmekteydiler. Nakkaşhane kökboyaları ve üstübeç kokuyordu. Şair, Sultan III. Ahmet'in şehzadelerinin sünnet düğünü törenleri izlenimlerini anlatan şiirlerinden oluşan Surname-i Vehbi'sini Nakkaş Levni'ye uzattı. Bugün kabul salonunda sultana arz etmeden önce Levni'nin de görmesini istemişti. Bundan sonra Surname'yi resimleme işinde Levni'ye büyük bir görev düşüyordu. İstanbul'un lalelerle bezendiği devrin, lüks, eğlence, zevk ve sefa günlerine tezat Levni düşünceli görünüyordu. Kızıl sakalını durmadan sıvazlamasından, gözlerinin tek bir noktada odaklanmasından zor bir kararın eşiğinde olduğu anlaşıyordu. Onu çok büyük bir görevin beklediğinin bilincindeydi. Sultan III. Ahmet'in şehzadeleri sünnet olalı bir hafta olmuştu. Şehzadeler adına yapılan sünnet töreni şenliklerini en ince ayrıntısına kadar resmetmeliydi. Uzak diyarlardan gelen papirüsler ve Hindistan'dan getirilen kökboyaları da hazırды. Önce resim yapacağı kâğıtların üzerine arapzamkı katılmış üstübeç ve ardından renklere saydamlık kazandırmak için bu yüzeyin üzerine bir kat daha altın tozu sürdü. Hiç bir masraftan kaçınmamalı ve renkleri dilediğince kullanmalıydı. Çünkü padişah ona geniş yetkiler vermişti, sünnet düğünüyle ilgili hiçbir ayrıntıyı kaçırmamalıydı. Elindeki yavru kedi tüyünden yapılma tüykalem fırçayla kâğıtlara ve fildişi levhalara çizimlere başladı. Önce İstanbul'u çizdi. İstanbul durdu, zaman durdu, tarih durdu Levni'nin fırçasında. Büyük renkli otağ çadırları kuruldu, Sultan Ahmet, fildişinden yapılma, altın, yakut, zümrüt ve murassa taşlarla işlenmiş tahtında yerini aldı. Hünkârın yanında sadece Levni ve Damad İbrahim Paşa vardı. Şehzadeler; sihirbazları, hokkabazları, ip üstünde yürüyen cambazları, ağzından alev çıkaran göstericileri, ayıyla güreş yapan cengâverleri, deve üstünde gösteri yapan cesur adamları seyre daldı. Yer sofraları kuruldu etli yahniler, bulgur pilavları, fıstıklı helvalar yendi, şerbetler içildi. Sazendeler çaldı, hanendeler söyledi. Mehter takımı törende yerini aldı. Mehteranbaşının işaretiyle, davullar, zurnalar, borular, kurrenay ve mehter düdüğü gibi nefesli, üflemele çalgılar çaldı; kös, davul, nakkare, zil ve çevgânlara vuruldu.

İstanbul mesuttu, Arnavut gelini gibi süslü kurum kurumdu. Marşlar çalındı, cenk türküleri söylendi. Eğlence kırk gün kırk gece sürdü Okmeydanı'nda çengiler çaldı, rakkaslar dans etti, köçekler ziller taktı, Boğaziçi oynadı, İstanbul oynadı. Neyzenler üflledi, udiler tellere dokundu. Güneşin soldurduğu bakır kubbeler altında mevlit-hanlar Esmâ-ül Hüsnalar okudu, Topkapı Sarayı'nda hafızlar Kur'an tilavet etti, tek-kelerde dervişler döndü; güneş battı, yıldızlar sönene kadar eğlenceye doyuldu ve İstanbul yorgun düştü, uyudu. Nakkaş Levni hazırdu. İstanbul böyle düğün görmemişti, cihan böyle düğün görmeyecekti. Minyatürlerin her köşesinde zaman duracak, imparatorluk soluklanacak, tarih donup kalacaktı. Şair Nedim kapıdan çıkarken kökbo-yalarından elde ettiği özel karışımları kâğıda sürdü. İstanbul'un müstesna güzellikleri, ince fırçalarla murassa işlenmeliydi. O gün törendeki yabancı konukları, ataşeleri, güzel sefireleri hatırladı. Şehzadelere sunulan hediyeler arasında dünyanın her köşe-sindeki ataşeliklerden gelen hediyeler de vardı. Hollanda sefiresinin getirdiği hediye, kayın ağacından yapılma yel değirmeni görülmeye değerdi. Altın işlemeli saksıda sunulan "Tulipoland" denilen "Kızıl Lale" bugüne kadar yetiştirilen Osmanlı laleleri-nin hiçbirine benzemiyordu. O gün sultana sunulan bu nadide hediye Topkapı Sara-yı'nın bahçıvanbaşına itinayla teslim edildi. Orada bulunanlar kadar sultanın, şehza-delerin, vezirin, Şair Nedim, Şair Vehbi ve Nakkaş Levni'nin de dikkatini çekmişti. İstanbul'a, sultana, şehzadelere ve lalelere şiirler yazıldı. Şimdi bu şiirler Topkapı Sarayı'nın kabul salonunda sunulacaktı. Sunulacaklar arasında Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris Sefaretnamesi, Sultanahmet Çeşmesi planları ve İbrahim Müteferri-ka'nın matbaa projeleri de vardı. Nakkaşbaşı Levni, hat ustalarının Müteferrika'nın matbaasıyla ilgili kaygılarını hissetmiş, dedikodularını işitmiş ve kıskançlıklarını günlerce önceden sezinlemişti. Elyazması Kur'an'ların yerini matbaa harfleri almadan hattatlar önlemlerini almaya başlamışlardı. Hattatları endişelendiren bir şeyler vardı. Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa izlenimlerini sultana anlattığı arz günleri, sarayda büyük bir kıskançlığa sebep oluyordu. Yirmisekiz Mehmet Çelebi padişaha Versay Sarayı'nın düzenli ve bakımlı çiçek bahçelerini, süslü havuz ve fiskiyeleri anlattıkça ince bir ruha sahip padişahın yüzü gülüyor ve benzerlerini Haliç'te inşa etmek için devrin mimarlarıyla sarayda toplantılar yapıyordu. Haliç'te Avrupa'daki benzerlerini aratmayacak büyüklükte saraylar ve köşkler yapılmalıydı. Nakkaşhane-deki hattatlar Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin anlattıklarını fazla mübalağalı buluyo-lardı. Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa'da veba salgını yüzünden karantinaya alındığını ve sultanın da salgına tutulacağı haberleriyle bir an önce bu görüşmelerin son bulmasını istiyorlardı. Minyatür zor bir işti. Sultan'ın minyatürleri bir an evvel görmek için sabırsızlandığını da biliyordu ama biraz daha zamana ihtiyacı vardı. Hokkabazlar resimde şehzadelerin dikkatini çekmeliydi. Giysilerinde canlı renkler kullanmalıydı, gökyüzünde hep mavinin tonları olmalıydı, Lale Devri'nin Sadabad

bahçelerine gölge düşürecek ne garpta ne şarkta harplerden emare, kara bulutlar olmamalıydı. Levni şehzadeleri eğlendiren köçekleri boyarken taş pencerelerin pervazlarından giren rüzgâr boya şişelerini devirdi. İşte tam bu sırada sultanın nakkaşhaneyi ziyaret edeceğini öğrendi. Telaşla devrilen şişeleri doğrultmaya çalıştı. Nargilelerini içmekte olan hattatlar tezgâhlarındaki yerlerini aldılar. Nakkaş Levni minyatür resmine heyecanla baktı. Gözbebekleri loş karanlıkta büyüdü. Sadabatın düş bahçelerinde gezindiğinin farkında değildi. Ayrıntıda gizlediği bir şeyler vardı. O an içeriye sultan girdi. Üzerindeki vaşak kürkünden yapılmış gri bir kaftanı uzun boyunu daha da ortaya çıkarmıştı. Zeytin karası gözleri yeni sürmelenmişti. Buğday teni ve doğanı andıran burnu onu oldukça heybetli gösteriyordu. Uzun uzun hattatlarla konuştu, ceylan derisinden elyazması Kur'anları, duvarlardaki Esmâül Hüsnaları, Besmele-i Şerifleri inceledi. Sultanın hat sanatına, şiire ve musikiye olan ilgisi sarayda herkeslerce biliniyordu. Sultanın yüz hatları inceydi, Levni'nin fırçasından çıkma gibiydi. Kızıl sakalı ve üzerindeki kaftanı ona heybetli bir görünüm vermişti. Levni'nin yanına gelince durdu. Sünnet düğünü resimlerini, süslü otağını, yüksek tahtını, asil şehzadelerini, eşsiz vezirini ve göstericileri tek tek inceledi. Ataşeliklerin getirdikleri muhteşem hediyeler de dikkatinden kaçmamıştı. Damat İbrahim Paşa nakkaşhane'nin kapısından hızla girdi. Elinde rulo halinde bir arz listesi vardı. Sultana sunulmak üzere getirilen yeni icatlar ve hediyeler arasında en ilginç olanı Gutenberg'in matbaasıydı. —Yüce Hünkârım. İbrahim Müteferrika'nın garptan getirdiği matbaa maketi şu an arz salonundadır. Belki görmek istersiniz diye Hollanda Heyeti ve güzel Sefiresi kızıl renkli iki lale fidanı daha getirmişler ve şu an kabul salonunuzda bekletiliyorlar. İkinci bölüm Surname-i Vehbi Yüksek kubbeler altında, mavi karanfillerle bezenmiş duvarlar arasındaki arz salonundan Şair Nedim Lale Devri'ni anlatan şiirini okudu. Bu şehri İstanbul kî, bî misl ü behâdır, Bir sengine yekpare Acem mülki fedadır. Bazari hüner madeni ilm ü ulemadır. Nedim'in şiirlerinin ardından Sadrazam Damat İbrahim Paşa hünkâra İstanbul'da yapılanlar ve yapılacakları arz ediyordu; —İstanbul'un su ihtiyacını karşılamak amacıyla da Deryayı Sim adlı bir su bendi, Ayasofya'da Bab-ı Hümayun'un karşısında Zatı Alilerinizin Çeşmesi, inşa edilmiştir. Yeni Camii' de birer kütüphane, yine Topkapı Sarayı'nın üçüncü avlusunda Arz Odası arkasında duvarları çini ile kaplı olan III. Ahmet Kütüphanesi yaptırılmıştır. Cami, kütüphane kasr ve köşkler için gerekli olan çinilerin İznik'te kurduğumuz çini fabrikasından, ayrıca matbaada kullandığımız kâğıdın da Yalova'daki kâğıt fabrikasından getirilmeye başlandığını belirtmek isterim. Bunlardan başka Üsküdar Yeni Valide Camii, Çorlulu Ali Paşa Medresesi, Damadınız İbrahim Paşa için yaptırmakta olduğunuz Camii ve Külliyesi, Ortaköy Camii önündeki çeşme, Üsküdar Şemsi Paşa'da Hüsrev Ağa Camii önündeki çeşme ve Çubuklu Camii yanındaki Mesire Çeşmesi'nin tamamlanmasına da kısa bir süre kaldığı muştusunu vermek isterim. Padişah Ahmet'in yüzünden huzur

ve güven okunuyordu. Nar şerbetini yudumlarken dingin görünüyordu. —Şimdi de Çin diyarında icat edilen Gutenberg’in matbaasının Devleti Osmaniye’ye getiren İbrahim Müteferrika güzide icatla ilgili maketi sunacaklardır. Arz ederim. İbrahim Müteferrika önce matbaanın icadı hakkında kısa bir sunum yaptı ardından ülkeye getirilişi ve tab işinden dağıtımına kadar yaşadığı zorlukları, yeni bir icat olduğu için kullanacak işçilerin Frenk diyarlarından getirilmesine kadar yaşadığı prosedürleri anlattı. Ve son olarak da şu ana kadar basılan eserlerin Sultan Selim Camii bitişiğindeki depoda saklandığını belirtti. Sultan Ahmet nar şerbetinden bir yudum daha içti ve yutkundu. Genzine şerbet kaçtığı için iki defa öksürdü, sol elinin tersiyle ağzını silerek söze başladı. —Devleti Âlimizde matbaanın yeni bir icat olduğu için nakkaşhanedeki hattatların kaygıları malumumuz. Dini eserlerin ve Kur’an’ın basılması hattatları kaygılandıracağı için bir süre beklenmesi gerek. Konu Surname’ye gelmişti ki kabul salonunda bu sabah şiirlerini arz eden Nedim’in gözlerinin içine baktı. Nedim’in gözbebeklerindeki ışıltının sönmeye başlaması onu endişelendirdi. Lale Devri eğlencelerinde daha ona ihtiyacı vardı. Şair Nedim’in İstanbul ve Lale Devri şiirleri ayrıca Şair Vehbi’nin Surname’si basılsın. Sultan Ahmet damadına döndü. —Surname hazır mıdır? —Hünkârım nakkaşhaneye en son uğradığımda en geç yarına kadar baskıya hazır olacağını öğrendim efendim. —Öyleyse tez zamanda matbaaya ulaştırılsın. Şair Nedim, eliyle alnından süzülen terleri sildi. Oda çok mu sıcak olmuştu. Yüzünün kızardığını hissetti. Sabırsızdı, minderlerin üzerinde parmaklarını durmadan oynatıyordu. Kıskançlığını gizlemeye çalıştı. Ancak kısa bir süre başarabildi bunu. Sedef kakma büyük kapıdan hışımla dışarıya fırladı. İbrahim Müteferrika Sultan III. Ahmet’in yüzüne baktı. Sarayın son konuğu Hollanda heyeti idi. Sarayın geniş odasında zengin ikramlarla ağırlanmış olsalar da bekletilmekten sıkılmış gibiydiler. Az sonra ellerindeki lale saksılarıyla kabul salonun alındılar. Güzel Sefire Lavender elindeki gonca lale saksılarını sultana sundu. Sultan Ahmet, güzel bir jestle Hollanda heyetinin gönüllerini almaya çalıştı. Altınboynuz’u süsleyen her çeşit lale soğanından kırk adet verilmesi emrini verdi. Sadrazam Damat İbrahim Paşa başıyla onayladı. Hatta bu hediyelerin içinde beş yüz altına satılan ve alıcı bulan “Mahbup” adlı lale soğanı da vardı. *** Topkapı Sarayı’nda yakudi kubbeler arasında bir baykuş sesi duyuldu. Levni fırça takımlarını yerine koydu. İlk defa Yirmisekiz Mehmet Çelebi’nin anlattığı gibi Frenk diyarlarındaki ressamların portrelerinden denemişti. Bu portreden diğer hattatların haberi olmamalıydı. Telaşla yere düşürdüğü ince fırçasını doğru eğildi. Doğrulurken sol elinin üç parmağı kesik hattatın fırçayı uzattığını gördü. Dalgınlığından odaya nasıl girdiğini anlamamış, nasıl olduysa yanında birdenbire bitivermişti. Bir aydır nakkaşhanede çalışan bu hattatın parmaklarını ilk defa fark ediyordu. Levni çalışma odasındaki yağ kandillerini söndürürken üç parmağı kesik nakkaşı düşündü. Yırtıcı kuşları andıran burnu, ince uzun yüzü ve çatık kaşlarıyla

her an avına saldırmaya hazırlanan şahin gibiydi. Saray nakkaşhanesinde ilk defa korkuyu hissetti. Mavi kaftanını ve samur kürkünden yakalarını düzelterek nakkaşhaneden çıktı. Başka şeyler düşünmeye çalıştı. Kısa bir süre dökülen boyalardan lekelenmiş mavi kaftanını ve karanlığın örttüğü mavi laleleri düşündü. Sarayın bahçesine ayın aydınlığı düşüyordu. Kutsal Emanetleri sergilendiği yapıdan hafızların okuduğu Kuran-ı Kerim duyuluyordu. Koltuğunun altındaki kitabı hünkâra sunmanın mutluluğunu ve gururunu taşıyordu. Yağ kandillerinin altında yanından geçen heyeti tanıdı. Sünnet düğününe katılan Hollanda heyeti idi bunlar. Ardına dönüp baktığında ay ışığında, rüzgârda dalgalanan saçlarıyla güzel Sefire Lavender parlak kısl elbisesinin içinde ona gülümsüyordu. Arz Odası'na gidene kadar onu düşündü. İçine sınırsız bir şeyler akmıştı. Kolunun altındaki kitabı eline aldı ve içeri alındı. —Levni Abdülcélil Çelebi, Surname'yi arz edeceklerdir. Üçüncü Bölüm Yirmisekizinci Mehmet Çelebi& Haliç Altınboynuz, filbahri, hanımeli ve gül kokuluydu. Denizden esen hafif bir rüzgâr bahar kokularını Şehri İstanbul'a dağıtıyordu. Damat İbrahim Paşa kır atından indi. Tozlanan kaftanını silkeledi. İstanbul'da günlerdir esen lodos İstanbul'u sersemletmişti. Kâğıthane Deresi etrafında yükselen kasr ve köşklere baktı. Üzerindeki sersemliği attı. Gözleri ışıldadı. Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'ten getirdiği Versay Sarayı planları, bahçe düzenlemeleri işe yararmış Kâğıthane Deresi, Haliç ve Şehri İstanbul yeni silüetine kavuşmuştu. Kâğıthane Deresi etrafında sultan ve vezirlerine özgü altmış kadar kasr ve köşkün tamamlanması için son hazırlıklar yapıyordu. Karaağaç düzenleniyor, çiçek tarhları çiftlik gübresi ile harmanlanıyor ve lale soğanlarıyla donatılıyor. Anadolu'dan getirilen kaplumbağalar özel kafeslerde bekletiliyordu. İstanbul'un gözbebeği Haliç nisan ayında lalelerin açmasıyla birlikte şenlenecek ve eşsiz kutlamalara ev sahipliği yapacaktı. Damat İbrahim Paşa kıyı boyunca ilerledi. İçinde büyük bir heyecan vardı. Kasr ve köşkler İstanbul'un çehresini nasıl da değiştirmişti. İstanbullular kadar, yerli ve yabancı konukları hayret ve şaşkınlık içinde bırakacak peyzajıyla beş yüz tür lale çiçek açtığında İstanbul büyük bir renk cümbüşüne boğulacaktı. Çiçek tarhları kadar kavak, çınar, salkımsöğüt ve Avustralya'dan getirilen okalıptüs ağaçları da lale bahçelerindeki yerini almıştı. Damat İbrahim Paşa en görkemli kasrın bahçesinden içeriye girdi. Muhteşem mimarisiyle Sadabad Kasr'ı göz kamaştırıyordu. Mermer sütunlar üstüne oturtulan iki katlı köşkün üst katı toplu eğlenceler için geniş tutulmuş, davanhane ve sofalar yapılmıştı. Paris'teki Fontaineblau Sarayı'ndan esinlenerek yapılmış köşkün yapımında ondan fazla mimar yer almıştı. Damat İbrahim, bahçedeki geniş havuza ve fiskiyeleri yerleştiren işçilere baktı. Onlara bir de nilüfer havuzu yapılması için talimat verdi. Köşkün bahçesini Hollanda'dan getirilen kısl renkli lale Tulipoland ve Osmanlı'nın en pahalı lalesi Mahbup süslemeliydi. Tüm bunları düşünürken Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin kendisine doğru gelmekte olduğunu gördü. Elinde rulo halinde plan ve projeler vardı.

Köşkün bahçesine manolya fidanlarının dikilmesini nasıl da unutmuştu. Derhal sultana bildirilmeli ve İtalya'dan yaprağını döken ve dökmeyen cinslerinden getirilmeliydi. Manolyaların fazla rüzgârı sevmediğini de biliyordu. Paris'teyken bahçe mecmualarından okumuştı. Avrupa Saraylarındaki gibi kasrın bahçesini çevreleyerek rüzgârı kesecek yüksek çitler dikilmeli ve iyi eğitim almış bahçıvanlar tarafından biçimlendirilmeliydi. Köşkün yakınındaki caminin minaresi tamamlanmak üzereydi ve yanındaki hamam ince mimarisiyle gerdanı tamamlayan nadide inciler gibi göz kamaştırıyordu. Köşke deniz yoluyla gelecek konuklar için mermerden rıhtım yapılmıştı ve Kâğıthane Deresi'nin yatağı bile değiştirilmişti. Yirmisekiz Mehmet Çelebi gülümsedi. Herşey çok güzel olacaktı. Avrupa başkentlerinde gördüğü ve gıptayla seyrettiği güzellikler lale şehrindeydi. Bu devir Lale Devri'ydi ve İstanbul en güzide seyrengah olacaktı. *** Güneşli bir nisan günüydü. Eminönü Rıhtımı'nda büyük bir kalabalık ve heyecan vardı. Sultan Ahmet boğazın lacivert sularına baktı. Boğazdaki irili ufaklı yelkenliler, kadırgalar, kayıklar ve sandallar Haliç'e doğru yönelmişlerdi. Cenevizlilerden kalma tarihi Galata Kulesi şehre göz kırpyordu. Hünkâr kayığı sultanın eşi, kızları, şehzadeleri, Fatma Sultan ve damadı İbrahim Paşa'yla beraber rıhtımdan ayrıldı. Sultan Ahmet rıhtımdaki diğer sandalın ön kısmındaki Şair Nedim'i fark etti. Bir anda göz göze geldiler. Şair Nedim bakışlarını aniden çevirdi. Oldukça gergin görünüyordu. Elindeki küçük şişeden durmadan içiyor ve derin derin nefes alıyordu. Sandala yeni binenler birbiriyle şakalaşıyorlardı. Bunlar Nakkaş Levni ve Şair Vehbi'den başkası değildi. Sadabad rıhtımında sultan ve beraberindeki heyet yirmi bir pare top atışıyla karşılandı. Haliç'teki diğer sandal ve kadırgalarda, sanatçılar, ressam, sefirler, önemli devlet adamları ve ataşeler de vardı. Rıhtımdaki mehteran takımı Mozart'ın Türk Marşı'nı çalmaya başlamıştı. Haliç rıhtımları yelkenlilerle ve sandallarla dolup taşarken lalezarlarda devrin çiçeği lale değerli konukları karşılıyordu. Sadabad Kasr'ı yabancı konuklar için ayrılmıştı. Haliç kıyıları boyunca diğer köşkler de değerli konuklarla dolup taştı. Lale bahçelerindeki çiçek tarhları eşsiz motif ve desenleriyle Anadolu kilimleri gibi rengârenkti. Haliç boyunca kurulan çadırlar günlerce İstanbulluların ihtiyaçlarını karşılayacaktı. Damat İbrahim Paşa programı arz etti. Şair Vehbi Surname'den şiirler okudu. Sultan Ahmet Sadabat Kasr'ının sofasından açış konuşması yaptı. Şair Nedim'in ismi anons edilmişti ki, uzun bir süre pür dikkat beklenmesine rağmen kalabalıklar arasında yoktu. Yabancı konukların teşekkür konuşmalarının ardından ikramlara geçildi. Yemek çadırlarındaki büyük kazanlarda hazırlanan deniz levreği, dana yahnisi, kuzu kavurması, hindi dolması, bulgur pilavı, keşkek gibi yemeklerin dağıtılması için Frenk diyarından özel garsonlar getirilmişti. Değerli konuklara, meyan kökü, karadut, vişne, kızılçık ve nar şerbetleri; Bozcaada şarapları sakilerin dağıttığı altın ve gümüş kadehlerden ikram edilmişti. Köşkün bahçesinde rakkaseler ince ve zarif danslarıyla yabancı konukların

ilgi odağıydılar. Fıstıklı irmik ve güllaç tatlıları kristal kâselerde sunulmuştu. Yemeğin ardından Haliç boyunca lale tarhları arasında dolaşarak en güzel lale belirlenmeye çalışılmıştı. Belirlenecek en güzel lalelerden yetiştirenlere altın ödülü verilecekti. Hattat Levni, Hollanda'dan getirilen lalelerin yer aldığı lalezarı dolaşırken gözleri sarayda gördüğü sefireyi aradı. İlk bir bahar rüzgârı gonca laleleri itinayla raks ettirip dalgalandırırken Levni ruhunun arşa doğru yelken açıp kanatlandığını hissetti. Beyaz laleleri andıran teniyle, baharın ilk coşkusu zümrüt yeşili gözleriyle, akşam güneşinden dem alan kızıl saçlarıyla kalbine dolan ismi dudaklarında heceledi: "Lavender" Gösteri meydanının dolup taşıtığını gördü. İp üzerinde yürüyen cambazları, sihirbazları, hokkabazları, ağzından ateş çıkaran göstericileri, büyük yılanlarla dans eden cesur adamları, ayı ile güreşe tutulanları heyecanla izledi. Herbiri gözünde minyatür olarak canlandı. Yabancı konuklar sandallara ve kayıklara bindiklerinde şehrin minarelerinden akşam ezanları okunuyordu. Haliç'in suları önce kızıla, sonra laciverte ve sonra da kısa bir süre siyaha çaldı. Haliç kıyıları boyunca yanan hareketli ışıkların kaplumbağalar üzerindeki mumlardan geldiğini gören veya duyan konuklar şaşkınlıklarını gizleyemedi. Haliç'teki sandallarda yağ kandilleri yanıyor ve titrek ışıklar sularla dans ediyordu. Levni yanından geçen bir sandalda kıyıdaki mumlar yakılmış kaplumbağaları seyre dalan siyah elbiseli güzeli tanımıştı. Hollanda sefinesi birden ona doğru baktı. Kısa bir süre göz göze geldiler. Ve Lavender ona gülümsedi. Kızıl saçlı Lavender minyatür oldu gözünde. Haliç, Kâğıthane, İstanbul minyatürdü artık yüreğinde. Havai fişekler arşa doğru yükseldi ve gökyüzünü de çiçek bahçesine dönüştürdü. Gözler gök kubbeye doğru çevrilmişti. Patlayan her bir havai fişek Haliç'i büyük bir ışık seline dönüştürüyor ve insan çığlıkları duyuluyordu. Arzda ateşböcekleri ve arşta kayan yıldızlar ve göktaş yağmuru da bu muhteşem geceye eşlik ediyordu. Sandallardaki sakiler Tekirdağ şaraplarını altın ve gümüş kâselerde sunarken bir devir İstanbul'u sarhoş etmişti. Dördüncü bölüm İbrahim Müteferrika Gece katran karasıydı. Ay doğmamıştı. Ahşap evleri güçlkle tutunduğu Mismarcı Sokağı'nda matbaa atölyesinde yağ kandilleri yanıyor. Macar asıllı İbrahim Müteferrika selüloz ve rutubet kokulu bu loş odada matbaadan çıkan ilk baskı Kitab-ı Lügat-ı Vankulu Risalesi'ne ve Cihannüma'nın son sayfasına baktı. Ciltleme işleminden sonra resimlemek için nakkaşlardan yardım alabilirdi. Bunlardan birisi de Abdülcélil Çelebi Levni'ydi. Levni, hünkarın en yakın dostlarından biriydi. Topkapı Sarayı'ndan bu sabah ulağın getirdiği kitaba baktı. Levni'nin resimleriyle süslenmiş bu güzel eserin sayfalarını karıştırdı. Hünkarın aceleci kişiliği onu endişelendiriyordu. Çünkü yeni kurdukları atölyelerinde resimleri basmak için teknolojileri yoktu. Bu konuda Çin ve Frenk diyarlarından malumat sahibi olabilirdi. Sultanla görüşmelerinde hattatların endişelerini anlatabiliyordu. Kabul salonuna götürülürken hattatların kin ve nefret dolu bakışlarından kurtulamamıştı. Hünkâra şiirler okuyan Şair Nedim de ondan hoşlanmamış gibiydi.

Basılacak kitapları hünkâra sunarken, eserler arasında onun eserinin olmaması ve daha da kötüsü Şair Vehbi'nin şehzadelerin sünnet düğünü şiiirleriyle ön plana çıkması onu iyice endişelendirmişti. Yanaklarının kırmızılığınan heyecanı ve ne kadar sinirlendiği belliydi. Kabul salonunu terk etmesi de orada bulunanları endişelendirmişti. Sultan Ahmet ile Sadabat'ın şairi Nedim'in arası bozuluyor muydu? Fatih'te Sultan Selim Camii'nde yatsı ezanı okunuyordu. İbrahim Müteferrika cemaate yetişmek için atölyenin kapısından çıktı. Surname'nin matbaa dizimine yarın başlanabilirdi. İbrahim Müteferrika elindeki kitabı yüksek bir sergene bıraktı. Tam kapıdan çıkmak üzereydi ki tekrar geri döndü. Padişah'ın en müstesna ve murassa eserini matbaa atölyesinde bırakamazdı. Son sayfa baskılarla uğraşan Fransız ve Ermeni iki çalışanıyla vedalaşarak oradan ayrıldı. Atölyede gecenin zifiri karanlığını delen matbaanın sesi kısa bir süre sonra sustu. İbrahim Müteferrika derin bir oh çekti. Cihannüma'nın basım işlemleri tamamlanmış olmalıydı, yarın Surname ile ilgili baskıları hazırlamaya başlayabilirlerdi. Köşeyi döndüğünde Sultan Selim Camii'nde yatsı namazına durulmuştu. Depo olarak kullandıkları caminin bitişiğindeki taş yapıda tarihin en değerli eserleri yerini almaya başlamıştı. Bunlardan birisi de Cihannüma olacaktı. İbrahim Müteferrika karanlıkta gülümsedi. *** Ertesi sabah güneş is ve kül dumanları üzerine doğdu. Fatih semtinin Mismarcı Sokağı'ndaki matbaa atölyesinde başlayan ve ahşap evleri de küle döndüren yangın iki ecnebi işçinin de ölümüyle noktalanmıştı. Yeni kurulan itfaiye örgütü tulumbacılar sabaha kadar yangını söndürme işleriyle uğraşmışlardı. Şehri İstanbul'da İbrahim Müteferrika'nın yangında öldüğü yolundaki dedikodular ağızdan ağza dolaşmaktaydı; bu haber bazılarını sevindirirken, bazılarını büyük üzüntüye boğuyordu. Mismarcı Sokağı Yangını, Topkapı Sarayı Nakkaşhanesi'nde de duyuldu. Hattat Levni nakkaşhanedeki nabzı anlamaya çalıştı. Hattatlar hiçbir şey olmamış gibi davransa da bakışlarda gizli olan bir şeyler vardı. Nakkaşhane de hiçbir gün bu kadar sükût, hiçbir yüz bu kadar manasız değildi. Saray'da Şair Nedim'in İbrahim Müteferrika'yı öldürdüğü yolundaki dedikodular dolaşmaya başlamıştı. Sultan Ahmet, sadrazamını olay incelemesi için Fatih'e göndermişti. Şair Nedim'i dün gece Fatih'te gördüğünü iddia edenler eğer bu şahitlikleri doğrulanırsa keselerce altınla ödüllendirilecekti. Bunun aksini söyleyenler de vardı. Şair Nedim dün geceyi Kâğıthane'de Tekirdağ şaraplarının sunulduğu sandal sefasında geçirmişti. Sultan'ın emri vardı her nerede olursa olsun ispatlanacaktı. Yanlış bilgi veren olursa kellesi uçurulacaktı. *** Sultan III. Ahmet Bağdat Köşkü'nden Haliç'e baktı. Dün gece gördüğü rüyanın hala etkisindeydi. Rüyasının gerçekleşmemesi için kimseye anlatmamıştı, rüya yorumcusunu çağırılmamıştı. Altınboynuz'a, altın devire gölge mi düşüyordu? Şair Nedim'in saraydan öfkeyle ayrılışını düşündü. Bu yangında Lale Devri şairinin olabileceğine ihtimal vermeye çalıştı. Nakkaşhanedeki Hattatbaşı Levni'yi ve diğer hattatları düşündü. Nakkaşhanedeki herkes sorgulanacak ve geceyi

nerede geçirdikleri ispatlanacaktı. Sultan Ahmet mağripten maşruka kadar olan kayıpları düşündü. İçinde sıkıntılar vardı. Yasemin, sümbül ve leylak kokulu bu şehri bırakıp İran'a gidemeyişi içini kemiriyordu. Şehri İstanbul'da Lale çiçeği nazara mı geliyordu, Haliç suları bulanmaya mı başlamıştı. Yoksa daha da kötüsü Devleti Ali'nin kalbinde entrikalar mı dönmeye başlamıştı? Sultan Ahmet Mismarcı Sokağı Yangını aydınlanır aydınlanmaz Üsküdar'a geçecekti. Güneş artık ona daha erken doğacaktı. İstanbul Boğazı lacivert uykusuna dalmadan şehrin minarelerinden akşam ezanı okunmaya başladı. Padişah boğazın sularında huzuru aradı. Kısa bir süre sonra damadı yanındaydı. —Hünkârım, size güzel bir haberim var, İbrahim Müteferrika yaşıyor. Sultan Ahmet'in gözbebekleri karanlık çökerken şaşkınlığından büyüdü. —Yaşıyor mu dedin? —Evet, hünkârım, şu an Topkapı Sarayı'nda. Surname'nin baskıları matbaanın yanmasıyla biraz gecikecek olsa da size güzel bir muştum var. Surname hane-mizde. Sultan Ahmet şaşkınlığından kelimeleri toparlayamadı. İbrahim Müteferrika'ya bu suikastı kim düzenlemiş olabilirdi? Damadının uzattığı kitabın sayfalarını çevirdi. Sünnet düğünü resimleri tüm canlı renkleriyle elindeydi. Surname-i Vehbi'deki sünnet düğünü resimlerine bakarken bir yandan da dün gece olanları Müteferrika'dan dinlemekteydi. Birdenbire resimlerin arasındaki kızıl lale gözüne ilişti. Hollanda sefiresi tarafından sunulan Kızıl Lale (Tulipoland) minyatürlerdeki yerini almıştı, Padişahı elçisi ivedi olarak görmek istiyordu. Elçinin yanında Hattat Levni de vardı. Levni'nin yüzü kızarmıştı, üzerindeki kaftanın rengindeydi ve heyecanlı görünüyordu. Elçi; —Hünkârım, Mismarcı Sokağı Yangını nihayet aydınlandı. Az sonra saray muhafızlarının getireceği bu adam aynı zamanda nakkaşhanede başarılı bir hattat. Daha önce Edirne'de işlediği bir suçtan dolayı sol elinin üç parmağı kesilmiş. Saray nakkaşhanesine yeni alınmış. Bir süredir şüpheli davranışları yüzünden peşindeydim. Bugün nakkaşhanede Hattat Levni'nin yaptığı portre resmini imha etmeye çalışırken suçüstü yakalandı. —Portre mi? Kimin portresi? —Hollanda Sefiresi Lavender'in efendim. Padişahın meraklı gözlerini üzerinde hisseden Levni bakışlarını yere doğru çevirdi. —Hünkârım be ben... Levni'nin dili tutulmuş gibiydi. Devleti Ali'de resim sanatının yasak olduğunu biliyordu. Buna rağmen padişah öfkeli görünmüyordu. Hatta gülüm-süyordu. —Ben de uzun bir süredir portremi yaptırmak için ressam arıyordum. Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin anlattığı Avrupa sarayları duvarlarını süsleyen portrelerden ben de sarayımda görmek istiyorum. Levni'nin yüzü birdenbire aydınlandı. Alnından iki sıra ter süzüldü. Sultanın sanata olan ilgisinden dolayı mutluydu. Az sonra saray muhafızlarının padişahın huzuruna getirdiği kısa boylu hattat huzursuzdu. Zeytin karası suratı asılmış, kabarık karakaşları çatılmıştı. Yüzündeki kırışıklıklar gibi üç parmağının kesik oluşu da padişahın dikkatinden kaçmamıştı. Mismarcı Sokağı Yangını zanlısı Galata tomruğuna gitmek için ayrılırken padişah Hattat Levni ile özel görüşmesini yapmak için en yakın elçisini dışarı çıkardı. Beşinci bölüm Hor-

peşteli Patrona Halil İsyanı Eminönü’de Yenicami önündeki güvercinler yaklaşmakta olan kalabalıktan ürktüler ve korkuyla havalandılar. Geniş meydana büyük bir insan seli toplanmıştı. Öfkeli kalabalık yeşil bayraklar ellerinde sloganlar atıyorlardı. Rıhtımdaki sandallardan inen insanlar da kalabalığa karışıyordu. Caminin merdivenlerinde halk isyanının elebaşısı Horpeşteli Arnavut Halil duruyordu. Başında sarığı, üzerinde kırmızı desenli bir kaftanı ve ayağında eski çarıkları vardı. Ellindeki keskin kılıcı havaya kaldırarak meydana doğru haykırdı. —Ey ahali! Garptan ve şarktan yenilgi haberleri geliyor ve devlet erkânı Haliç’te eğlenmektedir. Devleti Ali’nin akçeleri köşk ve süslü bahçelere, zevk ve sefaya gidiyor. Bu gidişe dur demek lazım. Adalet isteyenler bu bayrak altında toplansın. Allahu ekber! Ayaklanmacılar yeşil bayrak açtılar ve şeriat için herkesin bu bayrak altında toplanması gerektiğini belirterek “Tekbir, Allahü Ekber” diye bağırarak üç koldan şehirde yürüyüşe geçtiler. Beyazıt Camii’nin Kaşıklılar kapısı tarafından yürüyüşe geçen isyancılar ayaklanmayı başlattılar ve Mısır Çarşısı’na girip tüccarlara zorbalıkla dükkânlarını kapattırdılar. Dükkânlarını kapatmayanlar tehdit ediliyor ve öldüresiye dövülüyordu. Kalabalık çığ gibi büyüyordu ve önüne gelen ipe sapa gelmez çapulcuları, isyancıları, tomruk ve zindan mahkûmlarını da önüne katıp Etmeydanı’na doğru bağırarak ilerliyordu. Hapishaneler baskın yemiş ve Galata tomruğundaki en azılı mahkûmlar da salınmıştı. Saraçhaneyi kapatan isyancılar Sipahi Çarşısı ve Bitpazarı dükkânlarındaki silahları da yağmaladılar. Sultan’ın İran Seferi için Üsküdar’da bulunduğunu öğrenen bir grup isyan çıkarmak için Anadolu Yakası’nı kendilerine hedef seçmişlerdi. Rıhtımdaki sandallara doğru yöneldiler. İsyanın giderek büyümesi İstanbul Kaymakamını da endişelendirdi ve sultana şehrin durumu hakkında malumat vermek için Üsküdar’a geçti. Bundan sonra yapılacakları kararlaştırmak için devlet erkânı ve yüksek ulema da Üsküdar’a çağrıldı. Topkapı Sarayı’nda bulunan Sancak-i Şerif de getirildi. İran Seferi’ne ara veren padişah ve Damat İbrahim Paşa gece yarısı gizlice Topkapı Sarayı’na geçtiler. İsyancılara, Yeniçeriler ve Acemoğlanları da kazan kaldırıp katıldılar. Geceyi sokaklarda geçiren halkın öfkesi dinmiyordu. Topkapı Sarayı’nın lalezarlarında öfke ve kin nidaları duyuluyordu. Saraydaki padişah kafeste kuş gibiydi. İsyancıların niyetlerini öğrenmek için bir elçi gönderdi. Durum vahimdi. Padişah’ın tahtan inmesini ve Damat İbrahim Paşa’nın da kellesini istiyorlardı. Kelle ne kadar gecikirse şehri talan edip yakacaklarını söylüyorlardı. Padişaha gözdağı vermek için birkaç ahşap köşkü yaktılar. Sultan Ahmet’in gözbebeği Haliç, lale bahçeleri, köşk ve kasrıları yağmalanıyor ve tarumar oluyordu Saray nakkaşhanesinde hattatlar susmuştu. İbrahim Müteferrika’nın matbaasından çıkan eserler kısa zamanda şehrin her semtindeki yerini alıyordu. Nakkaşhanede uzun bir süredir sessizlik vardı. Lale Devri minyatürlerine de nazar değmişti. Levni’nin ipek gibi yumuşak yüreği, isyanın, kaosu, yangının resmini çizemezdi. Şair Nedim’in isyanda öldüğü yolundaki dedikoduları, evinin

çatısından düştüğü yolundaki haberler izliyordu. Lale Devri'nin şairi Nedim, gonca laleler gibi ateş ve dumana yenik düşmüştü. Sarayın balkonundan Galata Kulesi'ni ve boğazi seyreden Padişah düşünceliydi. Saray mutfağında özenle hazırlanan güllaç tatlısından bir kaşık yememişti. Odasına çağırdığı cellâdın yüzüne bile bakamadı. Cellâdın son sorusunu da gözü yaşlı ve evet anlamında onadı. En son kapının kapandığını ve adımların uzaklaştığını duydu. Saray dışında silah ve insan sesleri giderek yaklaşmaktaydı. İsyancılar şimdi Topkapı Sarayı'nın yüksek kapılarını zorluyordu. Ekim hazan ve hüznün mevsimiydi. Ekim ayının ilk sabahı Topkapı Sarayı Kapısı büyük bir gürültüyle açıldı. Şaşkın kalabalık saray kapısına doğru merakla bakıyordu. Damat İbrahim'in cansız bedeni öküz arabasının içinde son kez bu kapıdan geçti. İbrahim Paşa'nın cansız bedenini arabada gören isyancılar isyan çılgınlıklarını daha da arttırdılar, bunu alkışlar ve tezahüratlar izledi. Neler yapabildiklerini gördüler ve neler yapabileceklerine inandılar. Damat İbrahim Paşa'nın cesedi öküz arabasının ardından kaldırımlarda sürünerek yokuş aşağı inerken saray elçisinden şimdi de padişahı istiyorlardı. Asilerin sözcüsü Galata Tomruğu'ndan salınan Kesik Parmak gerçek niyetlerini ortaya koyarak Sultan III. Ahmed Han'ın hal'ini istedi. Sultan Ahmet, tahttan çekilmedikçe Patrona Halil'in isteklerinin tükenmeyeceğini biliyordu. İsyanın önüne geçmek için, eş ve çocuklarına dokunulmayacağına dair akit alarak yeğeni şehzade Mahmut adına saltanattan feragat etti. Ekim ayının ilk gecesi veliaht Şehzade Birinci Mahmut, Yirmidördüncü Osmanlı Sultanı oldu. *** Yirmisekiz Mehmet Çelebi Haliç kıyıları boyunca yürüdü. Ters dönmüş kaplumbağaları doğrulttu. Lale bahçelerine doğru baktı. Gözyaşlarını tutamadı. Lalezarlar tarumardı. Binlerce lale çiçeği boynunu bükmüş, çiğnenmiş, parçalanmış ve talan edilmişti. Çınar, kavak, okalıptus fidanları büyük bir fırtınadan çıkmış gibi kırılmıştı. Eşsiz eğlencelere kutlamalara ev sahipliği yapan saraylar ve köşkerin yerinden is ve dumanlar tütüyordu. Sadabat Kasr'ına doğru baktı. Birkaç gün önce Lale Devri şenliklerinin başlatıldığı en görkemli köşkteki yangın tulumbacılar tarafından söndürülmeye çalışılıyordu. Haliç'in suları kül rengini almış, solgun lalelerle doluydu. Rıhtımlardaki sandallar parçalanmış, kadirgalar, yelkenliler suya gömülmüştü. Boğaziçi, Kâğıthane ve Haliç, en acı gününü ve en kara matemini yaşıyordu. Bir devre nazar değmişti. Altıncı bölüm Atik Valide Nakkaşhanesi Nakkaş Sadi, Çamlıca sırtlarından İstanbul'a baktı. Boğazın kıvrılma çalan saçlarının savrulduğu denizde gemiler minyatür gibiydi. İki kıtayı birleştiren yedi tepe üzerindeki koca şehrin gök kubbeye uzanan elif elif minarelerinde vakit akşamdı. Hafif rüzgârlar bahçelerden yasemin, erguvan ve lavanta kokularını savururken Üsküdar'ın Atik Valide'ye inen yokuşlu yolunda Nakkaş Sadi hızlı adımlarla yürüdü. Tarihi külliye'nin bitişiğindeki tekke yenilenen yüzüyle gülümsüyordu. Mimar Sinan'ın zarafetle bezenmiş müstesna ve murassa yapısı asırlar sonra Osmanlı nakkaşhanesi olarak açılmıştı. Külliye'nin yüksek kubbeleri altında yürüdü. Her taş odada çeşitli

kurslar açılmıştı. Hat sanatıyla uğraşan modern giyimli kızlara, ebru yapan yakışıklı genç erkeklere baktı. Nakkaşhanenin işlemeli büyük kapısından geçti. Taş yapının serin odasında iki koruma duruyordu. Çok geçmeden durumu anlamıştı. Kültür Bakanlığı tarafından restore edilmek için Topkapı Sarayı'ndan getirilen değerli eserlerdi bunlar. Hat levhalar, el yazması Kur'an'lar, değerli İznik çinileri ve Osmanlı sultanlarına ait çeşitli portreler vardı. Nakkaş Sadi kendisine teslim edilen eserlerin güvenliği hakkında endişe duysa da korumaların restorasyon işleri tamamlanana kadar burada kalacağını öğrendiği zaman ferahladı. Nakkaş Sadi o gece nakkaşhanede kaldı. Uyumamak için saat başı kahvesini yudumladı. Bitter çikolatasından yedi. Tezgâhın üzerinde duran nakışlı eseri eline aldı. Surname-i Vehbi'ye dokunabilmenin ayrıcalığını yaşadı. Sayfaları çevirmeye başladı. Sünnet düğünüyle ilgili gösterişli resimlere baktı. Şehzadelerin düğününde yapılan tören ve eğlencelere ait resimlerdi bunlar. Her sayfa da eğlence doruğa çıkıyor, cambazlar ip üstünde duruyor, güreşler yapılıyor, sazandeler çalıyor, hanendeler söylüyor ve köçekler oynuyordu. Köçeklerin arasındaki kızlardan birinin kıyafetleri, kızıl saçları ve elindeki lale dikkatinden kaçmamıştı. Kızıl lale padişaha sunulmak istercesine özenle tutulmuştu. Odadaki padişah portrelerini inceledi. Padişahlara ait portrelerin arasına karışmış olan tablo gözüne ilişti. Mavi dantel elbiseli dilbere baktı. İnce bir fırçadan çıktığı belliydi. Kızıl saçlar tel tel dökülüyordu. Asil duruşu önemli bir kişiliğe sahip olduğu izlenimini veriyordu. Elinde bir şey tutuyor gibiydi. Sanırım restore etmem gereken yer elindeki obje olacak diye düşündü. Elinde ne tuttuğunu anlamaya çalıştı. Gözleri iyice ağırlaşmıştı. Yarın Topkapı Sarayı Başkanı İlber Ortaylı'yı arayıp durumu öğrenebilirdi. Tezgâhın üzerinde duran Surname'yi tekrar eline aldı. Sayfalarını hızlı hızlı çevirdi. İnce bir yüz ve burun, yüzüne dökülen zülûf, kızıl saçlar, tıpkı elinde tuttuğu lale gibiydi. Tabloyu pencereden süzülen ışık huzmesine doğru tuttu. En altta zeminin rengine uymayan boyayı fark etti. Sonradan sürülmüş gibiydi. Gece boyunca özel karışımlarla sonradan sürülen boyayı çıkarmaya çalıştı. Sabaha karşı seher kuşları ötmeye başladığında yazıyı okumaya çalıştı. "L-A-V-E-N-D-E-R"

Merak

DURAN URUÇ

Ya Galata Mevlevihanesi'nin demir yeşil avlu kapısına hafifçe yaslanarak dinlemişti ya da Kayseri'de Cami-i Kebir'in karşısındaki çorbacıda paça çorbası içerken. Emin değildi. Birbirinden uzak bu mekanları neden karıştırdığını da bilemiyordu. Zihninin bir oyunu olduğuna kanaat getirip, anlattıkça kelimesi kelimesine hatırladığı hikayeyi bir türlü içinde tutamıyordu.

Rivayet odur ki, Kör İlyas Efendi, gözlerini bir şahinle takas etmiş olan herhangi bir adem oğlundan daha iyi resmederdi yeryüzünü. Karış karış tarif ettiği bu şehrin sokaklarını ne bozacı ne de soyu Kırk Haramilere kadar uzanan işinde gücünde bir hırsız onun kadar iyi bilebilirdi. Anasından doğar doğmaz gözlerini dünyaya açıtsa da, bize göre karanlığı görmüş olan İlyas Efendi, kendi anlatımıyla ışıklar içinde kaybolan bizlere nazaran karanlıkta kaybolmamıştı; aksine yol gösterir olmuştu. Kibir dağıının zirvesine yerleştirdiyseniz de, o oradan tüm tevazuuyla 'bunu bana kim yaptı' demeden, yanına da birkaç ehl-i kibri alarak inebilirdi. Sevilesi adamdı Kör İlyas Efendi. Dünyalar güzeli zevcesinin yüzünü ceylan derisine çizip bunu çeyiz sandığına kaldırmasını salık verdiği söylense de, ne semttekiler ne de İlyas Efendi'nin müdavimi olduğu kahvehanedekiler ona olan hürmetlerinden dolayı cesaret edip de bu işin hakikatini soramadı. Bu söylentiyi kimin çıkardığı da saman alevi gibi kayboluvermişti.

Rum Abbas'ın, dedesi Rum Markos'tan yadigar kahvehanesinin loş sarıya çalan duvarlarında karşılıklı iki kandil yüksekçe birer rafın üzerindeydi her daim. Kahvehanenin elli küsur yaşındaki, ismini sır gibi saklayan Deli namlı kalfası bir akşam yine kimseler tarafından ne olduğu bilinmeyen meşhur ıstırabı yüzünden develerin vahalarda su içtiği gibi İtalya'dan dönen gayrimüslim tüccarların getirdiği şaraplardan tüm haftalığını vererek gözü kapalı almış, içmiş, içmiş, içmiş... sonra gelmiş Farsça şiirler olduğunu iddia ettiği yeryüzündeki hiçbir lisanda yer bulamayan artık kelimelerle kahvehanede bir taburenin üzerine çıkıp meddahlık yapmaya başlamış. O saate kadar kara köy tavuklarından daha uyuşuk bir halde pinekleleyen ve hayatını hangi işi yaparak idame ettireceğine, kendi akranları torunlarını gezdirirken, henüz karar

verememiş ‘ilim erbabı’ bir tayfanın da goygoyuyla Farsça şiirler adeta Divan-ı Kebir-i Deli’ye dönmüş ve koynundan çıkardığı şarap şişesini son beyitte havaya kaldırıp, sadece bir çivi ile asılı duran kandili şarap şişesiyle yan yana ebediyete uğurlamış. Rum Markos, o akşamın sabahında, perdeler ardında Deli’ye hem fırçasını atıp hem öğüdünü verdikten sonra karşılıklı iki duvara kandiller için raf yapmış.

İşte Kör İlyas Efendi, bu olay kaderin kaza şubesinde zuhur ettikten seksen yıl sonra, aynı rafın altında bu hikayeyi anlattığında şüphelerini dilinin ucuna getirip, sarf ettikleri kelimelere bu şüphelerin rayihalarını bulaştıranlar Rum Abbas’ın, büyük dedesi Rum Abbas’tan miras külhanbeyi çehresiyle karşılaşsalar da şüphenin rayihası kahvehaneyi doldurmuştu bile. Rayihanın kokusunu bastırmak için midir, bilinmez, o sırada İlyas Efendi odun ateşinde pişmiş kahvesini yudumluyordu. Ardından aldığı bir yudum sudan sonra bardağını sedef kakmalı eski sehpayı bırakırken, kimisinin gözleri bardağı takip ediyor, kimisinin gözleri İlyas Efendi’nin yarı kapalı göz kapaklarında, kimisi de çenesini kaldırmış Deli’nin rafını, Farsça Divan-ı Kebir-i Deli’yi ve İtalyan şaraplarını hayal ediyordu. Kimisi de yanlış rafa bakıyordu.

Bir şey söylemedi Kör İlyas Efendi. Herkesi kendi haline bırakıverdi.

Dünyevi sıkıntılarının üstesinden, ‘nasıl olsa bir gün Azrail’le göz göze geleceğim’ inancıyla ve bilinciyle geliyorlardı bu kopkoyu loşluktaki kahvenin miskin sakinleri. Kör İlyas Efendi’nin hemen dizleri üstündeki üzüm asma dalından örülme kafesinin içinde biri masmavi bedenli kırmızı cam gibi gözleri olan bir ufak el ejderhası; diğeri de, Kör İlyas Efendi’nin, altın dişlerini Yahudi bir sarrafa yaptırdığı serçe parmağı boyunda doğuştan sapsarı bir timsah... Hep orada mıydılar? Yoksa...

“Ya Hak!” diye bağı patlarcasına bir nida yükseldi Rum Abbas’ın mangaldaki közlerinden çıkan dumanların ve kavrulmuş kahve kokusunun üstüne. Kahvehanenin tavanının çatırdadığına daha sonrasında yeminler getirseler de bu olaya şahit olanlar, kimseyi inandıramadılar. Mavi bedenli küçücük ejderhayı ve parmak büyüklüğündeki sarı timsahı bir anlığına görüverenler de zaten ekseriyetle eşraf-ı hamr’dan oldukları için, hikayenin sonuna kadar kulak kesilenler tarafından hikayenin sonunda ciddiyete alınmadıklarıyla kaldılar. Kimisi o gün tevbe ederken, kimisi de ömrünün sonuna kadar sadece Ramazan-ı Şeriflerde ayık seyredebildi alemini. Kör İlyas Efendi’nin, “keramet insanların imanlarına vesile olmakta, yoksa sinek de uçar havada” sözünü her daim kulaklarına küpe etmiş olan Rum Abbas, işte İlyas Efendi’nin inci gibi dizilen hikmetli sözlerinin tesiriyle Mevlevihane’nin kapısında kelime-i şهادet getirip Müslüman olmuştu yıllar evvel. Hakiki kerametle ilgili İlyas Efendi’nin sözleri kulaklarında çınlasa da, vuku bulan bu garip olay yine de imanını kuvvetlendirmişti Rum Abbas’ın. Tek tesellisi de buydu zaten, zira o günden sonra bir daha Kör İlyas

Efendi'yi gören olmadı; onun gayb olmasıyla da sanki o kahvenin ve dahi mahallenin ve belki de tüm şehrin gözleri kör olmuştu bu sefer. Hakikat eskisi kadar keskin zuhur etmiyordu dimağlarda. Meğer onun varlığı, şehirde, onun gitmesiyle yokluğu hissedilen beşinci mevsimdi. Menkıbelerde anılsa da, nesilden nesile dedeler ve neneler toruncağızlarına pekmezli un helvası eşliğinde anlatsalar da, çok zaman sonra artık, Kör İlyas Efendi sanki hiç var olmamış gibiydi. Hiç oluverip, bohçasında çeyiz sandığı, Kaf Dağı'nın ardına gidivermişti...

Galata Mevlevihanesi'nin önünde mi yoksa Kayseri'deki bir çorbacıda mı dinlediğinden emin olmadığı ve kelimesi kelimesine hatırladığı bu hikayeyi asıl kimin anlattığını hatırlama getiremiyordu. Halbuki anlatanın sesi hala kulaklarında capcanlıydı... Lakin yüzü bir türlü gözünün önüne gelmiyordu. "Yâ Hak!" kelamı gökleri titretti ansızın. Tüm şehir bu sesi gök gürültüsüne yorarken, gözlerinde Kaf Dağı'nın silueti kendini Cami-i Kebir'in avlusunda baygın buluverdi genç adam... Yanı başlarında peyda olan bu 'ser-i hoş'a' rağmen ikinci namazına hazırlanan ehl-i ab-ı destin boş bakışları arasında ellerini boşluğa uzatırken, ağzından şu sözler döküldü: 'Beni de götür İlyas Efendi... Beni de götür...'

Oğlumun Hikâyesi

DİNÇER BATIRBEK

Hikâye Yarışmasına Başvurular Başladı

Gazeteden kestiğim kupürü sabahın beridir elimde evirip çeviriyor, koyu renk başlığın altındaki ilan metnini, kim bilir kaçınıcı defadır okuyorum.

Zeytinlidere Belediyesi, beldemizdeki amatör yazarlar için bir hikâye yarışması düzenliyor. Ana teması “Kalabalıklar içinde yalnızlaşan insan” olarak belirlenen yarışmada, ilk üç dereceye girenlere para ödülü ve plaket verilecektir. Son başvuru tarihi, 21 Nisan.

Yakın gözlüklerimi gözümden çıkarıp, sandalyemde geriye yaslanıyorum. Sevinçliyim. “İşte beklediğimiz fırsat, ayağımıza kadar geldi,” diyorum. “Bizim oğlan kesinlikle katılmalı bu yarışmaya. Hele bir de kazanırsa...”

Arayıp, bir an önce müjdeyi vermek geliyor içimden. Boynumdaki ipten aşağı sarkan gözlüklerimi yeniden gözüme takıp, cep telefonumun rehberinden dikkatle tuşluyorum numarasını. Birkaç saniye sonra, aradığım numaraya ulaşamadığını belirten bant kaydı duyuluyor karşıdan. Israr etmiyorum. “Herhalde derste olmalı. Akşam evde konuşuruz nasıl olsa.”

Tam heyecanıma yenilip, oğlumun hikâye yarışmasına katılacağını gururla herkese haykırmak üzereyken, birden aklım başıma geliyor. Ya kahvedekiler de gördülerse gazetedeki ilanı? Ya kendi çocuklarını yarışmaya sokmaya kalkarlar da, oğluma rakip çıkartırlarsa? Bu olasılığı düşününce, içime bir kurt düşüyor. Birinin ilanı fark ettiğine dair bir işaret var mı, mutlaka öğrenmem gerek. Yoksa rahat edemeyeceğim.

Elimdeki kupürü katlayıp, gömleğimin cebine koyuyorum. Sonra önümdeki gazete-yi okumuş gibi yaparak, belli etmeden diğer masalarda oturanları tek tek incelemeye başlıyorum. İyi ki sabah erkenden gelip, kahvenin dibindeki bu masaya yerleşmişim. Son zamanlarda, kebabçıda, kahvede, girdiğim bütün kalabalık yerlerde, hep gidip, en uzak köşedeki masaya oturma hastalığı gelişti bende. Sırtımı duvara verip, dünyayı karşıma almazsam, bir türlü rahat edemiyorum. Her şey, herkes, gözümün önünde olsun istiyorum. Eğer köşe masalar dolu olduğu için ortalarda bir yere oturmamak zorunda kalırsam, huzursuzlanıyorum. Ensemde yaklaşan biri var mı, arkamda bir şeyler oluyor da ben kaçırıyorum mu diye, merak ve endişe ile sandalyemde kıpırda-

nıp duruyorum. Ne yediğim yemekten bir şey anlıyorum o zaman, ne de okuduğum gazeteden.

Neyse ki bugün oturduğum yerden, masaların çoğunu, köşedeki çay ocağını, benden en uzak noktadaki kapıyı, hatta kapının önündeki taşlığı rahatça görebiliyorum. Örneğin, hemen solumda Rıza Bey var. Benden en az on-on beş yaş büyük olmasına karşın, benim şu omuzları çökmüş halime inat, sopa yutmuş gibi dimdik oturuyor sandalyesinde. Özenle taranıp yandan ayrılmış kır saçları, ütülü gömleği ve kravatu, “Ben, emekli öğretmenim.” diye bas bas bağıyor. Donuk mavi gözleri, sessiz bir bilgelik içerisinde, çok uzaklara dalıp gitmiş. Elinden bırakmadığı ince belli bardaktaki adaçayından küçük yudumlar alıyor. Müdavimi değil buranın, ara sıra uğrar. Fazla konuşmaz. Onun da bir oğlu var, bu sene mühendis çıktı. Akıllı çocuk, fakat bizimki kadar değil. Bir de laf aramızda, delikanlının ruhsal sorunları varmış diyorlar. Yazık. Daha önemli sıkıntıları varken, Rıza Bey’in bu hikâye yarışmasıyla ilgileneceğini pek sanmam.

Onun yanındaki masada, lacivert okul formalı iki delikanlı oturuyor. Önlerinde üst üste yığılı, kenarları kıvrışmış, kapsız kitaplar. Buruşuk bir gazete kâğıdının üzerinde, ısırlıp bırakılmış iki simit. Bardaklarda çaylar, yarım kalmış, ihtimal soğumuş. Gençler, çenelerini göğüslerine gömmüşler. İyice belerttikleri çipil gözlerini, iki elleriyle sıkı sıkıya kavradıkları cep telefonlarının ışıklı ekranlarına dikmişler. Parmakları sürekli tuşların üzerinde, gidip gidip geliyor. Ne birbirleriyle, ne de etraflarıyla ilgileniyorlar. Arada bir kendi kendilerine gülümsüyorlar. O kadar. Bir çeşit bitkisel hayatta gibiler. Dünya umurlarında değil, hikâye yazmak umurlarında olur mu?

Bizim oğlan lisedeyken, böyle miydi ya? Üç, dört yıl önce gittiğim bir veli toplantısını, ömrüm boyunca unutamam. Öğretmenlerin önünde sıraya girip, çocuklarımızın derslerdeki durumları hakkında bilgi almaya çalışıyorduk. Oğlumun edebiyat dersine giren, şık giyimli, sert bakışlı, yaşı geçkince bir hanım, benden önceki velilere çocukları hakkında demediğini bırakmadı. Anneler, babalar, alı al moru mor, kös kös çekildiler kenara. Sıra bana gelince, çekinerek söyledim bizim oğlanın adını. “Ediz Yalçın.”

Bu adı duyar duymaz, az önceki çatık kaşlı, nemrut hanım gitti, yerine melek yüzlü biri geldi. İçtenlikle gülümseyerek, elimi sıktı. “Sizi en kalbi duygularımla tebrik ederim, beyefendiciğim.” Şaşkınlıkla, ağzımda bir şeyler geveledim. “Teşekkür ederim, hoca hanım.”

“Böyle özel bir evlat yetiştirdiğiniz için, asıl ben size teşekkür ederim, efendim. Ediz sahiden çok hassas ruhlu, çok kırılgan bir çocuk. Sanata, özellikle edebiyata oldukça yatkın, kalemi de kuvvetli. Açıkçası, benim notum biraz kıttır. Kompozisyon sınavlarında tam puan alan öğrenci, benim dersimde çok istisnadır. Ediz de onlardan

biri. Aman, sakın yazmayı bırakmasın. Onda yazar kumaşı var..." Biraz gıpta, daha çok da kıskançlıkla bana bakakalan diğer velilerin yanında nasıl gururlandım, nasıl koltuklarım kabardı, anlatamam.

Boynumu esnetirmiş gibi yapıp, bu kez sağımdaki masaya bir bakış fırlatıyorum. Bizim pazarcı kardeşler kafa kafaya vermiş, fısıldaşıyorlar. Ara sıra, tedirgin gözlerle çevrelerini kontrol ediyorlar. İlanı mı gördüler yoksa? Değil. Onların çekinceleri başka. Altılı ganyan dolduruyorlar. Tüyoları duyulsun istemezler, neme lazım, ortak çıkmasın hasılatı – laf aramızda, daha bir kez bile tutturduklarını görmedim ya. Onların da işi olmaz ne hikâyeyle, ne yarışmayla. Şu an tek tasaları var, hangi beygir favori, hangisi sürpriz... Okumazsan, böyle at yarışlarından medet umarsın işte.

Diğer masalardan birkaçı daha dolu. Biri, emekli maliyeci Hasip Bey. Gazetesini açıp, çarşaf gibi yaymış bordo kareli masa örtüsünün üzerine. Yakın gözlükleri burnunun ucuna inmiş, düştü düşecek. Haberleri, köşe yazılarını, her şeyi okumayı bitirmiş, şimdi de vefat ilanlarına göz gezdiriyor. Yüzünde, tanıdık bir isim görür müyüm tedirginliği var – yaş ilerledikçe, bu olasılık da artıyor elbet. Az sonra, el çantasından tükenmez kalemini bulup, gazetenin ortasından çıkan dev kare bulmacayı çözmeye girişecek. Yarışmayı o da görmemiş belli ki. İyi.

Bir başkasında, akranlarımdan ikisi tavla çeviriyor. Rakibi küçümsemeler, kışkırtmalar, alaycı kahkahalar, gırla gidiyor. Ortada yığılı kırık pulların sayısına bakılırsa, sakallı olan gözlüklüyü mars etmek üzere. Masadaki yancı da, oyunu kızıştırmak ve çayları tazeletmekle meşgul. Ne de olsa, ütülen ödeyecek bütün hesabı.

Kapıya yakın, bana uzak olan birkaç masada ise, iskambil oyunları dönmeye başlamış. Ellerinde yıpranmış, üzeri lekeli kartlardan yelpazeler, piştinin, yirmibirin, reminin belini kırıyorlar.

Çift kanatlı, camlı kapı sık sık açılıp, kapanıyor. Koyu tiryakiler, yanında paket taşımayan otlakçılar, gündeüçtaneciler, sabahın ilk sigarasını denize karşı, keyifle tellendirmek üzere, çaylarını da alıp dışarı akıyorlar. Birkaç dakika sonra, ellerinde boşalmış bardaklar ve üzerlerinde acı katran kokusuyla masalarına dönüp, sohbete, oyuna, okumaya kaldıkları yerden devam ediyorlar – bizim oğlan, çok şükür, hiç alışmadı bu merete.

Sarışın garson çocuk, elindeki üçgen saplı tepsiyi sallaya sallaya, masaların arasında uçar gibi gezinirken, çay ocağının yanında duran radyonun cızırtılı hoparlöründen, yanık bir bozlağın nâmeleri doluyor içeriye.

Kahvedeki hiç kimsenin hikâye yarışmasından haberi olmadığından emin olunca, daha fazla duramıyorum burada. Bardağın dibinde kalan çayı bir dikişte bitirip,

tabağına bozuk para bıraktıktan sonra, kalkıyorum. Masaların arasından geçerken, tanıyanlar meraklı gözlerle süzüyorlar beni. Her birine başımla hafifçe selam verip, kapıya yöneliyorum.

Dışarı adımımı atar atmaz, yosun kokulu, taptaze bir hava çarpıyor yüzüme. Bu sabah gökyüzü açık, kurşuni bulutlar çekilip gitmişler başımızın üzerinden. Rüzgâr da hafiflemiş. Ne var ki, dün yağan kırkikindinin serinliği asılı kalmış havada. Tenime değdikçe, hem ürperiyorum, hem de hoşuma gidiyor.

“Bugün, Nisan’ın yirmisi. Öyleyse, Ediz’in bu hikâyeyi yazabilmesi için bir günü var,” diye hesap yapıyorum aklımdan. “Acaba, elinde bir rehber kitap olsa, işi kolaylaşmaz mı?”

Arnavut kaldırımlı dar sokaklardan hızlı adımlarla eve doğru yürürken, solumda Ege Denizi’nin ufka doğru uzanan mercan yeşili yüzeyi, karayelin dokunuşlarıyla, tatlı tatlı titreşiyor. Kıyıdaki kayalıklardan, bir çift kirli beyaz martı havalanıyor çığlık çığlığa. Sahildeki mekânlar, tahta sandalyelerini dükkânlarının önüne çıkararak, yoğun geçecek bir gün için hazırlık yapıyorlar. Etrafım, yaşam galesi içinde, oradan oraya hızla akıp giden insanlarla dolu.

Bu sabah, yüreğim adeta kanatlanmış gibi. Tarifsiz bir coşkuyla doluyum...

Kapının arkasından telaşla yaklaşan terliklerin tıkırtısını işitinceye dek, birkaç defa basıyorum zile. Bizim hanımın, kapının kolunu sıvanmış dirseğiyle bastırıp açmasıyla, beni eşikte görüp paylamaya başlaması, bir oluyor.

“Anahtarın yok mu senin, Muzaffer Bey? Ne diye çalıyorsun zili? Ellerim kıymalı, görmüyor musun?”

“Kusura bakma, hanım. Acelem var da. Hayırdır? Akşama misafir mi var?”

“Elifler gelecekler ya yemeğe. Unuttun mu yine?”

Yüzünde düşüncesizliğimden şikâyetçi olduğunu belli eden, tatsız bir ifade ile mutfağa yollanıyor. Cebimdeki gazete ilanını ona da göstermeyi düşünüyorum önce. Sonra, vazgeçiyorum. “Bey, rahat bırak artık şu oğlanı, derslerine çalışsın,” diyecek, emekli olunca iyice bunalıma girdiğimi, kendime uğraş yaratmaya çalıştığımı sayıp dökecek yine. En iyisi, şimdilik hiç bahsetmemek...

Koridora çıkıp, Ediz’in odasının kapısından başımı uzatıyorum. İçeride değil. Henüz okuldan dönmemiş anlaşılan. Yatağı, dolabı, çalışma masası, kitapları, her şeyi yerli

yerinde, tertemiz ve düzenli. Duvarların üzeri ve kitaplığın rafları, biricik oğlumun okul formalı, kepli fotoğraflarıyla, başarı belgeleriyle dolup taşıyor. Tekrar gururla doluyor içim. “Hele şu okulunu bir bitirsin de...”

Aceleyle üzerimi değiştiriyorum. Emekli maaşımdan ayırıp, çoraplarımın durduğu çekmeceye gizlediğim parayı yanıma alıyorum. “Nevriye, ben çıkıyorum.”

Beklediğim soru geliyor hemen. “Nereye?”

“Çarşıya iniyorum. İşim var. Elifler kaçta gelecekler?”

“Saat altıda burada olurlar. Sakın geç kalma. Gelirken süzme yoğurt al da, ayran çırpalım.”

Yirmi dakika sonra, çarşıdaki eski pasajın zemin katında, beldenin tek kitapçısının yaylı kapısından içeri giriyorum. Hemen yanibaşımızda dev gibi bir şehir bulunduğundan, kitabevleri pek iş yapmaz burada. Kitap alacak olan minibüse atlayıp, Konak’a gider, Bornova’ya gider. Merkezdeki bu küçük dükkân, yalnızca acil durumlar içindir.

Önce “Türk Edebiyatı – Hikâye” etiketi altındaki raflara bakıyorum. Ömer Seyfettin’ler, Sait Faik’ler, Sabahattin Ali’ler, Refik Halit’ler, Orhan Kemal’ler... Gördüklerim, yıllar öncesine götürüyor beni. Elif ile Ediz henüz küçük birer çocukken, gürül gürül yanan sobanın başına topladığımız, uzun kış geceleri geliyor gözlerimin önüne. Çocuklarımı dizime oturtup, onlara bu büyük ustaların kitaplarını okuduğum geceler... Özellikle Ediz, bu hikâyelerden öyle etkilenir, öyle büyülenirdi ki, ela gözlerindeki pırıltı bugün bile hala belleğimde, capcanlı...

Arkamdan gelen sesle, düşüncelerimden sıyrılıyorum. “Beyefendi, özellikle aradığınız bir şey varsa bana söyleyin, ben yardımcı olayım.”

“Hikâye yazmakla ilgili kitabınız var mı?”

“Elbette var,” diyor çokbilmiş dükkân sahibi, “Dergi de ister misiniz?”

“Dede, sen ihtiyar mısın?”

Dört yaşındaki bir çocuğun böyle varoluşsal bir sorusuna, onu mutlu edecek nasıl bir karşılık verilir ki? “Evet,” desem, torunumun gözünden düşmem an meselesi. “Hayır değilim,” desem inandırıcı olmayacak, ağarmış saçım ve sakalım, kırış kırış yüzüm, tam tersini söylüyor çünkü. Çayımdan kallavi bir yudum alıp, uygun bir yanıt bulmak için zaman kazanmaya çalışıyorum. “İhtiyar değilim, yaşıam büyük...”

“Peki, hastalanırsan kim bakacak sana?”

“Dayın bakacak, elbette. Yakında doktor çıkacak ya.”

“Dayım nerede ki şimdi?”

“Okulda. Sınavları var. Bugün geç gelir o yüzden.”

“Biz müsaadenizi isteyelim artık, baba. Bûse Naz da yarın erken kalkacak zaten.”

Bu aralar torunuma ne zaman dayısından bahsetsem, Elif araya giriyor hemen. O liseden sonra okuyamadı ya, sanırım kardeşini kıskanıyor. Zaten bizim kızla damat, Ediz kadar edebiyata düşkün de değiller. Hikâye yarışmasından onlara da söz etmemekle, çok iyi yapmışım.

Çocukları evlerine yolcu ettikten yarım saat sonra, bizim hanımın gözleri ağırlaşmaya başlıyor. “Ben namazımı kılıp, yatıyorum Muzaffer Bey. İlaçlarını içmeyi unutma sakın.”

“Merak etme, Nevriye. Ben de birazdan gelirim. Haydi, Allah rahatlık versin.”

Hanımın uykuya teslim olduğundan iyice emin olmak için, bir süre oturup televizyon izliyorum. Evin derinliklerinden hırıltılı bir puflama sesi kulağıma çalınınca, ayakkabılığın arkasına sakladığım poşetten, gündüz satın aldıklarımı çıkarıyorum birer birer. Dergiler geliyor önce elime. Hece Öykü, Kitap-lık, Notos, Sözcükler, Varlık – hikâye yayımlayan ne de çok dergi varmış piyasada. Sonra, en arkaya kalan hacimli kitabı elime alıp, kanepeye uzanıyorum. Yakın gözlüklerimi takınca, kapaktaki başlık gözümün önünde berraklaşıyor birden; “Postmodern Hikâye Anlatma Sanatı”. Sayfaları merakla çevirmeye başlıyorum.

Bir zaman sonra, sıçrayarak uyanıyorum. Koridora baktığımda, Ediz’in odasından ışık geldiğini fark ediyorum. Kalkıp, o tarafa doğru yürüyorum. Kapısından içeriye girince, oğlumu çalışma masasında oturup ders çalışırken görüyorum. Seviniyorum. “Hoşgeldin, yavrum.”

Başını kaldırıp, alçak sesle cevap veriyor. “Hoş bulduk, baba.” Yüzü, yorgun ve gölgeli geliyor bana.

“Gündüz aradım seni, fakat ulaşamadım.”

“Sınavlarım başladı ya, çok yoğunum. Ondandır.”

Gömlek cebimdeki kupürü çıkartıp, uzatıyorum. “Oğlum, bak, bugün bu ilanı gördüm gazetede. Belediye’nin hikâye yarışması varmış. Sen de katılsan, iyi olmaz mı?”

İlana göz ucuyla bakıyor. “Hikâye yazmak, öyle kolay iş değil, baba. Bir sürü engel var önümüzde.”

“Ne engeli, oğlum?”

“İlk olarak, konusu pek uygun değil benim için. ‘Kalabalıklar içinde yalnızlaşan insan’ diyor. Ben yalnızlık nedir bilmem ki. Sen, annem, ablam, her zaman benimle-siniz. Ailemle, arkadaşlarımla, sevenlerimle çepeçevre kuşatılmış bir durumdayken, nasıl duyumsayıp, nasıl betimleyeceğim yalnız bir insanın yalıtılmışlığını?”

Haklı. Onu sevgiyle, ilgiyle büyüttük biz. Hiç yalnız bırakmadık. Bunaldığında, canı sıkıldığında, desteğe ihtiyacı olduğunda, hep yanındaydık.

“Üstelik iyi bir kurmaca hikâye yazmanın uyulması gereken pek çok kuralı var, baba. Öncelikle, yaşadığın esinlenmeyle belleğinde beliren bir imgeyi, bir olay örgüsüne dönüştüreceksin. Sonra o örgüden de, estetik değeri olan, özgün bir anlatı çıkaracaksın ortaya. Modern ve postmodern kurmaca yöntemlerini, yerinde, ölçülü ve dengeli kullanacaksın. Betimlemelerin, ne kurduğun dünyayı göstermekte yetersiz kalacak kadar yüzeysel, ne de okurun düş gücünü tümüyle hapsedecek kadar köşeli ve ayrıntılı olacak. İç monolog ve bilinç akışının yardımıyla, duyguları ve düşünceleri de içine katarak, anlatının çok katmanlı ve zengin olmasını sağlayacaksın. Gerekirse, yazdıklarını sıradanlıktan kurtarmak için, zamanda sıçrama, metinlerarasılık, hatta üstkurmaca gibi özel tekniklere başvuracaksın. Ayrıca, karakterlerini naylon kişiler olmaktan çıkarıp, iç dünyalarını derinleştirmek istiyorsan, özlü ve gerçekçi diyaloglarla konuşturacaksın onları. Dili ustalıklı ve idareli kullanacak, her bir sözcüğü özenle seçeceksin. Azla çok anlatabilmeyi başaracaksın. Söylediğinden çok daha fazlasını, susacaksın...”

Oğlumla bir kez daha gurur duyuyorum. Hikâye yazmak hakkında ne çok şey biliyor. Bugün aldığım kitapta da, aynen bunlar yazıyordu...

Bir kere daha şansımı deniyorum. “Başvurular yarın sona eriyor, en azından kısa bir tane yazamaz mısın, yavrum?”

Başını iki yana sallıyor. “Ne yazık ki yapamam, baba. Yarına çok önemli sınavlarım var. Üzgünüm. Şimdi de artık ders çalışmam gerekiyor. İyi geceler.”

Anlayışla karşılıyorum. “Ben seni rahatsız etmeyeyim öyleyse,” diyorum, “Allah zihin açıklığı versin.” Sessizce odasından çıkıyorum.

“Oğlum haklı,” diye geçiriyorum içimden, “Tıp fakültesinin ikinci sınıfı çok zormuş gerçekten de. Birkaç hafta önce, yine gazeteden kestiğim bir ilanda Gençlik Koşusu’nun duyurusu vardı. Çok heves etmişim, katılsın diye. Benim çocuğum, küçüklükten beri spora da yeteneklidir çünkü. Ama sınavlar yüzünden, katılamadı. Geçen sene olsa, zaman bulurdu belki.”

“Geçen sene,” deyince, kafamın içinde bir kıvılcım yanıp sönüyor. “Ah, bunu neden daha önce düşünemedim ki?”

Sabah kalkar kalkmaz ilk işim, Ediz’in odasına bakmak oluyor. İçeride kimse yok. Erkenden okula gitmiş olmalı. Yatağı hiç bozulmamış, demek gece boyunca uyumayıp, sınavlarına çalışmış yavrum. “Ah şu yarışmayı bir kazansa, onun için nasıl moral olur...”

Giyinip, dış kapıya ulaşmadan, koridorda hanıma yakalanıyorum.

“Nereye, Muzaffer Bey?”

“Kahveye gidiyorum,” diye yalan söylüyorum.

“O elindeki zarf ne?”

Kayıtsız görünmeye çalışıyorum. “Önemli bir şey değil, canım. Sonra anlatırım.”

Başını kaldırıp, sertçe yüzüme bakıyor. Sonra nedense, gergin bakışları bir anda yumuşuyor. Bir şey söyleyecek gibi oluyor. Vazgeçiyor. Yeniden yere indiriyor gözlerini. Dönüp, mutfağa doğru yürüyor. Kapıyı arkamdan çekerken “Bu kadınları anlamaya bir değil, birkaç ömür yetmez,” diye söyleniyorum içimden.

İki katlı belediye binasına çıkan asfalt yolun son metrelerinde, nefes nefese kalıyorum. Hem yokuşun dikliğinden, hem de heyecanımdan. Üzerinde altuni harflerle Zeytinlidere Belediyesi yazan döner kapıdan içeri girince, soldaki “Danışma” bankosunda oturan, güler yüzlü genç kıza yöneliyorum. “Affedersin kızım, hikâye yarışmasının başvuruları nereden yapılıyor?”

Kız önce şaşırıp tereddüt ediyor, ne diyeceğini bilemiyor. Sonra birden aklına gelmiş gibi, yüzü aydınlanıyor. “Herhalde Sosyal İşler Şefliği olmalı. Üst kat, soldan üçüncü kapı.”

Teşekkür edip, merdivenlerden telaşla yukarı tırmanıyorum. Yüreğimin gümbürtüsü, neredeyse dışarıdan duyulacak. Üst kattaki koridoru koşar adım geçerek, tarif edilen odayı buluyorum. Eşikte bir an soluklandıktan sonra, kapıyı hafifçe tıklatıp, içeri giriyorum.

Küçük bir masada, eski bir bilgisayarın başında oturan kırk yaşlarındaki esmer görevli, başını kaldırıp da beni görünce, zoraki bir gülümsemeyle soruyor. “Evet?”

Heyecandan kesik kesik konuşarak, derdimi anlatmaya çalışıyorum. “İyi günler... Oğlum adına başvuracaktım... Geçen sene, birinci sınıftayken yazdığı bir hikâyeyle

katılacağız...” Elimde tuttuğum zarfın içindeki katlanmış kâğıdı çıkarıp, kendisine uzatıyorum.

Adam, yüzünde bezgin bir ifade ile kâğıdı alıp, açıyor. Üzerindeki inci gibi el yazısına bir süre göz gezdiriyor. Ardından, soran bakışlarını gergin yüzüme dikeyor.

“Bu mektup ne için?”

“Mektup değil o. Hikâye. Oğlumun hikâyesi.”

Kendisiyle alay ettiğimi sanıyor belki de. Sesini yükselterek, üsteliyor. “Ne hikâyesi, beyefendi? Basbayağı mektup işte. Bakın, geçen yılın tarihi var üzerinde...”

Sinirlenip, ben de sesimi yükseltiyorum. Bu adamın yalanlarına daha fazla katlanamam. “Mektup değil o kardeşim, görmüyor musun? Hikâye. Kurmaca hikâye. Gerçek değil, yani. Yaşanmış bir şey değil. Hayal ürünü. Oğlum geçen yıl yazdı onu. Yarışma için getirdim.”

“Ne yarışması?”

Kendi yarışmalarından bile haberi olmayan bu cahil görevliyi rezil etmek amacıyla, günlerdir gömlek cebimde gezdirdiğim, kenarları yıpranmış gazete kupürünü çıkarıyorum. Muzaffer bir edayla, koyuyorum masasının üzerine. “İşte, yarışmanızın ilanı burada. İnanmıyorsan, al da kendin oku...”

Adam, önündeki kâğıt parçasına kuşkuyla göz atıyor. Sonra başını kaldırıp, yüzüme, gözlerimin içine bakıyor. Ne kadar ciddi olduğumu anlayınca, birden dehşete kapılıyor. Ve beni kızdırmamak için, itaat edip kâğıtta yazılanları titreyen bir sesle okumaya başlıyor.

Genç Doktor Adayı Canına Kıydı

İzmir’de, Tıp Fakültesi birinci sınıf öğrencisi Ediz Yalçın (19), girdiği bunalım sonucu yaşamına son verdi. Talihsiz gencin, ailesine bir intihar mektubu bıraktığı ortaya çıktı. Yetkililer, olayla ilgili soruşturmanın sürdüğünü belirttiler...

Okuduklarına aldırmiyorum ama ben. Aynı sözcükleri tekrarlayıp duruyorum.

“Hikâye bu... Kurmaca yani... Gerçek değil ki... Hiç yaşanmadı...”

Ressamın Öyküsü

A H M E T İ Ş L E R

Öncesini bilmiyordu ressam. Sonrasınıysa hiç düşünmemişti. Geçmişini çizdi önce. Bunu siyah beyaz çalıştı. Belli belirsiz çizgilerdi bunlar. Hüzünü daha bir yoğun olan o yüz annesi oluyordu. Babası kalın bir sis bulutu içinde seçilemiyordu. Bir erkek kardeşi olsun isterdi hep. Küçük bir çocuk eli çizdi. Ele bir de balon ekledi. Kız kardeşi içinse kadın ayakkabısı çizdi. Sisler arasındaki bu aile tablosuna kendisini hiç katmayacaktı.

Nice yıllar okul sıralarına, mahalle sokaklarının duvarlarına, kapı arkalarına yaptığı resimlerle birlikte büyümüştü. Resimlerse onu gerçek dünyanın uzak bir dostu olarak bırakmıyordu.

Çocukluğunun yalnızlık dolu sokaklarında çizdiği resimlerle oynardı. Kovboy resmiyle düelloya girerdi. Silahı nedense hep en önce kovboy çekerti. Bisikleti vardı sonra. Bisikletiyle yine duvarlarda bulunan uzak diyarlara giderdi. Hiç bozulmazdı resimlerindeki dünya. Babasını temsil eden resimden bir gün tokat bile yemiş ve azarlanmıştı.

Sevdiği insanların ellerinde kalem olurdu resimlerinde. Bunu niçin yaptığını kendisi de bilmezdi. Nefret ettiklerinin etrafını ise ateşler sarardı. Bu insanlar ateş çemberinin dışına hiç çıkamazdı. Arkadaşlığı tebessümle, yalnızlığı boş bir oyun sahasıyla anlatırdı. Sevgiyi düşünmüştü bir zaman. Ama onu çizememişti. Duvara sadece mavi bir leke bırakmıştı.

Çocukla birlikte resimler de büyürdü. Çocuklar genç adam, gençler yaşlı insanlar olurdu. Yaşlıların resimleriye bir gün duvardan ansızın kaybolurdu.

Duvarlardaki, elbiselerindeki, okul sıralarındaki, sayfa boşluklarındaki yüzlerce resimle dolu hayatında hiç aldatılmadı o. Çok az nefret etti. Hiç düşmanı olmadı.

Zaman zaman mahalle çocuklarına, çizdiği resimleri gösterirdi. Ancak hiçbir çocuk duvardaki hayata giremedi.

Nice yağmurlu günlerde sokağa çıkar, duvardaki resimlerin başında yağmurun dinmesini saatlerce bekledi. Yağmurun resimlerine zarar verip vermediğini gözledi. Yıprananların çizgilerini yeniden belirginleştirdi.

Yıllar sonra çocukluğunu geride bıraktığı o sokakları, resimlerini ve mahallesini, soğuk bir kış günü terk etmek zorunda kaldığında, resimleri bilinmeyen bir dille çığlıklar atarken o, bir ayrılık resmi bırakmayı istemişti orada ama buna fırsat bulamamıştı. Uzun bir yol çizcekti. Yolun başı aydınlık olacaktı. Ama yol gittikçe karanlığa karışacaktı. Ve bu yolda küçük bir çocuk elinde ucu kırılmış kurşun kalem, sessizce ilerliyor olacaktı.

Yeni resimler yapmıştı. Büyümüş, genç bir adam olmuştu. Yüksekokula gitmişti. Ancak resmettiği dünyayla yaşadığı gerçek dünya birbirinden tamamen farklıydı, ama yine de bu iki dünyayla iç içe yaşamaya devam etmişti. Fakülte sınıflarındaki arkadaşları ona dair öyküler oluşturmaları aralarında. Ve onu böylece tanımaya çalışırlardı. Ailesi, özel hayatı, geçmişi hakkında nice söylentiler dolaştı. O ise hep susuyor ve yalnızca resim yapıyordu.

Ölüm çizdi bir kez. Herkes meçhul bir ölünün etrafında sıralanmışlardı. Başları önlerindeydi. Ama hiç birisi ağlamıyordu. Ölünün üstüne örtülen çarşafta güneş, çocuk ve kalem resimleri vardı.

O kadar çok insan yüzleri çizmişti ki bir sabah uyanıp, yüzünü yıkamak için gittiği lavabonun üzeri ispirotolu kalemle çizilmiş yüz resimleriyle dolu aynasına baktığında, bir müddet kendi yüzünü tanıyamadı. Çizdiği resimlere karışmıştı bir an yüzü.

İlk aşkını da resimlerinde buldu. Özlenen bir sevgiliyi çizmek istiyordu. Böyle bir yüz nasıl olurdu? Bir başkasını kendisine ölümsüz bir bağlantıyla bağlayan bir yüz hangi çizgilerle anlatılabilirdi? Uzun bir zaman böyle bir resim yapabilmek için uğraştı. Gecenin geç bir saatinde kalkıyor ve resmin bir bölümünü tamamlıyordu. Ellerinden gizli bir sır çizgilere, çizgilerdeki büyü ise kendisine geçiyordu. Resmin bütününe ortaya çıkacağı anı sabırsızlıkla bekliyordu genç ressam. Sanki resim kendi kendisini tamamlıyor, ya da meçhul sevgili onu çizmeye çalışıyordu.

Aylar sonra özlenen sevgilinin gizem dolu resmi gecenin geç bir saatinde tamamlanmıştı. Bu yüz onu çepeçevre kuşatmış ve kendisine bağlamıştı. Resmi çoğaltarak, yaşadığı odanın her tarafına astı. Kendinden bir şeyler kopuyor ve resme doğru akıyor gidiyor gibiydi. Artık özlenen bir sevgilisi vardı ressamın. Gün boyunca evine ve resmine kavuşacağı anı sabırsızlıkla beklediğinden dışarı çok az çıkıyordu.

Eve döndüğünde sevgili onu kapıda karşıladı ve genç ressamın eline bir fırça tutuşturdu. Meçhul sevgili, kâğıt üzerindeki tek bir portre olmaktan çıkıp kendisine ait bir dünyaya sahip olmak istiyor gibiydi.

Özlenen sevgilinin bitirdiği ilk resmini odasının en güzel yerine yerleştirdi. Sonra sayısız başka resimler yapmaya, sevgiliye, kendisine has bir dünya oluşturmaya

koyuldu. Önce bir elbise giydirdi ona. Yüzüne gümüş bir aydınlık düşürdü. Ardındaki duvara hüzünlü bir İstanbul silueti çizdi. Yanı başına, gökyüzüne bakan küçük bir pencere koydu. Yan yana oluşturduğu resimlerle sevgilinin odasını rüya dolu renklerle bir masal dünyası haline getirdi.

Ve kendisine bir yer aradı genç ressam bu odada. Sevgilinin tam karşısında olmalıydı. Kendisini çiziyordu şimdi. Kendisine ait her çizgi gerçek varlığıyla yer değiştiriyordu.

Masaya dirseğini dayamış, sevgiliye en derin bakışlarını sunmuş olarak çizdi kendisini. Artık o da sevgilinin rengârenk dünyasına girmiş ve ona gerçek anlamda kavuşmuştu.

Günler sonra, genç ressamın evine gelenler içeri girdiklerinde, duvara çizgilerle oluşturulmuş rengârenk bir dünyada genç ressamın ve özlenen sevgilinin resminden başka kimseyi bulamadılar.

Şiirli Kabadayı

EMİNE YILMAZ

Kalbimde izdiham var abiler. İçimde mahzenler, zincirler var. Yollar, ışıklar, çıkmazlar var. Terlikleri yırtılmış şalvarlı çocuklar var. Tepemde ilham kargaları abiler, gökyüzümün yırttığı uçurtmalarım var. Rüyamın ufkunda bile görmediğim bazı körlüklerim var. Elini göğsünün üstüne koydu: – Bakın abiler bakın, tam burada, işte tam burada, ben fakirin mezarlığı var. Bu sözler, etrafına tünemiş meraklı kalabalığı güldürmüştü. Neye güldüğünü bilmeden gülen bu insanlar, kalabalık sıfatını zerresine kadar hak ediyordu. Evet, kalabalığın gülüşleri işte hep böyle dengesizdi. Ağlayışları göstermelik, fikirleri sloganik. Belki de adam, bütün bunlara karşı, şahadet parmağını dudağına götürdü: – Şşş sessiz olun abiler... Beşiğinin demirleri buz tutmuş bir bebek uyuyor şah damarımda. Öz beynimden ninniler fısırlıyor. Annesi öldükten sonra, annesinin sesini unutmuş bir çocuğum ben. Beşiğim buz tutmuş ben doğunca. Uyuyamıyorum abiler, uyuyamıyorum. Ruhumun şah damarına sığınıyorum. Dünya böylesine dönerken, cebimde ellerim, omzumu sokağa yaslamıştım. Ahalinin içinde değildim, bir başıma izliyordum olanları. Birden, ani bir hareketle yanıma gelip gözlerime dikildi. Üç kişilik bir asansöre dört kişi binmiş gibiydik. Sordu: – Sen hiç annenin sesini unuttun mu? İlk duyduğumda kayıtsız kaldığım bu soru sonraları kalbimi vakumladı. Cevabını o an bilemediğim için bakışlarımı kaçırdım. Tespihine baktığımı hissedince, elini havaya kaldırdı. Gözleri hâlâ gözlerimdeydi: – Bak bacı! Bu tespihe Ferhat gibi dağları, yeri gelince karanfilleri, yolum düşünce mağaraları, bazen de örümcek ağlarını dizdim. Ruhum kasvetlendikçe, susadığım zaman çölleri, altın zerrecikleri ararken kumları, merhamet dilenirken kumruları, rahmet bulunca kumruların kanatlarını çekerim. Ne zaman özlesem annemin sesini, acıların, ağıtların, türkülerin sesini dinliyorum. Gerisin geri sırtımı direğe dayadım. Korktuğumu anlayınca gözlerini arkamdaki yıkık duvara odakladı. Duvarın çatlaklarında paslanmış olan ihtiyar bir beton çivisini muhatap kabul edip konuşmaya başladı. İki adım sağımda duruyordu. Çiviye bakarak: – Beni sevdiğini unuttun mu? dedi ve sustu. Bir süre başını omzuna düşürüp sayıkladı. Anlayamadım. Cevaptan ümidini kesince elini cebine daldırdı. İki uzun parmağını cebinden sarkıtarak, karşısındaki kaskatı suskunluğa karşı aynı soruyu bir daha sordu: – Kalbime ne yaptın? Önce bir gösteriye denk geldim sanmıştım. Bir sokak tiyatrosu izliyor gibiydim. Ortadaki adamın da bu

marifetinde pek maharetli olduğuna kanaat getirmiştım. Fakat boyu ancak bir sandalye kadar uzamış, turuncu kafalı ve yüzü çilli bir mendilcinin telkiniyle, bu adamın, kendi aklıyla aklından kurtulduğunu anladım. ‘Acaba hangi dünyadan?’ diye düşündüm. ‘Çağırsam benimle çekirdek çıtlatır mı? Karısı, çocukları filan? Vay, ayakkabısı rугanmış. Sakalları da epey güzelmiş valla. Suphi’nin sakalı da böyleydi. Kestirdi mi acaba? Babasının emektar çökelekçisini lokanta yapacaklarmış.’ Ben kafamda bu düşünceleri istiflerken o, parmak uçlarında yükselmeye çalışıyordu. Ellerini iki yana açtı ve kalabalığa sesleniş konuşması yaptı: – Eğer adı Gül olan bir sevdiğim olsaydı abiler, ona hep Gül’üm derdim. Kaşlarının ayarsızlığı dikkatimi dağıtıyordu. Koşar adım yanıma geldi yine. Bunca insan arasından neden beni seçersin ki? Dudaklarını büzüp tek parmağını havaya kaldırdı: – Gülüm bak bu minare. Paçasını dizlerine kadar çekti: – Gülüm, iki kaşının arasına hiç mahya gerdin mi? Başını gökyüzüne çevirdi, burun deliklerini gördüm: – Bak gülüm, Receplerden sonra bizim oyunları Şabanlar sobeler. Oynamak ister misin? Ahalinin yayvan gülüşleri arasında, adama, bana mı diyorsun der gibi baktım. Arada Battal gibi ortaya atılıp tumturaklı laflar söyleyenler de oluyordu tabi. Fakat sevgili okuyucu, bu tumturaklı sözleri çok lüzumlu ve çok sırlı bulduğumdan, sana söylemeye kıyamıyorum. İyisi mi? Çeyizime saklayacağım. Adamın az önceki hüüzünlü havası dağılmıştı. Sırıtmaktan dişleri görünüyordu. Artık üzülmüyor aksine şakalar yapıyordu: – Latife ediyorum yahu. Şimdi Latife kim diyeceksin. Karşı komşumun kızı. Dün annesi sarma sarmış. O da sağ olsun iftarlıktır diye kapıma kadar getirmiş. ‘Garibin sofrasında çeşit bulunsun.’ demiş annesi benim için. Nerden bileyim. Bunun niyeti başka demişti de Tornacı Rıfkı’nın yeğeni. Sonradan anladım tabi. Adam bunları söylerken kalabalığın arasında dolaşıyordu. Birinden ateş istedi. Ağzındakini yaktı, derin bir duman çekti ve devam etti: – Ah ah, siz bilmezsiniz abiler, ne anasının gözüdür bu Latife. Valla yılanı bile geri viteste deliğine sokar. Neden diyeceksiniz. O gün kapıma gelmişti yine. Ben de bön bön bakıyordum suratına. Birden ‘Portakal ağacı dikmeliyiz’ dedi, ‘karnım büyürken güzel bir şeye bakmak istiyorum.’ Hayda... Şaşırdım tabi. Kim olsa şaşırır. Şakadır diye ‘limon ağacı vereyim’ dedim. ‘Yok, olmaz’ dedi. Kaşınısam mı, düşünsem mi derken ‘portakalı kapının eşiğine mi dikeceksin Latife’ dedim. ‘Toprak her yerde topraktır. Mezarda, tarlada, eşikte... Hem ben değil, biz dikeceğiz’ dedi. Derin bir duman daha çekip yumruğunu sıktı: – Tabi Latife böyle deyince bende şarteller attı abiler. Celaliyet damarım kabardı. Çok şiirlendim. Üzerinize afiyet biraz da bağırdım sanki. ‘Akıllı ol Latife, beni şiirlendirme’ filan dedim. O avazı çıktığı kadar kakhaha attı. ‘Şiirlensen ne yazar, şiirli kabadayı, kelimelerin benim tutsağım.’ Hak verdim. Latife bahsini burda kapatıyorum abiler. Soru sormak yasak. Ciddi bir tavır aldı. Ellerini dirseğinden bağladı. Çenesini yukarıya kaldırıp, bacaklarını bir omuz boyu açtı. – Biz boş tencerelere kaşık sallarken gibi düşünün abiler. Lortlar kamarasında geceydi. Bayramlık terziler denizden kumaş

keserdi. Makine dairesinde yağmur Bahira. Kömürün kokusu derken ekmeğin sıcaklığı... Kelimeyi cümlelerin boğazına dizmeye virgül denir. Böğründen bir böğür çıkaranlar da var. Eğer beni seçerseniz adli filmde bu hafta okulun bahçesine kandan havuzlar yaptırıldılar. Sen emekli bir imamdan daha müslümandın bakkal amca. Abiler, hey abiler! Dikkat buyurun! İltihap bugünlerde kalbime dayandı. Komşumun kızı her zaman önümde kâğıt yırtar abiler. Günahkar keçilerin kuyruğu o yüzden yoktur. Geceyi kırmak isterseniz eğer gelirsen tuzu da getirin. Her daim fazladan bir tabağınız olsun. Peteklerinden ballar sızdıran ashap gibi suyunuz eksik olmasın sofranızdan. Karekökünü alırken icabında bir o kadar kahveci. Komşumuzun kızı bazen gözümün içine kalem kırar. Bu dünyada yalan söyleyenler arka kapıdan ölmeli. Hiç kimse inanmasın derim Hüda ile Führer'in aynı nefeste öldüğüne. Kimdi abiler, o tek başına yollarda ölen sahabe? Hatırladığınızda zile basın. Ama fazla ses yapmayın bebek uyuyor. Bizi boş tencerelere kaşık sallarken gibi düşünün abiler. Dibi tutmuştur kesin. Karadır kara, kara. Bugünlerde çok tornavidam var. Kurdelemi bağlayamıyorum. Komşumun kızı yazma bilmiyormuş. Kalabalık sessizleşmişti. Gülemedikleri için çekip gidenler oldu. Bense elimde not defterimi almış adamın söylediği her cümleyi kaydetmeye çalışıyordum. Çünkü telaffuz mahareti o kadar güzeldi ki, sanki Türkçemizin süt dışından konuşuyordu. – Kütüphanenin en kült kitabının içine koyduğunuz resim, rafların ardına sıkışır abiler. Büyük çadırlar motiflidir ve göç etmek bizatihi çadırların en büyüğüdür. Likör bardakları bir seçim gecesi yorgundur diyelim. Mesele sarhoşken Allah demek değil, Allah derken sarhoş olmaktır. Demek oluyor ki abiler, çeyizlik tabakta yemek yenmemeli. Peki patron, bu tırnaklarınız neden uzun? Mendiller, ah mendiller. Bazen kan, bazen gözyaşı, bazen sevgilidir mendiller. Kimi zaman Üsküdar'ın işveli şemsiyesinde köprüdür mendiller. Eskiden cebimde at arabası taşırdım. Vahabiler bilyelerim için hep yalan söylerdi. Yahudiler lanetlidir. Cumartesi balık tutmak yasaktır. Atıl kurt. Malkoçoğlu bizden evvel almasın kaleyi. Ölüm var. Çünkü ölüm, suskun kartalın yuvasında gümüş gibi parlıyor abiler. Yaradanın herhalde sırf yazayım diye bana ikram ettiği bu adamdan, artık alacağımı aldım, heybemi yeterince doldurdum deyip yoluma koyuluyordum. Hatta iki adım atmış başımı geri çevirmiştim ki seslendi: – Bacım! – Buyur bey amca. – Ben nerde görsem tanırım. Bu zeytin çekirdekleri her zaman ağlatır beni. Tezek kokusu almadan yaşayamam. Annemin ördüğü kazağı giymeye utanırdım mesela. Hiç huyum değildir şehrin çatısına taş atmak. Mahallemin aynalarını ben kırmadım derim. Evet, kiremitlerin ardındaki ülkem evimin arka sokağına düşer. Ha unutmadan şunu da söyleyim, benim için köy, akşam ezanında bolca sulandırılmış bir tas ayrandır. Sen de unutma. Kırmızı sirkeli salatalık turşusu yemen için acıkman şart değildir. Hadi uğurlar olsun. Elimden gelse, bu adamı dikkatli dinlemek için düşüncelerini hecelere bölmek isterdim. Kim demiş

kapalmaz diye? Pencereleer de ölür. Gece dediğin rüyadır, melekler de uyur. Her Şeyin kalbi kırılabilir abiler, hatta bir taşın bile.

Uzun Gecenin Sabahı

M U H A R R E M A K Ç A

Tövbe ya rabbi hata rahına gittiklerime, bilip ettiklerime, bilmeyip ettiklerime (Şeyh A. Rumi Baba) Son Veda Surp Kirkor, mumların aydınlattığı küçük odasında keçi postuna bağdaş kurmuş İncil okuyordu. Pöstekiye oturmaya Yörüklerden alışmıştı. İnsanı sıcak tutuyordu, hele yaşlanınca böyle. Yaşlanınca nedense insanı bir üşüme, gece ayazı bir titreme tutuyordu. Tutmak ne kelime, sarıp sarmalıyordu sarmaşık gibi. Sarmaşık, aşeka fiilinden geliyor azizim, demişti Rumi Baba. Siz bizden daha iyi bilirsiniz ya gerçi Arabî lisanı. Bu lisan belki de ilk insanın diliydi. Aşeka, aşk, şakk. Sözü fonetiğine dikkat buyurun. İçinde sakladığı şiddeti nasıl da hissettiriyor değil mi? Söylerken bile. Biliyorsun ki çarpacak. Tokat gibi incek suratına, suretine. Suretinden sidreye geçecek, sonra sadrında sudur edecek. Bir tohum filize duracak. Diriliş başlayacak. İnsanı bir sarmaşık gibi sarardı aşk. Rumi Baba, öyle örnek vermişti daha iyi anlaması için. Sarmaşık dediğin sarar, iliğini emer, kuruturdu ağacın. Ben de insanım, ben de âşık oldum bre diyecek olmuş, son anda susmayı bilmişti. Susmasa, küçük düşer miydi, ayıplanır, hücrede konuşma cezasına çarptırılır mıydı, bilemiyordu. Zaman, bir acayip akış içinde oyunlar oynuyordu insana. Eğriler doğruya, doğrular eğriye karışıyordu çünkü. O yüzden artık, hiçbir şeyden emin olamıyordu. Sevgi adına, erdem adına idam fermanları imzalanmamış mıydı daha düne kadar? Kadın şeytandır, cadıdır dememişler miydi? Bilimle uğraşanlar iptesallandırılmamış mıydı sapık fikirliler diye? Söz vardı, söz lisana dökülür, isimleşir, müsemmasını bulur, kelimelerle sonsuzluğundan elbiseler giyerdi. Söz, en büyük mucizeydi. Tur dağında. Ateşten bir ağaçta. Meryem bakiresinin nefesinde. Aziz Nikolas! Patara'da doğan mucize! Tanrı'ya karşı saygılı bir zengindi, ancak gençken öksüz kaldı. Servetini yoksul ve öksüz çocuklara, fakir insanlara, umutsuz ailelere ve dul kadınlara yardım ederek harcadı. Ben de onu örnek aldım hep. Yani, insanlara karşı merhametli, zorluklarına ve ihtiyaçlarına karşı şefkatli. Yüce tanrım, başla biz aciz ve cahil kullarını. Affet. "Babanız merhametli olduğu gibi, siz de merhametli olun." (Luka, 6:36) Efendim, kızınız... Sesi titriyordu hizmetçi kadının. Benzi küle dönmüş, gözleri hüznle yere eğilmişti. Surp Kirkor, İncil okumayı bıraktı. Özenle sayfaları kapattı, örtüsünü katlayıp asasına dayanarak ayağa kalktı. Doğrulur doğrulmaz telaşla kandile uzandı. Gecenin iyice karanlığa boğduğu uzun koridorun soğuk taşlarını adımladı. Ayağına

çarık giymeyi unutmıştu. Buz kesmiş taşlar, her adımda daha bir eziyetle uzayıp gidiyordu sanki. Şimdi mi yüce İsa! Bu kadar erken mi? Yaşanmamış bir hayatın hesabı sorulur mu tanrı huzurunda? Hangi merhamet, hangi rahmet eli kıyabilir bu nazik ruha? Günaha mı giriyorum? Bir babanın acıyan yüreği gazabını üzerime getirmesin. Öyle ise yarlığa tanrım. Adımları hızlandıkça entarisi ayaklarına dolaştı. Tam da düşecekken eli duvara yaslanıp destek aldı. Asasını yere attı. Hay aksi şeytan. İnatla koşmalı, koşamıyorsa koşarcasına yürümeliydi. Bu karanlık gece sondu belki. Onca yıllık bekleyiş bu gece içinse... Eftalia, benim hasta kızım. Ne vardı bu kadar tutkuya düşmeyi gerektirecek? İnce hastalığın pençesine düşecek? Yetişmeliyim, bu gece uzun bir karanlığın esiri. Belki sabah olmayacak. Güneş yeniden iki doğudan doğmayacak. Bu uzun gece sanki hiç bitmeyecek. Nefes nefeseydi odanın kapısını araladığında. Karyolada mecalsiz yatıyordu Eftalia. Mumların solgun ışığı altında. Kızının yüzü yanan mumlardan daha aydınlıktı. Kızıl saçları yastığa dökülmüş. Bakımlıyken dağılmış, tarumar olmuş. İri ceylan gözleri. Gözleri daha bir başka güzelken. Hala güzel. Gözler yaşlanmıyor, hep genç kalıyor. Gök mavisi geceliği sanki bulutlanıvermiş, daha, daha bir kar beyaz mı ne? Kıp kıp kızıl saçları, okşamaya kıyamadığı o bukleler daha bir karanlık gibi. Kararan kaşları daha bir ince. Narin bedeni daha bir halsiz. Zayıf düşmüş servi dalı sanki. Uzansa, dokunsa kırılacak. Yirmi beşinci yılını geride bırakmış bir kıza benzemiyor, hiç hem de hiç. Daha çok on dördünde, evet, daha ayın on dördünde bir fidan. Yaşayamadın kızım, dokunamadın umuda, uzanamadın hayat meyvesine, diyecek oldu. Yutkundü. Meyve yasaktı. Ona uzanmak, affedilmeyecek en büyük günahı. Öyle miydi gerçekten? Ya kadın ve erkek, Âdem ve Havva bunun için, sırf o meyveye uzansınlar da bir hikâyenin ilk adımı bu hata olsun, diye yaratılmışlarsa? Kim bilebilir ki? Tanrının işi. Tanrım, dedi içinden yaşlandıkça konuşacak yerde suskunluğa bürünüyorum. Ne oluyor bana? Acıyı mı, sessizliği mi bir zırh gibi üzerime giydim. Neyle savaşmalıyım peki? Seninle mi? Kızımı elimden alıyorsun, bir yanıma. Küçük bir neşter. Keskin bir neşter vuracaksın ve yaram hep acıyacak gizli gizli, aşikâr aşikâr; hep üşüyecek ayaz ayaz, bahar yaz. Solup giden bir yaprak dalından düşerken... Düşecek biliyor, çünkü sararıp solmuş. Kuruyor içten içe. İçinde gözlerinin. İçten içe. Feri sönmüş, kaderine teslim olmuş. Nasıl da bir ur gibi, yok bir ben gibi. Kara bir leke. Var işte, orada o kara leke... Bir sarmaşık tohumu. O nüve, o tohum filiz verdi de büyümedi, büyüdüyse de bodur kaldı, saracak, sarılacak bir ağaçtan mahrum. Tanrım, sevilmeden, sevdayı gönlünde taşıyarak sana gelecek. Onu sen sev. Sevgi senin, senden işte. Bu kuzuna merhamet etmeyecek misin? Çok yaşadım, daha da yaşatacaksın. Yaşatma, al ömrümü, yavrumun, bir yarımın, bir yanıma ömrüne yaz. Bu yaşta ölüm, bir veda değil, çile. Çile çekeceğim bir yalnızlığa mahkûm mu kalacağım artık? Nasıl dayanırım? Yaşlı, titrek ve nasırlı elleriyle tazecik ele uzandı. Sıcak mı soğuk mu? Eli sıcacıktı kızının, çünkü genç kalbi böyle harlı ocak gibi kay-

nardı. Tatlı bir cilve, edalı bir ateşti. Düşeceği bir ateş yakacağı bir yürek vardı. Eli soğuktu. Soğuk, narin, pürüzsüz. Yontulmuş bir taş gibi. Taş mı, dedim. Hayır, sanem. Affet tanrım. Benim kızım bir sanem, bir melek, tanrıçalar tanrıçası. Başına çiçeklerden bir taç koymalıydım. Onu bağ bozumlarında tatlı sesiyle şarkılar söylerken... Şarkılara, neşeli, oynak, çapkın şarkılara eşlik ederken... Şarkılar kadar onu bir ceylan gibi sekerken... Başında çiçeklerden bir taçla... Dans ederken... Ah uçarı, hayat dolu masum bir kızken... Masumken mi, dedim. Şimdi masumdan daha masum, günahattan beri. Azize Sofia aşkına. Meryem gibi kutsa onu tanrım. Kızım, Eftalia'm. Baba. Baba ben... Yüce Babamız! Ben diyen solgun dudakları... Ben diye hafifçe açılırken siyah kirpiklerinden sicim sicim dökülen yağmur taneleri. İri iri. Gözleri de iri iri. Böyle bir gözyaşı, böyle bir dua var mı? Nasıl bir acıya düştüm? Dayanma gücü ver bana. O an geçmiş canlanıyor gözlerinde. Lavinia ile üzüm bağlarından dönerken aşk dolu bakışmaları, düğün merasimleri, Yokuşbaşı'ndaki iki katlı evleri, ilk bebeğini kucağına alışı. Adı Barbara olsun. Barbara ona bir azize adı gibi geliyordu. Karısı Lavinia annemin adını koyacağım diye ısrar edince kıramamıştı. Eftalia olsun madem, demişti. Yorma kendini kızım. Su iç biraz hadi. Konuşmalıyım baba. Senden son bir isteğim var. Elbette kızım. Eftalia, çocukken olduğu gibi boynundaki haçı avucuna alarak sımsıkı yaptığı yumruğunu babasının ellerinin arasına koydu. Surp Kirkor biliyordu ki son isteği çok büyük bir şey olacaktı, çünkü bu yemin ver demektir. Senden kolay bir şey istemeyeceğim. Elleri kızının elini sardığı, sımsıkı sardığı ve iki el tek yumruk haline geldiğinde... Tek yumrukla bir ahit vermiş olacaktı. Ne isteyecekti ki? Gençliğinin son ve uzun gecesinde. Gece ki bir örtüyü. Örtüyor muydu acıları da? Bu uzun gece sabaha çıkar mıydı? Bağışla beni baba. Tanrım da affedecektir. Nazlı ceylanın yine şımarıklık peşinde. Gülümsemeye çalıştı. Nazlı ceylanı ağa tutulmuştu. Hangi avcının zalim okuydu havada vızıldayıp duran. Yavaşça eğildi kızına. Gülümser gibi yaptı, sakallarını sıvazlamak için uzandı narin eller. Hep öyle yaparlardı. Eftalia, sakallarına uzandı, ılık nefesi yüzlerine değdiğinde bir kelebek hafifliğinde, bir o kadar hercai öpücüğü yanağına kondurdu babasının. Surp Kirkor, kızını belki de son kez kızıl kâkülleri dökülen perçemlerin örttüğü alnından öptü. Şerefine leke süreceğim, biliyorum. Sana zor gelecek. Çok zor. Ömrümün en ağır arzusu. Arzumu yine de senin yerine getirmeni istiyorum. Ölümüne giden kızın Eftalia'nın son isteği bu. Yaparsın değil mi? Söz ver baba. Aya'm diye diye sevdiğin meleğin, Barbaracığın için söz ver. Bakire Meryem aşkına! Gençliğinin son ve uzun gecesinde ne isterdi ki? Gece karanlıktı hep. Gece ki bir örtüyü. Örtüyor her şeyi. Bu anı da örtüyor muydu karanlık, saklar mıydı koynunda ebediyen? Hayır, diyemezdi kızı solgun yatarken. Yaşlı ve nasırlı eli, kızının yumruğunu sımsıkı sardığında... O anda yemin geri dönülmez bir ahit olmuştu artık. Geri dönemezdi. Mum yanıyor. Yanarken ışığı, odadan ziyade Eftalia'nın yüzüne düşüyor. Ani esen bir yel tahta pencereyi aralıyor. Soğuk bir esinti

önce odayı dolaşıyor. Ağır perdeleri havalandırıyor. Yere düşen kandil söndü. Mum yanmaya devam ediyor. Titrek alevi yalıyor. Gölgele taş duvarlarda oynuyor. Mumun alevi söndü sönecek. Eftalia, son arzum, derken rengi solmuş dudaklarından inci gibi dökülen sözler, önce tatlı mı tatlı çiseleyen yağmura, sonra yalım alevleri göğe aşan kavurucu semum ateşe, derken gökten tanrının gazabı dehşetli mi dehşetli kasırgaya dönüşüyor, Surp Kirkor yalnızca susuyordu. Yaşayamadığı hayata yorgun gözlerle veda ederken bir azize gibi her şeyi bağışlıyordu Eftalia, babası dâhil her şeyi: Tanrı beni her halimle huzuruna kabul edecektir baba. İlk Rüya Şah Rumi, yavaşça çıktı sedir yatağından. Sultaniye Medresesinin tek kubbeli sekizgen kasnaklı odasında dönüp durdu. Şaşkınlı. Nasıl bir rüyaydı bu böyle? Nasıl bir rüya ki... Tuhaf, dedi, Allah hayırlara tebdil etsin. Olacak iş değil. Üstadım Piri Baba'nın medrese arkadaşı, can yoldaşı. Kaderdaşı. Rüyasına girip... Ne zamandır Piri Baba'yı ziyarette gitmediğini hatırladı. Kare mekânlı, tek kubbeli türbesi mahzundu belki de. İki gözlü revak kısmının duvarlarını kendi eliyle örmüştü. Güney cepheden bir pencereyle aydınlansın kabrim, demişti. Ah Hoca Yesevi'nin nazlı çiçeği! Mana âleminde o gece Rum diyarını işaret etmişti Şah Yesevi. Sayram şehrinden sevinçle çıkmışlardı yola. Yesevi tekkesinde Hacı derviş derlerdi Hünkâr Bektaş'a. Yesi, nefesiyle bu topraklara bahar müjdeliyordu. Diriliş yakındı, bozkırda uyanış vardı. Açıyordu çiçekler demet demet, güller deste deste. En son köyündeyken rüya görmüştü. Şimdi bu gece. Kalk, diyordu Hacı. Bu gece uzun bir gecedir. İki güzel yolcumuz var. Bir gelecek sana, diğeri gidecek senden. Kalk Şah Rumi. Gidecek olanı uğurla. Gelecek olanı karşıla. O, bizdendir, bizimdir. Piri Baba hayatta olsaydı, ona koşardı. Zeyniye tarikatını kurmasını öğütleyen zatı muhtereme, hocasına. Nedir bu rüyanın hikmeti, derdi. Ancak siz çözersiniz şahım! Duvarlar üzerine üzerine çökünce... Odası dar gelip de ruhu daralınca eyvana çıktı. Açık havada kendine gelir, daha iyi düşünürdü. Gece koyu karanlıktı. Ayaz bıçak gibi kesiyordu. Avluda bir sağa, bir sola gitti geldi. Yıldızsız ve aysız gecelerin bir uğursuzluğu olduğuna inanırdı. Daha gecenin yarısıydı. Belki ay doğar, yıldızlar çıkardı. Eyvanı süsleyen havuzun kenar taşına oturdu. Suyu baktı. Elini suya soktu. Çok soğuktu. Suda üç alabalık ağır aksak yüzyordu. Odasına dönerken seslendi. Cafer! Sesi avluda yankılandı. Cafer! Kapı gıcırdadı. Uzun boylu bir gölge önünde durdu. El bağlayıp hürmetle ses verdi. Buyur Dede. Gel hele. İki revaklı taş duvarlar ayazı kesmeye yetmiyordu. Cafer, üşüyen ellerini ovarak ağır adımlarla kapıdan içeri girdi. Sırlı duvarlar, mum ışığıyla aydınlanıyor, gölgeler sanki iniltiyle soğuk duvarlara düşüyordu. Bağdaş kurdu Şah Rumi. Kandilin tutuşmaya başlayan isli aleviyle yüzü aydınlandı. Gözleri yerdeki desenlere takılmıştı Cafer'in. Sen uyumadın mı Cafer? Uyumadım efendim. Niye evladım? Şahım! Müsaadeniz olursa... Gitmek dilerim. Nereye? Payitahta! Neden evladım? Gitmeliyim. Başka türlü ruhum daralıyor. Günlerdir içimde bir acı var. Sanıyorum ki ancak gidersem, yollara düşersem biraz olsun

ferahlarım. Aklından geçen ne evladım? Payitahta varıp Ocağa katılacağım. Seferlere yazılacağım. Belki ruhum şahadetle felah bulur. Belki bir teselli... Cafer'im, gitme, diyecek oldu. Sustu Şah Rumi. Gitme dese, kalmakla ne ederdi burada? Çürüyüp gitmez miydi bu medresede? İçindeki yangınla soluğu hangi meydanda alırdı? Hangi toprakları dolaşırdı? Demek gidecek olanın vakti gelmişti. Biz nasıl gittiysek Cafer de gitmeli. Gittiği her yere bahar çiçekleri götürmeli. Gönlündeki aşkla yüreklerle selamet esinlemeli. Günlerdir acı içinde gerilmişti zaten. Hazırdı. Kıvamını tutmuştu işte. Hey Baba Cafer. Yiğit derviş! Şu medrese önünde at biner, cirit atardın. Meydan seninle şenlenirdi. Gülerdin. Sen at binince kısrak şaha kalkardı. Attığın her cirit, mızrak olur, hedefine koşardı. Eğlenceyi severdin. Rumların eğlencelerine, şenliklerine katılırdın. Rum arkadaşlarından dillerini de öğreniverdin. İçinde hep bir çocuk ruh depreşir dururdu. Ham idin, yanma vaktine erdin. Ne çabuk. Ayrılık vakti ne de erken geldi böyle. Estağfurullah Pirim. Hallaç pamuğunda yün idim. Elinizde eğrildim. Nakış olup resme durdum. Lakin... Lakin ateş başka yerde yandı. Meşaleyi el tutuşturdu. Ateş başka yerde yandı dersin. El değil, elin elidir o ateş. Biz, insanız. İnsan. O el dediğin de insan değil mi? Senden aşağıda mı sanırsın o eli? Ne haddime Pirim. İnsanlığına değil, dininedir sözüm. Bilmez misin sen? Onlara ehli kitap denir, kâfir değil. Onların suçu İsa'nın izinden gitmek mi? Korkma oğul. Dini de, papazın kızı olması da seni ümitsizliğe düşürmesin. Nasıl düşmem. Surp Kirkor, izin verir mi sanırsınız? Elbette verir. Kızına hayır diyemez. Hayır, demiş. Hem de ne hayır ki yemin ettirmiş kızına. Ben ölmeden evlenmeyeceksiniz diye. Siz de çok iyi bilirsiniz ki o inatçı herif yemininden dönmez. Öyle mi demiş? Eftalia da kendini kiliseye adamaya ant içmiş. Azize olacağım, madem Cafer ile evlenmeme izin vermiyorsunuz, ben de bundan sonra kimseye eş olmayacağım, diye ahit vermiş. Kirkor da kabul etmiş. Yani Rumi Baba, kavuşmak ahrete kaldı. O sebepten buralarda duramam artık. Yananlar, olgunluk tacını çabuk giyerler. Git oğlum. Yaşlı Akşemseddin hocaya selam götür bizden. Sana yardım eder, kol kanat gerer. Git Cafer'im, gözümün nuru! Biz ateşi buraya kadar getirdik. Sıra sende. Sen bu meşaleyi deniz ötesine taşı ki yandığına değsin. Yolun açık, Mevla yoldaşın olsun. Şahın huzurundan çıktı Cafer. İzin almış olmanın şaşkınlığı ve hüznüyle odasına girdi. Yün çorabını giydi. Çizmelerini ayağına geçirdi. Kalın abasını kuşandı. Sarığını sardı. Pencerenin pervazındaki sandığı açtı. Keten beze sarılı kızıl gülü aldı, kokladı. Eftalia vermişti bu gülü üç yıl önce. Bir bağ bozumu şenliğinde. Arkadaşı Mihalis çağırmıştı onu. Gün boyu isirge, mercan, tilki üzümleri toplamışlardı sepet sepet. Sirkelik, pekmezlik, şaraplık. Toplanan üzümleri, kara kara üzümleri küçük havuzlarda ezmişlerdi şarkılar söyleyerek. O şenlik günü çiçeklerden bir taç yapıp başına takmıştı Eftalia'nın. Eftalia da saçları gibi kızıl bir gül vermişti ona. Gülümseyerek "eğö esena pola ağapo" diye haykırmıştı. O kızıl gülü, saklamış, kurutmuştu, özenle sarığının sağ yanına iliştiirdi. Odasından çıktığında

Rumi Baba onu kapıda bekliyordu. Elini öpüp helallik aldı. Medresenin yüksek kapısını çevreleyen taş merdivenleri inerek karanlığa karıştı. Rumi Baba, hüznü ve sevinci bir arada yaşarken gidene baktı. Gidiyordu vardığı yerde çiçeğe durmanın hevesiyle. Cesur, kararlı ve gözü pek. Yangını içinde ve yanarak... Gidecek olan gidiyordu. Ya bu kapıya gelecek olan? O kimdi? Rumi Baba ortalığı buz kesen ayaza rağmen kapıda bekliyordu. Cafer, medresenin yüksek kapısını çevreleyen taş merdivenleri inerek karanlığa karıştı. Ayaz yüzüne vurdukça soluğu kesiliyordu. Ara sokağa girip kavis çizerek yürüdü. Aya Dardara Kilisesi'nin heybetli karartısını görünceye kadar durmadı. Yokuşbaşı'nın تنها sokaklarından papazın evine kadar yürüdü. Eftalia, neşeli halleri, hercai menekşe kokusuyla evin penceresinden ona bakıyordu sanki. Mihalis ne derdi? Veda etse... Çukurçeşme'den su içip Ulu Camii yoluna saptı. Tuzpazarı'nın sessizliğinde meydanı bir uçtan bir uca yürüdü. At arabalarının, tuz çuvallarının, köylülerin ve çocukların doldurduğu meydan ıpıssızdı. Keküç kırk üç, elli adı belli, yüz dümdüz çığlıkları gündüzde kalmıştı. Kararlıydı. Payitahta gidecek, seferlere katılacak, Balkan topraklarında Eftalia'nın kokusunu arayacaktı. At binen, cirit atan Cafer Baba ölecekti. Bundan sonra ona Gül baba diyeceklerdi. "Eğö esena pola ağapo Eftalia!" Fecri Kazip Surp Kirkor, acıyla yandı. Kilisenin açılacak oluşunun sevincini yaşayacakken... Yaşamak zor şeydi. Acı içindeydi Surp Kirkor. Çaresizdi. Kendini Çifte Hamam'ın önünde bulmuştu. Geri dönmeliydi Yokuşbaşı'na, kiliseye. Yürürken kilisenin çanları acıyla çaldı. Birazdan kızı için son töreni yapacaktı. Ardından son arzusunu yerine getirecekti. Ahit vermişti, sözünden dönemezdi. Kim ne derse desin kızının isteğini yerine getirecekti. Bir kısır döngüye mi düşmüştü çözemiyordu. İkide bir sevgi insan içindir, diyordu. Sevgi tanrının bir hediyesidir. Kısır döngüyüyse içine düştüğü kuyu, ancak hayale dalarak unutabiliyordu. Yokuşbaşı semtinde koca bir ömür geçirmişti. Büyük yangına rağmen sağlam soltu dükkânlarıyla Yokuşbaşı, canlı bir semtti. Caddeyi çevreleyen sokaklarda varlıklı ailelerin konakları yer alıyordu. Rum cemaati, kısa sürede kiliseyi yeni baştan inşa etmişti. Surp Kirkor cüppesini özenle giymiş ilk ayine hazırlanıyordu. O zaman da böyle yangında kül olan ahşap kilisede ayine hazırlanırken günah çıkarma odasına girdiğinde tanıdık bir ses, tüm muzipliğiyle papaz efendi, demişti. Papaz efendi, günah çıkarmak istiyorum. Ben büyük bir günah işledim. Tanrımdan bağışlanmayı diliyorum. Bu öyle bir günah ki anlatmaya korkuyorum. Söyleyin papaz efendi, tanrı âşık olmayı yasakladı mı? Eğer yasaksa ben bu yasağı çiğnedim. Birine gönlümü kaptırdım. Söyleyin papaz efendi, tüm insanlar tanrının kulu mudur? Öyledir Eftalia. O halde ben tanrının bir kuluna, Cafer'e... Ne! Cafer'e mi? Çıldırdın mı kızım sen? O bizden biri değil ki! Nasıl söylersin böyle bir şeyi. Tanrının gazabını üzerimize mi çekeceksin? Asla onay vermem bu evliliğe. Unut, çıkar at aklından onu. Atamıyorum baba. Suçlu sensin. Kilise için çalışırken ona neden sen bizden biri değilsin, demedin? Niye yardımını kabul ettin? Tanrının evi için çalışan

biri benim evimin sahibi olamıyor. Niçin? Niçin baba? Eftalia haklıydı. Cafer kilisenin inşaatında canla başla çalışmıştı. Yorulmadan, durmaksızın. Çekiç sallamış, taş yontmuştu. Kilise tanrının evi değil miydi? Önceki yıl yangınla kül olmuştu kilise. Kaç zamandır çan sesi duyulmuyor, Pazar ayinleri yapılmıyordu şehirde. Nasıl da üzülmüyordu iki senedir. Ahşap bina çabuk alev alıp küle dönüvermişti yangında. O vakit karar vermişti, taş bina olacaktı yeni kilise. Yokuşbaşı semtinin zenginleri kadar dindar Rum halkı da elinde avucunda ne varsa bağışlamıştı kilise için. Kilise çanı da kalaylanıp parlatılmış, usta demircilerin elinden neredeyse yepyeni çıkmıştı. Duvarcılar tutulmuş, Taşan dağının kuzey yamacından sarı taşlar kesilmişti. Eskisinden daha görkemli bir bina yükselecek, çan sesi yeniden duyulacaktı işte. İlk kazma vurulduğu gün gelmişti Cafer. Üstelik başka dinden olduğu ve ayıplanacağını bildiği halde! Elinde kazma gün batıncaya kadar temel kazmıştı. Yorulmuyor, susamıyor, acıkmıyordu. Az soluklan diyenlere inat çalışıyor, çalışıyordu. Güzel yüzlüydü, yakışıklıydı. Güçlü, kuvvetliydi. Surp Kirkor, işin içinden çıkamıyordu. Dinler mi katı kurallara sahipti, insanlar mı dini, kuralların katılığında boğup duruyorlardı? Kilise için çalışırken, taş kırıp duvar örerken, çanı kuleye asarken kimse yadırgamıyordu Cafer'i. Kendisi de sevinmişti. Aynı tanrıya ve onun gönderdiklerine inanıyor, aynı tanrıya el açıp dua ediyoruz papaz efendi, demişti. Tanrı neden şimdi sevgi olamıyordu peki? Kızımı ona vereceğim. En azından şimdi son arzusunu yerine getireceğim. Kısır döngüden ani bir kararla kurtulmuştu. Dik durmalı, kararından vazgeçmesini salık verenlere kulak asmamalıydı. Kiliseye geldiğinde ayın hazırlıkları bitmek üzereydi. Çan bir kez daha acıyla inlediğinde duaya başladı. Kutsal kâseyi sağ elinde, haçı sol elinde tutarak zümrüt tacı kızının başına koydu. Merasim bittiğinde dört gence tabutu omuzlarına almalarını işaret etti. Gecenin karanlığında ayaza rağmen yola koyuldular. Kilise cemaati de azize bildikleri Barbara için fenerler yakarak yolu aydınlatırken Surp Kirkor, kendinden emin bir sesle mezarlığa değil Sultaniye Medresesine gideceklerini söylediğinde kalabalıktan bir uğultu yükseldi. Yükselen homurtular, neyse ki acılı bir babayı engelleyecek kadar gür çıkmamıştı. Medresenin önüne geldiklerinde Surp Kirkor, Rumi Baba'yı kapıda gördüğünde hiç şaşırمامıştı. Şah Rumi, ayaza, uzun süren geceye rağmen gelecek olan misafirini bekliyordu. Eftalia, Sultaniye Medresesi'nin kapısına bırakıldığında diller tutulmuştu şaşkınlıktan. Ne olacaktı bundan sonra? Cafer nerede? Çağır gelsin Rumi Baba. Geç kalmadın mı Kirkor? Keşke sağken getirebilseydim. Kızımın son arzusu sizin adetlerinizle... Ötesini demedi. Diyemedi. Kirkor Efendi, dedi hazret, gençler kızımızı Tuzpazarı'na götürsünler. Her iki cemaat de oraya ancak sığar. Onu büyük bir kalabalıkla uğurlamalıyız. Biz gidiyoruz. Kızım artık sizindir, diyebildi. Gitmek mi? Azize Barbara senin kızın bizimse misafirimizdir Kirkor. Onu son yolculuğuna gelin hep birlikte uğurlayalım. Tanrı merhamettir, sevgidir. Hem Aya Daradara, bundan sonra Azize Barbara adını almalı. Sen ben deyip durma-

yalım. Ölüm hepimizi eşitlemiyor mu? Surp Kirkor, bir müddet sessiz kaldı. Etrafına bakındı. Kimseden çıt çıkmıyordu. Demek tanrı gerçekten yüce bir sevgiydi. Bu sırada ufukta hafiften bir kızılık peyda olmuş, minareler, kavak ağaçları belirginleşmeye başlamış gibiydi. Kara haber tez duyulmuştu şehirde. Her yandan büyük bir insan seli Tuzpazarı meydanına akıyordu. Büyükten küçüğe herkes, Azize Barbara'nın yasını tutuyor, güzel Eftalia için dualar ediyordu. Bir gün azize olacak benim kızım, o yüzden göbek adını Barbara koydum, dediği günü anımsadı Surp Kirkor. Azize Barbara Kili-sesi diye mırıldanırken gözyaşlarını tutamıyor, yaşın yaşın ağlıyor, kızının "tanrı beni her halimle huzuruna kabul edecektir baba" deyişi kulaklarında çınlıyordu. Tuzpazarı kalabalıktı. Hem de hiç olmadığı kadar. Giderek de dolup taşıyordu. Koca şehir daha gece bitmeden uykudan uyanmış, meydana akıyor, akmaya devam ediyordu. Taşan dağının etekleri o güzel azizenin kızıl saçları gibi söken şafağın ilk ışıklarıyla aydınlanıyor, uzun ve soğuk bir gecenin sonunda nihayet ufukta güneş doğuyordu.

16.12.2015, Merzifon

Üflenmemiş Rüzgarlar

MELİSA YILMAZ

6 Mayıs

Deina, sevgilim,

Yıllardır senin için kaldırdığım bütün kalemleri kırdıktan ve günlüğümden başka, adını fısıldayan her kağıdı yaktıktan sonra, işte nihayet sana yazıyorum. Adın ellerime geçiyor, seneler tırnaklarımın arasına sıkışmış küçük kum taneleri gibi, kağıt kesiklerimi kanırtarak satırlara akıyorlar. Babanın öldüğünü duymuş olmalısın. Doğrusunu söylemek gerekirse, bana cenazeye gelip gelmeyeceğin sorusu acıdan önce geldi. Onun için ağladım, seni bir kere daha burada, bu evde, geniş beyaz basamaklarda durmuş bana bakarken hayal etmek için kendime bir an izin verdikten sonra. Yemin ederim, tek bir andı. Çünkü gelmeyeceğini avucumdaki çizgileri bildiğimden daha iyi biliyordum. İçten içe gelmeyi nasıl bir yangınla isteyeceğini de.

Güzel bir gündü, öldüğü gün yani. Onu yatağında bulduklarında gün süt dişlerini henüz döküyordu ve gök incecik dantel bir elbise giymiş gibi temiz bir sisin altında bir ressamın fırçasından çıkmışçasına muntazamdı. Bahçedeki çiçeklerin, yaprakların üzerinde taze çiğ damlaları vardı ve onu hazırlayıp evden çıkardıklarında kucağında uyuyacağı toprak, Tanrı'nın çamurdan şekil verdiği ilk kadının kolları kadar güzel kokuyordu. Cenaze kalabalık değildi, baban onu uğurlamak için kimlerin gelmesini istediğini vasiyetinde yatmıştı. Annen, birkaç eski dost, bir de birkaç asker vardı. Elbette biz de, evdeki diğer herkesle birlikte oradaydık. Babanın bütün yaşamını, büyük salondaki madalya raflarını, ev inşa edildiğinden beri hemen hemen her gecenin şahit olduğu bütün o şatafatlı arkadaş toplantılarını, annenin her bahar sektirmeden düzenlediği baloları ve tabii, soyadınızı düşününce daha farklı bir cenaze olacağını tahmin ederdim. Oysa inan bana, böylesi baban için en az yıllar önce kendisi için yaptırdığı tabut, annenin kendi elleriyle diktiği kefen ve dostlarının özenle seçtiği çiçekler kadar uygundu. O basit törenin sadeliğinde, doğallığında öyle bir güç vardı, öyle bir huzur hakimdi ki sanki oraya bir ölüyü gömmeye değil de, bir güneş ilahisi eşliğinde şükür şarabı içmeye gitmiştik.

Sen sekiz yaşındayken babanın seni arka bahçeye, aile mezarlığına getirdiği günü hatırlıyor musun? Evin yaşlı köpeğini gömmemizden hemen sonraydı. Senin üzerinde mavi işlemeli bir elbise vardı, gökyüzü de sana uymuştu; hani yerler kuru yapraklarla doluydu, yağmur sonrasıydı, soğuk fırtınalara ise daha biraz vardı. Ben bir kuş tüneğini tamir ediyordum, sen babanın elini tutuyordun. “Buradan korkuyor musun?” diye sormuştu sana baban, o soylu asker sesiyle. Tanrı biliyor ya, sesine bayılırdım. Kafamdaki bütün masallardaki bütün hükümdarlar onun sesiyle konuşurdu. Sonraları, kutsal kitabı okumaya başladığımda, Tanrı’nın emrettiği ve evrenin boyun eğdiği, Tanrı’nın emrettiği ve elçilerine mucizeler yağdığı pasajların hepsi de kulağımda babanın sesiyle kaldı. “Hayır.” diye cevaplamıştın babanı, zaten sen daha o yaşında bile hiçbir şeyden pek korkmazdın. Ölüler, masal devleri ve annenin cezaları seni korkutamazdı, yalnızlık da öyle. Hiçbir zaman kocaman bir eve hapsedilmiş küçücük çocukluğundan şikayetçi olmamıştın, hayali arkadaşlara bile ihtiyaç duymazdın. “Onların ilahiler fısıldadıklarını duyabiliyorum. Yapraklarda isimler, şarkılar, gülüşmeler var. Ama bunlar her yerde var. Ölüler dünyanın her yerinde, buradaki ölülerin üzerine örttüğünüz toprakta bile ölüler var. Rüzgarla ve yapraklarla ve suyla konuşuyorlar... Bu dünyanın müziği, ondan neden korkayım?” Yanıtın babanı şaşırtmıştı ama herhangi başka bir babayı şaşırtacağı kadar çok değil. Çünkü sen sekiz yaşındaki herhangi başka bir çocuğa kesinlikle benzemiyordun ve evdekiler bunu uzun zamandır biliyordu, kabullenmeseler de biliyorlardı. “Dünyanın müziğinden hoşlanıyor musun?” diye sormuştu baban, bu kez daha kısık ve yorgun bir sesle. “Tanrıların sessizliğini gizlemek için çalışıyor. Tanrılar düş görüyor mu, baba?” Baban hala elini tutarak eğilmiş, uzun uzun senin yüzüne, gözlerine, gözlerinde yanan o dumansız kıvılcıma bakmıştı. “Ölmekten de korkmuyor musun, Deina?” demişti, neredeyse fısıldayarak. “Daha birkaç saat önce bir evcil hayvanının ölümüne şahit oldun. Ölüm seni hiç korkutmuyor mu?” “Hayır, şimdi zamanın bir parçasıyım, ölünce başka bir parçası olacağım. Sadece bu kadar. Ölmekten korkmuyorum.”

Sana bir şeyi kesinlikle söylemeliyim. Baban o gün ona ne demeye çalıştığını ancak hayatının son bulduğu o güzel günde, yalnızca en sevdiği insanlar yan yana durmuş, onun için dua ederlerken ve gözyaşları sadece sessiz, gösterişsiz bir samimiyetle, kurulanmadan yanaklara düşüyorken anladı. Ve inan bana, seni o an, orada, gülümseyerek bağışladı.

Seni beklediğim bunca zaman boyunca, sana yazdığım her şeyi akşamüstü güneşinde teker teker yakarken, sana dair anılarımin neden diğer bütün hatıralarımdan daha keskin, daha net olduğunu çok düşündüm. Saçının savrulduğunda nasıl hareket ettiğini, kirpiklerinin uçlarından dudaklarının kıvrımına, parmak boğumlarından dirsek kemiklerine kadar bütün bedenini bir nefes gibi kuşatmış o her şeyden, her-

kesten farklı havanın nasıl hissettirdiğini öyle iyi hatırlıyordum ki aklımı yitirmekten korkuyordum. Sonra, bir gün arka bahçedeki işlerimi tamamlarken başımı çevirdim ve mezarlığın önünden geçmekte olduğumu fark ettim. Seni orada, mezarlığın girişinde önce babanın elini tutan sekiz yaşındaki halinle, sonra bir kucak dolusu ölü kuşla oturmuş şarkı söyleyen on iki yaşındaki görüntünle, sonra da on yedi yaşındaki çırılçıplak vücuduyla dimdik durmuş, ellerini göğsüne kaldırmış vaziyetinle görür gibi oldum. Ve kavradım. Sen bütün dünyayı görmüş olabilirsin, belki onu gerçekten en ıssız köşesinden en kalabalık kentlerine, en mavisinden en siyahına dek gezmişsindir, belki de yalnızca birkaç yüze bakarak ondan emebileceğin bütün sütü emmiş, her şeyi öğrenmişsindir. Ben bu evden hiç çıkmadım ve benim için senin yüzün bütün dünyanın bir temsiliydi. Deina, sevgilim, işte nihayet sana yazıyorum ve sana yazmak istediğim tüm kelimeleri unutmuş olsam da, sana seninle ilgili yazabileceğim her şeyi, en ince ayrıntılarıyla hatırlıyorum.

Mezara senin yerine de sümbüller bıraktım, biliyorum onları tercih ederdin.

Veda etmeyeceğim. Sonlar vardır ve sonlar yoktur çünkü var varken yokluk yoktur. İyi felsefe.

11 Mayıs

Deina, sevgilim,

Bir keresinde bana kadim bir kabilenin garip bir selamlaşma şeklinden söz etmiştin. Birbirlerini “Sen, bir başka bensin. Ben, bir başka benim.” diye selamlıyorlardı. Bugün seni, “Sen, hala sensin ve ben, bir başka benim.” diye selamlamak istiyorum. Senin şu akıllı adamlarından biri bir zamanlar büyüyle kelimelerin aynı şey olduğunu, sonra zamanın ikisini birbirinden ayırdığını ama hala bazı sözcüklerin birtakım güçleri olduğunu söylüyordu. Eğer o haklıysa, adının üzerimde nasıl bir büyüsü olduğunu çok merak ediyorum. Belki de zamanla aynıdır, biliyorsun zaman da bir büyüdür. İsmim üzerimden yılların, yüzyılların, binyılların geçtiği gibi geçiyor. Yaşlanıyor, gençleşiyor, yeniden çocuk oluyorum. Kendimi engelleyemiyorum. Deina, sevgilim, işte yine sana yazıyorum.

Bu evin her köşesi, bahçenin her bir bucağı, her bir yaprak boğumu varlığıyla dolu. Yüzünü gözlerimin önüne getirmek için bakmam yetiyor. Ne var ki şimdi nasılsın, gençlik pembesi yanakların hiç soldu mu, senelerin ve yaşamın parmak izleri teninde çizgiler bıraktı mı, dudaklarının o kırmızı vadileri çorak topraklar gibi kurudu mu bilmiyorum. Saçların hala eskisi gibi güneşli rengi mi, yoksa küllenmeye başladı mı, bakamıyorum. Ve bunları merak ettiğim her seferde, aklıma öldüğüm gün geliyor. Ölmek için kalbin durması gerektiğini savunan bütün o akıllı adamlar ne kadar da

yanılıyorlar. İnsanın ölümün ne demek olduğunu anlaması için kimi zaman iğrenç, pis, ince bir dergi kapağına bakması yeter.

O derginin elime nasıl geçtiğini merak ediyorsundur. Bilirsin, öyle şeylerle asla ilgilenmedim. Ama anlarsın ya, onu bulmam çok da şaşırtıcı değildi, evde birçok hizmetkâr oğlan vardı ve ayrıca seyisin şu haylaz, çökük avurtlu çırağı da daha o yaşta kadınların gizlerini usul usul merak etmeye başlamıştı. Sana şunu tereddütsüzce söyleyebilirim ki, senin haricinde zaten çok da büyük dalgaları bulunmayan, küçük beyaz köpüklerle dolu ömrümün en kötü anlarından biriydi.

Ön bahçedeki kuru yaprakları süpürüyordum. Çocukken yaprakları süpürmesinler diye annene nasıl yalvardığını hatırlıyorsundur. İkimiz ev akşam giysisini giyiniip yemek çanını kemerine iştirirken o yaprak yığınlarının arasında oturur, inceden bir ninni gibi tüten göğü seyrederek, kısık sesle konuşurduk. Daha doğrusu sen konuşurdun, ben dinlerdim, benimle konuşmayı en çok bu yüzden severdin zaten. Evde seni böylesine dikkatli, sorgusuz, yargısız dinleyen benden başka kimseyi bulamazdın. Hani bir kere bana o büyük, uçsuz bucaksız gözleriyle bakmış, yapraklar diz kapaklarına değin çıkarken “Saatler,” demiştin, “Biliyor musun, eğer küçük deli bir kız kalkıp bütün sesleri sustursa ve geriye sadece saatlerin sesleri kalsa ne duyardık? Ne duyardık, biliyor musun? Ben biliyorum, evet, bütün saatlerin saniyeleri birbirinden farklı anlarda saydığını. Biri bir dakika geriye vururdu, bir diğeri birkaç saniye ileride olurdu... Ve bir diğeri, zamanı bir gün geriden saymakla meşgul olurdu. Tıpkı kalplerimiz gibi. O zaman sana saatin kaç olduğunu sorsam ne derdin? O zaman zamanı bu kadar emin bir şekilde söyleyebilirler miydi? O zaman doğum günlerinin bir anlamı kalır mıydı? Başka bir yerde benimle aynı gün doğmuş küçük, deli bir kız için yıl on üç ay olamaz mı, o zaman hangimizin doğum günü doğru olacak? Hangimizin saati? Bu benim kalbime doğru, seninkine yanlış demek kadar saçma bir şey. Anlıyor musun, gerçekten anlıyor musun?” İkimizin bakışları da yemek odasının camlarına gitmişti, orada aile dostlarının senin için gönderdiği doğum günü hediyeleri koca bir yığın halde pervaza dek yükseliyordu. İpek elbiseler, saç fırçaları, çoğu aşk ve matematikle ilgili kalın kitaplar ve daha bir dolu şey vardı, sen hepsinden nefret ediyordun. Hepsinin suratına örtülen taş kapılar olduğunu söylüyordun, doğanı sınırlayan şeyler, kurabiye kalıplarına benzeyen, içi boş, anlamsız şeyler. “Bunun kolay bir yolu olurdu, sevgilim.” diye yanıtlamıştım seni. “Bütün saatleri durdururdum.”

Gülümsemiştin.

Ve ben, seni yılın on üç ay sürdüğü bir yerde bile görsem, ister bir savaş meydanında, isterse bir kum saatinin dudakları arasından, o gülümsemeyi her ne olursa olsun tanıyacağımı düşünmüştüm.

Derginin kapağındaki gülümseme, o aynı gülümsemeydi. Solgun yüzündeki dolgun, kırmızıya boyalı dudaklarında öylesine uçucu, öylesine kırılğan, yersiz duruyordu. Bir yığın kuru yaprak gibi. Üzerinde kısıcık, kırmızı bir etek ve daracık, beyaz bir bluz vardı; zarif, kırmızı tırnaklı parmaklarının arasında incecik, dumanı gözlerine karışan bir sigara... Yaprakların arasında oturduğumuz o gün, o gülümsemeyi bir porno dergisinin kapağında görsem dahi tanıyacağımı düşünmemiştim, bin yıl geçse de düşünemezdim ama kendi elim bana ondan daha yabancıyken, yüzünü başka birininkiyle karıştırmam mümkün değildi.

O fotoğrafın bana neler hissettirdiğini, beni nasıl mahvettiğini sana burada anlatmayacağım. Sadece, öyle güzel, öyle çocukça, öyle çaresiz gülümserken neyi düşündüğünü bilmek isterdim. Eğer sen de benim ne düşündüğümü bilmek istersen, o dünyanın kim bilir hangi ucundaki uzak, yasak, bir anlık gülümseme burada, bu ihtiyar evdeki büyümeden yaşlanması gereken garip bir adamın kalbindeki bütün saatleri durdurdu ve zaman, onun için bir daha asla eskisi gibi ahenkle akmaz oldu. Bütün saatler yanlış saniyelere vurdu, nefes almak ilahi bir hortum çağırmak kadar güç oldu. Dünyanın bir yerlerindeki, bir yılında on üç ay bulunan küçük deli kızın o an öldüğünden eminim.

O gün artık bilmediğim, görmediğim, gözyaşlarını öpemediğim bir kızın mezarında sümbüller açması için dua ettim.

Sevgilim, Deina, ben bütün kusurlarımızı ve bütün hüznü kırıklarımızı affettim.

13 Mayıs

Deina, sevgilim,

Ölümü beklemek için doğduğumuz şu kekremsi hayatımızın, beklemekle geçmesini bu kadar garipsememiz ne tuhaf. Bu sabah güvercinleri yemlerken, aklıma sen odanın pencere pervazına oturur, ben bahçede dolaşırken birbirimize seslenerek yaptığımız bütün o konuşmalardan birkaçı geldi. Kelimeler sızı, kelimeler taşıyamayacağım kadar ağır artık, yem torbasının yanına çöküverdim. Başımı ellerimin arasına aldım; sana dokunmuş, seni bulmuş, seni sevmiş, seni kaybetmiş ve kendini bildi bileli seni aramış ellerimin. Deina, sevgilim, sana yazıyorum. Çünkü seni hala bekliyorum. Hala özlüyorum. Hem öyle özlüyorum ki iç organlarımdan daha iyi, daha alışkanlıkla biliyorum seni özlemeyi. Hala. Hala. Hala seni seviyorum.

Evet, pencere pervazları. Evet, konuşmaların. Saçlarının başın hafifçe sola eğik halde durmuş beni izlerken çehrenin çevresinde savrulan başaklar gibi haylaz kımıldanışları... Sevgilim. Sana kafamda en başından beri böyle sesleniyordum. Daha ikimiz

de küçük çocuklarken, hatta sen benim adımlarımla karıştırırken, daha hiç doğru düzgün birbirimize bakmamışken bile. Başka kimse sana seslenirken bu tarz sıfatlar kullanmıyordu. Garip demiyorlardı. Hasta demiyorlardı. Deli, demiyorlardı.

Demelerine gerek var mıydı?

Oysa sen kendini sıklıkla küçük deli kız diye tanımlardın. Farklı olduğunu biliyordun, evdeki herkes kadar. İstedikleri gibi bir çocuk olmadığını, istedikleri gibi bir genç kız olamayacağını... Daha beş yaşında kiliseye gitmeyi kesinlikle reddederek bahçede kendine topraktan bir tapınak yapmıştın. Zavallı annen sana doğruyu anlatabilmek umuduyla eski insanların nasıl da saçma biçimde putlar yaptığından, çamurdan tanrılara, ölü hayvanların kemiklerine, boynuzlu yaratıklara tapındığından, sonra kutsal dinimizin nasıl da bu yabancı vahşilikleri yok edip bize doğruyu ve Tanrı'nın lütfunu bahsettiğinden bahsedince de oyununu biraz değiştirmiş, bütün bir bahar ve yaz boyunca topraktan Tanrı'lar tasarlamakla meşgul olmaktan büyük zevk almıştın. Bunu anneni üzme için yapmıyordun, onu neden üzdüğünü anlamıyordun da. Sadece hoşuna gidiyordu ve evdeki diğer oyuncaklarıyla oynamak yerine toprak Tanrı'larla uğraşmanın neresinin bu kadar anlaşılmasız olduğunu idrak edemiyordun.

Ondan sonraki bütün bir kış kimseyle ana dilinde konuşmayıp sadece kuş cıvıltıları ve başka hayvan sesleri çıkardığını, dudaklarını büzüp oldukça gerçekçi bir rüzgar estirdiğinde babanın yüzünde beliren o umutsuz ifadeyi hatırladıkça hala bir parça gülümsüyorum. Doktorlar seni kontrol etmek için gelmeye o sıralarda başlamışlardı. Oysa senin onlara da, ailenin izah etmeye çalıştığı doğru çocuk olma kurallarına da aldırış ettiğin yoktu. Senin için diktirilen ipek, kadife, keten ve diğer süslü kıyafetlerden hoşlanmıyordun. Senin için getirtilen öğretmenlerin anlattıklarıyla ilgilenmiyor, yalnızca piyano derslerinde canlanarak senden istenen her şeye boyun eğiyordun. Dokuz yaşında bu dünyaya ne için geldiğini, neden yaşadığını, yaşamın amacının ne olduğunu sormaya başladın, bütün küçük çocuklar gibi. Ne var ki bu sorular diğer çocuklar için en fazla birkaç saat düşünülüp unutilan şeylerken senin için durum böyle değildi.

On yaşındayken, babanın avdan döndüğünde arkadaşlarına gösterdiği bütün avları için küçük mektuplar yazdığın ortaya çıktı. Ve bahçedeki bütün ağaçlar, masallardaki bütün insanlar, sevdiğin bütün şarkılar için. Annen neredeyse çıldırıyordu, o gün evin nasıl karıştığını, doktorların nasıl telaşla arandığını, odadaki kağıtların nasıl toplandığını anımsıyorum. Sanırım, bizim yollarımız da asıl o zaman birleşmişti, yani ben sana gizlice kalem getirmeye başladığımda ve sen piyanoda bir şeyler çalmak için benim bahçeye çıkmamı beklemeye başladığında, o zaman gerçekten arkadaş olmuştuk. Yakın olduk, kimseyle olmadığımız kadar.

On bir yaşındayken, babanın bir av dönüşünde annenle seni bir hastaneye yatırmalarının gerekip gerekmediği konusunda konuşmasına kulak misafiri olduğun akşamı ise ömrümün sonuna kadar unutamayacağım. Ölü kuşlarla dolu torbaları alıp arka bahçeye çıkışını, kuşlar kucağında, arkada aile mezarlığı, yeni yeni parlamaya başlamış aya karşı başın dik söylediğin şarkıyı...

*“Hoşça kal dünyanın bütün eşiklerinden aşan, koca, mutlu,
Sümbül tarlaları güneşle yıkanmış evim.
Ben geride kalan son devim;
Yabancı, vahşi, çamurlu...
Küçülmedi hayallerim benim, hep kuşlarla uçtu.
Hoşça kal, bundan böyle hiçbir yol kaldıramaz dev adımlarımı,
Hiçbir kulak istemez yüksek kahkahalarımı.
Bana yurt yok, dost yok, yalnız gideceğim,
Yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu.
Ve artık hiçbir kapıyı açamaz dev ellerim.”*

Evdeki herkesin sesinin büyüüne, senin öylece durmuş sakın halinin gizemine kapılıp etrafını sarışını, babanın gözlerinin doluşunu, ölü kuşlardan birinden sıçramış kanın elbiseni lekeleyişini ve saatlerce etkisinden çıkamadığım o huşu duygusunun içimdeki titreyişini hatırlıyorum. O hiç kimsenin önünde eğilmeyen, asla sarsılmayan, asla yara almamış gibi görünen yara izleriyle kaplı büyük adamın, babanın senden özür dileyişini, eve girmen için neredeyse yalvarışını, senin sadece başını sallayarak onu yanağından öpüşünü... Bütün gece arka bahçede kalmıştın, kuşları versen de üzerindeki kanı temizlemelerine müsaade etmemiştin, umurunda değildi. Şafağın sökmesine daha epey varken, sana benim eski püskü, yıpranmış, kaba saba hırkalarımın birini getirmiştin. Yanına oturmama ses çıkarmamıştın. Tanrım, öylesine güzeldin ki... Öylesine mağrur, öylesine üzgün...

“Bütün rüzgarlar bir yöne gitmek için esiyorlar.” Demiştin sonra bana, birlikte belki bir saattir oturuyorduk, belki de iki. “Bütün yollar bir yere varmak için yapılıyorlar. Ya bunu istemiyorsak? Ya dünyanın bir yerinde, yolların sadece yol olduğu bir yerde, rüzgarların sadece esmek için var olduğu ya da hiç var olmadığı bir yerde ama... Bir kız varsa ve o... Ah, hayır, yine böyle konuşmayacağım, bundan usandım artık. Kendimden usandım, böyle olmamdan, zihnimin içindeki saatleri bir türlü onlarınkine uyduramamaktan... Ama böyle yollar da olamaz mı? Ne amacı olduğunu bilmeyen insanlar? Hiçbir yöne üflenmemiş rüzgarlar. Hatta hiç üflenmemiş, hiç üflenmemiş rüzgarlar. Ben onlar gibiyim işte.”

Yanıt verememiştim. Elini tuttuğumda gözlerime bakmıştın. Büyüyordun; büyüyordun ve ailen seni idare etmekte zorlanıyordu, çevrenin daha çok dikkatini çekiyordun, bunun ikimiz de farkındaydık. Ama seni o raddeden, o gecedен sonra hiçbir şeyin üfleyip bir yöne savuramayacağını, eğer kurtuluş buysa kurtaramayacağını da biliyorduk.

Devin şarkısını söyleyen sesin hala kulaklarımda. Ne zaman yüzümü rüzgara karşı dönüp seni düşünsem o geceki hüznünü, kabullenişini, özlemini duyar gibi oluyorum, birer birer ölüyorum. Yine de inan bana, mektuplarım salt sevgi ve çiçek dolu. Sana yazıyorum çünkü en kimsesiz olduğun anda bile çocukken mektup yazdığın her şeyle birlikte ben, burada senin için, beni süpürmeye çalışan bütün rüzgarlara kafa tutuyorum, bil isterim. Hala.

17 Mayıs

Deina, sevgilim,

Bugün hayatımda ciddi anlamda ilk kez gitmeyi düşündüm. Bu evden uzağa, arka bahçedeki mezarlıktan, bu dinmez yastan, annenin gözlerinden ve bahçede konuşlanmış bütün eski, bütün yeni mevsimlerden uzağa. Kendimi dünyanın kucağına öylece atabilir ve seni bulmak için yollara ismini sorabilirdim. Yüzünü bir kerecik daha görsem, lanet olası bir derginin kapağında bile olsa, bana yeterdi. Bu yoksunluk, bu boşluk beni yıkmadan, bitirmeden önce bir kerecik daha. Sonra kendi kendime uzun uzun güldüm. Bunu yapamayacağım için değil; çıkabileceğimden ve bir şekilde ayakta kalıp evden uzakta olmaya alışacağımdan eminim. Güldüğüm nokta, yapacağımı bir an bile olsa düşünebilmemdi. Senin en güzel, en masum anılarınla dolu bu yeri nasıl terk edebilirdim? Birlikte çocuk olduğumuz, sesinin beni şekillendirdiği, gülümsemelerinin kalbime çarpmayı öğrettiği, seviştığımız bu güzel, sihirli dev evini? Yapamam, senin bu parçandan da vazgeçemem. Deina, sevgilim, işte bu yüzden yine sana yazıyorum. Çünkü yapabilecek başka hiçbir şeyim yok. Sen yoksun, sana giden yollar yok, sana esen rüzgarlar henüz üflenmemiş olmalı...

Dün annen çocukken senin için ağaca astığımız salıncağı buldu bodrumda, saatlerce ağladı. Bana senden bahsetti biraz, odanda hala sakladığı birkaç parça giysine sarıldı, baban için çizdiğin resimleri çıkardı, onu sakinleştirmem epey vakit aldı. İkinizi de çok özlüyor, sanki babanla aynı yerdeymişsiniz, sen o koca adamın asker çizmelerinin yanında minicik kalmış bir kızken olduğu gibi el ele yürüyüp gitmişsiniz, yakında dönecekmışsiniz gibi konuşuyor. Gittiğin gecedен söz etmek istedi, gözlerinden anladım, yapamadı, yine sustu. Sustuk.

Sen hiç kimseye o geceden söz edebildin mi? Hiç arkadaşın, sevgilin, güvendiğin biri oldu mu hayatında gerçekten? Ah, nasıl da güzel bir geceydi, ben ömrümde gökte hiç o geceki kadar çok yıldız görmemiştim...

Ev son birkaç haftadır olduğu gibi sessizdi. Ama huzurlu, sakın bir sessizlik değildi bu, her an patlamaya hazır, pis bir gübre yığınınına benziyordu, tozluysa, üstü örtülmeye çalışılmıştı, son ana dek duvar köşelerine itelenip duracaktı. On yedi yaşındaydın, çok güzeldin, çok farklıydın... Ama hala o küçük Deina'ydın, benim küçük Deina'm. Ne var ki artık iflah olmaz farklılığın, kimselere benzemeyen bütün o tavırların bir tür hastalık gibi algılanırken, bir yandan da insanları anlamadıkları bir biçimde etkiliyor, şaşırtıyor, hayran bırakıyordu. Seni istiyorlardı; güzelliğini narin bir çiçeği kökünden sökercesine alıp koyunlarına sokmak isteyen kır saçlı tüccarlar vardı, babanın iyi arkadaşları, şerefli askerleri, sadık adamları vardı... Kasabaya sadece babanı ziyaret etmek için uğrayan, paçalarından servet ve güç damlayan büyük efendiler ve onların sana aç oğulları vardı. Senin onlara karşı takındığın hiç sarsılmayan o kayıtsızlığa, bilinçsizce herkesle arana koyduğun taş duvarlı mesafelere rağmen, seni isteyen gereğinden fazla kişi vardı ve bu durum anneni bile bunaltmaya başlamıştı.

Elbette sonunda bir gün, şu melon şapkalı heriflerden biri daha babana seninle evlenmek istediğini söylediğinde patladın ama seninki bir volkan püskürmesi, bir taşkın ya da taş üstünde taş bırakmayan bir deprem değildi. Büyük yemek masasında sakince ayağa kalktın, üzerinde dar bir binici pantolonuyla beyaz bir bluz vardı, hiç unutmam. Yüzünü peçesinin ardından henüz çıkarmış kutsal ay ışıklarını yüzüne vuruyor, saçların şamdanların alevinde bir yığın altın gibi parılıyordu. "Benimle evlenmek istemeden önce, benimle evlenmek istediğinizi bana söylemeniz gerektiğini öğrenmelisiniz." dedin adama, su gibi berrak bir sesle. "Benim sahibim babam değildir. Ve başka kimse de olmayacaktır, hele ki sizin gibi biri. Şimdi, lütfen evimizi terk eder misiniz?"

Kadehleri doldurmakta olan hizmetkar donakaldı, annenin mendili elinden kayıp ayaklarının dibine yuvarlandı. Ve baban, çıkık alın kemiğin sağ yanında atmaya başlayan bir öfke damarıyla, sandalyesini gürültüyle itip ayağa kalktı. "Beyefendiden özür dile, Deina!" diye emretti, buz kadar keskin ve soğuk sesinde birkaç hiddet kırıntısıyla.

"Lüzumu yok, efendim." diye araya girdi melon şapkalı adam, peçetesini katlayıp çatal bıçağının yanına bıraktı, hizmetkarlardan birine paltosunu getirmesi için sakın bir işaret yaptı. "Genç bayanın sinirleri yıpranmış olmalı, mahcup olacak bir durum yok. Annem sonraki gün sizi bize yemeğe davet etmemde ısrar etti."

"Kimsenin sinirleri yıpranmadı." diye düzelttin sen tatlılıkla. Küçük bir çocuğa renkleri öğretir gibi sabırla. "Def olmakta acele edin, lütfen."

“Deina!” diye tısladı annen, yüzü utançtan kıpkırmızı olmuştu. “Küstahlığın için-““Özür dilemeyeceğim.” diye noktalarken öyle gururlu, öyle güzel gözüktüyordun ki bir ressam seni o anki halinle tuvale yansıtabilseydi bakanlar portreinde tek bir kusur bile bulamazlardı.

Melon şapkalı adam tıpkı istediğin gibi aceleyle def oldu. Sen ve baban, masanın karşılıklı iki tarafında, ayakta, birbirinize bakar halde kalakaldınız.

“Beni utandırmaktan usanmadın, değil mi?” diye gürlledi baban, onu daha önce hiç öylesine öfkeli görmemiştim. Esmer ellerinde sıkıdığı kadehin az sonra parçalara ayrılacağını tahmin ediyordum; annen de böyle düşünmüş olmalı, uzanıp hafifçe onun eline dokundu, uyarmak ister gibi. Baban aldırmadı. “Yıllardır, yıllardır her gün bunu yapmaktan hiç bıkmadın... Beni nasıl bir duruma soktuğunu hiç anlamadın... Evlenmeyeceksin, öyle mi? Uygun gördüğümüz başka hiçbir şeyi yapmadığın gibi. Peki ya ne yapacaksın? Hayatınla ne yapacaksın, Deina? Çünkü elinde lanet olası inadın dışında hiçbir şeyin yok.”

“Baba-“demeye çalıştın, bu muazzam hiddet karşısında geri adım atmaya, her şeyin sonsuza dek kırılmasını engellemeye çalıştın. Baban buna izin vermedi.

“Senden nasıl bahsettiklerini biliyor musun? Yıllarca, arkamı dönmemi zar zor bekleyerek... Akıldan noksan, deli, garip alışkanlıkları olan, toprak yiyen, insanlara kendi bulduğu bir dildeki abuk sabuk kelimelerle seslenen bir kızımın olduğunu söylüyorlar. Ve daha dünya kadar şey. Evlenmeyeceğini biliyordum, anlıyor musun, böyle bir şeyi onaylamayı zaten düşünmüyordum. Bir kere olsun burnunun dikine gitmeseydin... Bir kere olsun gerektiği gibi davransaydın... Burada bizimle birlikte yaşlanacağını zaten biliyordum...”

“Seninle birlikte yaşlanmayacağım.” diye yanıtladın sadece. Sonra seni söylenen başka hiçbir şeye kulak vermeden, omuzların çökmüş, başın öne eğik, arka bahçeye yürürken seyrettim. Hareketlerini takip etmek için evin pencereleri arasında koşup duruyor, yemek odasında kavga eden annenle babanın sesleri evi çınlatırken ben, teker teker açtığım camlardan senin geçişinle hışırdayan yaprakları dinliyordum. Bahçeyi birkaç kez turladıktan sonra aile mezarlığının önüne, özenle düzenlenmiş çimenlerin üzerine oturdun.

Annenle babanın sesleri çok geçmeden kesildi. Annen bir hizmetkarla haber yollayıp içeri girmeni istediğini söyledi, sen sadece başını sallamakla yetindin. Ve gece ilerler, yıldızlı gök ve ay ışığının kovaladığı gölgeler dışında hiçbir şey kımıldamaz hale gelirken uzun kirpikli gözlerinde yerleşmiş bir dalgınlık, orada öylece oturdun.

Yanına geldiğimde gece yaşanmaya yüz tutmuştu ve serin teninde kıpraşan ay, usulca çekilmeye başlıyordu.

Sağ tarafına, soluğunu duyabilecek denli yakınına oturdum. Üşümüş ellerinden birini dizime koydun ve gözlerime baktın.

“Aslında herkesin birbirine yabancı olduğu bir yerde, yabancı olduğunu bilen tek kişiyim.” dedin bana, fısıltın titrek ve kırıktı. “O haklı. Ne yapacağım? Burada onunla yaşanmam. Onu daha fazla utandıraram.”

“Sevgilim, eminim o... O onları sadece kızdığı için söyledi.”

“İnsanlar hiç düşünmedikleri şeyleri sözcüklere dökemezler.” diye geçiştirdin tesellimi, omuzlarını silktin bu ihtimali çoktan elemişçesine. “Sevgilin... Ben senin sevgilin miyim? Sahiden öyle miyim? Annemle babamın kızı olmak dışında kimsenin bir şeyi olmadım ben.” Ayağa kalktın, hala gözlerimin içine, beni en ince hücrelerime değin anlamaya çalışırcasına bakıyordun. Sonra gülümsedin, çeneni kaldırdın ve bakışlarını gökyüzüne çevirdin. Ve gökyüzü gözlerin oldu. Saçların omuzlarından geriye savrulup beline döküldüler. Bluzunu çıkardın, pantolonunu, ayakkabılarını...

Annenin, babanın, ya da bir başkasının bizi görmesinden korkmuyorduk, o an Tanrı’nın kendisinden bile korkmuyorduk. Çünkü biliyorduk. Dünyanın bir ucunda, yılı on üç ay olarak yaşayan küçük, deli, yersiz bir kız gitmeye, çok uzaklara gitmeye karar vermişti ve bu onun veda hediyesiydi.

Nitekim sabahın ilk saatlerinde, günışığı cılız bir serzenişle göğüs kemiklerimize vuruyorken, birbirimize hiç dokunmadan yan yana uzanmış o şarkıyı söylüyorduk. Yıllar önce tek bir kez söylediğin şarkıyı. Bana yurt yok, dost yok, yalnız gideceğim; yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu...

Ve gittin. Yalnız.

Yıllar, ömür gibi uzun, kül kadar acı nice yıllar geçti, geri dönmedin.

7 Eylül

Deina, Sevgilim,

Kelimelerimi değil, dingin suskunluğumu yeğlediğini biliyorum. Ama ben şimdi suskunluğun evi olmuş, dünyanın bütün kelimelerine uzak, terk edilmiş bir evin ölüleriyle birlikteyken, elimden sana yazmaktan başka türlü gelmiyor. Çünkü annen bugün öldü. Gerçekten yağmurlu bir gündü.

Geçtiğimiz hafta ona bir şey almamı, getirmemi isteyip istemediğini sormuştum. Hastaydı, yorgundu, eriyip tükenmiş bir mum gibi küçülmüş, solmuştu. Ona bunu sorduğumda beni şaşırtarak doğruldu, hummalı bir ateşe tutulmuş gibi yanan gözlerle gözlerime baktı. Birkaç kez ağzını açıp kapadı, sonra tekrar yastıklarının üzerine düşerek sustu. Bana söylemedi ama inan bana ne istediğini anladım. Senin babanın mezarını ziyaret etmeni isterdi. Ölürken yanında olmanı. Eve dönmeni. Annen öylesine yalnız öldü ki, Tanrı onun için gökten yeryüzüne milyonlarca damla saf su yolladı.

Ve o iri, sonsuz damlalar, evi baştan aşağı yıkadılar. Ve seviştığımız toprak parçalarını ve elinin değdiği ağaç köklerini ve her birinden küçük dünyalar yarattığın taş kırıklarını tozdan, günahtan, nefretten arındırarak her şeyin üzerine temiz bir sükunet örttü. Kocaman bir ailenin tarihinin gömüldüğü bu devasa evde, küçücük adımlarla gezinip durarak etrafı topladık, ellerimizi birbirine dayayıp belli belirsiz kımıldanan dudaklarla ölülerin ruhlarına dualar yolladık. Uzak akrabaların talimatlarını beklerken ateşi hiç yakmadık, kıyafetleri kaldırmadık, hiç bozulmadan bırakılmış çocuk odasının kapısını her zaman olduğu gibi aralık bıraktık.

Birbirlerine sokulmuş, hüznle titreyen, inleyen, yalvaran anılara hiç elmeden, hiç dokunmadan babanın silahlarını, annenin mücevherlerini ve birkaç antıkayı eve akan ziyaretçi kalabalığından sakladık.

Bundan böyle, şimdiden ölüm döşeğime kadar, biri bana ne istediğimi soracak olursa, cevabım hiç değişmeden kalacak. Eve geri dön. Hiç değilse onların huzur bulması için, geri dön.

18 Eylül

Deina, benim küçük Deina'm, sevgilim,

Seni daha fazla rahatsız etmemek için ne zaman karar versem bir korku, bir özlem, bir acı içimi kemirmeye başlıyor. Seni görmeyi, seni bilmeyi, sana ulaşabilmeyi arzuluyorum. Şimdi neredesin, yazdıklarım eline geçiyor mu, hâlâ-hâlâ o şeyi yapıyor musun? Canın çok yanıyor mu, yalnızlıkla gerçekten baş edebiliyor musun, seni ne kadar derinden kırdılar, sana çocukluğuna değin dokundular mı?

Babanın işlediğin günahları duyduğunda dünyasının nasıl başına yıkıldığını anımsıyorum. Hayatının en kötü günü olduğundan emindi. Hayatımızın en kötü günüydü.

Ama artık ikisi de yok. Bu dünyanın günahlarından, yanlışlarından, kızgınlıklarından uzaktalar. Artık seni yargılayamaz, sana sırt çeviremezler. Bu ev senin, bu büyük bahçenin bir yerinde hala çiçek diken küçük bir kızın hatırası, toprakta hala çocukluğun kokusu var.

Söylemek isterim ki, eğer dönmeye karar verirsen, gittiğin yerlerde aldığın bütün yaralarla, insanların kurallarına aykırı bütün yaptıklarınla, sana ait her şeyle seni kucaklamaya hazır olacağım. Deina, sevgilim, sana yazıyorum çünkü hiçbir yolun eve geri dönülemeyecek kadar uzun olmadığını hatırlatmak istiyorum.

Önümüzde henüz üflenmemiş nice güzel günler, bizi nice farklı yöne taşıyabilecek rüzgarlar var. Yuvana gel. Bana geri gel.

21 Eylül

Deina, sevgilim,

Bunu söylemek için onlarca süslü cümlem, onlarca sayfayı dolduracak sonsuz kelimelerim var. Oysa senin beni anlayan için yan yana dizilmiş birkaç harfin yeterli olacağını biliyorum. Sevgilim, sana yazıyorum çünkü bugün gerçekten, yani gerçekten gitmeye karar verdim.

Gideceğim. Ayaklarım beni nereye götürürse, rüzgarlar ruhumu nereye üflerse, yollar nereye giderse... Nereye olduğu önemli değil ama buradan, bu evden, senden uzağa.

Dayanacak mecalim kalmadı. Bekleyecek gücüm, devam edecek halim kalmadı.

Sana söz veriyorum, sana bir daha yazmayacağım, güneş mezarının ardında doğana kadar.

Sevgilin, yine de vedalarım sevgi, kollarım çiçek dolu ve artık hiçbir kapıyı açamaz dev ellerim.

12 Mart, belki de yılın 13. ayı

Deina, sevgilim,

Benim küçük Deina'm. Sana yazıyorum. Bugün öldüğünü duydum. Ne güzel bir gün, ne de yağmurlu.

Evden çok uzakta, dünyanın diğer ucundayım. Ve burada bile senin gibi yılı on üç ay yaşayan kızlar yok. Haberi alınca önce ne duyduğumu anlayamadım. Saatlerce ağlamamı ya da delirmemi beklerdim, öyle olmadı. Evimde küçük bir tabureye oturup sayfaları seninle dolu günlüğümü okumaya başladım. Ve senin için güldüm. Hüzünle, özlemle, zaferle güldüm. Acıyla güldüm, parçalanarak, mahvolarak, toz içinde... Ağlamadım, bunu istemezdin.

Sonra saatlerce yürüdüm, sana kendi ellerimle sümbüller topladım. Onlarca, onlarca sümbül... Birini küçük bir kızın saçına taktım, birini Çingene bir kadının kol yeline. Birini çöplerle dolu bir mahallenin posta kutusu üzerine bıraktım, bir diğerini lüks bir arabanın camına sıkıştırdım... Seni bütün bir dünyaya gömdüm ve her adımında senin için kelimelerce şey yazdım.

Deina, sevgilim, şimdi sen de dünyanın müziğinin bir parçasısın.

Ve sen, içimde akıp giden zamansın. Huzurla uyu, bana hayatı öğreten kadın.

Huzurla uyu, hiçbir sınırı kabul etmeyen, hiçbir zamana ve mekana üflenmemiş, küçük, gezgin rüzgar. Biliyorum ki son uykunda evinde, anne babanın arasında, topraktan tanrılarının korumasında olacaksın.

Ve ben hep senin peşinde koşan rüzgar çanı, kendi ölüm çanım çalıncaya değin, yürüdüğün, seni eve götüren yollarda yürüyor olacağım.

Yüzmeyi Bilmeyen Balık Okyanusa Esir Olur

M E R V E N U R Ü L K E R

“Bir varmış bir yokmuş.” diyerek başlar tüm masallar. Bir yokmuş hep yokmuş aslında tüm umutlar. Kayıp nabızda değil, ruhta başlarmış. Gerçekler yüzüne tek tek vururken bu hayatta. Kalbin hiç durmadan çarparmış. Siyah ve beyaz, iki zıt renk, iki zıt kişilik; yaşamın iki gerçeği, olmazsa olmazı.

Gri, siyah ve beyazla yaşayanların hikayesi. Ne çok masum ne de çok katil hayatının; tam ortasında, ruhsuz. Pes edenler, kaybedenlerin rengi; yaşamın tam ortası. Soğuk kaderinin bedenine işleyişi, iliklerinin titremesi, hücrelerinin intiharı; kaybedenlerin anahtarı. Bir ışık değil, karanlığa açılan bir tünel ve bu tünelin sonu hep ölüm ile biter.

Yaşanan ve yaşanacak olan gerçekler. Kalp atışları. Her ağlayış, her yok oluş bu dünyadan. Binlerce kez dirilen beden sahibi, ruhunun cenazesi kaldırılmış. Nefessiz kalan binlerce hücre seni esareti altına almış. Susmak için çırpınan kelimeler boğazında bir yumru olarak kalmış.

“Anne!” diyerek çığlıklar dökülen o dudaklarından sadece bir dil yarası kalmış.

“Ah sevgilim ah! Bahanelere yalanlar kanmış.”

Sözcüklerin bir ip misali dolaşmış. Kelimeler yetmemiş anlatmaya kül olup yanmış, mezarı taşlanmış. Ölüp ölüp dirilen beden sahibi bir kenara kıvrılıp yatmış.

“Hey acı! Yeni bir görevin var. Küçük adamın yüreğine yerleşme zamanı.”

Buruk yüreğe yerleşme zamanı gelmişti. İçine oturduğu yüreği bir anda parçalandı, kül oldu. Ne zaman buruk bir gülümsemeyle dolaşan bur çocuğun yüreğine otursa böyle oluyordu. Tüm bunlar Küçük Adam için oldukça fazlaydı.

Salıncakta sallanmak yerine, yakar top oynamak yerine acılar içinde kıvranan bir bedeni görmek insanın yüreğini binbir parça haline ayırdı.

Atan kalp damarları patladı. Etraf kan gölüne dönerken küçük adam kalbinin içerisinde annesini aradı.

“Anne!”

Çamurdan kıyafetinin rengi gözükmeyen küçük adam harabe olmuş binalar arasında acı çığlıklarla ayağını acıtan cam parçalarına rağmen annesini arıyordu.

“Anne!”

Tiz bir çığlık yükseldi enkazın altından.

Küçük Adam duymamıştı. Gözünde biriken yaşlar görünüşünü bulanıklaştırıyordu. Ayağının bir taşa takılmasıyla yüz üstü yere kapaklandı. Acı bir çığlık koptu dudaklarının arasından.

Ayaklarının biraz olsun rahatladığını hissetti o an. Durdu o pozisyonda bir müddet. Bu sefer de yüzünü acıtıyordu o camlar, umursamadı.

Sokakta bir gürültü koptu. Korkarak yattığı yerden kalktı, yutkundu.

Kendisine doğru hızla gelen boyca büyük üzeri annesinin kendisini koruduğu – korumak istediği–insanları andıran bir yabancıydı bu. Korkarak koşmaya başladı. Bir yandan arkasına bakıyor bir yandan ‘Anne!’ feryatları yükseliyordu o küçük dudakları arasından.

Koşmaya başladı. Arkasına bakmadan koşmaya başladı küçük adam.

Sanki arkasından gelenin onu yakalayamayacakçasına koşmaya başladı.

Ve yere düştü o an, adam ona yetişmiş Küçük Adama doğrulttuğu silahın tetiğini çekmek için eli hareketlendi.

Küçük Adam sırt üstü elleri yardımıyla geri geri gitmeye çalıştı. Bir ihtimal kurtulma şansı olabileceğini düşündü.

“Yapma.” diye fısıldadı Küçük Adam.

“Öldürme beni. Silah, korkunç”

Adam çocuğun dediklerine aldırmadı. Neden aldıracaktı ki! O acımasızdı, acıma duygusu yoktu onun.

Herkes böyleydi onun bulunduğu yerde. Ve o da öyle olmalıydı.

Küçük Adama baktı tekrardan. Gözünden düşen o acı gözyaşlarını hissetti. Ağlamasıyla yüzündeki çamurlar bir nebze olsun temizlenmişti. Ve her ağladığında daha da beyazlaşıyordu yüzü.

Eliyle gözlerini kapadı. Küçük parmaklarını göz kapaklarını açamayacak şekilde sıkıca bastırıyordu. Ama gözyaşlarını bir türlü dindiremiyordu. Burnunu çekti.

Son kez mırıldandı sözcükleri:

“Anne.”

Eli silahlı adam yutkundu. Bu ağır bir azaptı onun için. Yerde gözlerini sıkıca kapatan küçüğün yanına yaklaştı. Elini omzuna koydu.

Tereddütü vardı ama bunu ona yansıtmamaya çalışarak

“Tamam.” dedi. “Git.”

Küçük Adam sıkıca kapattığı gözlerini araladı.

“Gerçekten mi?”

Hafifçe başıyla onayladı onu adam.

Arkasından gelen seslerle hızla arkasını döndü.

Elindeki tüfeği ona doğru doğrultan bir başka adamla karşılaştı.

Hızlıca çocuğa dönerek

“Kaç!” diye bağırdı.

Küçük Adam hızla kalkarak koşmaya başladı. Koşarken arkasından gürültüyle patlayan silahla yerinde zıpladı. Arkasını döndü. Yerde yatan ona “Kaç!” diyerek bağırان adam kanlar içindeydi. Yutkundu küçük adam. Kendisi yüzünden olduğunu düşündü.

Yerde yatan cansız bedene odaklıyken hala gözleri, eli hareket etti o bedenin.

“Git.” diyordu ona. “Git.”

Aradan saniyeler geçti. Hala orada duruyordu küçük adam, gitmemişti. Ona yardım eden adamın eli hareket etmeyi bırakmıştı bir süre sonra.

O artık tam anlamıyla ölmüştü.

Kulaklarına gürültüyle ulaşan bomba sesleriyle hızla uzaklaşmaya başladı. Küçük Adamın kulaklarının işittiği ses sadece patlama sesleri değildi. Onun işittiği ses insanlığın yasıydı. Karanlıkta yolunu arayan insanların ışığının bombalanmasıydı aslında her şey. Onlar için tek bir şey ifade ediyordu tüm bu yaşananlar “kan”. Ama Küçük Adam için birden çok şey ifade ediyordu aslında. Mesela kimsesizlikti bunun adı. Yaşam sonsuz bir evrendi onun için. Ama bazen bu evren sınırlarla doluydu, sınırsız olmasına rağmen. Ve bu sınırlarda yapman gereken şeyler vardı. “Sevdiğin birisini feda etmeyi” bu yolda.

Annesinin seslerini işitti kulaklarında, dudaklarından dökülen her bir kelime onun için altın değerindeydi. Çünkü ona ne kadar yakın olsa da duyamayacak gibiydi. Ne kadar yakın olsa o kadar kandı onun için. Ve ne kadar yakın olsa da kimsesizlikti.

O sesler, o kulağını tırmalayan sesler...O anda düşündüğü tek şey “Bu seslerle kaç bebek uykusundan uyandı?” olmuştu.

Küçük Adam sığınacak bir yer bulmak için etrafını kolağan etmeye başladı. Bombalanmayla parçalanan yıkık gri binaya sığınmak için enkazdan atladı. Dikkatlice geçtiğinden emin olduğunda hızla zemine oturdu. Duvardan dökülen talaş ve tuğla parçaları canını acıtıyordu. Oturduğu yerden kalkarak eliyle bulunduğu yeri temizlemeye başladı. Eline giren kıymıklara aldırmadan yerdeki tuğlayı alarak karşı duvara sertçe fırlattı. Tuğlanın duvara çarpmasıyla bir yandan gürültü koparken diğer yandan etrafı toz ve tuğla parçaları kaplamıştı. Küçük adam öksürerek kolunu burnuna dayadı. Bir yandan da diğer eliyle tozları dağıtma çabasındaydı.

Hızla temizlediği yere sinerken annesini düşündü. İzliyor muydu acaba onu, el sallıyor muydu ona, onu öpmek istiyor muydu tombul yanaklarından?

Gurur duyuyor muydu oğluyla?

Ah be tavşan! Anlatılmayacak mısın bir daha, nasıl yenildiğini Küçük Adama? Ah be, şeker! Kırılmayacak mısın artık Küçük Adamın ağzında, inemeyecek misin artık midesine?

Ah be yaşam! Unutturacak mısın Küçük Adama mutluluğu?

Unutturma olur mu, Küçük Adam annesini çok özledi.

Küçük Adamın minik gözleri yavaş yavaş kapanırken dizlerini bedenine doğru çekti. Kafasını dizlerinin üzerine koyarak uykuyu bekleyen gözlerini kapadı. Bunun bir rüya olmasını diledi içinden. Sabah kalktığına yatağında uyuyabilmeyi diledi. Annesinin yanında, yanı başında olmasını diledi. Ve ona her sabah söylediği “Paşam!” kelimesini onun dudakları arasından hoş bir edayla kulaklarını kaplamasını diledi. “Bu bir rüya.” Küçük adam kendi içinden tekrarlardı bu cümleyi her seferinde. Ama bilmiyordu ki bu annesiyle geçiremediği ilk geceydi. Soğğun bedenini kaplamasıyla üzerine ağır bir yorgunluk düştü küçük adamın. Gözleri yavaş yavaş kendini uykuya teslim ederken iki dudak arasından tek bir kelime çıkmıştı o an “Anne.”

Sessizliğin kendi notaları eşliğinde araladı göz kapaklarını Küçük Adam. Betonda uyumanın rahatsızlığıyla vermiş olduğu ağrılarla kolunu ovuşturdu. Yavaşça yattığı yerden kalkarak duvarın diğer yanına bakmak için adımlarını hızlandırdı. Kafasını çıkarttığı belli bir süre boyunca etrafa göz gezdirdi. Kimsecikler yoktu.

Yattığı yere tekrar kuruldu bu sefer. Sessizce bekledi bir süre orada. Oturdu, oturdu ve oturdu.

Umutsuzluk dolar gözlerimizde. Buna göz yumduğun anda umutsuzluk dökülür yanaklarına, dans edasında süzülür boynuna.

Sessizce oturduğu yerden yakınından gelen bir sesle kalktı bu sefer. Bu ses çok yakınından geliyordu, oldukça.

Daha önce baktığı duvarın arkasına tekrar baktı. Kimsecikler yoktu halen. Yanlış duymuş olacağını düşünse de yanılmadığından adı kadar emindi.

Tekrar yerine oturmayı düşünse de ilk önce, vazgeçti sonra. Risk almalıydı belki de. Sadece kafasını sarkıttığı duvarın diğer tarafına geçmek için ilk adımını attı. Temkinlice yürüdüğü bu zeminde elleri her ihtimale karşı refleks olarak hazırda bekliyordu.

Etrafı incelerken kafasını hızlıca hareket ettirip bakınıyordu. Adımlarını bir önceki adımından daha dikkatli atarak kendini tüm şartlara hazırlıyordu.

“Hık!” Küçük Adam bir ses duyduğundan çok ama çok emindi.

“Kim o?” dedi cesaretle. Her önüne gelen bu kadar yüksek sesle konuşamayacağını bilirdi. Hele de kaçaksa.

“Kim o dedim?” Bu ses tonu biraz daha yumuşak ve sessiz çıkıyordu diğerine nazaran.

“Hık!” Küçük Adam tekrar işitti o sesleri.

“Hey!” diyerek seslendi bu sefer. “Kimsin ... ve iyi misin?”

“Hık!”

Küçük Adam bu seslerin hıçkırık olduğunu anlayıp tekrar bağırdı yankı yapan iki duvar arasına.

“Korkma, sana zarar vermem.”

Küçük adam bu sefer hıçkırık sesi işitmemişti. Nefes alışverişi zar zor duyuluyordu.

“Neredesin?”

“ ... ”

Küçük Adam onun da kendi yaşıtı olduğunu anlayınca temkinli adımlarının yönlerini değiştirdi. Ama bu sefer adımlarını daha hızlı ve güvenle atıyordu.

“Umarım..” dedi “iyidir.”

Kaybedilen bir savaş vardı ortada. Onlar değil, ruhlar kaybetmişti tüm varlığı. Onların değildi korkudan duran nabızları. Sadece bizimdi. Korkudan ağlayan bebekler, hıçkırıklara boğulan çocuklar. Kimsesiz kalan peki bu hayattaki. Amaçları belki de yemek olmayan tüm insanlar ve ekmek için bu çaresiz insanları kurşuna boğan, onların değildi. Onların değildi, gözünün önünde annesi ve babası öldürülen çocuklar. Peki ne demeli kundaktaki çocuğu ya bir kurşunla ya bir iple ve yahut boğarak öldürenlere.

İnsanlığın tükenişi.

Acımasızlığın israfı.

“Korkma.” dedi sakince Küçük Adam. “Sana yardım edeceğim.”

Nefes alışverişlerinin düzene girdiğini duydu. Küçük Adam derin bir nefes vererek dudaklarını kıpırdattı.

“Lütfen...” dedi dilini damağına değdirirken. Kendini koskocaman bir savaşın içinde yapayalnız hissediyordu.

“Lütfen...Birbirimize yardımcı olmaktan başka çaremiz yok.” Yutkundu küçük adam. O anda kulaklarına ulaşan yalın ayak sesi oldu. Gülümsedi. Ona doğru gelen ayakların sahibini görmeden sevinçle başladı söze.

“Beni yalnız bırakmadığın için teşekkür ederim.”

Bir iki adım sonra bir kız çocuğu ayaklarını zemine çiviledi. Durduğu yerde öylece bakıyordu Küçük Adama. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Kolunun altına aldığı oyuncak ayısı çamur olduğunu anımsadığı birtakım renklerle doluydu. Beline kadar uzun sarı saçları keçelenmiş vaziyettedir. Gözünün önüne gelen birkaç tel saç kulağının arkasına alarak başını gri zemine eğdi.

Yaşam ile ölüm arasında ince çizgideydiler ikisi de. İkisinin ölümü adımlarına bağlıydı. Akıl ve mantıklarına bağlıydı. İkisinin de ölümü onların elindeydi. Onlar ev sahibi, dışarıdakiler ise kapılarındaki düşmanlarıydı onların. Ve bilmeden attıkları her adımları, her yanlış adımlarının bedeli bir kurşundu, bir candı ve milyonlarca kandı.

“Merhaba.” dedi sakince küçük kız çocuğu. Notalar misali kulaklarına ulaşan sesleri, birer kandı. Kalbinden vurulan Küçük Adam, elindeki umutları birer birer topladı yerden. Kaybettiği ne varsa geri istiyordu hayattan.

Ve bir süre geçti. Notalar kanarken, piyanoya değen her bir parmak, tuşları parçaladı. Kaybolan notaların yerini yaslar alırken bu sefer şarkılar kanadı.

Küçük Adamın eline tekrardan aldığı tüm umutlar avucundan yavaşça kayarken tutmak için zamanı olmadı. Ve bu sefer tam anlamıyla kırıldı. Bu kırılma sıradan bir

kırılma değildi, bu biblonun kırılmasına benzemezdi. Bu kırılma bir ölümün habercisiydi. Umutları kırılan herkesin olduğu gibi onun da habercisi oldu. Babasının Ulusal Güvenlik Departmanı Hapishanesinde geçirdiği on yedinci günüydü. Ve hala ses seda çıkmaması duyumlara inanmasını daha da arttırdı.

“İşkence ve dayak. Hücrede olduğun zamanlar dışında hep gözlerin bağlı oluyor ve kafanı kaldıramıyorsun. Eğer kaldırırsan dövüleceğini biliyorsun. Bacaklarını kaldırıyorsun ve sana plastik borularla vurmaya başlıyorlar. Kimseyle konuşamıyorsun çünkü yakınlarını tehlikeye atmaktan korkuyorsun. Orada kalırsan ölüyorsun. Oradan çıkarsan da ölüyorsun. O hücrede kaldığın müddetçe yaşadığını değil, öldüğünü hissediyorsun. Kendinin nefes alan bir ölüden farkın olmadığını düşünüyorsun. Çünkü öylesindir. Kafanı eğdiğin gökyüzünde neler saklı göremiyorsun. Çünkü yasak. Bulutların saflığını keşif edememiştir, uzun zaman. Yasak olan gözlerinin görmesi değil. Yasak olan yaşaman oluyor orada. Yasak olan oksijeni ciğerlerine ulaştırman oluyor. Ve onların görevi bu canı içine çektiği oksijeni ciğerleri solumadan kesmek oluyor, canına kıymak.”

Öldüğünü düşündü babasının. Bu Küçük Kıza baktığında gözlerinden damlayan gözyaşları ona ailesini hatırlatıyordu. Bitti. Her şey daha masalın sonu gelmeden yanmıştı. O kafalara düşecek elmalar kurşun eşliğinde havada süzülürken, müzik eşliğinde dans eden balerinin bileği kırılmıştı. Hayal geçitleri sona ererken bir daha bale yapamayacağını anlayan kızın başını öfke sardı. Oturduğu odası sel içinde kalırken sadece kollarıyla sardığı oyuncak ayısı yanındaydı.

“Merhaba.” dedi Küçük Adam karşılık vermek için Küçük Kıza. Küçük Kız bir şey demeden duruyordu halen yerinde. Gözyaşları yavaş yavaş süzülüyordu boynuna.

“Ağlama.” dedi Küçük Adam kendinden emin bir tavırla. “Hiçbir şey değişmeyecek.”

Küçük Kız uzun bir sessizlikten sonra ilk kez araladı dudaklarını.

“Olmuyor. Değişmeyecek biliyorum. Peki sen...Sen nasıl yapıyorsun?”

Küçük Adamın yüzünde bir tebessüm yayıldı. Hafif kıkırdarak söyledi acı dolu cümlelerini.

“Yapamıyorum.”

“Kendin yapmalısın ilk önce o zaman.”

Küçük Adamın kıkırdaması halen geçmemişken zar zor konuşmaya başladı tekrardan.

“Dediğimi yap yaptığımı yapma.”

Küçük Kızın yüzünde küçük çaplı bir şaşkınlık olsa da Küçük Adamın bu tavrı hoşuna gitmişti doğrusu. Bu sefer yüzünde tebessüm yayılan taraf o olmuştu.

“O da iyiymiş.”

Küçük Adam dün temizlediği yeri biraz daha genişleterek ikisi için olan bir alan haline getirdi. Küçük Kız onu zemini temizlerken izlemişti. Temizliği bittiğinde ise ikisi zemine yavaşça oturdu.

“Evet!” dedi Küçük Adam . “Anlat bakalım, nasıl oldu?”

“Öldüler.” dedi Küçük Kız başını yere eğerek. Küçük Adam Küçük Kızın çenesinden tutup kafasını dikleştirdi.

“Geçecek. Bu günleri de unutacağız.” Küçük kız öfkeyle söze atıldı.

“Unutmaya çalışacağız. Ben anne ve babamı unutamam.” Küçük Adam ağlamaya başladı. Daha yeni dimdik bir yiğit gibi Küçük Kızı teselli eden Adamımız ağlıyordu. Bu sefer onu Küçük Kız teselli etmeye başladı.

“Geçecek. Ama asla unutulmayacak.”

Küçük Adamın gözlerinde halen yaşlar birikirken yağmur başlamıştı. Belki de günler sonra onları en mutlu edecek şeydi bu: Yağmur. Çünkü böyle zamanlarda silah sesleri susar ve bombalar topraklara değil çantalara atılırdı.

İkisi de sevinçle enkazdan dışarı çıkmak için hareketlendiler. Annesinin ona anlattıklarını yapıyordu Küçük. Güçlü durmaya çalışıyordu. Bedeni neydi ki kalbi sapasağlam olacaktı. Bedenini yere serdikleri anda, o kurşun o kalbe girdiği anda; ne güç kalırdı ne de hasret. Ölümdü anlamı bunun. Zalimlerin elinden gelen bir ölümdü. Katil bir hayat yaşıyorlardı. Herkes ve her şey. Hayatının ve ruhunun katiliydi insanların. Kanayan ağaç gövdeleri devrildi bu sefer. Susmadı kuşlar, öttüler. Balerin umudunu yitirmişken tekrar açılıverdi şarkılar. Radyodan kulağına gelen notalar onu bir nebze olsun rahatlatırken susmadı yürekler.

Enkazın ortama yarattığı toz tanecikleri etraftan birer birer kaybolurken su damlacıkları sıcak zeminle buluşmuştu. Bazı insanlar saklandıkları yerlerden çıkarken bazıları ise sığınmayı tercih etmişlerdi karanlıklarına. Küçük kız oyuncağıyla birlikte ıslanmayı tercih etmişti özgürlük ve huzurun altında. Kendi etrafında dönerek yağmurun altında adeta dans ediyordu. Yüzü neşeyle doluydu. Küçük adam onun kadar mutlu olmasa da, o da oradaydı.

“Kaybettik.” diyordu içinden bir ses. “Hem de bu sefer çok fena kaybettik.” Küçük Adamın içini endişe sararken kızı yağmurun altından çekerek uzaklaştırdı oradan. Gri

binaya girmeden önce etrafına bakındı. Etrafta birçok gizlenmiş adamlar vardı. Diğer insanlar pek farketmese de içlerinden birinin sonradan bunun farkına varacağına emindi. Küçük Kız, Küçük Adamın bu tavrından pek hoşnut olmasa da sesini çıkarmadı.

İkisi birlikte enkaza tekrar girdiklerinde duvarların arkalarına saklanmayı tercih etmişlerdi.

Bir süre sonra etrafı silah sesleri ve bombardıma tutulmuş insan çığlıklarını duyunca irkildi.

Küçük Kız şaşkınlıkla Küçük Adama bakarken onun hiç umurunda değildi. Umurunda olan evrenin bu sınırından beleş geçmiş olmasıydı.

Küçük Adam sıkıntıdan nefes vererek oturduğu pozisyonunu değiştirdi. Gitgide soğuyan hava iliklerinin titremesine neden olurken gözleri Küçük Kızı buldu.

“O neden kirli?” Dalgın olan Küçük Kız başını kaldırarak Küçük Adama baktı. Onun sorusunu tekrar yöneltmesini bekledi.

“Ayıcığın diyorum, neden bu kadar kirli?” Küçük Kız kolunun altına aldığı ayıcığı Küçük Adama uzattı. Elinde bulunan ayıcığı evirip çeviren Küçük Adam ne olduğunu çözememişti.

“Eee?” dedi elindeki ayıcığı incelerken hala. Küçük Kız ondan ayıcığı alarak kalp şeklinde olan yeri gösterdi ayıcığın üzerindeki.

“Burası onun kalbi.”

Ayıcığı çevirerek başka bir noktasını gösterdi burayı çamur kaplamıştı.

“Burası da acısı.” Küçük Kız ayıcığın kalbine dönerek elini üzerinde gezdirdi.

“Annem ve babam...” Küçük Kız yutkundu. Gözlerinden bir kaç damla yaş düşerken ayıcığın kalbinin üzerinde durdu. Kalbinin üzerindeki göz yaşını dikkatlice alırken Küçük adama baktı tekrardan.

“Bu onların bana ilk ve son hediyesiydi.” Gözlerini Küçük Adamdan uzaklaştırarak çakıl taşları ve talaşlarla dolu olan zemine çevirdi.

“Yeni almışlardı.” Yutkundu. “Savaş başlamadan önce.” Bu sefer ayıcığa sıkıca sarıldı.

“Onlar vurulurken ben de oradaydım. Elimde bu ayıcık vardı.” Ağlaması şiddetlenirken burnunu çekti.

“O kurşun bedenlerine girdiği anda sarıldığım bu oyuncağa sıçradı kanları. Hem de...” Ayıcığın kalbini gösterdi. “Tam buraya.”

Küçük Adam çaresizce baktı ayıcığa. Onu bir oyuncaktan farksız görmüyordu oysaki. Ama şimdi...Bir başkaydı onun için.

“Ve bu yüzden hep yanımda taşıyorum ya. Bu benim ailem. Ve ben ailemi terk edip gidemem.”

Küçük Adam Küçük Kızın yanına oturarak sarıldı ona.

“Ben çoktan bıraktım.” dedi gözyaşları kızın omzuyla birleşirken.

“Ben çoktan bıraktım. Ve nerede bıraktığımı bilmiyorum.” İkisinin de gözyaşları birbirlerinin omuzlarıyla buluşurken uyuya kalmışlardı.

Kaybedilen ve kazanılmayan şeyler. Bazen bir oyuncak bazen bir sevgi olur senin dünyanda. Ve bazen kaybedersin. Ve bazen de kazanırsın bu hayatta. Masal değildir hayat, ezilenler kazanacak diye bir kural yoktur bu hayatta. Neden olsun ki, güçlüler hep yüksek makamda. Padişahlar, hükümdarlar mesela. Ateş ararken kendi karanlık dünyalarında. Ateşte yanmışlardı bedenleri parmaklıklar arkasında. Ve bazen de şaha kalkmıştı atlar zafer edasında. Çünkü herkes biliyordu, yaşadığımız şey bir hayat. Güçlü olanlar da vardı ezilenler de. Gerçekler de vardı mesela. Masallar dünyasında hapsolmemek için yemin eden insanlara.

Uyumayan geceler, var olmasını bekledi tekrardan nabızların. Atmaya başlayınca kalp nabızları gözlerini iyice açtılar tekrar dünyaya. Açılan gözler tek tek bulunca kalp sahiplerini gecenin korkusu büründü havaya. Uyuyan ağaçlar birden sallanmaya başladı. Kurt uğuldamaları doldurdu kulakları. En kötüsü de yanında uyuyan genç kızın yardım çağlıkları...

Küçük kızın yanına ulaşan küçük beden onu sarsmaya başladı. Ayıcığın sarılıp uyuyan masum kız uykusundan terler içinde kalkınca ne olduğunu ilk kavrayamadı. Ama küçük adamın boynuna doladı ellerini.

“Çok korktum.” dedi gözlerinden eksilmeyen o gözyaşlarını uzun bir yolculuğa uğrarken.

Küçük Adam kızın bedenini sıkıca sardı.

“Korkma artık! Ailemiz yok, olabilir. Ama biz bu yüzden beraber değil miyiz? Birbirimize kol kanat germek için.” Küçük Kız başını Küçük Adamın omzundan kaldırarak gözlerine baktı.

“Öyleyiz.” Fısıltıyla çıkan kelime gecenin derin uğultusunda kayboldu.

“Peki sen, sen görmedin mi?” Küçük Kız Küçük adamdan geri çekilerek gözyaşlarını sildi.

“Gördüm.” Küçük Kız duruşunu düzelterek ellerini birbirine bağladı.

“Ne gördün?”

“Senin gibi, öldüklerini.” Küçük Adam derin bir nefes alarak dudakları arasından yayılan bulutları izledi bir müddet. Soğuktan oluşan duman bir süre dağılırken dudakları kıpırdadı.

“Bir adam vardı. İlk kurtarmadı beni, öldürecekti koskacaman silahıyla.” Küçük Kızın içini korku kapladı o an.

“Sonra bıraktı beni. Yardım etti bana. “Git” dedi. Küçük adam kesik kesik nefes alırken devam etti. “Ben gidiyordum tam bir sürü adam geldi. Kovaladılar beni. Onu da öldürdüler, beni bıraktı diye. Ben de onlar gibi oldum değil mi şimdi? Ben de onlar gibi insan öldürdüm.”

Küçük Kız Küçük Adama çıkıştı. “Hayır, hayır! Sen onlar gibi değilsin.” Küçük Adam yüzünü ellerinin arasına almış sessizce gözyaşı döküyordu.

“Bak sen öyle biri değilsin. Sen onlar gibi değilsin. Sen masumsun ağabeyciğim. Sen masumsun ağabey.”

Küçük Adam kızın dudaklarından dökülen “ağabey” sözcüklerini duymasıyla başını kaldırmış gözlerine bakıyor vaziyetteydi.

Gülümseyerek Küçük Kızın yanaklarını sıkmaya başladı. “Küçük kardeşim benim.”

İkisi de gülüşürken onları bekleyen tehlikeden bihaberlerdi aslında.

Duvarın arkasına gizlenmiş iki yabancı onları izlemekteydi. Duyduklarının acılığı boğazlarında hiçbir tat bırakmadan izlemişlerdi onları.

“En sevdiğin hayvan nedir?” diye sordu Küçük Adam. Küçük Kız elindeki oyuncığa bakarak omuz silktili ilk önce ve dudaklarından ilk kez –Küçük Adamla birlikte olduğu süre boyunca– çıkacak kelimeyi söyledi.

“Balık.”

“Tamam.” dedi Küçük Adam. “Artık sen bir balık ben de onu yaşatmak için içinde yüzdüğün okyanusu olacağım.”

Küçük Kız başını sallayarak onayladı. “Balık okyanusunu asla üzmeyecek.”

“Söz mü?” Küçük Adamın yüzünde büyük bir gülümseme yayılırken kızın uzattığı serçe parmağına kendi parmağını tutuşturdu.

“Söz.”

Yeminleri bir mürekkep misali kağıda döküldü. Bu yemini bozmaları için kağıdı yırtmaları gerekti.

Balık, okyanusunda yüzerken; okyanus rüzgarlara dayanmak zorunda kalmıştı.

Kemanın telleri her bir notayı söylerken ortada korku dolu bir ahenk oluşmuştu. Bir süre sonra kemanın telleri yerinden çıkarken ortada ne bir müzik notası ne de keman kalmıştı. Kemancı çaldığı kemana bir yana fırlatarak eski hayatına geri dönmek için ilk adımını atmıştı. Kırık notalar hayata gözlerini yummuş. Bu sefer kanayan şarkılar değil insanın kendisi olmuştu. Şarkılar ise ruhlarından ayrılarak bir hiç sayılmıştı. Hayata gözlerini yuman şarkılar, mezarı kazınmadan ortadan kaybolmuştu.

Küçük Adam işittiği gürültülerle birlikte uyandı uykusundan. Dün gece karşısında uyuyan Küçük Kızı göremeyince şüpheli gözlerle etrafına bakındı. Kafasına dayanan bir silahı görünce korkuyla gerildi. Küçük Kızın adını haykırırken, boğazı düğümlenmişti.

“Sus!” demişti adam. “O çoktan gitti.” Küçük Adamın ellerini tutarak ellerinin arasına aldı adam. Çekiştirerek yürüdükleri bu yolda Küçük Adamın bağırıışlarına maruz kalan adam, umursamamıştı onu. Ellerini ondan kurtarmak için çekiştirmeye başladı.

“Bırak beni!”

Adam, bir şey söylemeden devam etti yoluna. “Siz hep acıtmak zorunda mısınız?” Adam durdu olduğu yerde.

“Acıtmaz isek öldürürüz.” Adamın tek nefesle söylediği, yüzüne çarpan bu sözcükler bedenini titretmişti. Küçük Adam bu cevabından sonra bir süre sessizliği seçmişti.

“Öldürmek zorunda mısınız?” dedi bu sefer kelimelerini özgür bırakarak. Adam bıkkınlıkla nefes verirken, Küçük Adamın yüzüne yaklaştırdı yüzünü.

“Zorundayız. Onlar öyle istiyor.” Adam önüne dönmek için adımını atacakken Küçük Adam tekrar araladı o dudaklarını.

“Onlar kim peki?”

“Bunun seni ilgilendireceğini pek sanmıyorum.”

“Tamam.” dedi Küçük Adam omuz silkerek.

Yürüdüler, yürüdüler. Küçük kardeşi neredeydi acaba? Bunun düşünmeden attığı bir adımı yoktu. Çünkü aileler birbirini asla terk etmezdi.

Elini her seferinde daha da acıtan adama baktı.

“O nerede? Kardeşim nerede?” Cevap vermedi Adam.

“Nerede?” dedi bu sefer biraz daha sert söyleme gayretinde bulunmuştu.

Konuşmayan adam olan siniri gittikçe artıyordu. Küçük kardeşiyle geçirdiği onca zaman diliminde yemediği yemeğinin, yerdeki çukurlara dolan suyu içtiğinin acılığını kolundan almak istercesine ısırdı. Adam, ani hamleyle ne yapacağını bilmeyerek kolunu çekti Küçük Adamın bileğinden. Küçük Adam onun elinden kurtardığı kolunu ovuşturarak koşmaya başladı. Kız kardeşini bulması lazımdı. Ona ihtiyacı vardı. Balığın suya ihtiyacı vardı. Çünkü balık susuz yaşayamazdı, ölürdü.

Küçük Adam yalın ayaklarla ilerlediği soğuk zeminde balık bulma arayışındaydı. Oysa balık aramaz mıydı, okyanusu? Peki ya seviyorsa okyanus o balığı, belki de onun uğruna tüm balıkları feda edebilirdi. Belki de tek canlı olan balık o olurdu dünyada. Ama bu sefer de yalnızlıktan ölmeyeceği ne malumdu balığın? Okyanus vardı hani? Uğruna verdiği canlarla demir parmaklıkların arasına alındı belki de. O parmaklıklar arasından sızan bir kaç damla suyla tutunabiliyordu hayata ama ne biliyordu ki yalnızlığı seçmek yerine ölmek isteyeceğini balığın. Bir kıvrım hareketiyle hayata veda edeceğini balığın.

Okyanus bağırmaya başladı.

“Balık!” Ortalarda balık gözükmüyordu. Terk mi etmişti okyanusunu. Tekrar bağırdı.

“Balık!”

“Balık! Beni duyuyor musun?” Sessizlik etrafı bürürken yükselen çığlıklar kuşların ötüş ahengini bozmuştu.

“Okyanus!”

Yanına hızla gelen balığını farkettiler. Dalgalarının dozunu artırarak içine almak istedi okyanus onu. Ama iki kol buna engel oluyordu. Birbirine ulaşmak için büyük bir çaba harcayan Balık ve Okyanus kollarını tutan adamları çekiştirirken pek de başarılı oldukları söylenemezdi.

Küçük Adama bakan Balık, elindeki oyuncak ayısıyla uzaklaşmaktaydı hızla ondan.

“Hani Balık hiç üzmeyecekti Okyanusunu!” diyerek bağırdı Balık’ın arkasından. Balık kafasını hızla ona çevirirken ağladığını fark etti. İkisi de ağlıyordu. İkisi de

bozuyordu yeminlerini, kağıt yırtılıyordu yavaş yavaş. Temelleri atan onlar değil, kollarını tutan bu adamlardı.

Balık bağırdı bu sefer sesi pek gelmese de.

“Yemin etmiştik hatırlasana.”

“Etmiştik.” dedi Küçük adam. “Etmiştik. Ve bu sözü tutacağız.” Küçük kız yutkundu. Bu kelimelerin anlamı “Kaç oluyordu aslında.” İkisi de nasıl olduğunu bilmediği şekilde kolları bırakıldı. İkisi de adamlara dönerken başlarıyla onaylamış ve gülümseme yaymışlardı yüzlerinde. Okyanus ile Balık kavuşurken Küçük Kızın elinde sallanan bir ayıcık daha vardı. Balık Okyanusa girerken Okyanusu sevinçten daha da dalgalanmaya başladı. Arkalarından gelen adamlar tekrardan kollarına girerken ayıcık yere düşüverdi. Terk mi etmişti ailesini. Terk mi etmişti? Küçük Kız ağladı.

“Bana o ayıyı ver!” dedi gözyaşları arasından. Vermediler. Ailesi orada yatarken Küçük kız sürüklenerek gidiyordu o adamın kolları arasında.

“Anne, baba!” Acı çığlıklar yükseldi dudaklarından. Balık’ın kollarını tutan adam kaş göz işareti yaptı. Ne olduğunu anlamayan Küçük Adam silah sesiyle yerinden zıpladı. Hızla başını hareket ettirirken yerde yatan balığına kaydı gözleri. Yaşamayı lazımdı. Yaşamalıydı. Küçük Kız ayıcığı son kez kucağına alırken özür diledi anne ve babasından.

“Özür dilerim, anne ve baba.” dedi kalbi okşarken. Küçük Kız gözleri kapanmadan son kez Küçük Adama baktı. “Tutamadım.” dedi. “Sanırım söz tutmakta pek başarılı değilim.” Yavaş yavaş gözleri kapanmakta olan Küçük kız hayata gözlerini yumdu. Artık ailesinin yanındaydı. O ayıcığa kendi kanıda bulaşmıştı artık. Küçük kız o kağıdı yırtarken terk etmişti okyanusunu. Sözüünü tutmamış yarı yolda bırakmıştı tüm her şeyi.

Balık ölmüştü. Okyanusun varlığına ihtiyacı yoktu artık.

Küçük Adam Balık’ın cansız bedeninin yanına gelerek başucunda çömeldi.

“Ben tutacağım bu sözü. Balık gelmiyorsa okyanus gider ayağına.” kulağına fısıldadı Küçük Kızın. Baş ucunda yatan ayıcığı eline alarak kalbi okşadı.

“Belki de ben de orada olmalıyım.” Gözyaşları oraya sinmesin diyerek büyük bir çaba harcamıştı Küçük Adam.

Belki de zamanı değildi. Okyanusun Balık’tan ayrı kalması gerekti belki de. Belki de Balık’ın Okyanus’un varlığını özlemesi gerekti.

Belki de diğer balıkların yaşaması gerekti.

Küçük Adam Küçük Kızın cansız bedenine bakarken yanağına bir buse kondurdu.
Yerdeki kanı tişörtüne işlerken oyuncak ayıyı aldı eline.

“Ben size iyi bakarım.” Sıkıca sarıldı ayıcığa.

Balık öldü.

Okyanus ağladı.

Ama hissedenden olmadı.

